

ผลกระทบของภาษี
ต่ออุปสงค์สุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้ต่างประเทศ

นางสาว พรรณนภา ช่างเพชร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0178-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECTS OF TAX ON DEMAND
FOR THAI AND FOREIGN FRUIT ALCOHOLIC BEVERAGE

Miss Pannapa Changpetch

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics

Department of Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0178-9

พรรณณา ช่างเพชร : ผลกระทบของภาษี ต่ออุปสงค์สุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้ต่าง
ประเทศ. (THE EFFECTS OF TAX ON DEMAND FOR THAI AND FOREIGN FRUIT
ALCOHOLIC BEVERAGE) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. อิศรา ศานติศาสตร์, 199 หน้า.
ISBN 974-03-0178-9

สุราผลไม้ไม่นำเข้าอันได้แก่ ไวน์และแชมเปญ เป็นสินค้าที่ทำให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้ากับ
ต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากไม่สามารถผลิตได้คุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็น
สินค้าฟุ่มเฟือยและให้โทษต่อร่างกาย ดังนั้นรัฐบาลสมัยต่างๆ จึงมักดำเนินนโยบายในการลดการบริโภค โดย
อาศัยมาตรการทางราคาโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีสรรพสามิตเป็นหลัก

การศึกษานี้มุ่งที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพของภาษีสรรพสามิตที่มีต่อสุราผลไม้นำเข้า โดยเป็นการ
วิเคราะห์ร่วมกันระหว่างอุปสงค์การบริโภค ซึ่งจะศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อการบริโภค
ความสามารถในการทดแทนสุราผลไม้นำเข้าด้วยสุราผลไม้ไทย และกลยุทธ์ในการปรับตัวทางด้านราคาของผู้
นำเข้า ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์ผลกระทบจากภาษีในประเด็นหลักคือ ผลต่อการบริโภค ผลต่อดุลการค้า ผลต่อ
รายได้รัฐจากภาษี และผลต่ออุตสาหกรรมสุราผลไม้ไทยในการทดแทนสุราผลไม้นำเข้า

ผลการศึกษาในส่วนของอุปสงค์การบริโภค พบว่าราคาสุราผลไม้นำเข้า และรายได้ผู้บริโภคเป็นตัวแปร
ที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคเป็นอย่างมาก ดังนั้นนโยบายราคาจึงมีประสิทธิภาพในการลดการบริโภค ส่วนผลของ
การทดแทนกัน พบว่าสุราผลไม้ไทยไม่สามารถทดแทนสุราผลไม้นำเข้าได้ดีนัก แสดงให้เห็นว่านโยบายด้านราคา
ไม่ใช่นโยบายที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการบริโภคสุราผลไม้ไทยแทนสุราผลไม้ต่างประเทศ

ส่วนผลการวิเคราะห์ผลจากภาษีที่มีต่อสุราผลไม้นำเข้า ซึ่งเป็นการพิจารณาร่วมกันระหว่างอุปสงค์การ
บริโภคและกลยุทธ์ของผู้นำเข้าสุราผลไม้ พบว่าการปรับขึ้นของอัตราภาษีสรรพสามิตในอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง
ในอดีต ได้ส่งผลให้การบริโภคลดลง นอกจากนี้ยังสามารถลดการขาดดุลการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่
อย่างไรก็ตาม รัฐต้องสูญเสียรายได้จากภาษีไปบางส่วน

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4185562629 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: EXCISE TAX / DEMAND / ALCOHOLIC BEVERAGE / WINE

PANNAPA CHANGPETCH : THE EFFECTS OF TAX ON DEMAND FOR THAI AND FOREIGN FRUIT ALCOHOLIC BEVERAGE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. ISRA SARNTISART, Ph.D. 199 pp. ISBN 974-03-0178-9

Importation of alcoholic fruit beverages, mainly wine and champagne, causes a lot of trade deficit to Thailand over the years. The deficit largely results from the low quality of domestic products. Considering these alcoholic beverages unhealthy and luxurious, Thai government has taken several policies, primarily price policy, in an attempt to reduce consumption of imported alcoholic fruit beverage. The popular price policy is the increase of excise tax.

This thesis focuses on studying the effectiveness of excise tax to consumption of imported alcoholic fruit beverages. Consumption demand, which includes influence of variables to consumption and substitution capability of domestic alcoholic fruit beverages, and price strategies of wine and champagne importers are analyzed to find the impact of excise tax to consumption, trade balance, government's tax revenue, and domestic goods' substitution.

The study of consumption demand reveals that prices of imported alcoholic fruit beverage and consumer income are influential factors to the level of consumption. Substitution capability of domestic alcoholic fruit beverages to replace imported ones, nevertheless, is low. The result indicates that price policy is effective in reducing imported beverage' consumption but not effective in promoting substitution by domestic beverage.

Analysis of impact of excise tax on imported alcoholic fruit beverages, which considers consumption demand and importers' price-adjustment strategies, shows that the continuously increasing excise tax contribute to decreasing consumption that occurred over the past period. In addition, tax can efficiently reduce trade deficit, even though the government has to lose a portion of tax revenue in return.

Department Economics

Field of study Economics

Academic year 2001

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณในกำลังใจที่ได้รับจาก รองศาสตราจารย์ ดร. อิศรา ศานติศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆมาตลอด โดยเฉพาะในด้านทฤษฎี การสร้างแบบจำลอง และการอธิบายจากแบบจำลองเชิงประจักษ์ และรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนตลอดจนวิธีการเขียนวิทยานิพนธ์อย่างละเอียด ประกอบกับข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ของกรรมการสอบวิทยานิพนธ์อันได้แก่ รศ.ดร. วัฒนา สุวรรณแสง จันเจริญ อาจารย์ ดร. พิษณุเศศ เจษฎาฉัตร และอาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ เขี่ยมกุลวัฒน์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณทุกท่านด้วยความจริงใจ

ขอขอบคุณ คุณนิ่มนวล รัชศรีทอง เจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิต ที่ช่วยเหลือในการจัดเก็บข้อมูล และการรวบรวมข้อมูล และให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ขอขอบคุณ คุณจริยะ วงศ์ถ้วยทอง ที่ให้ข้อมูลและความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการศึกษา

สุดท้ายขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว ที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจเป็นอย่างดีเสมอมา

พรรณนภา ช่างเพชร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2. คำจำกัดความ และคุณสมบัติทั่วไปของสุราผลไม้.....	7
2.1 ความจำกัดความของสุราผลไม้.....	7
2.2 เกณฑ์คุณภาพสุรา.....	16
2.3 ประโยชน์และโทษของการบริโภคสุราผลไม้.....	22
3. การกำกับดูแลการผลิต การจัดเก็บภาษี และอุตสาหกรรมสุราผลไม้ในประเทศไทย.....	27
3.1 หน่วยงานที่ดูแลสุราผลไม้ในประเทศไทย.....	27
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุราผลไม้.....	29
3.3 ภาษีสุราผลไม้.....	37
3.4 อุตสาหกรรมสุราผลไม้ในประเทศไทย.....	52
3.5 การพัฒนาและการวิจัยเพื่อการผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทย.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. วรรณกรรมปริทัศน์.....	62
4.1 อุปสงค์การบริโภคสุราในประเทศไทย.....	63
4.2 อุปสงค์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในต่างประเทศ.....	70
4.3 ผลของนโยบายภาษีสรรพสามิตต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	78
5. วิธีการศึกษา.....	81
5.1 การศึกษาการบริโภคสุราผลไม้โดยใช้แบบจำลอง.....	81
5.2 การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษี.....	94
5.3 พฤติกรรมและความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสุราผลไม้.....	105
6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
6.1 ผลการประมาณค่าแบบจำลองอุปสงค์สุราผลไม้.....	108
6.2 การจำลองผลของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆที่มีต่อปริมาณสุราผลไม้นำเข้า.....	116
6.3 การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษี.....	118
6.4 การวิเคราะห์พฤติกรรมและความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสุราผลไม้.....	131
7. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	139
7.1 สรุป.....	139
7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	142
7.3 ผลจากการปรับขึ้นภาษีสรรพสามิตสุราสมัณายกฯทุกชนิด.....	146
7.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต.....	148
รายการอ้างอิง.....	150
ภาคผนวก.....	156
ประวัติผู้เขียน.....	199

สารบัญญัตินำ

ตำรำนงที่	หน้า
1.1 ปริมาณและมูลค่านำเข้ไวน์ต่างประเทศ ในปี พ.ศ.2530-2541.....	6
2.1 ข้อกำหนดสารประกอบในไวน์ที่ผลิตในประเทศฝรั่งเศส.....	18
2.2 แสดงสรรพคุณของไวน์ที่มีต่อโรคต่างๆ.....	22
2.3 แสดงโทษของสารเคมีในสุรำน.....	24
2.4 แสดงผลกระทบของสุรำนต่ออวัยวะในร่างกาย.....	25
3.1 การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตสุรำนแช่ ตั้งแต่ปี 2535 จนถึงปัจจุบัน...	34
3.2 เพดานอัตราภาษีสรรพสามิตของสุรำนแต่ละประเภท	39
3.3 พิกัดอัตราศุลกากรสุรำนตอนที่ 22 เครื่องดื่ม สุรำน น้ำส้มสายชู.....	42
3.4 อัตราภาษีศุลกากรสุรำนผลไม้ที่ผูกพันอยู่กับองค์การการค้าโลก.....	47
3.5 อัตราภาษีศุลกากรสุรำนผลไม้ในช่วงปี 2537-2547.....	48
3.6 ปริมาณการบริโภคไวน์ไทย เทียบกับไวน์นำเข้จากต่างประเทศ.....	54
3.7 ปริมาณไวน์ไทยรวมกับไวน์คูลเลอร์ เปรียบเทียบกับไวน์ต่างประเทศ ในช่วงปี พ.ศ.2532-2538.....	55
4.1 แสดงค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาและรายได้ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ได้จากการวิจัยของต่างประเทศ.....	71
5.1 แสดงมูลค่าภาษีสรรพสามิตและปริมาณสุรำนผลไม้ที่จัดเก็บโดยกรมสรรพสามิต ในปีงบประมาณ 2537-2541.....	88
5.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีประเภทต่างๆ ระหว่างปีงบประมาณ 2537-2541	94
5.3 แสดงอัตราภาษีแต่ละประเภทในช่วงเวลาต่างๆ	95
6.1 ค่าความยืดหยุ่นที่ได้จากการประมาณค่าสมการอุปสงค์.....	110
6.2 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆ ในการจำลองหาอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคสุรำนผลไม้ นำเข้ เปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง	115
6.3 แสดงการเปรียบเทียบ GDP กับปริมาณการนำเข้ไวน์ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2541	119
6.4 แสดงการจำลองการเปลี่ยนแปลงราคาและอุปสงค์สุรำนผลไม้ นำเข้ เมื่อเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีศุลกากร ในขณะที่กำหนดให้ตัวแปรอื่นมีค่าคงที่.....	120

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
6.5 แสดงการจำลองการเปลี่ยนแปลงราคาและอุปสงค์สุราผลไม้ นำเข้า เมื่อเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่กำหนดให้ตัวแปรอื่นมีค่าคงที่.....	120
6.6 แสดงการจำลองการเปลี่ยนแปลงราคาและอุปสงค์สุราผลไม้ นำเข้า เมื่อเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิต ในขณะที่กำหนดให้ตัวแปรอื่นมีค่าคงที่.....	121
6.7 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ นำเข้า (%) จากการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม้ นำเข้า (%) เนื่องจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรภายในราคาสุราผลไม้ (%).....	124
6.9 แสดงการจำลองการเปลี่ยนแปลงของอัตราภาษี และราคา C.I.F. ในช่วงเวลาที่ 3,4 ของตารางที่ 6.2 เพื่อเปรียบเทียบมูลค่าภาษี	129
7.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตสุรา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2544	146
ก1 แสดงมูลค่านำเข้าสุราแยกประเภทตั้งแต่ปี ค.ศ.1992-1997.....	156
ก2 แสดงมูลค่านำเข้าสุราแยกประเภทตั้งแต่ปี ค.ศ.1992-1997.....	157
ก3 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปีพ.ศ. 2535.....	158
ก4 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปีพ.ศ. 2536.....	159
ก5 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปีพ.ศ. 2537.....	160
ก6 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปีพ.ศ. 2538.....	161
ก7 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปีพ.ศ. 2539.....	162
ก8 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปีพ.ศ. 2540.....	163
ก9 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปีพ.ศ. 2541.....	164
ข1 บัญชีอัตราภาษีสุรา และค่าธรรมเนียมทำยพระราชบัญญัติ.....	168
ฉ รายชื่อบริษัทผู้นำเข้าไวน์ในปี พ.ศ.2541.....	196
ช รายชื่อบริษัทผู้ผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทย.....	198

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	หน้า
5.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราภาษีและรายได้รัฐบาลจากภาษี	99
6.1 ราคา C.I.F. (ราคานำเข้า) ตั้งแต่ ม.ค. 2539 - ก.ย. 2541.....	122
6.2 ราคาสุราผลไม้ไทยตั้งแต่ ม.ค. 2539 - ก.ย. 2541.....	125

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

สินค้าฟุ่มเฟือยเป็นสินค้าที่มักเป็นเป้าหมายในการรณรงค์ลดการบริโภค โดยเฉพาะสินค้าฟุ่มเฟือยที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เนื่องจากเป็นสินค้าที่ไม่มีความจำเป็นในการบริโภค และมักมีราคาสูง ในบรรดาสินค้าดังกล่าว ไวน์เป็นหนึ่งในบรรดาที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุด และเป็นเป้าหมายหลักในการรณรงค์ลดการบริโภคในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจไทย เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะปริมาณและมูลค่านำเข้าที่สูง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ กล่าวคือมีมูลค่านำเข้าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆตั้งแต่ปี 2535 จนมีมูลค่านำเข้าสูงถึงกว่าแปดร้อยล้านบาทในปี 2539 เพิ่มขึ้นจากปี 2538 ที่มีมูลค่านำเข้าประมาณสามร้อยล้านบาท

ความนิยมในการบริโภคไวน์ในประเทศไทยเริ่มจากกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และชาวต่างประเทศที่พำนักในประเทศไทยเป็นหลัก ต่อมาในระยะหลัง ในช่วงก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจคนไทยก็ได้เริ่มหันมาบริโภคไวน์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากรายได้เฉลี่ยของคนไทยที่เพิ่มขึ้นมากในช่วงเวลานั้น ซึ่งกำลังมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงมาก และค่านิยมของการบริโภคไวน์ที่ว่าเป็นเครื่องดื่มที่แสดงสถานะทางสังคม และวัฒนธรรมจากประเทศตะวันตก ประกอบกับการที่ประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่บริโภคไวน์มากที่สุดในแถบเอเชียเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ผู้ผลิตไวน์จากต่างประเทศจึงขยายตลาดมาที่ประเทศไทย

ปัจจัยที่มีการกล่าวถึงว่าเป็นสาเหตุหลักในการเพิ่มขึ้นของปริมาณการบริโภค คือรายได้ของประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยอัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ(GDP) มีค่าสูงมากในปี 2530 คือมีอัตราการเพิ่มถึงร้อยละ 9.5 โดยเมื่อเทียบกับช่วงปีก่อนๆซึ่งมีค่าไม่ถึงร้อยละ 6 และหลังจากปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาอัตราการเพิ่มของ GDP ก็มีค่าสูงต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยมีอัตราเพิ่มมากกว่าร้อยละ 8 ทุกปี จนมาถึงปี พ.ศ. 2539 ซึ่งอัตราการเพิ่มลดลงมาเหลือร้อยละ 5.5 แต่ก็ถือว่าเป็นปีที่รายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนไทยมีค่าสูงที่สุด และถือว่าเป็นปีที่เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างสุดขีด ในช่วงที่เศรษฐกิจของไทยอยู่ในช่วงเติบโตดังกล่าวนี้ คนไทยใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยสูงมาก โดยไวน์เป็นสินค้าที่ได้รับความสนใจและมีการเพิ่มของปริมาณการบริโภคสูงมาก แต่เนื่องจากที่ประเทศไทยไม่สามารถผลิตไวน์ได้ตามความต้องการของตลาด

ผู้บริโภคในประเทศ จึงเป็นเหตุให้ต้องนำเข้าไวน์จากต่างประเทศเป็นปริมาณและมูลค่าที่สูงขึ้นมาก จนเกิดการขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นอย่างมาก

การดำเนินนโยบายลดการบริโภคไวน์อย่างจริงจัง ได้มีขึ้นในสมัยนายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในปี 2539 ซึ่งปริมาณและมูลค่านำเข้าของไวน์สูงมาก โดยมีมติให้กรมสรรพสามิตดำเนินการปรับปรุงอัตราภาษีสรรพสามิต โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด เนื่องจากกรมสรรพสามิตมีหน้าที่โดยตรงต่อการจัดเก็บภาษีสุรา กล่าวคือสุราทุกประเภทไม่ว่านำเข้าจากต่างประเทศหรือผลิตในประเทศล้วนอยู่ในความดูแลของกรมสรรพสามิต โดยนโยบายภาษีมักถูกใช้เป็นเครื่องมือในการลดการบริโภคสินค้าอยู่เป็นประจำ เช่นในทางสาธารณสุขมักใช้นโยบายภาษี เป็นเครื่องมือในการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำหรับการขึ้นภาษีสรรพสามิตในครั้งนั้น ปรับขึ้นเฉพาะไวน์¹ และแชมเปญเท่านั้น จากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 40 ตามมูลค่า²

การจัดประเภทสุราและการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพสามิตนั้น จัดไวน์และแชมเปญอยู่ในหมวดสุราผลไม้ ซึ่งประกอบด้วยไวน์ แชมเปญ ไวน์คูลเลอร์ และเชอรี โดยการจัดเก็บภาษีสุราจะจัดเก็บในอัตราเดียวกันทั้งที่นำเข้าจากต่างประเทศและผลิตเองภายในประเทศ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีในสมัยนายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีมติให้จัดเก็บภาษีสำหรับสุราต่างประเทศ และสุราที่ผลิตขึ้นในประเทศ ชนิดเดียวกัน ในอัตราเดียวกัน และกฎกระทรวงฉบับแรกหลังจากมติดังกล่าว คือกฎกระทรวงฉบับที่ 103 ที่บัญญัติให้อัตราภาษีสรรพสามิตสุราแก่ทุกประเภทยกเว้นเบียร์คือ ร้อยละ 20 ตามมูลค่าซึ่งหมายความว่าสุราผลไม้ทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในอัตราร้อยละ 20 โดยต่อมามีการเปลี่ยนแปลงโดยแบ่งการจัดเก็บอัตราภาษีสุราผลไม้เป็น 2 อัตราคือไวน์และแชมเปญอัตราหนึ่ง ในขณะที่ไวน์คูลเลอร์และเชอรีอัตราหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงนี้เริ่มในกฎกระทรวงฉบับที่ 110 ซึ่งกำหนดให้อัตราภาษีสรรพสามิตไวน์และแชมเปญเพิ่มเป็นร้อยละ 40 ในขณะที่ไวน์คูลเลอร์และเชอรีคงอัตราเดิม เป้าหมายคือลดการนำเข้าไวน์จากต่างประเทศ เพื่อลดการขาดดุลการค้าดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

¹ ไวน์ในที่นี้ หมายถึงไวน์ซึ่งประกอบด้วยไวน์แดง ไวน์ขาว และไวน์ชมพูเท่านั้น

² ประกาศเป็นกฎกระทรวงเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2539

นอกจากนโยบายลดการนำเข้าไวน์จากต่างประเทศแล้ว หน่วยงานทางราชการยังมีแนวความคิดในการทดแทนการบริโภคไวน์นำเข้าด้วยเครื่องดื่มที่สามารถผลิตได้ในประเทศ อันได้แก่ ไวน์ไทยและไวน์คูลเลอร์ หรือการทดแทนการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าด้วยสุราผลไม้ในประเทศนั่นเอง โดยเมื่อพิจารณาว่ากลุ่มสุราผลไม้ทั้งนำเข้าและที่ผลิตเองภายในประเทศจะมีส่วนประกอบของกลุ่มสุราผลไม้จากต่างประเทศ ได้แก่ไวน์เป็นส่วนใหญ่ แคมเปญและเชอรีเป็นส่วนน้อย(ไม่มีการนำเข้าไวน์คูลเลอร์) ในขณะที่กลุ่มสุราผลไม้ไทยได้แก่ ไวน์คูลเลอร์เป็นส่วนใหญ่ ไวน์และเชอรี เป็นส่วนน้อย(ไม่มีการผลิตแคมเปญ) ดังนั้นในการปรับขึ้นอัตราภาษีเฉพาะไวน์และแคมเปญ ที่ กระทบโครงสร้างทางภาษีของสุราผลไม้ดังกล่าว จึงดูเหมือนจะกระทบต่อราคาของกลุ่มสุราผลไม้ นำเข้ามากกว่ากลุ่มสุราผลไม้ไทย

โครงสร้างภาษีที่เปลี่ยนแปลงจากนโยบายภาษีดังกล่าว จะส่งผลต่อราคาสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทยดังนี้คือ การปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตไวน์และแคมเปญจากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 40 ดังกล่าว จะทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบด้านราคาระหว่างกลุ่มสุราผลไม้นำเข้าและกลุ่มสุราผลไม้ในประเทศ โดยจะเห็นว่าเมื่อมีการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตเฉพาะเครื่องดื่มไวน์และแคมเปญ ในขณะที่อัตราอื่นคงที่ กลุ่มสุราผลไม้ไทยน่าจะจะได้เปรียบเนื่องจากกลุ่มสุราผลไม้ไทยมีไวน์คูลเลอร์เป็นส่วนประกอบส่วนใหญ่ ซึ่งจะไม่ได้รับผลจากการปรับเพิ่มในครั้งนั้น และหลังจากขึ้นภาษีครั้งดังกล่าวแล้ว ยังมีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสุราผลไม้ตามมาอีกสองครั้ง คือในวันที่ 14 ตุลาคม 2540 ปรับขึ้นอัตราภาษีไวน์และแคมเปญ จากร้อยละ 40 ตามมูลค่า เป็นร้อยละ 50 ตามมูลค่า และปรับขึ้นอัตราภาษีไวน์คูลเลอร์ และเชอรี จากร้อยละ 20 ตามมูลค่าเป็นร้อยละ 25 ตามมูลค่า และครั้งล่าสุดในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541 ปรับขึ้นภาษีไวน์และแคมเปญจากร้อยละ 50 ตามมูลค่าเป็นร้อยละ 55 ตามมูลค่า ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีสรรพสามิตของสุราผลไม้มากขึ้นเรื่อยๆในแนวทางเดียวกันกับการขึ้นภาษีสุราในครั้งสมัยรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา กล่าวคือยิ่งทำให้ความได้เปรียบด้านโครงสร้างราคาของสุราผลไม้ในประเทศมากขึ้น แต่ความได้เปรียบทางราคาดังกล่าวจะส่งผลดีก็ต่อเมื่อความสามารถในการทดแทนสุราผลไม้นำเข้าโดยสุราผลไม้ไทยอยู่ในเกณฑ์ที่ดีด้วย

เมื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดกับสุราผลไม้ไทย นอกจากด้านการทดแทนสุราผลไม้นำเข้าแล้ว สุราผลไม้ไทยก็ได้รับผลกระทบทางราคาเช่นกัน เนื่องจากไวน์ไทยก็ต้องปรับตัวตามอัตราภาษีสรรพสามิตที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการพิจารณาผลที่จะเกิดกับสุราผลไม้ทั้งนำเข้าและของไทย เนื่องจากการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิต ต้องพิจารณาใน 2 ประเด็นหลักคือผลที่จะเกิดกับอุปสงค์การบริโภค และความสามารถในการทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีสรรพสามิตดังกล่าว ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อมูลค่าระหว่างประเทศอันเนื่องจากอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้นำเข้าเท่านั้น แต่ยังคงส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสุราผลไม้ในประเทศด้วย ทั้งในประเด็นของอุปสงค์การบริโภคและการทดแทนการนำเข้า นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องกับสุราผลไม้อันได้แก่ ผู้ประกอบการนำเข้า และผู้บริโภคสุราผลไม้ ดังนั้นการวิเคราะห์ผลของนโยบายภาษีสรรพสามิตดังกล่าวจึงมีความสำคัญ และต้องคำนึงถึงผลกระทบครอบคลุมทุกด้าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อให้การวิเคราะห์งานศึกษานี้มีระบบเป็นขั้นตอน เพื่อสะดวกต่อการศึกษาและเข้าใจ จึงได้แยกการศึกษาเป็นประเด็นที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาฟังก์ชันอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้ นำเข้า และอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ไทย
2. เพื่อศึกษาหาการทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้ นำเข้า และสุราผลไม้ไทย
3. เพื่อศึกษาหาผลกระทบของภาษีต่อทั้งสุราผลไม้ไทย และสุราผลไม้ นำเข้า

1.3 ขอบเขตในการศึกษา

สุราผลไม้ในงานศึกษานี้ประกอบด้วย ไวน์ แชมเปญ ไวน์คูลเลอร์ และเชอรี ตามการจัดแบ่งประเภทการจัดเก็บข้อมูลของกรมสรรพสามิต และตามประเภทที่มีจำหน่ายในประเทศไทย โดยสุราที่มีวัตถุประสงค์เป็นผลไม้แต่มีแอลกอฮอล์สูงกว่า 15 ดีกรีและกรรมวิธีการผลิตแบบอื่นที่ไม่ใช่สุราแช่จะจัดอยู่ในประเภทอื่น เนื่องจากข้อบัญญัติมาตรฐานของหน่วยงานราชการไทย โดยไวน์ในที่นี่หมายรวมเฉพาะไวน์แดง ไวน์ขาว และไวน์ชมพู ซึ่งเป็นที่เข้าใจของคนโดยทั่วไป

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคสุราผลไม้ทั้งของไทยและของต่างประเทศ เพื่อการวิเคราะห์แนวทางในการลด หรือเพิ่มการบริโภคได้ในแนวทางที่ต่างกัน และทำให้ทราบถึงความสามารถในการทดแทนกันของสุราผลไม้ไทย ต่อสุราผลไม้จากต่างประเทศ เมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับพฤติกรรมการบริโภคสุราผลไม้ไทย และสุราผลไม้ นำเข้า จะทำให้ทราบถึงผลกระทบทางภาษีสอดคล้องกัน ทั้งต่อผู้บริโภคสุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้ นำเข้า ผู้ประกอบการผลิตสุราผลไม้ในประเทศ ผู้ประกอบการนำเข้า และรัฐบาลโดยพิจารณาจากภาษีที่จัดเก็บสุราผลไม้ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ผลของภาษีสรรพสามิตโดยครอบคลุมทุกด้าน และนำมาซึ่งมาตรการที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้ตรงกับวัตถุประสงค์

ตารางที่ 1.1 ปริมาณและมูลค่านำเข้าไวน์ต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2530-2541

ปี	ปริมาณนำเข้า(พันลิตร)		มูลค่านำเข้า(ล้านบาท)	
2530	925.5		68.6	
2531	1,329.0	(43.60)	117.9	(71.86)
2532	1,565.4	(17.78)	119.3	(1.18)
2533	1,512.0	(-3.41)	158.6	(32.94)
2534	1,296.8	(-14.23)	143.3	(-9.64)
2535	1,684.3	(29.88)	165.3	(15.35)
2536	2,093.0	(24.26)	182.6	(10.46)
2537	2,209.7	(5.58)	207.9	(13.85)
2538	4,246.1	(92.16)	441.1	(112.16)
2539	8,926.3	(110.22)	849.1	(92.49)
2540	5,932.6	(-33.54)	439	(-48.29)
2541	362.9	(-93.88)	32.7	(-92.55)

ที่มา: กรมศุลกากร

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณและมูลค่านำเข้า(%)

บทที่ 2

คำจำกัดความ และคุณสมบัติของสุราผลไม้

ในบทนี้จะแสดงเนื้อหาครอบคลุมคำนิยามและคุณสมบัติทางกายภาพของสุราผลไม้ โดยเนื้อหาหลักแบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่ ส่วนแรกกล่าวถึงคำจำกัดความของสุราผลไม้ในประเทศไทย โดยแสดงความหมายที่กำหนดขึ้นในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การระบุประเภทสุราผลไม้ในประเทศไทย ในส่วนต่อมากจะกล่าวถึงส่วนประกอบของสารเคมีในสุราผลไม้ ซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานราชการในประเทศไทย โดยแสดงควบคู่ไปกับหน่วยงานในต่างประเทศ และในส่วนสุดท้ายจะแสดงให้เห็นถึงประโยชน์และโทษในการบริโภคสุราผลไม้

2.1 คำจำกัดความของสุราผลไม้

คำจำกัดความของสุราผลไม้ในหน่วยราชการไทยนั้น ไม่มีการกล่าวถึงไม่ว่าในพระราชบัญญัติ หรือกฎกระทรวงฉบับใดๆก็ตาม แม้แต่ในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่กรมสรรพสามิตใช้ในการจัดเก็บภาษีสุรา ซึ่งปรากฏแต่คำว่าสุราแช่(สุราผลไม้ เป็นส่วนหนึ่งของสุราแช่) โดยแบ่งแยกสุราและให้คำจำกัดความสุราเพียง 2 ประเภทเท่านั้น คือ สุราแช่และสุรากลับ

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ที่ให้บริหารจัดการเก็บภาษีสุรามาจนถึงปัจจุบันนี้ จะให้ความหมายของสุรา และการจัดแบ่งประเภทสุราดังนี้

“สุรา” หมายความว่ารวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้ความหมายรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลับแล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี

“สุรากลับ” หมายความว่าสุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้ความหมายรวมถึงสุรากลับที่ได้ผสมสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่าแป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมัก หรือเชื้อใดๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุหรือของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้

แต่มีที่มาของการกล่าวถึงสุราผลไม้มั้เป็นรายประเภท โดยไวน์ถูกกล่าวถึงเป็นอันดับแรก แต่ไม่ใช่คำว่าไวน์แต่ใช้คำว่า“เล้าองุ่น” ดังที่ปรากฏในพรบ.อากรชั้นใน ปีพ.ศ. 2429 จุลศักราช 1248 (พ.ศ. 2429) โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในมาตรา 4 และมาตรา 26 ว่า

“มาตรา 4 ห้ามมิให้ผู้ใดกินฤาขายฤาตั้งขายน้ำสุราใดๆ เว้นไว้แต่เล่าเบี่ยเล้าองุ่นที่ทำมาจากยุโรปโดยแท้ ในบ้านเมืองฤาที่แห่งใด ในแผ่นดินสยามก่อนที่น้ำสุรานั้นได้เสียภาษีขาเข้าฤาภาษีชั้นในที่ควรเรียกแต่น้ำสุรานั้นดังที่กำหนดต่อไปในนี้ ภาษีนั้นให้เรียกตามกำหนดอัตราดังที่จะกล่าวต่อไป”

“ มาตรา 26 ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดขายน้ำสุรากลั่น สุราแช่ สุราองุ่น ในที่แห่งใดๆ แลมิได้มีหนังสือใบอนุญาตตามที่กล่าวไว้ในมาตร 25 ฤาถ้าผู้ใดขายน้ำสุราเปนปลีกให้เอาไปกินที่อื่น ฤาทำอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผิดหนังสือใบอนุญาต ถ้าชำระได้ความจริงแล้วให้ปรับไหมแต่ 4 ชั่งขึ้นไปถึง 6 ชั่งทุกครั้ง และน้ำสุรานั้นก็ให้เก็บริบเสียด้วย ถ้าผู้ใดขายน้ำสุรากลั่น น้ำสุราแช่ น้ำสุราองุ่นเปนปลีก แลมิได้รับหนังสือใบอนุญาตตามกฎหมายนี้ ก็ให้ปรับไหมดังที่วามาข้างบน”

คำจำกัดความของไวน์ในประเทศไทยนั้น ยังไม่มีหน่วยงานทางราชการให้ความหมายเป็นที่ประจักษ์ชัด โดยคำว่า 'ไวน์' ปรากฏครั้งแรกในกฎกระทรวงฉบับที่ 54 (พ.ศ. 2516) ออกตามความในพ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 แต่มิได้ให้คำจำกัดความใดๆไว้ ต่อมากรมสรรพสามิตมีประกาศกรมสรรพสามิตเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขว่าด้วยการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้นำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร ลงวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2534 แยกการขออนุญาตนำสุราแช่ประเภทไวน์แตกต่างไปจากการขออนุญาตนำเข้าสุราแช่ประเภทอื่น ก็ยังไม่มีกรขออธิบายถึงความหมายของคำว่าไวน์อย่างชัดเจน แต่การให้ความหมายหรือคำจำกัดความของสุรานั้น ยังมีอีกส่วนงานหนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงนั่นคือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของสุราประเภทต่างๆที่มีในประเทศไทย เป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา

ก. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา

เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2516 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้ออกประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา โดยได้แยกสุราออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ประเภทที่หนึ่ง สุราแช่หรือเมรัย (Fermented Liquor)

คือผลจากการหมักทำให้เกิดเป็นน้ำเมา มีแรงแอลกอฮอล์เล็กน้อยตามต้องการ และไม่มี การกลั่น แบ่งเป็น 4 ชนิดคือ

 - 1.1 สุราแช่ชนิดที่หนึ่ง ได้จากการหมักจากเมล็ดธัญพืชหรือแป้งจากพืช เช่น เบียร์ น้ำข้าว สาเก(Sake) สุราเสียวเฮง เป็นต้น
 - 1.2 สุราแช่ชนิดที่สอง ได้จากการหมักจากผลไม้หรือน้ำตาลจากพืช เช่นไวน์(Wine) แชมเปญ(Champagne) น้ำตาลเมา(Toddy) ไซเดอร์ (Cyder) เป็นต้น
 - 1.3 สุราแช่ชนิดที่สาม ได้จากสุราแช่ชนิดที่หนึ่ง และหรือสุราแช่ชนิดที่สองที่ผสมด้วยตัวยาปรุงแต่งสี กลิ่น รสตามต้องการ เช่นเวอร์มูท(Vermouth) ไวน์ที่เป็นยา(Medicated Wine) เป็นต้น
 - 1.4 สุราแช่ชนิดที่สี่ ได้จากสุราแช่ชนิดที่หนึ่ง และหรือสุราแช่ชนิดที่สองแล้วผสมกับสุรากลั่นหรือแอลกอฮอล์ให้มีแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการแต่ไม่เกิน 23 ดีกรี เช่นไวน์อย่างแรง (Fortified Wine) เซอร์รี่ (Sherry) ปอร์ตไวน์(Port Wine) เป็นต้น
2. ประเภทที่สอง สุรากลั่น(Distilled Liquor) คือผลที่ได้จากการหมักทำให้เกิดมีแรงแอลกอฮอล์แล้วกลั่น และบางชนิดต้องเก็บไว้นานเพื่อให้มีคุณภาพดี แล้วอาจปรุงแต่งให้มีแรงแอลกอฮอล์เล็กน้อยตามต้องการ แบ่งเป็น 3 ชนิดคือ
 - 2.1 สุรากลั่นชนิดที่หนึ่ง เป็นสุราที่กลั่นโดยตรงเพื่อให้ได้กลิ่นรสเฉพาะจากวัตถุดิบนั้น อาจปรับปรุงเพียงให้ได้กลิ่นรสดีขึ้นและให้มีแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ เช่นสุราขาว วอดก้า (Vodka) เกาเหลียง อาร์แรก(Arrack) เทกิล่า(Tequila) เป็นต้น
 - 2.2 สุรากลั่นชนิดที่สอง เป็นสุราที่กลั่นหรือแอลกอฮอล์ผสมปรุงแต่งสี กลิ่น รส และให้มีแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ
 - 2.2.1 ใช้สุรากลั่นหรือแอลกอฮอล์ผสมหรือแช่กับสมุนไพรต่างๆ เพื่อให้ได้สี กลิ่น รส และสรรพคุณตัวของสมุนไพรนั้นๆ เช่นสุราจีน เป็นต้น
 - 2.2.2 สุราชนิดนี้ ยังแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

ชนิดที่หนึ่งใช้สุรากลั่น และหรือแอลกอฮอล์มาปรุงแต่งด้วยน้ำยาสกัด น้ำเชื้อหรือใช้สุรากลั่น และหรือแอลกอฮอล์แช่กับผลไม้ พืช สมุนไพร แล้วปรุงแต่งเพื่อให้ได้

สี กลิ่น รสตามต้องการ แต่ไม่มีสรรพคุณของตัวยาทั้งนี้จะกลิ่นใหม่หรือไม่ก็ตาม เช่นสุราผสม สุราผสมพิเศษ สุราปรุงพิเศษ ยิน(Gin) เป็นต้น
ชนิดที่สองใช้สุรากลั่น และหรือแอลกอฮอล์มาปรุงแต่งด้วยน้ำยาสกัด น้ำเชื้อหรือใช้สุรากลั่น และหรือแอลกอฮอล์เข้ากับผลไม้ พืช สมุนไพร แล้วปรุงแต่งเพื่อให้ได้สี กลิ่น รสตามต้องการ แต่ไม่มีสรรพคุณของตัวยาทั้งนี้จะกลิ่นใหม่หรือไม่ก็ตาม ที่สำคัญที่สุดคือสุราชนิดนี้จะต้องมีรสหวาน เช่นเปปเปอร์มินท์(Peppermint) สุรากลากแฟ(Cream of Coffee) ชาร์เตรอส(Chartreuse) อีซซารา(Izzara) เป็นต้น

2.3 สุรากลั่นชนิดที่สาม ใช้สุรากลั่น และหรือแอลกอฮอล์ มาปรุงแต่งโดยมีกรรมวิธีเก็บไว้นาน เพื่อให้มีคุณภาพดี แล้วปรุงแต่งเพื่อให้ได้สี กลิ่น รสและแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ เช่น วิสกี้(Whisky) บรันดี(Brandy) รัม(Rum) เป็นต้น

ในการระบุประเภทของสุราผลไม้จากการกำหนดมาตรฐานสุราของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมดังกล่าว โดยคำนึงถึงประเภทสุราผลไม้ที่มีในประเทศไทย จะต้องทำการแยกสุราผลไม้ออกจากสุราแช่ประเภทอื่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสุราแช่ที่ทำมาจากพืช เมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับปริมาณการนำเข้าสุราประเภทต่างๆจากข้อมูลของกรมศุลกากร และข้อมูลมูลค่าภาษีที่จัดเก็บได้ของกรมสรรพสามิต ทำให้แบ่งสุราผลไม้ที่มีในประเทศไทยได้เป็น 3 ประเภทคือ ไวน์ แชมเปญ และเชอรี โดยได้เพิ่มไวน์คูลเลอร์เข้ามาในภายหลัง เนื่องจากไวน์คูลเลอร์เริ่มเป็นที่รู้จักในตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2530 หลังจากการกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรมสุรกว่า 10 ปี โดยจะเห็นว่าการกำหนดประเภทสุราที่มีมากกว่า 20 ปีแล้วนั้น อาจมีความล้าสมัยและไม่ครอบคลุมประเภทสุราในปัจจุบันเท่าที่ควร

หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการตีความประเภทสุราในประเทศไทย ได้ให้ความหมายสุราผลไม้อยู่ในวงจำกัด เช่นไวน์คือสุราแช่ที่ได้จากการหมักสาจากผลไม้ โดยไม่ได้มีการขยายความมากกว่านั้น ในขณะที่ในต่างประเทศมีการตีความและให้ความหมายของไวน์ในหลายองค์กร โดยมีหลายองค์กรที่มีหน้าที่โดยตรงต่อการควบคุมคุณภาพไวน์ เนื่องจากไวน์เป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในต่างประเทศ โดยเฉพาะในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ดังนั้นคำจำกัดความของไวน์จึงมีมากมาย แต่ที่ที่มีความทันสมัยและน่าเชื่อถือที่สุดในขณะนี้ คือการให้ความหมายร่วมกันระหว่างองค์การอาหารและเกษตรกรรม(Food and Agriculture Organization-FAO) ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศอีก 5 หน่วยงาน ซึ่งมีรายละเอียดครอบคลุมวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต และคุณสมบัติของไวน์ประเภทต่างในที่จะนำออกสู่ตลาดโลก

ข. คำจำกัดความของไวน์ในต่างประเทศ

ระหว่างวันที่ 5-9 กันยายน พ.ศ.2537 องค์การอาหารและเกษตรกรรม (Food and Agriculture Organization-FAO) ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศอีก 5 หน่วยงาน คือ องค์การไวน์และองุ่นระหว่างประเทศ (International Wine and Organization –OIV) องค์การสหประชาชาติ (United Nation-UN) สภาความร่วมมือด้านศุลกากร(Customs Cooperation Council-CCC) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development-OECD) และสหภาพยุโรป(European Union-EU) จัดการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาลินค้าผลผลิตไวน์และองุ่น ครั้งที่ 6 ที่เมืองซานติอาโก ประเทศชิลี ได้ผลสรุปเกี่ยวกับการจัดแนวความคิดและคำจำกัดความของผลองุ่นและไวน์ดังต่อไปนี้

1. ผลองุ่นสำหรับทำไวน์ (Wine Grapes) หมายถึงผลองุ่นสดซึ่งทำให้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำไวน์ ผลองุ่นเหล่านั้นอาจสุกเกินไป หรือเกือบกลายเป็นองุ่นแห้ง หรืออาจเกิดอาการเน่าแบบที่เรียกว่า nobler rot ก็ได้ หลังจากการเก็บเกี่ยวแล้ว จะต้องนำไปกดหรือบีบโดยใช้กรรมวิธีปกติในโรงงานทำไวน์ และนำน้ำองุ่นที่ได้ไปหมักเพื่อให้เกิดแรงแอลกอฮอล์ในทันที
2. ผลองุ่นสำหรับรับประทานสด (Table Grapes) หมายถึง องุ่นสดที่ทำให้มีขึ้นโดยก็ใช้พันธุ์องุ่นเฉพาะอย่าง หรือเพาะปลูกขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ประการสำคัญด้านการตลาดเพื่อบริโภคในฐานะองุ่นสด
3. ผลองุ่นแห้ง(Raisins) หมายถึง ผลองุ่นที่สุกแล้ว เมื่อเก็บเกี่ยวไปจากต้นองุ่นและประสงค์จะนำไปทำไวน์ด้วยวิธีการพิเศษที่ได้รับอนุญาต จะต้องทำให้น้ำในผลองุ่นแห้งไปจนไม่สามารถนำออกไปใช้โดยวิธีการปกติของโรงงานผลิตไวน์ และไม่อาจนำไปหมักให้เกิดแรงแอลกอฮอล์ได้
4. น้ำองุ่นสด(Grape Must) หมายถึงของเหลวอันเป็นผลผลิตได้จากองุ่นสด ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือโดยผ่านวิธีทางกายภาพก็ตาม ทั้งนี้ต้องมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 1%

5. น้ำองุ่นถนอมคุณภาพ(Preserved Grape Must) หมายถึงน้ำองุ่นที่ได้รับการป้องกันมิให้เกิดการหมักและมีแรงแอลกอฮอล์เกิดขึ้น โดยการใส่กระบวนการเติมสารประกอบซัลไฟท์ (Sulfiting) หรือการฆ่าเชื้อโดยใช้คาร์บอนไดออกไซด์
6. น้ำองุ่นสดเข้มข้น(Concentrated Grape Must) หมายถึงผลผลิตที่ได้จากน้ำองุ่นซึ่งไม่อาจหมักและเจือสีคาราเมลได้ เนื่องจากได้มาจากการระเหยน้ำออกจากน้ำองุ่นปกติ หรือเป็นน้ำองุ่นที่ได้จากการถนอมรักษาซึ่งได้รับอนุมัติจาก OIV โดยมีความหนาแน่นที่ 20 องศาเซลเซียสไม่น้อยกว่า 1240 กรัมต่อมิลลิลิตร ทั้งนี้ต้องผ่านเครื่องมือและวิธีการตรวจวัดที่ OIV ประกาศกำหนด
7. น้ำองุ่น(Grape Juice) หมายถึงของเหลวจากผลองุ่นที่ยังไม่ได้หมัก แต่อาจเกิดการหมักได้หากไม่มีการบริโภคภายในระยะเวลาที่เหมาะสม น้ำองุ่นที่ได้จากองุ่นสด หรือน้ำองุ่นสด หรือจากการแปรสภาพน้ำองุ่นสดเข้มข้น (Concentrated Grape Juice) ทั้งนี้ จะมีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 1% โดยปริมาตรไม่ได้
8. ไวน์ (Wine) หมายความว่าเครื่องดื่มที่มีแรงแอลกอฮอล์บางส่วนหรือทั้งหมดเกิดจากการหมักผลองุ่น ไม่ว่าจะเป็ผลองุ่นที่ถูกบีบหรือกดหรือไม่ก็ตาม และต้องมีแรงแอลกอฮอล์ไม่น้อยกว่า 8.5% โดยปริมาตร
อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพภูมิอากาศ สภาพดิน และพันธุ์องุ่นย้อมแตกต่างกันไป ปัจจัยที่เกื้อหนุนคุณภาพของผลผลิตดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อไวน์องุ่นในสถานที่ต่างๆกัน แรงแอลกอฮอล์ของไวน์อาจลดลงเหลือไม่เกิน 7% โดยปริมาตรได้ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบที่ ท้องถิ่นนั้นๆกำหนด
8. ไวน์ซ่า(Sparkling Wine) หมายถึงไวน์ที่ทำจากผลองุ่นหรือน้ำองุ่นสด หรือไวน์ที่ทำได้โดยเทคนิควิธีพิเศษซึ่งได้รับการอนุมัติจาก OIV ซึ่งตามปกติ เมื่อเปิดจุกขวด พรายฟองที่เกิดขึ้นภายในขวดจะต้องอยู่ได้นานตามระยะเวลาที่กำหนด พรายฟองที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการแยกตัวของคาร์บอนไดออกไซด์ออกจากน้ำไวน์ แรงดันของคาร์บอนไดออกไซด์ในขวดจะต้องเท่ากับหรือเหนือกว่า 3.5 บาร์ (หนึ่งบาร์เท่ากับหน่วยวัดความกดอากาศที่เท่ากับความดันของปรอทสูง 29.53 นิ้ว) ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส ในกรณีที่ขวดบรรจุมีปริมาตรน้อยกว่า 25 เซนติลิตร ยินยอมให้แรงดัน

ของก๊าซลดต่ำลงเหลือ 3 บาร์ ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการหมักครั้งที่ สองว่าจะเป็นการหมักในขวด หรือหมักในถังควบคุมความดันอากาศ

9. ไวน์อัดก๊าซ(Carbonated Wine) หมายถึงไวน์ที่ทำขึ้นโดยวิธีการที่ได้รับอนุมัติจาก OIV และมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับไวน์ซ่า แต่ปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์น้อยกว่าที่กำหนดไว้สำหรับไวน์ซ่า
10. ไวน์ฟองน้อย(Pearl Wine) หมายถึงไวน์ที่ทำมาจากไวน์สำหรับรับประทานพร้อมอาหาร(Table Wine) หรือจากไวน์คุณภาพจากท้องที่ที่กำหนด(Vin De Qualite Produit Dans Une Region Determinee-V.Q.P.R.D) หรือจากน้ำองุ่นที่เหมาะสมแก่การทำTable Wine หรือไวน์ V.Q.P.R.D ทั้งนี้ ปริมาณแอลกอฮอล์แท้จริงในไวน์ต้องไม่ต่ำกว่า 7% โดยปริมาตร ต้องเก็บรักษาในภาชนะปิดที่มีความจุอย่างต่ำ 60 ลิตร และที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส ต้องมีแรงดันของคาร์บอนไดออกไซด์ไม่ต่ำกว่า 1 บาร์ แต่ไม่เกิน 2.5 บาร์
11. ไวน์อย่างแรง (Fortified Wine) ได้แก่ไวน์ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์แท้จริงไม่น้อยกว่า 15% แต่ไม่เกิน 22% โดยปริมาตร ทำมาจากองุ่นสด น้ำองุ่นสด หรือจากน้ำไวน์ที่มีแรงแอลกอฮอล์อย่างน้อยที่สุด 12% โดยปริมาตร แล้วเติมบรันดีที่กลั่นจากไวน์ หรือแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ได้จากไวน์หรือสุราอย่างอื่น ปริมาณแอลกอฮอล์ของสุราลำเร็จรูปซึ่งไม่ต่ำกว่า 4% โดยปริมาตร ต้องมีบางส่วนหรือทั้งหมดมาจากการหมักของน้ำตาลในน้ำองุ่นระยะแรกเริ่ม หรือทำมาจากองุ่นสด น้ำองุ่นสด หรือน้ำไวน์ที่มีแ่งแอลกอฮอล์อย่างน้อยที่สุด 12% โดยปริมาตร แล้วเติมบรันดีที่กลั่นจากไวน์ หรือแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ได้จากไวน์หรือจากสุราอื่น และน้ำองุ่นสดเข้มข้นหรือเจือสีคาราเมล หรือองุ่นสดที่สุกจัด หรือมิสเทล(Mistelle) หรือทั้งหมดผสมกัน ปริมาณแอลกอฮอล์แท้จริงของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปซึ่งไม่ต่ำกว่า 4%โดยปริมาตร ต้องมีบางส่วนหรือทั้งหมดมาจากการหมักของน้ำตาลในผลองุ่นหรือน้ำองุ่นสด หรือจากขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการทำไวน์
12. มิสเทล (Mistelles) ได้แก่ผลผลิตที่ได้จากผลองุ่นสดหรือน้ำองุ่นสดแต่ไม่เกิดการหมักซึ่งเติมมีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 1% โดยปริมาตร แล้วเติมบรันดีจากไวน์หรือสุราอื่น หรือแอลกอฮอล์จากไวน์บริสุทธิ์ผสมลงไป ทำให้เกิดเป็นมิสเทลซึ่งแตกต่างกัน 2 ประเภท

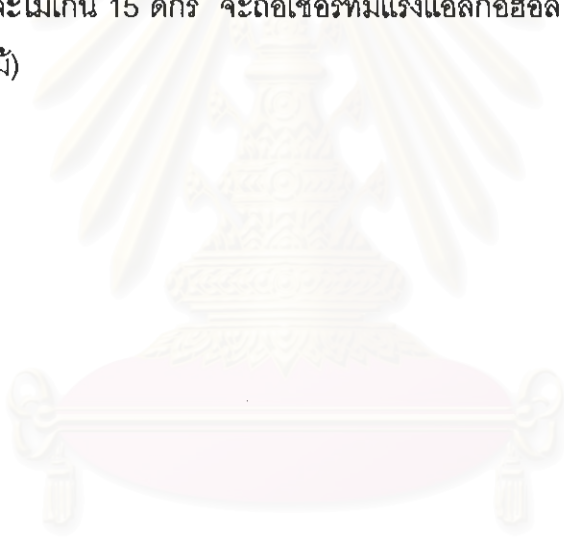
คือ มิสเทลที่จะนำไปทำสินค้าอื่นต่อไป และมิสเทลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภค เช่นเดียวกับไวน์อย่างแรง ในกรณีของมิสเทลที่จะนำไปทำสินค้าอื่นต่อไปนั้น น้ำองุ่นสดที่ใช้ต้องหมักให้เกิดปริมาณแอลกอฮอล์อย่างน้อย 8.5% โดยปริมาตร และผลิตภัณฑ์ครั้งสุดท้ายต้องมีปริมาณแอลกอฮอล์ระหว่าง 12-15% โดยปริมาตร ในกรณีของมิสเทลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภค น้ำองุ่นสดที่ต้องหมักให้เกิดปริมาณแอลกอฮอล์อย่างน้อย 12% โดยปริมาตร และผลิตภัณฑ์ครั้งสุดท้ายต้องมีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่น้อยกว่า 15% แต่ไม่เกิน 22% โดยปริมาตร

13. ไวน์ปรุงแต่งและเวอร์มูท(Flavored Wine and Vermouth) หมายความว่า เครื่องดื่มที่มีแรงแอลกอฮอล์ที่ปรุงแต่งมาจากไวน์โดยใช้ผลผลิตของพืชเช่น ใบไม้ รากไม้ ผลไม้ ฯลฯ แผลงไปในไวน์ในระยะเวลาที่กำหนด หรือโดยการปรุงแต่งด้วยวัสดุใดๆ ที่ให้กลิ่นหอมและไม่เป็นพิษให้โทษแก่ผู้บริโภค

โดยทั่วไปในสากล ไวน์จะถือเป็นหมวดหลัก และแบ่งเป็น 4 ประเภทย่อยซึ่งมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไปคือ 1. ไวน์นิ่ง(Still Wine) ซึ่งเป็นไวน์ไม่มีฟอง เป็นไวน์แดง ไวน์ขาว และไวน์โรเซ่ ที่ผู้คนส่วนใหญ่รู้จักและดื่มเป็นประจำ 2. ฟอर्टิไฟด์ไวน์(Fortified Wine) ชนิดที่คนทั่วไปรู้จักคือ ไวน์พอร์ต(Port) และเชอรั (Sherry) 3. อะเปริตีฟไวน์(Aperitif Wine) เป็นไวน์เรียกน้ำย่อยเพื่อเจริญอาหาร ไวน์ประเภทนี้เป็นที่รู้จักกันดีคือเวอร์มูท(Vermouth) และสปาร์กลิงไวน์(Sparkling Wine) เป็นไวน์ประเภทมีฟองมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เจือผสมอยู่ ไวน์ประเภทนี้ที่คนรู้จักดีคือแชมเปญ(Champagne)³ แต่คนส่วนใหญ่มักเรียกชื่อเฉพาะของไวน์ประเภทนั้นๆ อย่างเจาะจง และถ้ากล่าวถึงไวน์มักหมายถึงเฉพาะไวน์แดง ไวน์ขาวและไวน์ชมพูเท่านั้น ส่วนไวน์คูเลออร์นั้นเป็นเครื่องดื่มที่เพิ่งมีการผลิตและจำหน่าย เป็นที่รู้จักในตลาดประมาณ 20 ปีเท่านั้น ไม่มีการจัดไวน์คูเลออร์อยู่ในประเภทหนึ่งของไวน์เหมือนสุราผลไม้ชนิดอื่น แต่บ้างก็ว่าหากจะจัดไวน์คูเลออร์ควรจะจัดอยู่ในประเภทเดียวกับแชมเปญ เนื่องจากเป็นส่วนผสมของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และมีฟองเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีการระบุอย่างชัดเจนจึงไม่ถือว่าเป็นไวน์ชนิดหนึ่งเหมือนสุราผลไม้ประเภทอื่นที่ได้กล่าวไปแล้ว

³ ชื่อเรียกประเภทของไวน์ 4 ประเภทนั้น อาจแตกต่างกันไปบ้างตามแต่ตำรา แต่การจัดแบ่งจะเหมือนกันโดยนิยมจัดแบ่งตามคุณสมบัติ

จากการวิเคราะห์ความหมายของสุราผลไม้จากแหล่งต่างๆทั้งในและนอกประเทศ เพื่อนำมาซึ่งคำจำกัดความและประเภทของสุราผลไม้ในประเทศไทยได้พบว่า ความหมายของสุราผลไม้ นั้น ในพรบ.สุรา พ.ศ. 2493 จะถือว่าเป็นประเภทหนึ่งของสุราแช่ โดยหมายถึงสุราแช่ที่ผลิตจากผลไม้และมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี หรือสุราแช่ที่ผลิตจากผลไม้แล้วนำมาผสมกับสุรากลั่นที่มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรีนั่นเอง แต่สุราผลไม้ประกอบด้วยสุราประเภทใดบ้างไม่มีการกำหนดประเภทอย่างชัดเจน เมื่อนำมาพิจารณาควบคู่กับข้อกำหนดของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา ความหมายของสุราผลไม้ของต่างประเทศ และตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศแล้ว สามารถสรุปได้ว่า สุราผลไม้ในประเทศไทยครอบคลุมสุรา 4 ประเภทคือ ไวน์(ซึ่งหมายถึงไวน์แดง ไวน์ขาว และไวน์ชมพูเท่านั้น) แชมเปญ ไวน์ คูลเลอร์ และเชอร์รี่ โดยสุราทุกประเภทดังกล่าวจะถือเป็นสุราผลไม้ก็ต่อเมื่อมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรีเท่านั้น (เวอรัมุทถือเป็นสุราที่มีแรงแอลกอฮอล์สูงกว่า 15 ดีกรี จึงไม่ถือเป็นสุราผลไม้ในการจัดแบ่งของกรมสรรพสามิต ในขณะที่เชอร์รี่ทั้งที่แอลกอฮอล์เกินและไม่เกิน 15 ดีกรี จะถือเป็นเชอร์รี่ที่มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรีเท่านั้นจัดอยู่ในประเภทสุราผลไม้)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 เกณฑ์คุณภาพสุราผลไม้

ในการผลิตไวน์นั้น นอกจากต้องคำนึงถึงรสชาติที่ดีแล้ว เรื่องของอนามัยผู้บริโภคก็เป็นส่วนสำคัญที่ต้องคำนึงถึง กล่าวคือในการผลิตสุราผลไม้ก็ต้องมีข้อจำกัดของสารเคมีที่ประกอบเป็นส่วนผสม โดยข้อกำหนดดังกล่าวจะมีผลโดยตรงต่อสุขภาพของผู้บริโภค โดยจะส่งผลเสียต่อร่างกายหากการผลิตไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยในปัจจุบันประเทศไทยผลิตสุราผลไม้ 2 ประเภท คือไวน์และไวน์คูลเลอร์ สำหรับข้อกำหนดในการผลิตสุราทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว ยังคงใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา ที่ออกโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นข้อกำหนดในการผลิต

ก. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา มอก.39-2516 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2516 กำหนดเกณฑ์คุณภาพสุรา สรุปได้ดังนี้

- "1. ต้องไม่มีสารที่ให้โทษแก่ร่างกายเกินกว่าที่กำหนด โดย
 - 1.1 มีเมทิลแอลกอฮอล์(Methyl Alcohol) ไม่ได้เลย
 - 1.2 มีสารหนู(Arsenic) ไม่มากกว่า 0.2 ส่วนในล้านส่วน
 - 1.3 มีตะกั่ว(Lead) ไม่มากกว่า 0.1 ส่วนในล้านส่วน
 - 1.4 มีทองแดง(Copper) ไม่มากกว่า 7 ส่วนในล้านส่วน
 - 1.5 มีฟูเซลอยด์(Fusel Oil) ไม่มากกว่า 2500 ส่วนในล้านส่วน
 - 1.6 มีอัลดีไฮด์(Aldehyde) คำนวณเป็นอะซีตัลดีไฮด์(Acetaldehyde) ไม่มากกว่า 80 ส่วนในล้านส่วน
 - 1.7 มีเอสเตอร์(Ester) คำนวณเป็นเอทิลอะซีเตต(Ethyl Acetate) ไม่มากกว่า 1200 ส่วนในล้านส่วน
 - 1.8 มีเฟอร์ฟูรัล(Furfural) ไม่มากกว่า 9 ส่วนในล้านส่วน
 - 1.9 มีอัลคาลอยด์ที่เป็นพิษ(Toxic Alkaloids) หรือไกลโคไซด์ที่เป็นพิษ(Toxic Glycosides)ไม่ได้เลย
 - 1.10 มีซัลเฟอร์ไดออกไซด์ หรือเกลือที่แตกตัวเป็นซัลเฟอร์ไดออกไซด์โดยคำนวณเป็นซัลเฟอร์ไดออกไซด์ไม่มากกว่า 450 ส่วนในล้านส่วน
 - 1.11 มีกรดเบนโซอิก เกลือหรืออนุพันธ์ของกรดเบนโซอิก คำนวณเป็นกรดเบนโซอิกไม่มากกว่า 250 ส่วนในล้านส่วน
 - 1.12 มีกรดซอร์บิก เกลือหรืออนุพันธ์ของกรดซอร์บิก คำนวณเป็นกรดซอร์บิก ไม่มากกว่า 200 ส่วนในล้านส่วน

- 1.13 มีกรดซาลิซิลิก(Salicylic Acid) ไม่ได้เลย
2. ผู้ได้รับอนุญาตทำสุราจะต้องรักษามาตรฐานของสุรานั้นๆ ให้เหมือนตัวอย่างซึ่งส่งให้คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรารับรองคุณภาพ โดยมีเกณฑ์ดังนี้
- 2.1 แรงแอลกอฮอล์คิดเป็นร้อยละโดยปริมาตรที่อุณหภูมิ 15 องศาเซลเซียส +0.5 ดีกรี และ -1.0 ดีกรี
- 2.2 ความถ่วงจำเพาะ(Specific Gravity) ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียสเท่ากับ 0.005
- 2.3 ความเป็นกรดต่าง(PH) เท่ากับ 0.1
- 2.4 น้ำตาลทั้งหมด(Total Sugar) เท่ากับ 1.0 กรัมใน 100 มิลลิลิตร
- 2.5 สิ่งที่เหลือจากการระเหย(Residue) เท่ากับ 1.0 กรัมใน 100 มิลลิลิตร
- 2.6 โปรตีน(Protein) เท่ากับ 0.02 กรัมใน 100 มิลลิลิตร
- 2.7 แทนนิน(Tanin) เท่ากับ 0.01 กรัมใน 100 มิลลิลิตร
- 2.8 เถ้า(ASH) เท่ากับ 0.01 กรัมใน 100 มิลลิลิตร
- 2.9 สี (Colors) ต้องไม่เปลี่ยนแปลงจนสังเกตได้ "

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา ซึ่งกำหนดมากกว่า 20 ปีแล้วนั้น อาจจะล้าสมัยสำหรับการผลิตไวน์ในปัจจุบัน แต่ในต่างประเทศที่มีการผลิตไวน์อย่างกว้างขวาง และเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศเช่นประเทศฝรั่งเศส ได้ก็มีการกำหนดปริมาณสารประกอบในไวน์ที่ผลิตภายในประเทศไว้อย่างละเอียด ดังนั้นเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับรายการแสดงสารพิษที่ให้โทษแก่ร่างกายที่กำหนดขึ้นใหม่จากประเทศฝรั่งเศสจะเห็นว่า ในสมัยนี้การกำหนดจำนวนสารพิษให้โทษมี ความละเอียดยิ่งขึ้นทั้งด้านรายการของสารประกอบและปริมาณของสารประกอบ เพื่อเป็นหลักประกันสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. ข้อกำหนดสารประกอบในไวน์ในประเทศฝรั่งเศส

สำหรับในประเทศฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตไวน์มากที่สุด ได้มีข้อกำหนดที่จะเฝ้าระวังควบคุมในการผลิตไวน์ภายในประเทศ โดยแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 ข้อกำหนดสารประกอบในไวน์ที่ผลิตในประเทศฝรั่งเศส

รายการสารประกอบในไวน์	ปริมาณสารประกอบในไวน์
Water	1.ปริมาณไม่เกิน...กรัมต่อไวน์ 1 ลิตร 750-900
Alcohols	
Ethyl alcohol	45-160
Propanal	0.001-0.03
Isopropyl Alcohol	0.001-0.03
Isoamyl Alcohol	0.01-0.35
Isopropylcarbinol	0.05-0.2
Methanol	0.02-0.2
Polyalcohols	
Glycerol	4-20
2,3Butanedol	0.3-1.35
Sorbitol	0.1
Myoinositol	0.2-0.7
Crotyl Alcohol	0.002-0.02
Monosaccharides	
Glucose	Traces only in dry wine
Fructose	Presence in sweet wines
Arabinose	0.36-2
Thamnose	0.15-0.3
Xylose	0.05
Sucrose	0

Nitrogenous Substances	
Proteins	Traces
Polypeptides	2-4
Amides	Traces
Ammonia	0.005-0.02
Vitamins	
Thiamine	5-40
Riboflavin	60-360
Pantothenic Acid	500-1200
Nicotinic Acid	800-1900
Biotin	0.6-4.6
Myoinositol	0.2-0.7
Pyridoxine	100-450
Ascorbic Acid	1-1.5
Cyanocobalamin	0.05-0.16
Organic Acids	
Tartaric Acid	2-5
Malic Acid	0-10
Citric Acid	0-0.5
Succinic Acid	0.5-1.5
Lactic Acid	1-12
Citramalic Acid	0.5-1
Galacturonic Acid	0.5-1
Mucic Acid	0-0.5
Gluconic Acid	มีเฉพาะในไวน์ที่เน่าแบบ noble rot
Pyruvic Acid	0.02-0.07
Ketoglutaric Acid	0.01-0.04
Glycolic Acid	Traces Possibles
Mesoxalic Acid	Traces Possibles
Glyceric Acid	Traces Possibles
Glyoxylic Acid	Traces Possibles

Saccharic Acid	Traces Possibles
Volatile Acids	
Acetic Acid	0.2-0.5
Formic Acid	0.01-0.1
Butyric Acid	Traces
Propionic Acid	Traces
Phenolic Acids	
Ferulic Acid	0.001
Vanillic Acid	0.015
Syringic Acid	0.030
Para-coumaric Acid	0.03
Ortho-Hydroxybenzoic Acid	0-0.0015
Gentistic Acid	0.0001
Para-Hydroxybenzoic Acid	0.0001
Caffaic Acid	0.015
Gallic Acid	0.012
Protocatechic Acid	0.008
Anthocyanins	0.1-5
Flavones	0-0.05
Tannins	0.1-5
Mineral Cations	
Potassium	0.7-1.6
Calcium	0.05-0.2
Magnesium	0.05-0.14
Sodium	0.02-0.25
Aluminium	0.05
Iron	0.002-0.01
Copper	0.0008-0.001
Zinc	0.0001-0.005
Manganese	0.0003-0.005
Lead	0.00005-0.0004

Arsenic	0.00001-0.001	
Cobolt	0.00002-0.00015	
Mineral Anions		
Sulphate	0.15-0.7	
Chloride	0.025-0.2	
Phosphate	0.08-0.5	
Borate	0.005-0.06	
Fluoride	0.00005-0.005	
Bromide	0.0001-0.0007	
Iodide	0.0001-0.0006	
	2.ปริมาณไม่เกิน...ไมโครกรัมต่อไวน์ 1ลิตร	
Amino Acids	ไวน์ขาว	ไวน์แดง
Arginine	46	47
Aspartic Acid	38	31
Glutamic Acid	200	221
Cystine	25	17
Glycine	26	28
Histidine	14	14
Isoleucine	29	26
Leucine	19	19
Lysine	40	47
Methionine	4	5
Phenylalanine	15	19
Proline	201	72
Serine	54	49
Threonine	111	187
Tryptophan	0	2.5
Tyrosine	13	11
Valine	36	45

2.3 ประโยชน์และโทษของการบริโภคสุราผลไม้

การควบคุมดูแลคุณภาพไวน์โดยเฉพาะการกำหนดปริมาณของสารต่างๆในไวน์ มิให้มีได้เกินเกณฑ์ที่กำหนดจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก เนื่องจากสารประกอบบางอย่างในไวน์เป็นอันตรายต่อโรคความดันโลหิตสูง โรคแผลผุพอง โรคเบาหวาน โรคเก๊าท์ โรคที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ อาจเป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์ และอาจเป็นสาเหตุของมะเร็งทรวงอก

แต่สารประกอบบางอย่างในไวน์ก็ให้ประโยชน์ในการป้องกันและบำบัดโรคบางอย่าง เช่น อาคารถิ่นคันตามร่างกาย ช่วยเจริญอาหาร ช่วยต่อต้านการติดเชื้อแบคทีเรีย ช่วยย่อยอาการ ป้องกันโรคท้องร่วง โรคตับบางชนิด โรคหัวใจวายเฉียบพลัน และช่วยขยายหลอดเลือดเป็นต้น โดยมีการศึกษาว่าผู้ที่ดื่มไวน์เป็นประจำวันละครึ่งลิตร จะมีผลต่อร่างกายหลายประการดังนี้

2.3.1 ประโยชน์ในการบริโภคไวน์

โดยปกติแล้วการบริโภคสุรามักจะทำให้เกิดโทษต่อร่างกายมากกว่าผลดี แต่สำหรับการบริโภคสุราผลไม้บางประเภทแล้ว กลับให้ผลดีและมีสรรพคุณที่เหมาะสมกับผู้เป็นโรคบางประเภท และมีผลวิจัยทางการแพทย์ยืนยันถึงผลสรรพคุณดังกล่าวเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน สุราผลไม้ดังกล่าวก็คือไวน์ ซึ่งมีสรรพคุณดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงสรรพคุณของไวน์ที่มีต่อโรคต่างๆ

โรค	สรรพคุณ
โรคหัวใจ	<p>ไวน์สามารถป้องกันโรคหัวใจได้โดย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไวน์แดงทุกชนิดจะมีสารแทนนิน(Tannin) ซึ่งอยู่ในองุ่นดำที่นำไปหมักเป็นไวน์แดง เป็นตัวส่งเสริมให้เลือดในร่างกายมนุษย์สร้าง High Density Lipoproteins หรือHDL ซึ่งเป็นไขมันในเลือดที่เป็นประโยชน์ ไปช่วยละลายไขมันหรือปิดกั้นการเกาะของไขมันที่ไม่มี ประโยชน์บนผิวด้านในของหลอดเลือด ทำให้เส้นเลือดไม่อุดตันจนเป็นสาเหตุให้เกิดหัวใจวาย นอกจากนี้สารแทนนินยังช่วยเสริมให้เส้นเลือดฝอยไม่เปราะบางจนเกิดแตกได้ง่าย - ทั้งไวน์แดงและไวน์ขาวจะมีสารResveratrol ซึ่งช่วยลดคอ

	เรสเวอรอลในเส้นเลือด เพราะสารนี้จะไปช่วยให้ออกซิเจนในร่างกายนี้อยู่เสีย และไปเสริมให้หลอดเลือดแข็งแรง ไม่เปราะบาง - ในไวน์แดงจะมีสาร Oenotannins ช่วยบำรุงเส้นเลือดและป้องกันเส้นเลือดแข็งและตีบตัน
โรคไมเกรน	การดื่มไวน์แดงจะไม่ทำให้เป็นโรคไมเกรน ยกเว้นไวน์ดังกล่าวนั้นมีซัลเฟอร์เกินขนาด
โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส	Dr. Jack Konowalchuk และ Joan Speirs จากแคนาดาระบุว่า สารแทนนินในไวน์แดงสามารถป้องกันเชื้อไวรัสในร่างกายได้ดี โดยเฉพาะเชื้อหัด คางทูม และไข้หวัดต่างๆ
โรคมะเร็ง	การดื่มไวน์เป็นประจำช่วยป้องกันการเป็นมะเร็งที่ปากและลำคอได้ เพราะไวน์แดงมีกรดแกลลิก(Gallic Acid) ที่ช่วยป้องกันมะเร็งในช่องปาก
โรคหัวใจ	การดื่มไวน์ชนิดหวานของเยอรมันและฝรั่งเศสเป็นประจำ จะป้องกันโรคหัวใจได้

นอกจากการป้องกันการเกิดโรคต่างๆได้แล้ว ไวน์ยังมีแร่ธาตุต่างๆที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เช่นธาตุโปตัสเซียมที่ให้คุณประโยชน์ต่อร่างกาย ซึ่งทำให้ระบบการทำงานของระบบการทำงานของทางเดินอาหารดี ป้องกันการท้องผูกและท้องเสีย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การบริโภคไวน์จะให้ประโยชน์ และแม้ว่าไวน์รวมถึงสุราผลไม้ประเภทอื่นจะมีแอลกอฮอล์ผสมอยู่น้อยเมื่อเทียบกับสุราประเภทอื่น แต่สารประกอบในสุราย่อมทำให้เกิดโทษในการบริโภคได้เช่นกัน รวมถึงการบริโภคเป็นปริมาณมากทำให้เกิดการสะสมของสารพิษที่ทำให้เกิดผลเสียต่ออวัยวะในร่างกาย

2.3.2 โทษของการบริโภคสุราผลไม้

หากทำการเปรียบเทียบปริมาณแอลกอฮอล์ในสุราผลไม้กับสุราประเภทอื่น จะถือว่าเป็นสุราประเภทที่มีแอลกอฮอล์ต่ำ โดยมีการเทียบว่าปริมาณน้ำหนักแอลกอฮอล์(กรัม)ในวิสกี้ ยิน หรือวอดก้า จะเป็น 5 เท่าของปริมาณน้ำหนักแอลกอฮอล์(กรัม)ในไวน์ เมื่อเทียบที่ปริมาตรเดียวกัน แต่ถึงอย่างไรการดื่มสุราไม่ว่าประเภทใดก็ตาม ย่อมส่งผลเสียต่อร่างกายได้ เนื่องจากสารเคมีที่มีในสุรา ดังแสดงในตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 แสดงโทษของสารเคมีในสุรา

สารเคมี	โทษจากการรับประทาน
Methanol	เกิดอาการปวดศีรษะ เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน หมดสติ ระบบการบีบรัดของหลอดเลือด กดประสาทส่วนกลาง ทำให้ระบบหัวใจล้มเหลว ทำลายระบบสายตา ตั้งแต่ระดับตาพร่ามัวเล็กน้อย จนกระทั่งตาบอดสนิท
Amyl Alcohol	ก่อให้เกิดพิษปานกลางคล้ายกับ Isopropyl Alcohol
Isopropyl Alcohol	ระคายเคืองอาหารอักเสบ และอาเจียน
Ethylacetate	ระคายเคืองต่อระบบทางเดินอาหาร
Acetaldehyde	เกิดอาการคลื่นเหียนอาเจียน ท้องร่วง มึนงง และระบบหายใจล้มเหลว
Alkaloids	เกิดอาการคลื่นเหียนอาเจียน ชัก ปวดท้อง ปวดศีรษะ หมดสติ การมองเห็นและการได้ยิน
ทองแดง	หมดสติทางเดินอาหาร อาเจียน เกิดแผลในลำไส้ หรือระคายเคืองอาหาร
Lead	เหนื่อยง่าย ปวดศีรษะ ปวดกระดูกและกล้ามเนื้อ อาการเกี่ยวกับระบบย่อยอาหาร ปวดท้อง เบื่ออาหาร
Arsenic	เกิดอาการภายใน 1/4-4 ชม. หลังการรับประทาน เกิดอาการบีบรัดของลำคอ อาเจียน(อาจมีเลือดในอาเจียนหรืออุจจาระ) ถ้าปริมาณที่รับเข้าไปสูง อาจเกิดอาการช็อค และอาจตายได้ภายใน 24 ชม.
Furfusals	ของเหลวและไอที่เข้มข้นทำให้เกิดอาการระคายเคืองต่อตา ผิวหนังและเนื้อเยื่อของระบบทางเดินหายใจช่วงต้น ปวดศีรษะ คัดจมูก และสูญเสียการรับรู้ทางรส
Benzoic Acid	ทำให้เกิดอาการคลื่นเหียน

นอกจากผลเสียที่เกิดต่อร่างกายในระยะสั้นแล้ว โทษของสุราเมื่อเกิดการบริโภคเป็นปริมาณมากๆ จะทำให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย โดยก่อให้เกิดผลต่ออวัยวะทุกระบบของร่างกาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.4 แสดงผลกระทบของสุราต่ออวัยวะในร่างกาย

อวัยวะที่ได้รับโทษของสุรา	ผลกระทบที่เกิด
กระเพาะอาหารและลำไส้	เป็นอวัยวะส่วนแรกที่ได้รับผลกระทบจากสุรา เพราะเป็นทางผ่านเข้าสู่ร่างกายเป็นอันดับแรก ฉะนั้นเมื่อดื่มสุราที่ไม่ได้เจือจาง จะรู้สึกปวดคอและร้อนในกระเพาะอาหาร เยื่อบุกระเพาะอาหารและลำไส้ จะเกิดอักเสบ ทำให้การทำหน้าที่แปรปรวน เมื่ออักเสบเรื้อรัง ทำให้การดูดซึมอาหารเสียไป ทำให้ร่างกายขาดอาหารและวิตามิน นอกจากนี้ยังทำให้เกิดกรดมากในกระเพาะอาหาร ทำให้กระเพาะเป็นแผล เกิดโรคแทรกซ้อน ตลอดจนอาการท้องอืด ปวดท้อง ท้องเสีย ท้องผูก และอาการเป็นเลือดได้
ตับ	แอลกอฮอล์ผ่านสู่กระเพาะจะเข้าสู่ตับ ซึ่งเป็นตัวทำลายพิษของแอลกอฮอล์ ขณะเดียวกันแอลกอฮอล์ก็จะทำลายตับ ในระยะต่อมา เนื้อตับจะค่อยๆ ถูกทำลายไป ทำให้เกิดเป็นโรคตับแข็ง เกิดดีซ่าน และเกิดโรคร้ายอีกหลายชนิด อันเป็นผลจากการเสื่อมโทรมของตับ เช่นเกิดโรคท้องมาน โลหิตจาง ผื่นตามผิวหนัง หรืออาจจะสลับและถึงแก่ความตาย เพราะตับทำงานไม่ได้ปกติ
การหมุนเวียนของโลหิต	จะเกิดขัดข้อง เพราะเลือดไม่อาจผ่านตับได้เพราะตับแข็ง ทำให้เกิดอาการบวมบริเวณเท้า เกิดม้ามโต เกิดเส้นเลือดฝอยขยายตัวตามผิวหนัง ส่วนตัวเส้นเลือดเองจะเกิดเปราะ และแข็งตัวเนื่องจากเกิดอาการอักเสบ และมีไขมันไปอยู่มากตามผนัง ทำให้เกิดมีเลือดออกที่หลอดเลือด และเกิดเป็นริดสีดวงทวาร
ปลายประสาท	จะเกิดอาการอักเสบ ซึ่งผลนี้จะทำให้เกิดการอ่อนกำลังของกล้ามเนื้อ เดินเหินไม่ถนัด และอาจเดินไม่ได้ เกิดเป็นตะคริวบ่อยๆ มีอาการชาตามปลายมือ ทั้งนี้เพราะขาดวิตามินบี 1
เนื้อสมอง	โดยปกติเนื้อสมอง เป็นอวัยวะที่บอบบางที่สุด จึงต้องมีกระโหลกศีรษะหุ้มไว้เพื่อกันอันตรายจากภายนอก และสมองเป็นส่วนที่มีหน้า

	<p>ที่สำคัญที่สุดของร่างกายเพราะเป็นศูนย์ในการบังคับอวัยวะต่างๆ ทุกส่วนของร่างกาย ตลอดจนสติปัญญาความคิดอ่าน สมองจึงมีหน้าที่หนัก จึงต้องมีเส้นเลือดไปหล่อเลี้ยงมาก เมื่อดื่มสุราเข้าไป แอลกอฮอล์จึงเข้าไปสู่น้ำสมองได้อย่างมาก ลำดับแรกคือ แอลกอฮอล์จะเข้าไปก่อกวนการทำงานของสมอง ทำให้ศูนย์ประสาทต่างๆ รวนเร ทำให้สติสัมปชัญญะเสียไป ทำให้สูญเสียเหตุผลและความคิดอ่าน การจดจำ ขาดความยับยั้งชั่งใจ จึงทำให้พูดหรือทำอะไรออกมาอย่างไม่สมควรกระทำ การควบคุมร่างกายก็เสียไปด้วย เช่น ทำให้พูดเหมือนคนลั่นไกลั่น มือไม้เปะปะ เดินไม่ตรงทาง การรับรู้ทางสัมผัสต่างๆ ก็เสีย เช่น ทำให้หูตาขาดความไว ลึน ขาดความละเอียดในการชิมรส การรู้สึกเจ็บปวดก็หมดไป เพราะสุรา มีฤทธิ์เหมือนยาสลบ</p>
<p>เนื้อเยื่อสมอง</p>	<p>พิษของสุราขั้นต่อไป คือเนื้อเยื่อสมอง คือการทำให้เกิดอาการ อักเสบและเกิดบวมที่เยื่อหุ้มสมองและที่เนื้อหุ้มสมองเอง จึงทำให้เกิดอาการชัก หรืออาการปวดศีรษะได้อย่างมากเมื่ออาการอักเสบ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ก็มีผลให้เนื้อสมองถูกทำลายลงไปด้วย สมองมีขนาดเล็กลง หน้าที่ของสมองเสียอย่างทีกลับคืนมาไม่ได้เหมือนเดิม จึงเกิดอาการมีความจำเสื่อม สติปัญญาเสื่อม ขาดความสามารถในการรับผิดชอบ กลายเป็นขาดเหตุผล ขาดการควบคุมตนเอง กลายเป็นบุคลิกจิตผิดปกติเพราะพิษสุรา</p>

โดยพิษสุราที่มีต่อสมองนั้นทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาก็คือ ปัญหาอุบัติเหตุจากการขับรถ และอื่นๆ ที่เป็นการกระทำจากการขาดสตินั่นเอง นอกจากนี้รัฐบาลยังต้องเสียค่าใช้จ่ายมหาศาลในแต่ละปี เพื่อรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่เกิดจากสุราอีกด้วย

บทที่ 3

การกำกับดูแล ภาษีสุราผลไม้ และอุตสาหกรรมสุราผลไม้ในประเทศไทย

เนื้อหาในบทที่ 3 นี้ จะกล่าวถึงความเป็นไปของสุราผลไม้ในประเทศไทย ทั้งการกำกับดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ กฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการจัดเก็บภาษี รวมถึงภาษีทุกประเภทที่จัดเก็บกับสินค้าสุราผลไม้ และความเป็นมาของอุตสาหกรรมสุราผลไม้ และการพัฒนาและวิจัยในประเทศไทย โดยแบ่งเนื้อหาหลักเป็น 5 ส่วนคือ ส่วนแรกกล่าวถึงหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสุราผลไม้ในประเทศไทยทั้งการผลิต การนำเข้า และการจัดเก็บภาษี ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวคือกรมสรรพสามิตนั่นเอง ส่วนที่สองกล่าวถึงกฎหมายและกำหนดกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสุราผลไม้ ส่วนที่สามกล่าวถึงภาษีสุราผลไม้ ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย ภาษีศุลกากร และภาษีมูลค่าเพิ่ม ส่วนที่สี่และส่วนสุดท้ายคือ อุตสาหกรรมสุราผลไม้ในประเทศไทย และการพัฒนาและการวิจัยเพื่อการผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทยตามลำดับ

3.1 หน่วยงานที่กำกับดูแลสุราผลไม้ในประเทศไทย

สุราผลไม้เป็นสินค้าที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของกรมสรรพสามิต ไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บภาษี การควบคุมการผลิต รวมถึงการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ที่ครอบคลุมการให้ความหมายสุรา ทำสุราและการนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร และข้อกำหนดภาษีสุราต่างๆ

ก. กรมสรรพสามิต

กรมสรรพสามิตมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการจัดเก็บภาษีสุราทุกประเภท และเป็นหน่วยงานแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมกิจการสุราทั้งหมดภายในประเทศ โดยกรมสรรพสามิต เป็นหน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีเฉพาะอย่าง ที่เรียกว่า "ภาษีสรรพสามิต" เพื่อเป็นรายได้ของรัฐ และดำเนินการป้องกันและปราบปรามและจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายสรรพสามิต รวมทั้งรับผิดชอบในด้านบริหารการดำเนินงานในรูปรัฐวิสาหกิจอีก 2 หน่วยงาน คือองค์การสุรา และโรงงานไฟ

ในปัจจุบันสินค้าและบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตจะมีลักษณะของสินค้านี้คือ เป็นสินค้าและบริการที่บริโภคแล้วอาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี เป็นสินค้าที่

ก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมสูง เป็นสินค้าที่รัฐจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมดูแล เป็นสินค้าที่มีลักษณะฟุ่มเฟือย หรือเป็นสินค้าที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ โดยภาษีสรรพสามิตเป็นสินค้าที่จัดเก็บทอดเดียว (Single Stage Tax) โดยจัดเก็บจากผู้ผลิต ผู้ประกอบกิจการ สถานบริการและผู้นำเข้าสินค้า ในปัจจุบันกรมสรรพสามิต จัดเก็บภาษีจากสินค้าและสถานบริการรวม 16 รายการ คือ สุรา ยาสูบ ไฟ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องดื่ม เครื่องไฟฟ้า แก้วและเครื่องแก้ว รถยนต์ เรือ ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่นๆ รถจักรยานยนต์ หินอ่อนและหินแกรนิตที่แปรรูปแล้ว แบตเตอรี่ สนามแข่งม้า และสนามกอล์ฟ

สำหรับการบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต จะอาศัยอำนาจตามกฎหมายหลัก กฎหมายหลักคือ กฎหมายภาษีสรรพสามิตเป็นรายประเภทสินค้า ซึ่งแยกจากกันโดยเด็ดขาด กฎหมายภาษีสรรพสามิตแต่ละประเภทของสินค้าจะมีระยะเวลาการใช้แตกต่างกัน และมีอายุการใช้มาเป็นเวลานานดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ใช้บริหารจัดการเก็บภาษีสุรา
2. พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ใช้บริหารจัดการเก็บภาษียาสูบ
3. พระราชบัญญัติไฟ พ.ศ. 2486 ใช้บริหารจัดการเก็บภาษีสินค้าไฟ
4. พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ใช้บริหารจัดการเก็บภาษีสินค้า ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติพิกัตอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527
5. พระราชบัญญัติพิกัตอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 บัญญัติให้เก็บจากสินค้า 8 หมวด และ 1 หมวดบริการ คือหมวดน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องดื่ม เครื่องดื่ม เครื่องไฟฟ้า แก้วและเครื่องแก้ว รถยนต์ เรือ ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง และหมวดอื่นๆซึ่งมีสินค้า 4 ประเภท คือพรมและสิ่งทอปูพื้นอื่นๆ รถจักรยานยนต์ หินอ่อนและหินแกรนิตที่แปรรูปแล้ว แบตเตอรี่ และหมวดสินค้าบริการ คือสนามแข่งม้าและสนามกอล์ฟ
6. พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ใช้บริหารจัดการเก็บภาษีสรรพสามิต เพิ่มขึ้นจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต
7. พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527 ใช้บริหารจัดการเก็บภาษีสุราเพิ่มขึ้นจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุรา
8. ปรับภาษีสุรากลั่นอื่นๆจากอัตราตามมูลค่าร้อยละ 28 เป็นร้อยละ 35

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุราผลไม้

ก. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ที่ใช้บริหารจัดการเก็บภาษีสุรามานับจนถึงปัจจุบันนี้ นอกจากจะให้ความหมายของประเภทสุราแล้วดังที่ได้กล่าวไปแล้ว พ.ร.บ.ฉบับนี้ยังมีเนื้อหาครอบคลุมถึงการทำสุราและการนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีเนื้อหาในส่วนสุดท้ายของพระราชบัญญัติฉบับนี้ แสดงบัญชีอัตราภาษีสรรพสามิตสุรา ซึ่งจัดสุราเป็น 2 ประเภทคือสุรากลั่น และสุราแช่ โดยแยกเป็นสุราที่ทำขึ้นในประเทศกับสุราที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ โดยสุราแช่ที่ทำในประเทศเสียภาษีสรรพสามิต 4 บาทต่อลิตร หรือร้อยละ 40 ของมูลค่า ในขณะที่สุราแช่ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เสียภาษีสรรพสามิตในอัตราลิตรละ 50 บาท (โดยแสดงรายละเอียดของ พ.ร.บ. สุรา พ.ศ. 2493 ในภาคผนวก ข)

พระราชบัญญัติฉบับนี้แบ่งสุราออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ตั้งแต่การให้ความหมายรวมถึงข้อกำหนดและการจัดเก็บภาษี โดยคิดอัตราภาษีแยกประเภทตามการจำแนกดังกล่าวแสดงในบัญชีอัตราภาษีท้ายพระราชบัญญัติ แต่มาในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อความและการแบ่งแยกประเภทสุราให้ชัดเจนขึ้น โดยออกเป็นพระราชกำหนดและกฎกระทรวง มีรายละเอียดดังที่จะกล่าวต่อไป ส่วนเนื้อหาจะครอบคลุมเฉพาะในหมวดสุราแช่เท่านั้น โดยจะกล่าวถึงแต่ในด้านการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีและการจัดหมวดหมู่เท่านั้น (ในส่วนของสุราผลไม้ที่เป็นที่สนใจในงานศึกษานี้ นั้น กรมสรรพสามิตให้คำจำกัดความว่าจัดอยู่ในหมวดสุราแช่ แต่เป็นสุราแช่ที่ใช้ผลไม้เท่านั้นเป็นวัตถุดิบในการผลิต)

3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสุราผลไม้

การเปลี่ยนแปลงการจำแนกประเภทสุรา และอัตราภาษีสำหรับสุราแต่ละประเภทมีเรื่อยมา ตั้งแต่ที่มีการกำหนดในบัญชีท้ายตารางของพ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งกำหนดให้จัดเก็บภาษี สรรพสามิตสุราในสุราต่างประเทศและสุราที่ผลิตในประเทศในอัตราที่ต่างกัน โดยแบ่งสุราออกเป็น 2 ประเภท คือสุราแช่และสุรากลั่น โดยไม่มีการแบ่งประเภทย่อยในทั้ง 2 ประเภทหลักดังกล่าว ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งการแบ่งประเภทในการจัดเก็บและอัตราภาษีสรรพสามิต โดยเริ่มตั้งแต่พระราชกำหนดสุรา พ.ศ. 2501 จนถึงกฎกระทรวงฉบับที่ 114 ซึ่งเป็นกฎกระทรวงที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีครั้งล่าสุด

โดยกฎหมายฉบับใหม่ที่ออกภายหลังพ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 และมีเนื้อหาครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับสุราแช่ ประกอบด้วย

- พระราชกำหนดสุรา พ.ศ. 2501 แก้ไขอัตราภาษีสุราแช่ตามบัญญัติท้ายพ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 จากเดิมลิตรละ 4 บาทเป็นลิตรละ 5 บาท โดยเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ เนื่องจากอัตราภาษีแช่ที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันนี้ ได้กำหนดไว้ไม่เหมาะสมกับภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน จึงสมควรกำหนดอัตราเสียใหม่
- พระราชกำหนดสุรา(ฉบับที่2) พ.ศ. 2513 แก้ไขอัตราภาษีสุราแช่ตามบัญญัติท้ายพ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 เป็นลิตรละ 6บาท และแก้ไขภาษีสุราสำหรับสุราที่นำเข้าราชอาณาจักร (ก)สุราแช่ 1 ลิตร 6 บาท (ข)สุรากลั่น 1 ลิตร 50 บาท โดยให้เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ว่า เนื่องจากอัตราภาษีแช่ที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันนี้ ได้กำหนดไว้ ไม่เหมาะสมกับภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน จึงสมควรกำหนดอัตราเสียใหม่ และโดยที่การแก้ไขจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับ เพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดินจึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 175 ลงวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2515 แก้ไขเพิ่มเติมพ.ร.บ.สุราพ.ศ. 2493 โดยเพิ่มเติมมาตรา 8 ทวิ และแก้ไขอัตราภาษีสุราแช่ตามบัญญัติท้ายพ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 เป็นลิตรละ 10 บาท และแก้ไขภาษีสุราสำหรับสุราที่นำเข้าราชอาณาจักร (ก)สุราแช่ 1 ลิตร 50 บาท (ข)สุรากลั่น 1 ลิตร 200 บาท

และมีกฎกระทรวงว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงค่ากีดความประเภทสุราแช่ที่ถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและอัตราภาษีเรื่อยมา ตั้งแต่กฎกระทรวงฉบับที่ 50 (พ.ศ.2515) ซึ่งจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสุราที่ทำในประเทศและที่นำเข้ามาจากต่างประเทศคนละอัตรา เรื่อยมาจนถึงกฎกระทรวง ฉบับที่ 97⁷ (พ.ศ. 2530) โดยหลังจากกฎกระทรวงฉบับนี้แล้ว รัฐบาลสมัยนายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมีมติให้จัดเก็บภาษีสุราสำหรับสุราต่างประเทศและสุราที่ผลิตขึ้นในประเทศ ชนิดเดียวกันในอัตราเดียวกัน ดังการเปลี่ยนแปลงที่มีขึ้นในกฎกระทรวงฉบับที่ 103 เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2534 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นไป

⁷ กฎกระทรวงฉบับที่ 50-97 แสดงในภาคผนวก ข

กฎกระทรวง ฉบับที่ 103 (พ.ศ. 2534)

“ให้เรียกเก็บภาษีสุราสำหรับสุราที่ทำในราชอาณาจักร และสุราที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรดังนี้ “

รายการ	อัตราภาษี		
	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ	
		หน่วย	หน่วยละ-บาท
1.สุราแช่			
1.1 ชนิดเบียร์	48	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100
1.2 ชนิดอื่นนอกจาก1.1	20	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100
2.สุรากลั่น			
2.1 ชนิดสุราพิเศษ			
(1)ประเภทวิสกี้	24	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100
(2)ประเภทบรันดี	20	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100
(3) ประเภทอื่นนอกจาก(1)และ(2)	28	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100
2.2 ชนิดสุรสามทับ	10	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	6
2.3 ชนิดสุรสามทับ			
(1) ที่นำไปแปลงสภาพเพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการอุตสาหกรรมตามวิธีการที่อธิบดีกำหนด	0	ลิตร	1
(2) ที่นำไปใช้ในการแพทย์ เกสซ์กรรม วิทยาศาสตร์หรือนำไปผสมกับน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงตามวิธีการที่อธิบดีกำหนด	0	ลิตร	0.05
2.4 ชนิดอื่นนอกจาก 2.1 ,2.2 และ 2.3	28	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100

"หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงอัตราภาษีสำหรับสุราที่ทำในราชอาณาจักรและที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงฉบับนี้ “

ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 สมัยนายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีมติให้เพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตสุราแช่ เฉพาะประเภทไวน์และแชมเปญเท่านั้น และได้แยกประเภทสุราแช่ออกเป็น 3 หมวดคือ 1. เบียร์ 2. ไวน์และแชมเปญ 3. ประเภทอื่นนอกเหนือจาก 2 ประเภทแรก ดังนั้นสุราผลไม้จึงแบ่งออกเป็น 2 หมวดย่อยคือ ไวน์และแชมเปญเป็นหมวดหนึ่ง สุราผลไม้ประเภทอื่นได้แก่ ไวน์คูลเลอร์ และเชอริ เป็นหมวดหนึ่ง โดยถูกจัดเก็บอัตราภาษีสรรพสามิตคนละอัตรา ดังรายละเอียดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 110

กฎกระทรวง ฉบับที่ 110 (พ.ศ. 2539)

“ให้ยกเลิกความในช่องรายการและช่องแสดงอัตราภาษีในรายการ 1.2 ของข้อ 2 ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 103 (2534) ออกตามความในพรบ.สุราพ.ศ. 2493 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน”

รายการ	อัตราภาษี		
	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ	
		หน่วย	หน่วยละ-บาท
1.2 ชนิดไวน์และแชมเปญ นอกจากไวน์คูลเลอร์	40	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100
1.3 ชนิดอื่นนอกจาก 1.1 และ 1.2	20	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100

หลังจากกฎกระทรวงฉบับที่ 110 สุราผลไม้จึงแบ่งออกเป็น 2 หมวดย่อยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยสุราผลไม้ทั้ง 2 หมวดย่อยดังกล่าว จะถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตคนละอัตรากัน โดยมีการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิตสุราผลไม้ต่อมาอีก 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2540 และ 2541 ดังแสดงในกฎกระทรวงฉบับที่ 113 และ 114

กฎกระทรวง ฉบับที่ 113 (พ.ศ. 2540)

“ให้ยกเลิกความในช่องรายการและช่องอัตราภาษีในรายการ 1 ของข้อ 2 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 103 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 110 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน”

รายการ	อัตราภาษี		
	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ	
		หน่วย	หน่วยละ-บาท
1.สุราแช่			
1.1 ชนิดเบียร์	50	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100
1.2 ชนิดไวน์และแชมเปญ นอกจากไวน์คูลเลอร์	50	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100
1.3 ชนิดอื่นนอกจาก 1.1 และ 1.2	25	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100

กฎกระทรวง ฉบับที่ 114(พ.ศ.2541)

“ให้ยกเลิกความในช่องรายการและช่องอัตราภาษีในรายการ 1.1และ1.2 ของข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่103 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 110(พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน”

รายการ	อัตราภาษี		
	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ	
		หน่วย	หน่วยละ-บาท
1.สุราแช่			
1.1 ชนิดเบียร์	53	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100
1.2 ชนิดไวน์และแชมเปญ นอกจากไวน์คูลเลอร์	55	ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์	100

ตารางที่ 3.1 การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตสุราแช่ ตั้งแต่ปี 2535 จนถึงปัจจุบัน

รายการ	อัตราภาษี		อัตราภาษี		อัตราภาษี		อัตราภาษี		อัตราภาษี	
	กก.103ประกาศวันที่ 30 ธ.ค.34		กก.110ประกาศวันที่ 25ก.ค.39		กก.113ประกาศวันที่ 14ต.ค.40		กก.114ประกาศวันที่ 24ก.พ.41		อัตราที่เก็บในปัจจุบัน (พ.ศ. 2543)	
	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ (บาท)	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ (บาท)	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ (บาท)	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ (บาท)	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ (บาท)
1. สุราแช่										
1.1 ชนิดเบียร์	48	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์			50	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์	53	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์	53	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์
1.2 ไวน์และแชมเปญ นอกจากไวน์คูลเลอร์	20	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์	40	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์	50	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์	55	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์	55	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์
1.3 ไวน์คูลเลอร์	20	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์			25	100บาท/ลิตร แห่งแอลกอฮอล์ บริสุทธิ์				

ที่มา: กรมสรรพสามิต

กฎกระทรวงฉบับที่ 114 เป็นกฎกระทรวงฉบับล่าสุดที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิต จากการปรับเปลี่ยนทั้งการแบ่งแยกประเภท และอัตราภาษีสุราแช่จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้สุราแช่แบ่งได้เป็น 3 หมวดย่อยคือ เบียร์ ไวน์และแชมเปญนอกจากไวน์คูลเลอร์ และ ชนิดอื่นนอกจาก 2 ชนิดแรก โดยการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีจากอดีตจนถึงปัจจุบันทำให้สุราผลไม่ถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตใน 2 อัตราคือ ไวน์และแชมเปญถูกจัดเก็บในอัตราร้อยละ 55 ของมูลค่า ส่วนไวน์คูลเลอร์ และเชอรัถูกจัดเก็บในอัตราร้อยละ 25 ของมูลค่า

3.2.2 กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ และข้อบังคับในการผลิตสุราผลไม่

นอกจากกรมสรรพสามิตจะมีหน้าที่โดยตรงต่อการจัดเก็บภาษีสุราผลไม่แล้ว กรมสรรพสามิตยังมีหน้าที่โดยตรงในการควบคุมการผลิตสุราผลไม่ โดยการกำหนดกฎเกณฑ์ในการผลิตสุราผลไม่ อันเป็นผลผลิตภายในประเทศ โดยแต่เดิมนั้นทั้งสุรากลั่นและสุราแช่ใช้ระเบียบควบคุมการทำฉบับเดียวกันคือระเบียบการควบคุมการต้มกลั่น พ.ศ. 2500 ต่อมากรมสรรพสามิตได้ออกระเบียบควบคุมการทำสุราแช่ในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2507 ดังแสดงในภาคผนวก ข

โดยต่อมาในปี พ.ศ. 2517 กรมสรรพสามิตได้เสนอกะทรวงการคลังเพื่อขอกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต และการอนุญาตให้ก่อสร้างโรงงานผลิตสุราพิเศษหรือสุราแช่ และการทำและขายส่งสุราพิเศษหรือสุราแช่ขึ้นใหม่ กระทรวงการคลังได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาและได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2517 ดังแสดงในภาคผนวก ข

เมื่อกระทรวงการคลังกำหนดวิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2518 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2517 กำหนดให้การอนุญาตให้ทำและขายสุราผลไม่ หรือสุราแช่อื่นๆ เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และโดยมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2530 กับการอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2533 ประกอบกับคำสั่งกระทรวงการคลังที่ 172/2534 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2534 เรื่องหลักเกณฑ์การขออนุญาตผลิตและจำหน่ายสุราแช่ประเภทสุราผลไม่ ซึ่งมีสาระสำคัญที่ต้องเป็นสุราที่ทำขึ้นโดยใช้ผลไม้อบแห้งหรือผลไม้อื่น ซึ่งเป็นผลผลิตในประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 โดยน้ำหนักเป็นวัตถุดิบ มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี เป็นสุราไม่ได้กลั่น และไม่มีการผสมกับสุรากลั่นใดๆ โดยผู้อนุญาตต้องมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่า ได้ทำการเพาะปลูกองุ่นที่จะใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสุราแช่ประเภทสุราผลไม่ในเนื้อที่ซึ่งเป็นของตนเองไม่น้อยกว่า 100 ไร่ และหรือดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกร

เพาะปลูกองุ่นโดยประกันราคาซื้อขายทั้งหมด ทำให้ปัจจุบันบทบาทของกรมสรรพสามิตที่เกี่ยวข้องกับสุราผลไม้ สรุปลงได้ดังนี้

- ปฏิบัติตามคำสั่งกระทรวงการคลังที่ 172/2534 เรื่องหลักเกณฑ์การขออนุญาตผลิตและจำหน่ายสุราแช่ประเภทสุราผลไม้ ฉบับลงวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2534
- ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต และการอนุญาตให้ก่อสร้างโรงงานสุราผลิตสุราพิเศษหรือสุราแช่ และการทำและขายส่งสุราพิเศษหรือสุราแช่ ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2517
- ปฏิบัติตามคำสั่งกระทรวงการคลังเรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2518
- ควบคุมการปฏิบัติของผู้ได้รับอนุญาตผลิตและจำหน่ายไวน์และสุราแช่ให้ถูกต้องตาม พ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 กฎกระทรวงและประกาศกรมสรรพสามิตที่ออกตามความในกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งระเบียบ คำสั่ง และสัญญาาระหว่างผู้ได้รับอนุญาต กับกรมสรรพสามิต

จากการประมวลกฎหมาย ข้อบังคับ ข้อกำหนดต่างๆที่สำคัญสำหรับสุราผลไม้ ในส่วนต่อไปจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ 2 ประเด็นคือ การจัดเก็บภาษีสุราผลไม้และการผลิต ซึ่งในส่วนของการจัดเก็บภาษีสุราผลไม้ นั้น จะกล่าวถึงทุกประเภทภาษีที่สุราผลไม้ต้องถูกจัดเก็บไม่ว่าจะเป็นสุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้เทศ และรายละเอียดของภาษีแต่ละประเภทดังกล่าว ส่วนของการผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทยจะกล่าวถึงประวัติการผลิตสุราผลไม้ตั้งแต่สมัยโบราณทั้งในประเทศ และต่างประเทศ วิวัฒนาการมาจนกลายเป็นอุตสาหกรรม การทำสัญญาการตั้งโรงงานผลิตสุราผลไม้แรกในประเทศไทย ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน โดยครอบคลุมถึงข้อมูลการผลิตและการพัฒนาและวิจัยการผลิตในประเทศไทย

3.3 ภาษีสุราผลไม้

สุราผลไม้ในประเทศไทยมีทั้งผลิตเองในประเทศ และนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งต้องเสียภาษีหลายประเภทแตกต่างกัน โดยประกอบไปด้วยภาษีสรรพสามิตซึ่งจัดเก็บอัตราภาษี สรรพสามิตเท่ากันทั้งสุราผลไม้ที่ผลิตในประเทศและสุรานำเข้าจากต่างประเทศ ภาษีศุลกากรซึ่ง จัดเก็บเฉพาะสุราผลไม้ที่นำเข้าจากต่างประเทศซึ่งมีข้อผูกพันกับองค์การการค้าระหว่างประเทศ ภาษีเพื่อมหาดไทยที่จัดเก็บในสุราทุกประเภทในอัตราร้อยละ 10 ของมูลค่าภาษีสรรพสามิต และ ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เริ่มมีการจัดเก็บเมื่อปี พ.ศ. 2535 แทนที่ภาษีการค้าในอดีต

ก. ภาษีสรรพสามิต

ในส่วนที่แล้วได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทสุราผลไม้ในประเทศไทย ในส่วนนี้จะกล่าวถึงการ จัดแบ่งประเภทสุราผลไม้ในการจัดเก็บภาษี เริ่มจากบัญชีท้ายพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ได้ แบ่งสุราแช่ออกเป็นสุราแช่ที่ทำขึ้นในประเทศและสุราแช่ที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยจัดเก็บภาษี คนละอัตรา ต่อมาในกฎกระทรวงฉบับที่ 50 แบ่งประเภทแช่ที่ผลิตในประเทศเป็นสุราแช่ที่ทำจาก ผลไม้ และเบียร์ และแบ่งประเภทสุราแช่ที่นำเข้าจากต่างประเทศเป็นเบียร์และอื่นๆ หลังจากนั้นใน กฎกระทรวงฉบับที่ 64 ก็มีการให้คำจำกัดความประเภทย่อยของสุราแช่ใหม่ กล่าวคือยังคง แบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย แต่ให้คำจำกัดความของประเภทแรกเป็นสุราแช่ที่ทำจากผลไม้ เมล็ด กล้วยพืช แ่่งจากพืชและน้ำตาลจากพืช และประเภทที่สองยังคงเดิมคือเบียร์ จนถึงกฎกระทรวงที่ 103 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ โดยจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสุราที่ผลิตในประเทศและนำเข้าในอัตราเดียวกันสำหรับสุราแต่ละ ประเภท สำหรับในหมวดสุราแช่แบ่งเป็น 2 ประเภทคือเบียร์และประเภทอื่นนอกจากเบียร์ และการ เปลี่ยนแปลงการจัดประเภทสุราแช่เพื่อการเก็บภาษีครั้งล่าสุด กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 110 โดยแบ่งสุราแช่ ออกเป็น 3 ประเภทคือ เบียร์ ไวน์และแชมเปญนอกจากไวน์คูลเลอร์ และประเภท อื่นนอกจาก 2 ประเภทดังกล่าว โดยยังคงใช้ข้อกำหนดนี้ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

จากการแบ่งประเภทสุราแช่เพื่อกำหนดอัตราภาษีดังกล่าว สุราผลไม้ถูกจัดเก็บภาษี ในอัตราที่แตกต่างกัน 2 อัตราคือไวน์และแชมเปญในอัตราหนึ่ง ส่วนไวน์คูลเลอร์ และเชอรัว อีก อัตราหนึ่ง แต่อัตราภาษีสรรพสามิตจะเท่ากันระหว่างสุราที่ทำขึ้นในประเทศกับสุราที่นำเข้าจาก ต่างประเทศ ซึ่งแต่เดิมนั้นประเทศไทยจัดเก็บภาษีสุราโดยกำหนดอัตราคนละอัตรา แต่มีการ เปลี่ยนแปลงในช่วงที่นายอานันท์ ปันยารชุนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นสมัยแรก (อานันท์1: มีนาคม 2534- เมษายน 2535) โดยมีหลายเหตุผลเป็นที่มาของการปรับเปลี่ยนดังกล่าว

เนื่องจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลแทบทุกยุคที่ผ่านมา ก่อนรัฐบาลอานันท์ 1 มักจะโอนเอียงในทางให้ความคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ อันส่งผลให้อุตสาหกรรมภายในประเทศจำนวนไม่น้อย ผลิตสินค้าที่ไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ จนกระทั่งรัฐบาลอานันท์ 1 เข้าบริหารประเทศ ได้แสดงเจตนาอย่างเด่นชัดว่า ต้องการให้อุตสาหกรรมมีการแข่งขันกันอย่างเสรี ลดบทบาทของรัฐบาลในการให้ความคุ้มครอง โดยเชื่อมั่นว่าจะเกิดผลดีต่ออุตสาหกรรมที่จะแข่งขันกันปรับปรุง หรือพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าว ประเทศไทยได้รับแรงกดดันให้ปฏิบัติตามข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT) ที่ต้องการให้ประเทศไทยปรับปรุงภาษีสินค้าหลายประเภทให้เท่าเทียมกันระหว่างสินค้านำเข้าและสินค้าที่ผลิตในประเทศ (GATT ได้อนุญาตให้เวลาให้แก่ไทยในการมาหลายครั้งแล้วในการปรับปรุงการเก็บภาษีศุลกากรตามกฎสากล เนื่องจากภาษีศุลกากรของไทยมีความแตกต่างกันมาก ระหว่างสุราที่นำเข้าจากต่างประเทศกับสุราที่ผลิตภายในประเทศ โดยสุรานำเข้าต้องเสียภาษีนำเข้า ภาษีสรรพสามิต และภาษีการค้า จึงถูกร้อยเรียนจากต่างประเทศโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ให้ ไทยจัดเก็บภาษีสุรานำเข้าและสุราที่ผลิตในประเทศในอัตราเท่าเทียมกัน และให้ระยะเวลาสิ้นสุดถึงสิ้นปี 2534) เพื่อสนองต่อเป้าหมายการค้าเสรีและลดการกีดกันทางการค้าอันเป็นนโยบายที่สำคัญของ GATT รวมทั้งเพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มแทนภาษีการค้าตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นไป ด้วยเหตุผลหลายประการที่กล่าวมาแล้ว รัฐบาลอานันท์ 1 จึงได้ดำเนินการแก้ไขภาษีสินค้าหลายประเภท เช่น ภาษีสุราที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงดังจะกล่าวต่อไป

ในช่วงก่อนรัฐบาลอานันท์ 1 พบว่า โครงสร้างอัตราภาษีสุราในประเทศกับที่นำเข้าจากต่างประเทศปราศจากความเท่าเทียมกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ สุราที่ผลิตภายในประเทศจะเสียภาษีตามสภาพ (อัตราภาษีต่อปริมาตร) หรือตามมูลค่าอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วแต่่วิธีใดจะมีมูลค่าภาษีสูงกว่า รวมทั้งสิทธิหรือค่าผลประโยชน์ตามสัญญาที่ผูกพันกับรัฐบาล ขณะที่สุรานำเข้าจากต่างประเทศจะเสียภาษีตามสภาพอย่างเดียว เช่น ขนาดบรรจุไม่เกิน 800 cc. อัตราภาษี 64 บาทต่อขวด และอัตราภาษี 96 บาทต่อขวดสำหรับขวดบรรจุไม่เกิน 1,000 cc. เท่ากันหมดทุกยี่ห้อ โดยไม่คำนึงถึงว่าจะจำหน่ายในราคาเท่าไร อัตราภาษีสุรานำเข้าดังกล่าวนี้ มิได้รวมอากรแสตมป์ ภาษีเทศบาล และภาษีศุลกากรนำเข้าอีกประมาณร้อยละ 60 ของราคา C.I.F. ซึ่งเป็นราคารวมค่าขนส่งและค่าประกันภัย หากเปรียบเทียบอัตราภาษีระหว่างสุราที่ผลิตภายในประเทศกับสุรานำเข้าแล้ว จะพบว่าภาษีสุรานำเข้าจากต่างประเทศ มีอัตราต่ำกว่าอัตราภาษีสุราที่ผลิตในประเทศ ซึ่งส่งผลให้อุตสาหกรรมสุราในประเทศไม่พัฒนาเท่าที่ควร

ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้มีการปรับปรุงคุณภาพสุราไทย รวมทั้งเพื่อสอดคล้องกับข้อมูลทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT) ที่ต้องการส่งเสริมการค้าเสรี ลดการกีดกันทางการค้า ตลอดจนเพื่อความเหมาะสมกับระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นไป กรมสรรพสามิตในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ได้เสนอแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างภาษีสุราเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมว่า ควรจัดเก็บภาษีได้ทั้งตามสภาพหรือตามมูลค่า แล้วแต่วิธีใดจะเสียภาษีสูงกว่ากัน และจัดเก็บในอัตราที่เท่าเทียมกันระหว่างสุราที่ผลิตในประเทศกับที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ข้อเสนอนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกฤษฎีกาในด้านเศรษฐกิจเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2534 และมีประกาศพรบ.สุรา (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2534 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2534 ซึ่งมีสาระสำคัญเรื่องการบังคับใช้ในข้อเสนอดังกล่าว คือ การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสุรา โดยกำหนดให้ภาษีสุราสำหรับสุรานำเข้าและสุราที่ผลิตในประเทศมีอัตราเดียวกันตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นไป

สำหรับเพดานอัตราภาษีสรรพสามิตในส่วนของสุราที่คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นชอบ มีดังนี้ (1) สุราแช่อัตราร้อยละ 60 ของมูลค่า หรือลิตรละ 100 บาท (2) สุรากลั่นอัตราร้อยละ 50 ของมูลค่า หรือร้อยละ 400 บาท

ตารางที่ 3.2 แสดงเพดานอัตราภาษีสรรพสามิตของสุราแต่ละประเภท

รายการ	อัตราสูงสุด	
	ตามมูลค่า(ร้อยละ)	ตามปริมาณ
1. เครื่องดื่ม		
โซดา	25	0.77บาท/ 440 cc.
เครื่องดื่มทั่วไป	20	0.45 บาท/ 444 cc.
2. สุรา		
*สุราแช่		
เบียร์	60	100 บาทแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์
ไวน์และแชมเปญ	60	100 บาทแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์
สุราแช่อื่นๆ	60	100 บาทแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์
*สุรากลั่น		
วิสกี้	50	400 บาทแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์
บรั่นดี	50	400 บาทแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์
อื่นๆ	50	400 บาทแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ต่อมา นายวีระ สุกสังกาญจน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ได้เสนอคณะกรรมการกักกันกรองฯ ว่า หากต้องการให้โครงสร้างภาษีใหม่เป็นธรรมอย่างแท้จริง ต้องใช้ฐานภาษีเดียวกันทั้งสุราที่ผลิตภายในประเทศ และสุรานำเข้าจากต่างประเทศ นอกเหนือจากการกำหนดให้สุราที่ผลิตในประเทศเสียภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 เพียงทอดเดียวในขั้นตอนที่จำหน่ายจากโรงงานแก่ยี่ปั้ว (ตัวแทนจำหน่ายทอดแรก) เพราะหากเก็บจากทุกทอดที่มีการจำหน่าย (จากโรงงานไปยี่ปั้ว จากยี่ปั้วไปซาปั้ว) จะทำให้ภาระภาษีสุราทั้งหมดของผู้ผลิตในประเทศสูงกว่าสุรานำเข้าที่มีการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในขั้นตอนที่บริษัทมีการนำเข้ามาจำหน่ายเพียงทอดเดียว การปรับโครงสร้างภาษีใหม่ โดยจัดเก็บในอัตราเดียวกันทั้งสุรานำเข้าและสุราที่ผลิตในประเทศ ส่งผลให้สุรานำเข้ามีราคาจำหน่ายเพิ่มขึ้นจากเดิมแน่นอน ขณะที่ราคาสุราที่ผลิตในประเทศจะไม่ได้รับการกระทบแต่อย่างใด

ความแตกต่างของภาษีสรรพสามิตสุราที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ และที่ทำขึ้นในประเทศไม่ได้อยู่ที่อัตราภาษีสรรพสามิต แต่อยู่ที่ฐานภาษี กล่าวคือในกรณีของสุราผลไม่ในประเทศนั้นจะใช้ราคาขาย ณ โรงงานเป็นราคาแสดงและใช้ราคานี้เป็นตัวคำนวณมูลค่าภาษีสรรพสามิต โดยมูลค่าภาษีสรรพสามิตเท่ากับ อัตราร้อยละของภาษีสรรพสามิตคูณกับราคาขาย ณ โรงงาน ในขณะที่สุราผลไม่นำเข้าจะใช้ราคานำเข้า ณ ท่าเรือ หรือราคา C.I.F เป็นราคาที่ใช้ในการคำนวณ โดยมีสูตรการคำนวณมูลค่าภาษีสรรพสามิตสำหรับสุราผลไม่นำเข้าดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สูตรการคำนวณภาษีสรรพสามิตสุราผลไม้นำเข้า

ฐานภาษีสุรานำเข้าจากต่างประเทศ = ราคา C.I.F+อากรขาเข้า + ภาษีมหาดไทย
กำหนดให้

TE = ภาษีสรรพสามิต

A = ราคา C.I.F (ราคานำเข้าที่รวมค่าขนส่งและค่าประกันภัยแล้ว)

B = อากรขาเข้า หรือ ภาษีศุลกากร

TL = ภาษีเพื่อมหาดไทย คิดเป็น 10 % ของภาษีสรรพสามิต

Te = อัตราภาษีสรรพสามิต

ดังนั้น

$$TE = (A+B+TE+TL)Te \quad \dots \quad (1)$$

แทนค่า TL = 0.1 TE ลงไปในสมการที่(1)จะได้

$$TE = (A+B+1.1TE)Te \quad \dots \quad (2)$$

$$TE - (1.1TE)Te = (A+B)Te \quad \dots \quad (3)$$

$$TE(1-1.1Te) = (A+B)Te \quad \dots \quad (4)$$

จะได้สูตรการคำนวณภาษีสรรพสามิตดังนี้

$$TE = \frac{(A+B)Te}{1-1.1Te} \quad \dots \quad (5)$$

และตัวคูณภาษีสรรพสามิตสำหรับสุราผลไม้นำเข้า คือ $\frac{Te}{1-1.1Te}$

ตัวคูณภาษีสรรพสามิตที่ได้ เป็นการแสดงขั้นตอนการคิดภาษีสรรพสามิต ที่ประกอบด้วย ฐานภาษีคือราคา C.I.F และอากรขาเข้า กล่าวคือมูลค่าภาษีสรรพสามิตเท่ากับ ผลคูณระหว่างตัวคูณภาษีสรรพสามิต ณ อัตราร้อยละนั้นๆกับมูลค่าของราคา C.I.F รวมกับอากรขาเข้าแล้วนั่นเอง

ความแตกต่างของการคำนวณมูลค่าภาษีสรรพสามิตระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทยคือ สุราผลไม้นำเข้าสำแดงราคา C.I.F. เพื่อนำไปคำนวณภาษี โดยมูลค่าภาษีสรรพสามิตสุราผลไม้นำเข้าเท่ากับผลคูณของตัวคูณภาษีสรรพสามิต ณ อัตราภาษีสรรพสามิตนั้นๆ กับ ผลรวมระหว่างราคา C.I.F. และภาษีศุลกากร ในขณะที่มูลค่าภาษีสรรพสามิตสุราผลไม้ไทยเท่ากับ ผลคูณของอัตราภาษีสรรพสามิตกับราคาขาย ณ โรงงานที่สำแดงนั่นเอง

ข. ภาษีศุลกากร

ภาษีศุลกากรเป็นภาษีที่รัฐบาลเรียกเก็บจากสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งเรียกว่า อากรขาเข้า หรือเรียกเก็บจากสินค้าส่งออกที่เรียกว่าอากรขาออก แต่การเรียกเก็บจากสินค้าส่งออกมีรายการน้อยมาก นอกจากนี้ ยังมีค่าธรรมเนียมพิเศษการนำเข้า หรือเรียกว่า surcharge ซึ่งรัฐบาลมักใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการปกป้องคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ

ภาษีศุลกากรมีความเกี่ยวข้องกับสุราที่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยแบ่งหมวดหมู่กำหนดเป็นพิกัดอยู่ในตอนที่ 22 ซึ่งเป็นหมวดเครื่องดื่ม สุรา และน้ำส้มสายชูนำเข้า แสดงในตารางที่ 3.3 โดยเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เริ่มตั้งแต่ประเภทที่ 22.03 ถึง 22.06 และ 22.08 ตามหมายเหตุในท้ายตาราง อัตราอากรแบ่งเป็นร้อยละของราคาและหน่วยต่อปริมาตร ซึ่งอัตราภาษีที่แสดงในตารางเป็นอัตราของไทยที่มีอยู่ก่อนที่ไทยจะมีภาวะผูกพันทางภาษีศุลกากรกับประเทศคู่ค้าทั่วโลก โดยยังมีการใช้อัตรานี้กับประเทศคู่ค้าที่ไม่เป็นสมาชิกขององค์การการค้าที่ไทยเข้าเป็นสมาชิกด้วยจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 3.3 พิกัดอัตราศุลกากรสุราตอนที่ 22 เครื่องดื่ม สุรา น้ำส้มสายชู

ประเภท	ประเภทย่อย	รหัสสถิติ	รายการ	อัตราอากร		
				ตามราคา (%)	ตามสภาพ	
					หน่วย	บาท
22.01			น้ำ รวมถึงน้ำแร่ธรรมชาติหรือน้ำแร่เทียม และน้ำอัดลมที่ไม่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่นๆ และไม่ปรุงกลั่นรส รวมทั้งน้ำแข็งและหิมะ			
	2201.1	**	น้ำแร่ และน้ำอัดลม	0	ลิตร	2
	2201.9	**	อื่นๆ	ไม่ต้องเสียอากร		
22.02			น้ำ รวมถึงน้ำแร่และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่นๆ หรือที่ปรุงกลั่นรส และเครื่องดื่มอื่นๆที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ที่ไม่รวมถึงผลไม้หรือน้ำพืชผักตามประเภทที่ 20.09			
	2202.1	008/LT	น้ำ รวมถึงน้ำแร่และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่นๆ หรือที่ปรุงกลั่นรส	60	ลิตร	3
	2202.9	002/LT	อื่นๆ	60	ลิตร	3
22.03	2203	001/LT	เบียร์ที่ทำจากมอลท์	60	ลิตร	25

ประเภท	ประเภทย่อย	รหัสสถิติ	รายการ	อัตราอาหาร		
				ตามราคา (%)	ตามสภาพ	
					หน่วย	บาท
22.04			ไวน์ที่ทำจากองุ่นสด รวมถึงไวน์ที่เติมแอลกอฮอล์			
			เกรปมัสด์นอกจากเกรปมัสด์ตามประเภทที่ 20.09			
	2204.1	**	สปาร์กลิงไวน์	60	ลิตร	20
			ไวน์อื่นๆ รวมทั้งเกรปมัสด์ที่ป้องกันหรือหยุดยั้งเฟอร์เมนเทชันโดยการเติมแอลกอฮอล์			
	2204.21	001/LT	ในภาชนะบรรจุขนาด 2 ลิตรหรือน้อยกว่า	60	ลิตร	20
	2204.29	009/LT	อื่นๆ	60	ลิตร	20
	2204.3	002/LT	เกรปมัสด์อื่นๆ	60	ลิตร	10
22.05			เวอร์มูทและไวน์อื่นๆที่ทำจากองุ่น ประุงกลินรสด้วยพืชหรือสารหอม			
	2205.1	004/LT	ในภาชนะอื่นบรรจุขนาด 2 ลิตรหรือน้อยกว่า	60	ลิตร	20
	2205.9	009/LT	อื่นๆ	60	ลิตร	20
22.06	2206	**	เครื่องดื่มอื่นๆที่ได้จากการหมัก(เช่น ไชเดอร์ เพอร์วีร์และมิด)	60	ลิตร	10
22.07			เอทิลแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้แปรสภาพ มีความแรงแอลกอฮอล์โดยปริมาตรตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป รวมทั้งเอทิลแอลกอฮอล์และสุราอื่นๆที่แปลงสภาพแล้ว จะมีแรงแอลกอฮอล์เท่าใดก็ตาม			
			เอทิลแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้แปรสภาพ มีความแรงแอลกอฮอล์โดยปริมาตรตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป			
	2207.101	001/LT	ที่นำเข้ามาเพื่อแปลงสภาพทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมศุลกากรกำหนด	0	ลิตร	2.5
	2207.109	002/LT	อื่นๆ	0	ลิตร	80
	2207.2	**	เอทิลแอลกอฮอล์และสุราอื่นๆที่แปลงสภาพแล้ว จะมีแรงแอลกอฮอล์เท่าใดก็ตาม	0	ลิตร	2.5
22.08			เอทิลแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้แปลงสภาพ มีความแรงแอลกอฮอล์โดยปริมาตรน้อยกว่าร้อยละ 80 สุราลิเคียวและเครื่องดื่มอื่นๆที่เป็นสุรา ของปรุงแต่งแอลกอฮอล์เชิงประกอบ ชนิดที่ใช้สำหรับผลิตเครื่องดื่ม			
	2208.1	000/LT	ของปรุงแต่งแอลกอฮอล์เชิงประกอบที่ใช้สำหรับประกอบเครื่องดื่ม	60	ลิตร	120
	2208.2	002/LT	สุราที่ได้จากการกลั่นองุ่นหรือเกรปมัสด์	60	ลิตร	120

ประเภท	ประเภทย่อย	รหัสสถิติ	รายการ	อัตราอากร		
				ตามราคา (%)	ตามสภาพ	
					หน่วย	บาท
	2208.3	004/LT	วีสกี	60	ลิตร	120
	2208.4	006/LT	รัมและทาเพีย	60	ลิตร	120
	2208.5	008/LT	จินและเจนีวา	60	ลิตร	120
	2208.9	**	อื่นๆ	60	ลิตร	120
22.09	2209	004/LT	น้ำส้มสายชูและของที่ใช้แทนน้ำส้มสายชูที่ได้จากกรดอะซิติก	60	ลิตร	6

ที่มา: กรมศุลกากร

หมวดที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง คือหมวดที่เป็นสุราผลไม้ซึ่งประกอบด้วยประเภทพิกัดที่ 22.04 และ 22.05 เท่านั้น ในหมวดที่ 22.04 ไม่มีการแยกประเภทไวน์โดยเรียกชื่อเฉพาะ แต่สามารถวิเคราะห์แยกประเภทโดยใช้คำจำกัดความของสุราผลไม้ประเภทต่างๆ โดยแบ่งเป็นพิกัดย่อยได้ดังนี้ แคมเปญจัดอยู่ในพิกัดย่อย 2204.10 ไวน์กับเชอร์รี่จัดอยู่ในพิกัดย่อย 2204.21 และ 2204.29 (ไวน์คูลเลอร์ไม่มีการนำเข้าจากต่างประเทศ)

การกำหนดอัตราภาษีศุลกากรสุราประเภทต่างๆนั้น เนื่องจากเป็นเรื่องของการค้าระหว่างประเทศ และประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจเปิด การค้าระหว่างประเทศจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกในการพัฒนาและนำความรุ่งเรืองมาสู่ประเทศ โดยไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญ และมีบทบาทอย่างมากต่อกลไกและข้อกำหนดการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเรียกว่าข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT) โดยไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อปี 2525 เป็นอันดับที่ 88 ตั้งแต่นั้นมาประเทศไทยมีภาระที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของแกตต์มาโดยตลอด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า: แกดต์ (General Agreement on Tariff and Trade: GATT)

แกดต์มีชื่อเต็มว่า ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade) คือข้อตกลงการค้าหลายฝ่ายที่จัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2491 ประกอบด้วยสมาชิกผู้ริเริ่ม 23 ประเทศ มีการค้ารวมกันทั้งหมดถึงประมาณ 4 ใน 5 ของการค้าของโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปโดยเสรีบนพื้นฐานที่มั่นคง โดยมีหลักการในการปฏิบัติหลักๆคือ การคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ ฟังกระทำได้โดยมาตรการภาษีศุลกากรเท่านั้น และให้มีการผูกพันอัตราภาษีศุลกากร(Binding) ไว้ในระดับใดระดับหนึ่งที่ตกลงกัน

แกดต์เป็นเสมือนการปฏิวัติการค้าระหว่างประเทศทั่วโลก ความเกี่ยวข้องที่ประเทศไทยมีต่อแกดต์ เริ่มตั้งแต่ประเทศไทยได้เข้าร่วมในการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบโตเกียว (ปี พ.ศ. 2516-2522) และเริ่มเห็นความสำคัญ ประโยชน์และช่องทางที่จะเข้าเป็นภาคีแกดต์ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ไทยสมัครเข้าเป็นภาคีชั่วคราวของแกดต์ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ปี พ.ศ. 2521 และในภายหลังกการเจรจารอบโตเกียว เมื่อเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2522 ประเทศไทยได้จัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและสหรัฐอเมริกา (Memorandum of Understanding between Kingdom of Thailand and United States) โดยได้ลดหย่อนรายการสินค้าให้สหรัฐอเมริกา 18 รายการ และสหรัฐลดหย่อนให้ประเทศไทย 39 รายการ ทั้งนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา ในท้ายสุดคณะรัฐมนตรีมีมติให้ไทยสมัครเข้าเป็นภาคีถาวรของแกดต์ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม ปี พ.ศ. 2524 โดยได้เป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2525 นับเป็นสมาชิกอันดับที่ 88 ภายหลังประเทศอาเซียนอื่น (ยกเว้นบรูไน) ส่งผลให้ไทยได้รับสิทธิพิเศษและข้อผูกพันกับแกดต์ในหลายประการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยในหลายรูปแบบ

ผลกระทบที่ชัดเจนอย่างยิ่งของการที่ไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกของแกดต์ คือข้อผูกพันทางภาษีศุลกากร ภาษีศุลกากรสุราก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นข้อผูกพันของแกดต์ต่อประเทศไทย โดยข้อผูกพันดังกล่าวต่อเนื่องตามมา เมื่อมีการก่อกำเนิดองค์กรทางการค้าของโลก ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากแกดต์ ดังนั้นข้อปฏิบัติที่เป็นข้อผูกพันดังกล่าวจึงมีผลบังคับใช้กับประเทศสมาชิกขององค์กรดังกล่าวที่มีชื่อว่า องค์กรการค้าโลก

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)

องค์การการค้าโลก หรือ World Trade Organization (WTO) ได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 อันเป็นผลจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยภายใต้เกตต์ (GATT) มีสมาชิกเริ่มแรก 81 ประเทศ และมีที่ตั้งอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถาบันหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแลการค้าโลกให้เป็นไปอย่างเสรีและเป็นธรรม

ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม ปี พ.ศ. 2537 โดยเป็นสมาชิกลำดับที่ 59 และมีสถานะเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการเปิดตลาดการค้า ทั้งจากการลดภาษีศุลกากร และการยกเลิกมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรของประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย นอกจากนี้การปรับปรุงกฎระเบียบทางการค้าให้ชัดเจนรัดกุม และเป็นธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงกระบวนการระงับข้อพิพาทจะเป็นประโยชน์กับประเทศเล็กๆเช่นไทย จะไม่ถูกประเทศใหญ่ใช้อำนาจบีบบังคับแต่ข้างเดียว ในขณะที่เดียวกัน การเข้าเป็นสมาชิกทำให้ไทยต้องมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเช่นเดียวกัน และจะต้องปรับตัวเพื่อต่อสู้กับการแข่งขันที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

อัตราภาษีศุลกากรสุราผลไม้ที่ผูกพันอยู่กับองค์การการค้าโลก

อัตราภาษีศุลกากรที่ผูกพันอยู่กับองค์การการค้าโลก มีการนำมาใช้จริงในปี 2538 ซึ่งเป็นปีแรกของการก่อตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย โดยนำมาใช้กับประเทศคู่ค้าที่เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกเท่านั้น (หากเป็นประเทศคู่ค้าที่ไม่เป็นสมาชิกของ WTO ยังคงใช้อัตราอากรที่แสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 อัตราภาษีศุลกากรสุราผลไม้ที่ผูกพันอยู่กับองค์การการค้าโลก

พิกัด	รายการ	WTO					
		1994			2004		
		ตามราคา (ร้อยละ)	ตามสภาพ		ตามราคา (ร้อยละ)	ตามสภาพ	
	หน่วย	บาท		หน่วย	บาท		
2204.10	สปาร์กลิงไวน์อื่นๆ	60	ลิตร	20	54	ลิตร	18
	:ไวน์อื่นๆรวมทั้งเกรปส์ที่ป้องกันหรือหยุดยั้งเฟอร์เมนเทชัน โดยการเติมแอลกอฮอล์						
2204.21	ในภาชนะบรรจุขนาด 2ลิตร หรือน้อยกว่า	60	ลิตร	20	54	ลิตร	18
2204.29	อื่นๆ	60	ลิตร	20	54	ลิตร	18
	:เวอรั่มูทและไวน์อื่นๆที่นำจากองุ่นสด ปูรงรสกลิ่นด้วยพืชหรือสารหอม						
2205.10	ในภาชนะบรรจุขนาด 2ลิตร หรือน้อยกว่า	60	ลิตร	20	54	ลิตร	18
2205.90	อื่นๆ	60	ลิตร	20	54	ลิตร	18

ที่มา: กรมศุลกากร

โดยอัตราการลดลงของภาษีศุลกากรในแต่ละปีนั้น จะลดลงอย่างต่อเนื่องเป็นอัตราเท่ากัน
ทุกๆปีและจะคงที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป โดยเริ่มข้อผูกพันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ซึ่งเป็นปีที่
เริ่มก่อตั้งองค์การการค้าโลก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.5 อัตราภาษีศุลกากรสุราผลไม้ในช่วงปี 2537-2547

ปี	อัตราอากรขาเข้า (ร้อยละต่อราคาC.I.F.)	อัตราอากรขาเข้า (บาท/ลิตร)
2537	60	20
2538	59.4	19.8
2539	58.8	19.6
2540	58.2	19.4
2541	57.6	19.2
2542	57	19.0
2543	56.4	18.8
2544	55.8	18.6
2545	55.2	18.4
2546	54.6	18.2
2547	54	18

ในขณะนี้ประเทศที่เป็นสมาชิกของ WTO มีอยู่กว่าร้อยประเทศ โดยประเทศคู่ค้าที่ไทยต้องนำเข้าสุราผลไม้ทั้งหมดเป็นสมาชิกของ WTO จะมีเพียงบางประเทศเท่านั้นที่ไม่ใช่ เช่น ประเทศแอลบาเนีย ซึ่งไทยนำเข้าไวน์ แต่ก็ยังเป็นปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณไวน์นำเข้าทั้งหมด ซึ่งประเทศที่ไทยนำเข้าไวน์เป็นจำนวนมากคือ ฝรั่งเศส อิตาลี ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. ภาษีเพื่อมหาดไทย

ภาษีเพื่อมหาดไทยจัดเป็นรายได้ของกระทรวงมหาดไทยจากภาษีสรรพสามิตตาม พ.ร.บ. จัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต และพ.ร.บ.จัดสรรเงินภาษีสุรา โดยจัดเก็บในอัตราร้อยละ 10 ของมูลค่า ภาษีสรรพสามิต และทำการจัดเก็บโดยกรมสรรพสามิต โดยภาษีชนิดนี้จัดเก็บในสินค้าประเภท หลักๆคือสุราและยาสูบ เนื่องจากเป็นสินค้าที่ให้โทษต่อร่างกาย และเพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่ ท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาล

นอกจากภาษีทั้ง 3 อย่างที่ต้องจัดเก็บในสินค้าประเภทสุราแล้ว ยังมีภาษีอีกประเภทหนึ่ง ที่สินค้าสุราต้องเสีย ก็คือภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งการใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มครั้งแรกในสมัยรัฐบาลอานันท์ 1 นั้น เป็นเหตุผลหนึ่งในการเปลี่ยนการจัดเก็บภาษีสุรานำเข้าและสุราไทยที่แต่เดิมอัตราต่างกันมา เป็นอัตราเท่ากันในปัจจุบัน

ง. ภาษีมูลค่าเพิ่ม

การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บแทนภาษีการค้าที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2535 ที่ผ่านมานั้น ถือว่าเป็นการปฏิรูประบบภาษีทางอ้อมครั้งสำคัญของไทย ซึ่งนำมาใช้ แทนภาษีการค้าที่ใช้กันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดเก็บภาษีที่ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาความซ้ำซ้อนของภาษี ความไม่เอื้ออำนวยแก่การส่งออก และความไม่เป็นธรรมของ ภาษี

การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้านั้น นอกจากเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น แล้ว ยังมีสาเหตุมาจากภาวะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจต่างๆในปัจจุบัน เช่น การ ขยายตัวอย่างต่อเนื่องของภาคอุตสาหกรรม การขยายตัวทางการค้ากับต่างประเทศ รวมทั้ง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของข้อตกลงทั่วไปทางการค้าและศุลกากร(GATT) ของประเทศไทย ทำให้ มีความจำเป็นต้องปรับปรุงภาษีอากรให้เป็นไปตามพันธะกรณีที่มีอยู่ และให้สอดคล้องกับ กฎเกณฑ์สากลด้วย กล่าวคือต้องปรับภาษีอากรการบริโภคภายในที่เก็บจากการนำเข้าสินค้าและ สินค้าที่ผลิตในประเทศให้เป็นอัตราเดียวกัน หรือการยกเลิกการให้การลดหย่อนภาษีทางอ้อม เป็น ต้น ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นเหตุผลและความจำเป็นในการปฏิรูปภาษีทางอ้อมในครั้งนี้

สำหรับภาษีมูลค่าเพิ่มที่นำมาใช้จัดเก็บทดแทนภาษีการค่านั้น เป็นระบบภาษีมูลค่าเพิ่มแบบการบริโภค มีเป้าหมายจัดเก็บจากการบริโภคเป็นหลักไม่เก็บจากการลงทุน โดยจัดเก็บเฉพาะส่วนที่เพิ่มขึ้น (Value added) ในแต่ละขั้นตอนการผลิตและการจำหน่าย ดังนั้นหากจำแนกกระบวนการที่ทำให้มีขึ้นซึ่งสินค้าจนถึงการบริโภคนั้นแล้ว อาจแบ่งได้เป็น ขั้นตอนการผลิต(รวมถึงการนำเข้า) การให้บริการ ขั้นตอนการขนส่ง และขั้นตอนการขายปลีก การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจะครอบคลุมทุกขั้นตอน

อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บจากการขายสินค้าหรือการให้บริการ รวมทั้งการนำเข้า คิดเป็นร้อยละ 7 (มีการเปลี่ยนแปลง 2 ครั้งจนถึงปัจจุบัน ครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2540 เปลี่ยนจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 ครั้งที่สองเปลี่ยนจากร้อยละ 10 กลับมาร้อยละ 7 เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2542) โดยฐานภาษีในการชำระสินค้าหรือบริการ คือ มูลค่าทั้งหมดจากการขายสินค้าหรือบริการ รวมทั้งภาษีสรรพสามิต(ถ้ามี) แต่ไม่ได้รวมถึงส่วนลดหรือค่าลดหย่อนค่าชดเชยหรือเงินอุดหนุน และภาษีขาย โดยผู้ประกอบการจะยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นรายเดือนในอัตราร้อยละ 7 โดยภาษีที่ต้องชำระคำนวณจากภาษีขายลบภาษีซื้อ (ภาษีที่ ต้องชำระ = ภาษีขาย-ภาษีซื้อ) ซึ่งภาษีขายคือ ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการได้เรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ เพื่อขายสินค้าหรือให้บริการ ส่วนภาษีซื้อคือ ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนเมื่อซื้อสินค้าหรือบริการ(รวมสินค้าทุนประเภทเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ ฯลฯ) มาใช้ในกิจการของตน สำหรับกรณีการนำเข้าสินค้า จะต้องชำระภาษีในอัตราร้อยละ 7 จากฐานภาษี ซึ่งประกอบด้วย มูลค่าสินค้านำเข้าโดยใช้ราคา C.I.F. (ราคาสินค้าที่รวมค่าประกันและค่าขนส่งถึงด่านนำเข้า) บวกอากรขาเข้า ภาษีสรรพสามิต(ถ้ามี) ค่าธรรมเนียม และภาษีอื่นๆ(ถ้ามี)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การคำนวณมูลค่าภาษีที่จัดเก็บในสินค้าสุราผลไม้

ตัวอย่างที่ 1 : ไวน์นำเข้าจากประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. 2542 ราคา C.I.F. เท่ากับ 100 บาท

1. ภาษีศุลกากร : อัตราภาษีคิดตามมูลค่า เท่ากับร้อยละ 57 ของราคา C.I.F. (เนื่องจากฝรั่งเศสเป็นสมาชิกของ WTO)

$$\therefore \text{ภาษีศุลกากรเท่ากับ } 0.57 \times 100 = 57 \text{ บาท}$$

2. ภาษีสรรพสามิต : อัตราภาษีสรรพสามิตไวน์เท่ากับร้อยละ 55

$$\text{จากสูตรการคำนวณ } TE = \frac{(A + B)Te}{1 - 1.1Te}$$

เมื่อ A คือราคา C.I.F. = 100 บาท

B คืออากรขาเข้า = 57 บาท

Te = อัตราภาษีสรรพสามิต

$$\therefore \text{ภาษีสรรพสามิตเท่ากับ } \frac{(100 + 57) \times 0.55}{1 - (1.1 \times 0.55)} = 218.60 \text{ บาท}$$

3. ภาษีเพิ่มเติมไทย : คิดเป็นร้อยละ 10 ของภาษีสรรพสามิต

$$\therefore \text{ภาษีเพิ่มเติมไทยเท่ากับ } 0.10 \times 218.60 = 21.86 \text{ บาท}$$

4. ภาษีมูลค่าเพิ่ม : ร้อยละ 7 ของมูลค่าทั้งหมดจากการขายสินค้า

โดย $\text{ฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม} = \text{ราคา C.I.F.} + \text{ภาษีศุลกากร} + \text{ภาษีสรรพสามิต} +$

$\text{ภาษีเพิ่มเติมไทย} + \text{ค่าการตลาด}$

และสมมติให้ค่าการตลาดเท่ากับ 100 บาท

$$\text{ดังนั้น ฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม} = 100 + 57 + 218.6 + 21.86 + 100 = 497.46 \text{ บาท}$$

$$\therefore \text{ภาษีมูลค่าเพิ่ม} = 0.07 \times 497.46 = 34.82 \text{ บาท}$$

รวมค่าภาษีทุกประเภทเท่ากับ $57 + 218.6 + 21.86 + 34.82 = 332.28$

3.4 อุตสาหกรรมสุราผลไม้ในประเทศไทย

ความเป็นมาในการผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทยนั้น จากหลักฐานทางโบราณคดี ตำนาน และเอกสารอ้างอิงต่างๆ มีความน่าเชื่อถือได้ว่าคนไทยรู้จักทำไวน์จากองุ่น ไวน์ที่ทำจากผลไม้อื่น และไวน์ที่ทำจากพืชอย่างอื่นมาอย่างน้อยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2067 เพียงแต่ไม่ได้เรียกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวว่า“ไวน์”เท่านั้น โดยในปี พ.ศ. 2067 พระสิริมังคลาจารย์ ชาวเชียงใหม่ แต่งหนังสือมังคลัตถิที่ปนี กล่าวถึงเมรัย 5 อย่างคือ น้ำดองดอกไม้ น้ำดองผลไม้ น้ำดองน้ำหวาน น้ำดองน้ำอ้อย และน้ำดองผสมเครื่องปรุง โดยให้คำอธิบายเพิ่มเติมว่า น้ำดองดอกไม้คือ รสของดอกมะขาง ตาล และมะพร้าวที่หมักไว้นาน น้ำดองผลไม้คือ รสผลไม้เช่น ขนุนที่หมักไว้นาน น้ำดองน้ำหวานคือรสของน้ำตาลที่หมักไว้นาน น้ำดองน้ำอ้อยคือ รสน้ำอ้อยขบที่หมักไว้นาน น้ำดองผสมเครื่องปรุงคือ รสของเครื่องปรุงต่างๆมีสมอไทย มะขามป้อม และของเผ็ดที่หมักไว้นาน แต่การผลิตเมรัยทั้ง 5 ชนิดดังกล่าว ก็ไม่ได้มีการทำจริงจังขนาดเป็นอุตสาหกรรม

โดยอุตสาหกรรมสุราผลไม้ในโลกนั้น เริ่มตั้งแต่ประเทศในยุโรปกลั่นสุราเป็นอุตสาหกรรมเพื่อบริโภคเป็นเครื่องดื่มประมาณ ค.ศ.17-18 โดยไวน์เป็นสุราผลไม้ประเภทแรกที่มีการทำเป็นอุตสาหกรรม เนื่องจากไวน์เป็นผลิตผลของวัฒนธรรมตะวันตก โดยเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมแถบเอเชียไมเนอร์ และแพร่กระจายไปเจริญเติบโตในวัฒนธรรมแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เป็นเวลาช้านานก่อนแพร่หลายไปทั่วโลก วัตถุดิบที่ใช้ทำไวน์ ส่วนใหญ่ได้แก่ผลองุ่นในสกุล *Vitis Vinifera* และมี การนำไวน์เข้ามาในประเทศไทยเกือบ 300 ปีมาแล้ว แต่คงไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคมากนัก เนื่องจากวัฒนธรรมการบริโภคเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ในประเทศไทยนิยมใช้วัตถุดิบจำพวกข้าวมากกว่า แต่เมื่อกระแสนิยมแบบตะวันตกเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ก็มีผู้เริ่มลงทุนประกอบอุตสาหกรรมผลิตไวน์รายแรกในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2498 โดยในปัจจุบันการทำสุราในราชอาณาจักรไทย มีข้อกำหนดอยู่ในพ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 ในหมวดที่ 1 โดยมีข้อกำหนดคร่าวๆว่าต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และทำตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดด้วย

โดยเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2498 มีการทำสัญญาระหว่างกรมโรงงานอุตสาหกรรม (รัฐบาลได้โอนกิจการสุราของกรมสรรพสามิตให้ไปสังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2485) และผู้แทนบริษัทเอกชนดังกล่าว โดยถือเป็นสัญญาฉบับแรกของการทำไวน์ระหว่างภาคราชการและภาคเอกชน โดยมีสาระสำคัญในสัญญา ดังนี้

- (1) จะต้องได้รับใบอนุญาตตั้งเครื่องต้มกลั่นสุรากับใบอนุญาตขายสุรจากกรมสรรพสามิต และเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตดังกล่าวให้กรมสรรพสามิตตามกฎหมาย
- (2) ให้ผลิตสุราผลไม้โดยใช้กรรมวิธีดังต่อไปนี้
 - ก. ในการผลิตสุราผลไม้ธรรมดา ให้ใช้วัตถุดิบที่เป็นผลไม้ในการหมักสุร่า ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ในการผลิตสุราผลไม้ชนิดที่ปรุงแต่งด้วยแอลกอฮอล์ ให้ใช้วัตถุดิบที่เป็นผลไม้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 (น้ำหวานจากต้นไม้ เช่น จากต้นตาล ต้นมะพร้าว ไม่รวมเข้าเป็นวัตถุดิบที่เป็นผลไม้)
 - ข. สุราผลไม้ที่ผลิตขึ้น ให้ใช้กรรมวิธีการหมักสุร่าเป็นสำคัญ
 - ค. สุราผลไม้ที่ผลิตขึ้น ต้องมีแรงแอลกอฮอล์ดังนี้
 - สุราผลไม้ธรรมดา ไม่เกินร้อยละ 12 โดยปริมาตร
 - สุราผลไม้ที่มีแรงแอลกอฮอล์สูงกว่าร้อยละ 12 โดยปริมาตร ต้องส่งตัวอย่างให้ผู้ตรวจคุณภาพและรับความเห็นชอบจากกระทรวงอุตสาหกรรมก่อน
- (3) ห้ามทำสุร่าขาวหรือสุร่าปรุงพิเศษประเภทวิสกีโดยเด็ดขาด
- (4) ให้โรงงานสุราผลไม้ที่สร้างเป็นกรรมสิทธิ์ของทางราชการทันที
- (5) กำหนดโควตาการจำหน่าย เงินค่าธรรมเนียมนอกเหนือจากภาษีสุร่าตามกฎหมาย และกำหนดอายุสัญญาการอนุญาตไว้ 20 ปี

โดยหลังจากที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้อนุญาตให้บริษัท ประมวลผล จำกัด ตั้งโรงงานสุร่าแช่ประเภทสุร่าผลไม้(ไวน์) ขึ้นเป็นโรงงานแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2498 ที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (โรงงานไวน์นี้โอนมาสังกัดกรมสรรพสามิต เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2503) โดยเริ่มนำไวน์ออกจำหน่ายในปี พ.ศ. 2505 แต่เมื่อเวลาผ่านไปกว่า 30 ปี ปริมาณไวน์ที่ผลิตในประเทศที่จำหน่ายได้ และคุณภาพไวน์ที่ผลิตยังไม่อาจเทียบชั้นกับไวน์ที่นำเข้าจากต่างประเทศได้ แม้จะเป็นคุณภาพต่ำเพียงใดก็ตาม เหตุผลส่วนใหญ่เนื่องจากผลผลิตในการทำไวน์ และกรรมวิธีการผลิตของไทยที่ยังไม่เป็นมาตรฐานสากล

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 อันเป็นปีแรกที่มีการทำไวน์ออกจำหน่าย แม้จะมีมติคณะรัฐมนตรีลงวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2517 ให้มีการสร้างโรงงานผลิตไวน์ขึ้นใหม่ แต่ก็ไม่มีผู้ใดจัดสร้างได้เป็นผลสำเร็จในอีก 15 ปีให้หลัง โดยปริมาณการผลิตไวน์ของบริษัทนี้ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2529 (รวมไวน์ทุกยี่ห้อของบริษัทนี้ที่ทำออกจำหน่ายรวมกับเหล้าผลไม้) ก่อนที่จะรู้จักทำไวน์คูลเลอร์

เปรียบเทียบกับปริมาณไวน์(Still Wine) ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่ผู้บริโภครชาวไทยยังไม่นิยมไวน์เลย จะเห็นว่ามีปริมาณไม่ถึง 30% ของปริมาณไวน์ทั้งหมดในตลาด ตารางที่ 3.6 ปริมาณการบริโภคไวน์ไทย เทียบกับไวน์นำเข้าจากต่างประเทศ

ปี (พ.ศ.)	ไวน์ไทย(พันลิตร)		ไวน์ต่างประเทศ(พันลิตร)	
2518	118.1	(49.94)	118.3	(50.06)
2519	102.6	(42.68)	137.8	(57.32)
2520	141.7	(39.39)	218.0	(60.61)
2521	99.7	(27.23)	266.4	(72.77)
2522	95.8	(25.40)	281.2	(74.60)
2523	82.7	(16.80)	409.6	(83.20)
2524	94.6	(17.55)	444.4	(82.45)
2525	129.1	(22.03)	456.7	(77.97)
2526	117.9	(16.39)	601.3	(83.61)
2527	124.6	(15.55)	676.9	(84.45)
2528	203.8	(22.36)	707.4	(77.64)
2529	185.9	(21.06)	696.1	(78.94)
รวม12ปี	1496.3	(22.99)	5014.3	(77.01)

ที่มา: กรมสรรพสามิต

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บแสดงร้อยละของการบริโภคทั้งหมด

และต่อมาเมื่อกรมสรรพสามิตอนุญาตให้บริษัทดังกล่าวผลิตไวน์คูลเลอร์ ซึ่งเป็นไวน์ที่มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 8 ดีกรี และผสมกับน้ำผลไม้หรือน้ำเชื่อมปรุงแต่งกลิ่นผลไม้หรือกลิ่นพืชผักหรือกลิ่นดอกไม้ โดยจะอัดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลงไปด้วย อันเป็นเครื่องดื่มแฟชั่นที่นิยมสูงเฉพาะเวลาในสหรัฐอเมริกา เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2530 และต่อมามีบริษัทผลิตไวน์คูลเลอร์เพิ่มขึ้นอีก 2 บริษัท ทำให้ปริมาณการจำหน่ายไวน์คูลเลอร์ในประเทศสูงกว่าปริมาณการจำหน่ายไวน์หลายเท่า ทำให้สัดส่วนไวน์ที่ผลิตในประเทศซึ่งในท้มนรวมไวน์คูลเลอร์ด้วย และไวน์ที่นำเข้าจากต่างประเทศซึ่งหมายถึง Still Wine เพียงอย่างเดียวในช่วงปี พ.ศ. 2532-2538 มีดังนี้

ตารางที่ 3.7 ปริมาณไวน์ไทยรวมกับไวน์คูลเลอร์ เปรียบเทียบกับไวน์ต่างประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. 2532-2538

พ.ศ.	ไวน์ไทยรวมกับ ไวน์คูลเลอร์ไทย(พันลิตร)		ไวน์ต่างประเทศ(พันลิตร)	
2532	1797.5	(54.79)	1483.0	(45.21)
2533	2074.0	(59.89)	1389.3	(40.11)
2534	1382.2	(52.60)	1245.6	(47.40)
2535	1478.4	(46.16)	1724.6	(53.84)
2536	1492.3	(41.92)	2067.2	(58.08)
2537	1515.7	(32.32)	3174.6	(67.68)
2538	2411.2	(33.05)	4885.5	(66.95)
รวม7ปี	12151.6	(43.21)	15970.0	(56.79)

ที่มา: กรมสรรพสามิต

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บแสดงร้อยละของการบริโภคทั้งหมด

ในปี พ.ศ. 2538 มีบริษัทที่เริ่มทำการผลิตไวน์โดยกรรมวิธีการผลิตแบบต่างประเทศ ออกจำหน่าย 22,500 ลิตร

ข้อมูลไวน์ไทยรวมกับไวน์คูลเลอร์ดังตารางที่ 3.7 เป็นข้อมูลรวมของไวน์ไทยโดยบริษัทผู้ผลิตไวน์ 1 บริษัท และบริษัทผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์ 2 บริษัท (มีเพียงปี พ.ศ. 2538 เท่านั้นที่มีบริษัทผู้ผลิตไวน์เพิ่มขึ้นมาอีก 1บริษัท) จากกำลังการผลิตของบริษัทไวน์เพียงบริษัทเดียวในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา ทำให้สถานการณ์ตลาดไวน์ในประเทศไทยต้องตกเป็นของต่างประเทศ โดยแนวโน้มเริ่มชัดเจนมากในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นปีที่มีการนำเข้าไวน์จากต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นมาก

ฉะนั้นกระทรวงการคลังจึงประสงค์จะส่งเสริมให้มีการผลิตไวน์จากผลไม้ โดยใช้ผลไม้ภายในประเทศเป็นวัตถุดิบเพิ่มมากขึ้น อาจเพื่อทดแทนการนำเข้าหรือเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการผลิตไวน์ให้มีคุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ ซึ่งอาจจะจัดเก็บภาษีไวน์ได้เพิ่มมากขึ้น ผู้บริโภคได้ มีโอกาสบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพดีกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ไวน์ไทยที่มีอยู่เดิมก่อน พ.ศ. 2535 นั้น ทำจากองุ่นคุณภาพต่ำ และมีการนำเข้าไวน์ที่ได้จากผลไม้เข้ามาเป็นส่วนผสมอยู่ด้วย

โดยที่องุ่นซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตไวน์ สามารถให้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงในพื้นที่ระหว่าง บริเวณเส้นรุ้งที่ 29-51 องศาเหนือและใต้ พื้นที่ของไทยซึ่งอยู่ต่ำกว่าแถบภูมิอากาศที่องุ่นพันธุ์ทำไวน์(Wine Grape)ชอบ โดยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 0-20 องศาเหนือ จึงเหมาะสมแก่การปลูกองุ่นพันธุ์ที่ใช้บริโภคสด(Table Grape)เท่านั้น ไวน์ไทยซึ่งไม่อาจใช้วัตถุดิบคุณภาพสูง เช่นไวน์ในยุโรป อเมริกาเหนือ หรือออสเตรเลีย จึงไม่ได้รับความสนใจจากผู้บริโภคเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามมีเอกชน บางรายพิจารณาเห็นว่า ในบางท้องถิ่นของไทย โดยเฉพาะในแถบที่สูงในภาคเหนือและ ตะวันออกเฉียงเหนืออาจเหมาะสมต่อการปลูกองุ่นพันธุ์ทำไวน์ และเห็นช่องทางที่อาจทำให้ไวน์ เป็นสินค้าเกษตร-อุตสาหกรรมที่มีอนาคตได้ จึงได้ขออนุญาตตั้งโรงงานผลิตไวน์ และได้ขออนุญาตจากกระทรวงการคลังแล้ว (แต่ยังมีได้ผลิตไวน์ออกจำหน่าย เนื่องจากยังอยู่ในระหว่างตั้ง โรงงาน หรือทดลองผลิต) ดังนี้

1. บริษัท บี.บี. ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2535 ที่ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. บริษัท ซี.พี.เค. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2535 ที่ตำบล ร่องจิก อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
3. บริษัท ทุนไชย น.ส. จำกัด เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 ที่ตำบลรางบัว อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

โดยบริษัท บี.บี. ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด และบริษัท ซี.พี.เค. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัดได้รับ อนุญาตจากกระทรวงการคลังให้นำไวน์ที่มีคุณภาพต่ำ ไม่อาจนำออกจำหน่ายได้นั้น ไปกลั่นทำ บรั่นดีได้ โดยได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2537 และวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ตามลำดับ ภายใต้เงื่อนไขสำคัญคือก่อนสิ้นปี พ.ศ. 2542 จะต้องไม่มีการนำบรั่นดีที่ผลิตได้ออก ขายเป็นในประเทศโดยเด็ดขาด

การริเริ่มการทำอุตสาหกรรมไวน์แผนใหม่ เริ่มในปี พ.ศ. 2535 มีนักลงทุนรายใหม่ใช้วิธี การปลูกองุ่นตามแบบอย่างฝรั่งเศส มีการใช้องุ่นพันธุ์ที่ปลูกในฝรั่งเศส และสั่งซื้อเครื่องจักรในการ ทำไวน์เข้ามาจากฝรั่งเศสด้วย เพื่อหวังที่จะผลิตไวน์ระดับคุณภาพทัดเทียมต่างประเทศ ออกจำหน่าย แต่โดยที่กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับการควบคุมการทำไวน์ของไทยยังไม่ ทันสมัย การกำกับดูแลและการก่อสร้างโรงงานผลิตไวน์ยังอยู่ในมือของหน่วยราชการต่างหน่วย (กรมสรรพสามิตมีอำนาจในการออกใบอนุญาตตั้งโรงงานผลิตไวน์ หรือใบอนุญาตประกอบกิจการ โรงงานผลิตไวน์ ในขณะที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจควบคุมการก่อสร้างโรงงานผลิตสุรา

ผลไม้) การพัฒนาคุณภาพไวน์และการกำหนดพันธุ์องุ่นที่จะใช้เป็นวัตถุดิบในการทำไวน์ยังไม่สามารถทำได้ ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งทำให้คุณภาพไวน์ไทยไม่เทียบเท่าไวน์ต่างประเทศ

นอกจากเหตุผลข้างต้นที่ทำให้การผลิตไวน์ในประเทศไทยไม่มีคุณภาพเทียบเท่ากับต่างประเทศแล้ว ยังมีอีกหลายปัจจัย⁴ ซึ่งเป็นปัจจัยในการผลิตที่เกิดจากผู้ผลิตเอง คือประเด็นเรื่องดินที่ปลูก ผู้ผลิตไวน์รายเก่าๆไม่เคยเพาะปลูกองุ่นเอง ได้แต่คอยรับซื้อพันธุ์รับประทานสดจากชาวสวนองุ่น โดยเฉพาะเป็นองุ่นสดที่มีลักษณะของพวงองุ่นและผลองุ่นไม่สวยงาม ขายในตลาดไม่ได้ราคาดี หากจะปล่อยให้อาจจะเน่าเสียได้เนื่องจากไม่อาจรับประทานได้ทัน ผู้ผลิตไวน์เหล่านี้จึงไม่มีความรู้ด้านองุ่นที่ปลูกองุ่นเลย ส่วนผู้ผลิตรายใหม่บางรายก็ไม่ให้ความสนใจกับสภาพดินของตนเท่าที่ควร และประเด็นของพันธุ์องุ่น องุ่นพันธุ์ต่างๆที่ผู้ผลิตในประเทศไทยนำมาทดลองปลูกนั้น จะออกมามีผลดีเฉพาะบริเวณพื้นที่ระหว่างเส้นรุ้ง 29-51 องศา เหนือและใต้เท่านั้น หากสูงกว่าเส้นรุ้ง 51 องศา อากาศจะหนาวเกินไปจนองุ่นไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ แต่หากต่ำกว่าเส้นรุ้ง 29 องศา อากาศจะร้อนเกินไปจนปริมาณความเปรี้ยว (Acidity) ในองุ่นหมดไป ไวน์ที่ทำได้ขาดคุณสมบัติของไวน์ที่ดี ดังนั้นพันธุ์องุ่นที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ ปัจจัยในการผลิตไวน์ที่ดี รวมทั้งวิธีการผลิตไวน์และไวน์คูลเลอร์ แสดงในภาคผนวก ค

3.5 การพัฒนาและงานวิจัยเพื่อการผลิตสุราผลไม้ในประเทศ

ถิ่นกำเนิดที่เป็นแหล่งเดิมของการปลูกองุ่นนั้นอยู่ในบริเวณเอเชียไมเนอร์ ตรงบริเวณระหว่างทะเลดำ และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน จากแหล่งนี้นักพฤกษศาสตร์เห็นพ้องตรงกันว่า เป็นของแหล่งองุ่นพวก *Vitis vinifera* L. ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีการปลูกกันมาก และจากแหล่งนี้เองได้ขยายออกไปทั้งทางตะวันออกและตะวันตก ไปสู่ทวีปยุโรป อเมริกา เอเชีย และแหล่งอื่นๆของโลก

พันธุ์องุ่นทั้งหมดในโลกนี้มีไม่น้อยกว่า 8,000 ชนิด ซึ่งมีชื่อและบรรยายลักษณะของพันธุ์ต่างๆแตกต่างกันออกไป แต่ประมาณกันว่ามีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่มีการปลูกเพื่อการค้า โดยในประเทศสหรัฐอเมริกา มีพันธุ์ต่างๆที่พิจารณาว่ามีความสำคัญเพียง 60-70 พันธุ์ ในประเทศออสเตรเลียมีประมาณกว่า 100 พันธุ์ ในประเทศญี่ปุ่นมีประมาณกว่า 80 พันธุ์ สำหรับประเทศไทยจากหลักฐานมีการรวบรวมพันธุ์ไว้ที่ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2512 มีไม่น้อยกว่า 100 พันธุ์ จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศมีการรวบรวมพันธุ์ไว้มากมายหลายชนิด ซึ่งองุ่นแต่ละพันธุ์นั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทาง เช่น รับประทานสด ทำเหล้าองุ่น ทำลูกเกด น้ำคั้นองุ่น และองุ่นบรรจุกระป๋อง เป็นต้น

องุ่นเป็นไม้ผลที่นำเข้ามาปลูกตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 แต่การปลูกองุ่นในประเทศไทยในยุคเริ่มต้นนั้น ส่วนใหญ่เป็นแบบทดลองปลูกเสียส่วนมาก จนเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2497-2498 ได้มีผู้ริ่หรือฟื้นฟูการทดลองปลูกองุ่นขึ้นมาทำใหม่อีกครั้งหนึ่งอย่างจริงจังได้แก่ ศาสตราจารย์หลวงสมานวนกิจ และ ดร.พิศ ปัญญารักษ์ มีการนำพันธุ์ใหม่ๆเข้ามาปลูก พบว่าองุ่นที่นำมาปลูกส่วนมากสามารถออกผลได้ดกเป็นที่พอใจ ต่อมาในปี พ.ศ. 2499 ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เป็นผู้เริ่มทำการวิจัย ค้นคว้าเรื่ององุ่นและพยายามหาทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆอย่างจริงจัง จนทำให้ชาวสวนสามารถปลูกองุ่นเป็นการค้าได้สำเร็จตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา แหล่งปลูกเป็นการค้าสำเร็จ ได้แก่ ท้องที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และต่อมาได้ขยายออกไปยังจังหวัดใกล้เคียงคือ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดราชบุรี ซึ่งแหล่งที่กล่าวถึงนี้เป็นแหล่งปลูกองุ่นที่เป็นการค้าที่สำคัญของประเทศไทย ในปัจจุบันพันธุ์องุ่นที่ปลูกเป็นองุ่นพันธุ์รับประทานสด และเป็นพันธุ์ชนิดที่มีเมล็ดได้แก่พันธุ์ไวน์มะละกา ซึ่งผลมีสีเขียวอมเหลือง และพันธุ์คาร์ดินัลผลมีสีม่วงแดงถึงม่วงดำ ซึ่งผลองุ่นดังกล่าวนอกจากจะรับประทานสดภายในประเทศได้อย่างเพียงพอตลอดปี และยังสามารถลดการส่งนำเข้าผลองุ่นจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถส่งออกไปยังประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้

ปี พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของงานศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับองุ่นนั้น ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำการรวบรวมองุ่นจากต่างประเทศไม่ต่ำกว่า 100 พันธุ์ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ใช้สำหรับรับประทานสด ทั้งชนิดมีเมล็ดและไม่มีเมล็ด พันธุ์องุ่นที่ใช้สำหรับทำเหล้าองุ่น และอื่นๆ ในช่วงแรกกสิกรจะให้ความสนใจอย่างมากต่อองุ่นพันธุ์รับประทานสด โดยมีราคาแพง เนื่องจากเดิมที่ประเทศไทยต้องนำเข้าองุ่นจำนวนมาก และเป็นความโชคดีที่องุ่นพันธุ์ไวน์มะละกา และพันธุ์คาร์ดินัลสามารถปรับตัวเจริญเติบโตได้ดีกับสภาพภูมิอากาศเขตร้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องที่ราบลุ่มภาคกลางของประเทศไทยได้ และสามารถให้ผลผลิตโดยการเก็บเกี่ยวได้ปีละ 2-3 ครั้ง ซึ่งในต่างประเทศสามารถเก็บเกี่ยวได้ปีละครั้งเท่านั้น หลังจากประเทศไทยสามารถปลูกองุ่นเพื่อการค้าได้สำเร็จ ไม่ปรากฏว่ามีการนำเข้าองุ่นรับประทานสดอีกเลย นอกจากนี้ยังสามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้อีกด้วย

ในช่วงปี พ.ศ. 2520 เป็นที่น่ายินดีที่ทางรัฐบาลไทยเริ่มให้ความสนใจเรื่องการใช้ประโยชน์ขององุ่นมากขึ้น โดยเล็งเห็นว่าประเทศไทยสามารถผลิตองุ่นได้ผลดียิ่งน่าจะได้นำผลองุ่นไปแปรรูปเป็นอย่างอื่นได้ เช่นการผลิตเหล้าองุ่น ดังนั้นในปี พ.ศ. 2522 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้มีโอกาสเดินทางไปประเทศสหรัฐอเมริกา และได้ติดต่อบริษัทซีแกรมให้ร่วมโครงการทำเหล้าองุ่นขึ้นในประเทศไทย ต่อมาได้ริเริ่มโครงการอย่างจริงจังโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ดำเนินการทดลองพันธุ์องุ่นสำหรับทำเหล้าองุ่นขึ้น โดยใช้สถานที่ทดลอง 6 แห่งคือ

1. วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม
2. กรป.กลาง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่
3. สถานีทดลองพืชสวนเชียงราย จ.เชียงราย
4. สถานีทดลองพืชสวนห้วยฉัตร จ.ลำปาง
5. สถานีทดลองพืชสวนท่าชัย จ.สุโขทัย
6. สถานีทดลองพืชสวนนครพนม จ.นครพนม

โดยมีพันธุ์ที่ทดลองปลูกเพื่อทำเหล้าองุ่นนำเข้ามาจากประเทศเยอรมัน จำนวน 16 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ 311/58GM, 316/58GM, 322/58GM, 323/58GM, 324/58GM, 341/58GM, Landot, Leon Millot, SV1/72, Burdin A672, Seibel 7053, Portugieser, Chenin Blanc-4, Mueller-Thurgau Klone 239 และพันธุ์ xcelisior โดยเริ่มระยะเวลาดำเนินการทดลองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึงปี พ.ศ. 2528 รวมระยะเวลา 5 ปี

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2538-2530 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีภาควิชาเทคโนโลยีชีวภาพ คณะอุตสาหกรรมเกษตร และภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร ได้รับทุนสนับสนุนวิจัยจากองค์การสุรา กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ในหัวข้อเรื่องวิจัยและพัฒนาการผลิตไวน์ในระดับอุตสาหกรรม ทำการวิจัยศึกษาหาพันธุ์องุ่นที่เหมาะสมเพื่อผลิตเหล้าองุ่น ได้ทำการทดลองปลูกที่ วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม มีพันธุ์องุ่นที่ทดลองปลูกทั้งหมด 18 พันธุ์ ได้แก่พันธุ์ Trebbiano, henin Blanc-4, Riesling Klonen239, Excelsior, 311, 316, 322, Early Muscat, Chardonnay, Portugieser, Siebel 7053, Leon Millot, PP-BR-SN, Muscut Hamberg และพันธุ์ Alicante Bouschet โดยเริ่มระยะเวลาดำเนินการทดลองตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2528 ถึงกลางปี พ.ศ. 2530 รวมระยะเวลา 2 ปี

นอกจากการดำเนินการดังกล่าวแล้ว เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2524 ทางภาควิชาพืชสวนได้เริ่มทดลองศึกษาพันธุ์องุ่นของต่างประเทศทั้งชนิดรับประทานสดแบบมีเมล็ดและไม่มีเมล็ด และพันธุ์องุ่นที่ใช้ทำเหล้าองุ่น โดยทางภาควิชาพืชสวน ร่วมมือกับโครงการหลวงได้ทดลองพันธุ์องุ่นต่างๆ ปลูกที่โครงการหลวงดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง ดอยอ่างขาง อำเภอฝาง และโครงการหลวงห้วยลึก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีพันธุ์องุ่นที่รับประทานสดให้ผลดีมากที่สุด ซึ่งทางโครงการหลวงได้ส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกแทนการปลูกฝิ่นและส่งเสริมเป็นอาชีพต่อไป ส่วนพันธุ์องุ่นที่ใช้ทำเหล้าองุ่นนั้น ทางภาควิชาพืชสวนได้ดำเนินการทดลอง โดยได้นำพันธุ์มาจากอิตาลีจำนวน 19 พันธุ์ ได้แก่พันธุ์ Montepuliano, Cortese, Gargenega, Cabernet Sauvignon, Vermentino, Nebbiolo Moscato Bianco, Trebbiano Toscano, Riesling Italic, Sangiovese, Alfonso, Chardonnay, Pinot Nero, Trebbiano disoave, Barbera, Aglionico, Malvesi Nera, Merlot, Pinot Grigio พันธุ์จากประเทศออสเตรเลียจำนวน 11พันธุ์ ได้แก่ Glenora, Traminer, Rhaziteli, Cabernet Sauvignon, de Chaunac, Rubired, Villardnoir, Villard blanc, Baco noir, Couderc noir และ Criolla Negra โดยได้ทำการปลูกที่วิทยาเขตกำแพงแสน เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2529 พบว่าองุ่นที่เหมาะสมสำหรับทำเหล้าองุ่นขาวและเหล้าองุ่นแดงมีพันธุ์ที่มีเนวโน้มเหมาะสมจะปลูกได้ดีในอนาคต และในขณะนี้งานทดลองปลูกองุ่นเพื่อใช้ทำเหล้าองุ่นได้ขยายออกไปหลายท้องที่ทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน

ในปัจจุบันไต้หวันกำลังเป็นที่สนใจในประเด็นของการพัฒนาคุณภาพเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ และเมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกของ WTO เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2537 โดยเป็นสมาชิกลำดับที่ 59 จากจำนวน 109 ประเทศ(ในปี พ.ศ. 2539) และมีสถานะเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง ทำให้ประเทศไทยต้องมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของWTO เช่นเดียวกับประเทศอื่น และจะต้องปรับตัวเพื่อสู้กับการแข่งขันในตลาดโลกที่จะทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะไต้หวันต่างประเทศที่จะได้รับผลดีมากขึ้นเรื่อยๆจากข้อผูกพันอัตราอากรนำเข้า ทำให้จำต้องศึกษาถึงหนทางของความอยู่รอดของอุตสาหกรรมไต้หวันซึ่งมีอายุมากกว่า 30 ปี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่มุ่งประเด็นการศึกษาหลักๆคือ อุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้ และผลจากภาษีที่มีต่อการบริโภค เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นดังกล่าว จะพบว่าในอดีตเคยมีการศึกษาอุปสงค์ของการบริโภคเฉพาะสุราประเภทที่มีการบริโภคอย่างกว้างขวางในประเทศไทย ได้แก่ สุราแม่โขง สุราขาวและสุราผสม ดังนั้นผลงานเหล่านี้จะช่วยเป็นแนวทางในการศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ซึ่งถือเป็นสุราอีกประเภทหนึ่งได้ โดยการศึกษาอุปสงค์ของสุราดังกล่าวควรแก่การนำมาวิเคราะห์ถึงวิธีการที่ใช้ ข้อมูลรวมถึงตัวแปร และขอบเขตของการศึกษา และถึงแม้ผลงานการศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราในประเทศจะมีน้อยชิ้น แต่ผลงานในต่างประเทศกลับมีจำนวนมากที่จะช่วยเป็นแนวทางในการเลือกใช้วิธีหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ขอบเขตความสนใจ รวมถึงข้อจำกัดในการใช้ตัวแปรต่างๆ และผลที่ได้จากการเลือกใช้รูปแบบจำลองต่างๆ

ในอีกส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษานี้ คือการศึกษาผลของภาษีที่มีต่อการบริโภคโดยประเภทภาษีที่ศึกษาคือภาษีสรรพสามิต ซึ่งในต่างประเทศใช้การวิเคราะห์จากข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในกลุ่มประเทศยุโรป ศึกษาเชื่อมโยงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และระหว่างเวลาของภาษีสรรพสามิตที่มีต่อปริมาณการบริโภคสุรา

จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสาร และวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง สามารถที่จะเชื่อมโยงไปยังการศึกษา โดยแยกเป็นสามประเด็นได้ดังนี้ อุปสงค์การบริโภคสุราในประเทศไทย อุปสงค์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในต่างประเทศ ผลของนโยบายภาษีสรรพสามิตต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.1 อุปสงค์การบริโภคสุราในประเทศไทย

งานศึกษาในอดีตที่เกี่ยวกับอุปสงค์การบริโภคสุราในประเทศไทยมีอยู่อย่างจำกัด โดยเป็นการศึกษาสุราเฉพาะประเภทที่มีการบริโภคอย่างกว้างขวาง และมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องการศึกษาจากการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานราชการเป็นแบบรายปีดังนี้คือ งานศึกษาของบุญคงและคณะ ในปี พ.ศ. 2523 เป็นการศึกษาอุปสงค์ของการบริโภคสุราแม่โขง และงานของบุญชัยในปี พ.ศ. 2524 เป็นการศึกษาอุปสงค์ของการบริโภคสุราขาวและสุราผสม โดยงานศึกษาทั้งสองชิ้นเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน มีแนวทางและวิธีการที่ใช้ในการศึกษามีลักษณะใกล้เคียงกันมากดังรายละเอียดต่อไปนี้

บุญคง หันจางสิทธิ์ จิระ หงส์ลดารมภ์ และ George E. Delehanty(2523) ได้ร่วมกันทำการศึกษาถึงอุปสงค์ของสุราแม่โขง โดยการศึกษาแยกเป็นแบบภาคตัดขวาง และอนุกรมเวลา ในการศึกษาแบบภาคตัดขวางนั้น ได้ใช้ข้อมูลของปี พ.ศ. 2520 จากจำนวนตัวอย่าง 27 จังหวัด โดยแยกเป็นการศึกษาอุปสงค์สุราแม่โขง 3 ขนาดคือ ขนาดใหญ่ 750 cc. ขนาดกลาง 375 cc. และขนาดเล็ก 175 cc. และตั้งสมการอุปสงค์ในขั้นแรกโดยมีตัวแปรตามเป็นปริมาณการบริโภค และตัวแปรอิสระเป็นราคาขายปลีกสุราแม่โขง ราคาขายปลีกสุราขาว ความหนาแน่นของประชากรในเมือง รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร จำนวนร้านค้าปลีกสุราต่อจำนวนผู้ใหญ่ และปริมาณสุราผิติดกฎหมายที่จับกุมได้ เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานแล้ว ตัวแปรที่มีนัยสำคัญในสมการของสุราทุกประเภทมีเพียงความหนาแน่นของประชากรในเมือง ซึ่งแปลว่าคนในเมืองจะบริโภคสุราแม่โขงมากกว่าคนนอกเขตเมือง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.204 0.151 และ 0.209 ตามลำดับจากสุราแม่โขงขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก และอีกตัวแปรที่มีนัยสำคัญคือ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร ซึ่งแปลว่าเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคสุราแม่โขงก็เพิ่มขึ้นด้วย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0000031 0.0000032 และ 0.0000016 ตามขนาดสุราขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กตามลำดับ ซึ่งหมายความว่าเมื่อราคาเพิ่มจะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราแม่โขงเพิ่มมากขึ้น โดยสุราขนาดใหญ่และสุราขนาดกลางได้รับผลจากการเพิ่มของราคาใกล้เคียงกันคือเมื่อราคาเพิ่ม 1 บาท จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราแม่โขงขนาดใหญ่และขนาดเล็กเพิ่ม 0.031 และ 0.032 มิลลิลิตร ตามลำดับ

การศึกษาแบบอนุกรมเวลา ทำเพื่อต้องการหาความยืดหยุ่นของการบริโภคสุราแม่โขงต่อราคา และรายได้ของประชากร โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี 2507-2520 แบบจำลองเป็นรูปแบบเส้นตรง(linear)และล็อกการิทึม(logarithm) มีปริมาณการบริโภคสุราแม่โขงเป็นตัวแปรตาม

ขณะที่ตัวแปรอิสระคือราคาสุราแม่โขงที่แท้จริง และรายได้ที่แท้จริงของผู้ใหญ่ต่อคนต่อปี ผลจากการศึกษาพบว่าราคา และรายได้มีผลต่อการบริโภคสุราแม่โขงอย่างมีนัยสำคัญในสมการทั้ง 2 รูปแบบ โดยค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการบริโภคสุราแม่โขงต่อราคาที่ได้จากสมการล็อกการิทึมมีค่าเท่ากับ 2.216 ค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการบริโภคสุราแม่โขงต่อรายได้มีค่าเท่ากับ 1.635 ซึ่งค่าความยืดหยุ่นของทั้งสองตัวแปรต่างมีค่าสูง หมายความว่าทั้งราคาและรายได้ต่างส่งผลกระทบต่อการใช้สุราแม่โขงมาก แต่การเปลี่ยนแปลงของราคาจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริโภคมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของรายได้ เพราะฉะนั้นการใช้นโยบายทางด้านราคาจะเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพในการลดการบริโภคสุราแม่โขง

นอกจากนี้ทางบุญคงคณะยังศึกษาถึงความสามารถของสุราชนิดอื่นที่จะทดแทนสุราแม่โขงได้ โดยสุราเหล่านี้นั้นได้แก่ เบียร์ สุราขาว โดยใช้วิธีการแบบ Extraneous Variable โดยพยายามกำจัดตัวแปรด้านรายได้ออกไป และแปลงตัวแปรแต่ละตัวให้เป็นดัชนี พบว่าราคาของเบียร์และสุราขาวไม่สามารถอธิบายการทดแทนการบริโภคของสุราแม่โขงได้ กล่าวคือเบียร์และสุราขาวไม่สามารถทดแทนสุราแม่โขงได้นั่นเอง

ในขณะที่บุญชัย พัทธกันดารกุล(2524) ได้ศึกษาอุปสงค์ของสุราขาวและสุราผสมในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลเป็นแบบอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2512-2521 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ ในส่วนแรกหาอุปสงค์ของสุราขาวและสุราผสมในเขตต่างๆ โดยแยกการศึกษาตามเขตต่างๆในประเทศทั้งหมด 10 เขตตามเขตการจำหน่ายและผลิตสุราของกรมสรรพสามิต แต่ละเขตจะหาสมการอุปสงค์ทั้งของสุราขาวและสุราผสม และรูปแบบจำลองเป็นแบบเส้นตรงและแบบล็อกการิทึม โดยในแต่ละสมการจะมีตัวแปรตามคือปริมาณการบริโภคสุราแต่ละชนิดและตัวแปรอิสระคือราคาเฉลี่ยที่แท้จริงของสุราประเภทนั้นๆ รายได้ที่แท้จริงของประชากรในประเทศนั้น และตัวแปรหุ่นของสุราประเภทนั้นๆ ผลจากการศึกษาพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ในบางเขตมีค่าเป็นบวก ซึ่งเป็นไปตามความคาดคะเน แต่ในบางเขตมีค่าเป็นลบ ซึ่งในกรณีมีค่าเป็นลบหมายความว่า การเพิ่มขึ้นของรายได้ผู้บริโภคทำให้การบริโภคสุราน้อยลง ดังนั้นสุราประเภทดังกล่าวก็คือสินค้าด้อยนั่นเอง จะเห็นว่าการศึกษาในแต่ละเขตให้ผลการวิเคราะห์ที่ต่างกัน ในขณะที่สัมประสิทธิ์ของราคามีค่าเป็นลบตามการคาดคะเนในทุกๆเขต ซึ่งหมายถึงการเพิ่มขึ้นของราคาสุราทำให้การบริโภคลดลง ส่วนความยืดหยุ่นของปริมาณการบริโภคสุราต่อราคา มีค่ามากกว่าความยืดหยุ่นของการบริโภคต่อรายได้ หมายถึงถ้าเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของราคาในสัดส่วนเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ การเปลี่ยนแปลงของราคาจะส่งผลกระทบต่อ

เปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคมากกว่า แสดงให้เห็นว่าการใช้นโยบายทางราคาสามารถลดการบริโภคสุราทั้งสองประเภทได้

การศึกษาค้นคว้าของบุญชัยคือ การหาอุปสงค์รวมของประเทศไทยในการบริโภคสุราขาวและสุราผสม โดยในการหาค่าสัมประสิทธิ์ของราคาและรายได้ และการหาค่าความยืดหยุ่นของการบริโภคสุราทั้งสองประเภทต่อราคา และต่อรายได้นั้นใช้สมการรูปแบบเดียวกับของบุญคงและคณะ(2523) โดยแบบจำลองเป็นรูปแบบเส้นตรง(Linear)และลอการิทึม(Logarithmic) มีปริมาณการบริโภคสุราแต่ละประเภทเป็นตัวแปรตาม ขณะที่ตัวแปรอิสระคือราคาที่เป็นจริงของสุราประเภทนั้น และรายได้ที่แท้จริงของผู้ใหญ่ต่อคนต่อปี แต่ได้เพิ่มตัวแปรหุ่นของสุราแต่ละประเภทเข้ามาด้วย จากการศึกษาค้นคว้าว่าเครื่องหมายของสัมประสิทธิ์เป็นไปตามที่คาดหมายทั้งหมด และค่าความยืดหยุ่นต่อราคามีค่ามากกว่าความยืดหยุ่นต่อรายได้เช่นเดิม โดยค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสุราขาวและสุราผสมเรียงตามลำดับคือ -1.39 และ -3.26 และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้อีกคือ 1.09 และ 0.69 จะเห็นว่าค่าความยืดหยุ่นทางราคามีค่าสูงทั้งสองประเภท โดยเฉพาะสุราผสม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอ่อนไหวของปริมาณการบริโภคที่มีต่อราคา และควมมีประสิทธิภาพของนโยบายราคาที่มีต่อปริมาณการบริโภค ในขณะที่ค่าความยืดหยุ่นของรายได้อีกมีค่าน้อยในสุราประเภทสุราผสม และมีค่าเข้าใกล้ 1 ในสุราขาว ซึ่งหมายถึงถ้ารายได้เพิ่มร้อยละ 1 ปริมาณการบริโภคสุราขาวก็จะเพิ่มประมาณร้อยละ 1 เช่นกัน

นอกจากนี้ยังศึกษาว่าสุราประเภทใดบ้างที่สามารถทดแทนสุราขาวและสุราผสมได้ โดยใช้วิธีการแบบ Extraneous Variable เช่นเดียวกับบุญคงและคณะ(2523) โดยสุราที่นำมาทดสอบการทดแทนกันของสุราขาวได้แก่ สุราผสม เบียร์ และสุราแม่โขง จากผลการศึกษาค้นคว้ามีสุราแม่โขงเพียงประเภทเดียวเท่านั้นที่ทดแทนสุราขาวได้ ในขณะที่สุราที่นำมาทดสอบการทดแทนกันของสุราผสมได้แก่ สุราขาว เบียร์ และสุราแม่โขง จากผลการศึกษาค้นคว้าว่าสุราขาว และสุราแม่โขงสามารถทดแทนสุราผสมได้

เมื่อทำการเปรียบเทียบงานของบุญคงและคณะ และบุญชัยและคณะ มีความคล้ายกันในด้านแนวทางการศึกษาในประเด็นสำคัญคือ การศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราของทั้งประเทศ โดยใช้รูปแบบของแบบจำลอง วิธีการทางเศรษฐมิติเดียวกัน แต่มีการเพิ่มตัวแปรหุ่นในการศึกษาสุราขาว และสุราผสมเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นที่ได้จากการศึกษา โดยพิจารณาจากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา ซึ่งค่าความยืดหยุ่นที่ได้คือ -2.22 -1.39 และ -3.26 ในประเภทสุราแม่โขง สุราขาว และสุราผสมตามลำดับ จะเห็นว่าสุราทั้งสามประเภทมีค่าความยืดหยุ่นสูง คือ

เมื่อราคาเพิ่มจะทำให้ปริมาณการบริโภคลดลงเป็นปริมาณมาก โดยสุราผสมมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงราคามากกว่าสุราชนิดอื่น โดยนโยบายทางด้านราคาที่นิยมใช้ในการลดปริมาณการบริโภค จะมีประสิทธิภาพมาก โดยเฉพาะกับสุราผสม ส่วนค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ ค่าที่ได้คือ 1.63 1.09 และ 0.69 ในประเภทสุราแม่โขง สุราขาว และสุราผสมตามลำดับ จะเห็นว่าสุราผสมมีค่าความยืดหยุ่นต่ำ สุราขาวมีค่าความยืดหยุ่นเข้าใกล้ 1 และสุราแม่โขงมีค่าความยืดหยุ่นสูง ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละประเภทสุรา แสดงว่าสุราแม่โขงมีความอ่อนไหวต่อตัวแปรรายได้มากที่สุด

งานอีกส่วนหนึ่งที่บุญคงและคณะ และบุญชัยและคณะใช้ แนวทางการศึกษาเดียวกันคือ การศึกษาการทดแทนกันของสุราชนิดต่างๆ ทั้งรูปแบบของแบบจำลอง และวิธีการศึกษา และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาการทดแทนกัน โดยบุญคงและคณะใช้สุราขาวและเบียร์ในการศึกษาความสามารถในการทดแทนสุราแม่โขง ในขณะที่บุญชัยและคณะใช้เบียร์ และสุราแม่โขงในการศึกษาการทดแทนกันของสุราขาวและสุราผสม เป็นที่สังเกตว่าสุรา 4 ประเภทนี้คงเป็นที่นิยมบริโภคในหมู่คนไทยมากกว่าสุราประเภทอื่นในช่วงเวลานั้น แต่ผลการศึกษาที่ได้มีความขัดแย้งกันคือ บุญคงและคณะให้ข้อสรุปว่าสุราขาวไม่สามารถทดแทนสุราแม่โขงได้ ในขณะที่งานศึกษาของบุญชัยสรุปว่าสุราแม่โขงสามารถทดแทนสุราขาวได้ เมื่อเปรียบเทียบผลที่ได้ดังกล่าวแล้ว เมื่อวิเคราะห์จะเห็นความแตกต่างที่ช่วงเวลากการศึกษา กล่าวคือบุญคงใช้ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2507-2520 ในขณะที่บุญชัยใช้ข้อมูลในช่วง พ.ศ. 2512-2521 ในขณะที่เทคนิคในการหาการทดแทนกันของทั้งสองนั้น ต้องมีการกำหนดค่าดัชนีราคาเป็นรายปี และกำหนดปีฐานด้วย ดังนั้นความแตกต่างในการใช้ข้อมูลรายปีอาจเป็นที่มาของผลสรุปที่แตกต่างดังกล่าว

นอกจากการศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราเฉพาะประเภทดังกล่าวแล้ว การศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราในประเทศไทยมีอีกหลายชิ้น แต่เป็นการศึกษาอุปสงค์การบริโภคที่ไม่จำเพาะเจาะจง กล่าวคือเป็นการศึกษาแบบแผนการบริโภค ซึ่งจัดสุราเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา งานที่จะกล่าวถึงได้แก่งานของดิเรกและอำนาจ(2531) เป็นการศึกษาวิเคราะห์แบบแผนการใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนไทย ในปี พ.ศ. 2529 งานของดิเรก(2532) ศึกษาแบบแผนการบริโภคของคนไทย โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาปี พ.ศ. 2513-2530 และงานของอิศรา(2538) เป็นการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคสิ่งเสพติดต่างๆ ผลงานทั้ง 3 ชิ้นที่กล่าวข้างต้น มีรูปแบบจำลองที่พัฒนาโดย Sir Richart Stone(1954) เป็นพื้นฐาน ซึ่งก็คือ Linear Expenditure System (LES) โดยวางรากฐานอยู่บนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่พยายามใช้จ่ายงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริโภคให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดทำการวิเคราะห์ เป็นแบบจำลองที่วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

เนื่องจากความสัมพันธ์ของรายจ่ายสินค้าแต่ละชนิดต่องบประมาณที่มีอยู่ ค่าสำคัญที่ได้จากแบบจำลองนี้คือ Marginal Budget Share หรือ แนวโน้มการใช้จ่าย ซึ่งเป็นค่าที่แสดงการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง เมื่อยอดจ่ายทั้งสิ้นเพิ่มขึ้น 1 บาท และ Committed Expenditure หรือ รายจ่ายที่ผูกพัน ซึ่งหมายถึงรายจ่ายในหมวดสินค้านั้นๆ ที่ยากจะลดลงได้

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และอำนาจ เวชมนัส(2531) ทำการวิเคราะห์แบบแผนการใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนไทยในปี พ.ศ. 2529 โดยแบ่งสินค้าเป็น 12 หมวด ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ เครื่องนุ่งห่ม ค่าเช่าและค่าน้ำ ค่าไฟฟ้าและพลังงาน เครื่องตกแต่งบ้าน บริการ สุขภาพ ออโต้ การเดินทางขนส่ง นันทนาการและกีฬา ตามการจำแนกของบัญชีรายได้ประชาชาติ โดยสุรจัตตมอยอยู่ในหมวดเครื่องดื่ม ข้อมูลรายได้และรายจ่ายที่ใช้เป็นข้อมูลครัวเรือนจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ส่วนข้อมูลราคานั้น ใช้ข้อสมมติว่าผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในท้องที่เดียวกันจะซื้อสินค้าในระดับราคาเดียวกันด้วย ใช้ข้อสมมติทางราคาคือราคาของผู้บริโภคแต่ละรายซื้อในพื้นที่เดียวกันไม่มีความแตกต่างกัน โดยใช้แบบจำลอง Extended Linear Expenditure System (ELES) ที่ประยุกต์มาจาก LES แตกต่างตรงข้อสมมติฐานที่ใช้คือ LES สันนิษฐานว่ารายจ่ายบริโภคสินค้าหมวดหนึ่งๆ มีความสัมพันธ์กับรายจ่ายเพื่อการบริโภคทั้งหมด แต่วิธีการ ELES ตั้งข้อสันนิษฐานว่ารายจ่ายในหมวดสินค้าขึ้นอยู่กับรายได้ และทำการประมาณค่าระบบสมการโดยเทคนิคทางเศรษฐมิติที่ใช้คือ OLS ในการประมาณค่าแบ่งครัวเรือนออกเป็น 3 เขตคือ เขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล และเขตชนบท ซึ่งค่าแนวโน้มค่าใช้จ่ายหมวดเครื่องดื่มที่ประมาณได้เรียงตามเขตคือ 0.016 บาท 0.019 บาท และ 0.020 บาท เรียงตามเขต ซึ่งมีค่าต่ำเมื่อเทียบกับสินค้าหมวดอื่น โดยมีค่ามากกว่าสินค้าอีก 2 หมวดเท่านั้นคือ ยาสูบและเครื่องตกแต่งบ้าน นอกจากนี้ค่าที่ได้แสดงว่า เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น คนชนบทมีแนวโน้มจะบริโภคสุรามากกว่าคนเมือง แต่ค่าที่ได้มิได้แสดงว่าคนชนบทจ่ายเงินค่าสุรามากกว่าคนเมือง เนื่องจากฐานรายได้ต่างกัน ส่วนค่ารายจ่ายที่ผูกพันหมวดเครื่องดื่มที่ประมาณได้คือ 126 68 และ 59 บาทต่อเดือน เรียงตามเขต โดยเขตเทศบาลมีรายจ่ายผูกพันมากที่สุดซึ่งความเกี่ยวเนื่องอยู่ที่ราคาของสินค้าในเขตเทศบาลที่มีราคาสูงกว่าในเขตชนบท แต่เมื่อเทียบกับสินค้าประเภทอื่น รายจ่ายที่ผูกพันของสุราที่ประมาณได้มีค่าน้อย ยกเว้นสินค้าหมวดยาสูบ เครื่องตกแต่งบ้านและบริการภายในบ้าน ซึ่งดูเหมือนว่าสินค้าสุราจะเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นน้อยเมื่อเทียบกับสินค้าหมวดอื่นๆ จึงทำให้ทั้งค่าแนวโน้มการใช้จ่ายและค่ารายจ่ายผูกพันที่ประมาณได้มีค่าต่ำ แต่งานชิ้นนี้ไม่มีรายงานค่าความยืดหยุ่นให้ปรากฏ

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์(2532) ศึกษาแบบแผนการบริโภคจากข้อมูลบัญชีประชาชาติ โดยใช้อัตราการบริโภคเวลาช่วงปี พ.ศ. 2513-2530 แต่จำแนกสินค้าจาก 12 หมวดเหลือเพียง 6 หมวด โดย

หมวดเครื่องดื่ม สุราและยาสูบรวมเป็นหมวดเดียวกันอยู่ในหมวดที่ 2 โดยใช้ LES เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ และใช้เทคนิค Nonlinear System Estimation ในการประมาณค่า โดยใช้การ Transformation ข้อมูลให้อยู่ในรูป First-Order เพื่อแก้ไขปัญหา Autocorrelation ค่าแนวโน้มการใช้จ่ายสินค้าหมวดเครื่องดื่ม สุราและยาสูบที่ได้จากการประมาณคือ 0.16 ส่วนค่ารายจ่ายผูกพันสินค้าหมวดเดียวกันคือ 222.71 บาทต่อเดือน ซึ่งค่าแนวโน้มการใช้จ่ายสินค้าหมวดสุราและยาสูบที่ได้นี้มีค่ามาก เป็นอันดับรองจากสินค้าหมวดรายจ่ายในบ้านเท่านั้น ตรงข้ามกับรายจ่ายผูกพันที่ประมาณได้คือ มีค่าต่ำกว่าสินค้าหมวดอื่นเว้นสินค้าหมวดรายจ่ายในบ้านสามารถตีความได้ว่าเมื่อรายได้ผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจะนำไปซื้อสินค้าที่แต่เดิมมีส่วนแบ่งรายจ่ายที่ผูกพันน้อย อันได้แก่สินค้าในหมวดสินค้าในบ้าน และหมวดสุราและยาสูบนั่นเอง นอกจากนี้ เมื่อนำค่าที่ประมาณได้จากระบบสมการไปคำนวณค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้และต่อราคา ค่าความยืดหยุ่นที่ได้คือ 1.26 และ -0.83 ตามลำดับ แสดงว่าสินค้าหมวดสุราและยาสูบนี้มีความอ่อนไหวต่อตัวแปรรายได้สูง เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นสูง ในขณะที่ไม่อ่อนไหวต่อราคามากนัก เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นต่อราคาต่ำ ดังนั้นการใช้นโยบายทางราคาจะไม่มีประสิทธิภาพ ต่อการลดปริมาณการบริโภคสินค้าหมวดนี้มากนัก

อิสรา ศานติศาสตร์(2538) ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคสิ่งเสพติดต่างๆ โดยวิเคราะห์อุปสงค์สินค้า 4 ประเภทคือ อาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยแบ่งผู้บริโภคออกเป็น 12 กลุ่ม โดยแบ่งตามชั้นรายได้เป็น 4 ระดับ ในแต่ละชั้นรายได้แบ่งเป็น 3 เขตคือ กทม.และเขตเทศบาล สุขาภิบาล และชนบท ในการประมาณค่าใช้วิธีเดียวกับดิเรก(2532) คือ Nonlinear System Estimation ข้อมูลรายจ่ายที่ใช้เป็นข้อมูลในปี พ.ศ. 2531 และทำการหาค่าเฉลี่ยเนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ เน้นผู้บริโภคที่เป็นผู้เสพสิ่งเสพติดด้วยตนเองเท่านั้น จึงนำข้อมูลครัวเรือนมาหาค่าเฉลี่ยรายจ่ายเฉพาะผู้มีอายุ 10 ปีขึ้นไปเท่านั้น ส่วนข้อมูลทางด้านราคามาจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ค่าแนวโน้มการใช้จ่ายในหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ประมาณได้อยู่ระหว่าง 0.0022 ถึง 0.04 โดยมีค่าเฉลี่ย 0.017 ค่ารายจ่ายผูกพันที่ประมาณได้มีค่าอยู่ระหว่าง 11.91 ถึง 130.50 บาทต่อเดือน เมื่อนำค่าดังกล่าวไปคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้มีค่าระหว่าง 0.06 ถึง 0.73 ในขณะที่ความยืดหยุ่นต่อราคาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีค่าระหว่าง -0.49 ถึง -0.04 ซึ่งค่าแนวโน้มการใช้จ่ายมีค่าต่ำ กล่าวคือเมื่อรายได้เพิ่ม จะนำไปซื้อสุราไม่เกินร้อยละ 4 ของรายได้ที่เพิ่ม ส่วนค่ารายจ่ายผูกพันที่ได้ก็มีขอบเขตที่กว้างเนื่องจากการวิเคราะห์เป็นรายกลุ่มถึง 12 กลุ่ม ในขณะที่ค่าความยืดหยุ่นทางรายได้และราคาต่างก็มีค่าต่ำ กล่าวคือเป็นปัจจัยที่ไม่กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคมากนัก

เมื่อเปรียบเทียบค่าที่ได้จากงานของดิเรก(2532) กับงานของดิเรกและอำนาจ(2531) และงานของอิสรา(2538) เนื่องจากการใช้ข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยดิเรก(2532) เป็นงานชิ้นเดียวที่ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาเพื่อหาแบบแผนการบริโภคของคนไทยในระยะยาว ในขณะที่งานสองชิ้นที่เหลือใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง ซึ่งเป็นผลในระยะสั้น ทำให้ผลการประมาณค่าที่ได้มีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยผลของการศึกษาของงานทั้งสามชิ้นนี้ จะเห็นว่าค่าแนวโน้มการใช้จ่ายของอิสรา(2538) มีค่าใกล้เคียงกับงานของดิเรกและอำนาจ(2531) ซึ่งแตกต่างอย่างมากกับงานของดิเรก(2532) ส่วนรายจ่ายผูกพันของอิสราจะมีขอบเขตที่กว้างกว่างานของดิเรกและอำนาจ(2531)อยู่บ้าง ในขณะที่แตกต่างอย่างมากกับงานของดิเรก(2532) ส่วนค่าความยืดหยุ่นของการบริโภค จะแตกต่างอย่างเด่นชัดในประเด็นของค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคต่อราคา ซึ่งค่าที่ได้จากงานของอิสรา(2538) มีค่าความยืดหยุ่นต่ำในหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งานของดิเรก(2532) กลับมีค่าความยืดหยุ่นสูง ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์ผลจากราคาที่ต่างกันเป็นอย่างมาก ความแตกต่างกันอย่างมากรูปแบบนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากการใช้ข้อมูลที่มีความแตกต่าง ระหว่างข้อมูลอนุกรมเวลาและข้อมูลภาคตัดขวางเป็นสำคัญ แต่มีประเด็นอื่นที่ควรกล่าวถึงด้วย

ถึงแม้ว่างานของดิเรกและอำนาจ(2531) ดิเรก(2532) และ อิสรา(2538) จะใช้แบบจำลองเดียวกันเป็นพื้นฐานในการศึกษา แต่เนื่องจากการใช้ข้อมูลที่มีความแตกต่างกัน โดยดิเรก(2532) ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา ในขณะที่งานอีก 2 ชิ้นใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง ดิเรกและอำนาจ(2531) แปลงข้อมูลให้อยู่ในรูป First-Order และ อิสรา(2538) ก็มีการแปลงจากข้อมูลคร่าวเรือน โดยใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์เฉพาะผู้บริโภคที่เสพติดเท่านั้น ความแตกต่างในการจัดหมวดสินค้าก็เป็นอีกประเด็นของความแตกต่าง นอกจากนี้ดิเรกและอำนาจ(2531) ใช้สมมติฐานที่แตกต่างออกไปจากงานชิ้นอื่นในการใช้รายได้เป็นตัวกำหนดรายจ่ายในแต่ละหมวดสินค้า แทนที่รายจ่ายเพื่อการบริโภคทั้งหมด ค่าที่ได้จากการประมาณค่าอุปสงค์ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีความแตกต่างกันออกไป ดังเช่นเมื่อเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้และราคาระหว่างงานของดิเรก(2532) และอิสรา(2538) ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

งานศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราในประเทศไทยที่กล่าวถึงมาทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นถึงรูปแบบและแนวทางในการศึกษา เริ่มจากการพิจารณาแบบจำลองที่เหมาะสมในการใช้ให้เหมาะสมกับข้อมูลที่มีในประเทศไทย ข้อมูลที่มีรองรับการใช้งาน วิธีการทางเศรษฐมิติ ผลที่ได้จากการศึกษา ซึ่งหมายถึงค่าสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินนโยบายอย่างหนึ่งอย่างใด

4.2 อุปสงค์การบริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในต่างประเทศ

งานการศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราในต่างประเทศนั้นมีเป็นจำนวนมาก ส่วนที่จะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาชิ้นนี้คือ รูปแบบของแบบจำลองที่ใช้ ตัวแปรที่มีความสำคัญ เทคนิคทางเศรษฐมิติ และค่าที่ใช้ในการวิเคราะห์อุปสงค์การบริโภคที่สำคัญ

การศึกษาส่วนมากคือการใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติในการหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคสุราต่อราคาและรายได้ ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์ขยายผลได้อย่างกว้างขวางและเป็นที่ยอมรับอย่างมาก ดังนั้นในส่วนแรกจะประมวลชิ้นงานที่ใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติในการหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคต่อราคาและรายได้ ซึ่งมีอยู่มากมาย โดยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยของยุโรปและสหรัฐอเมริกา และเครื่องตีมแอลกอฮอล์ประเภทหลักได้แก่ เบียร์ ไวน์และเหล้าหรือสุรากลั่น โดยความแตกต่างของแต่ละงานวิจัยคือ ประเทศที่ทำการวิจัย ช่วงเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประเภทของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ที่ทำการวิจัย วิธีการและรูปแบบสมการที่ใช้ในการประมาณสมการอุปสงค์นั่นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาและรายได้ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้จากงานวิจัยของต่างประเทศ

ผู้วิจัย	ประเทศ/ ช่วงเวลา	วิธีที่ใช้ประมาณค่า และรูปแบบสมการที่ใช้	ค่าความ ยืดหยุ่น ต่อราคา			ค่าความ ยืดหยุ่น ต่อรายได้		
			เบียร์	ไวน์	เหล้า	เบียร์	ไวน์	เหล้า
Niskanen (1962)	USA, 1934-54	3-stage(linear)	-0.50 ^{a,b}	-1.59 ^a	-2.027 ^{a,b}	-0.33 ^{a,b}	1.45	0.61 ^{a,b}
		OLS(linear)	-0.33 ^{a,b}	-0.35	-0.93 ^{a,b}	-0.27 ^{a,b}	0.80 ^a	0.62 ^a
Hogarty & Elsinga(1972)	USA, 1950-9	OLS(log)	-0.89 ^a			0.43 ^{a,b}		
Norman (1975)	USA, 1946-70	OLS(log)	-0.87 ^a			0.35 ^{a,b}		
Cormanor & Wilson (1974)	USA, 1947-64	OLS(log)	-0.56 ^a	-0.68 ^{a,b}	-0.25	-0.18	0.14	0.18
Stone (1945)	UK, 1920-45	OLS(log)	-0.73		-0.72	0.14		0.54
Stone (1951)	UK, 1920-48	OLS(log)	-0.60 ^{a,b}	-1.17 ^a	-0.57 ^{a,b}		0.98 ^a	0.60 ^{a,b}
Prest (1945)	UK, 1870-1938	OLS(log)	-0.66 ^{a,b}		-0.57 ^a	0.23 ^{a,b}		0.70 ^a
Nyberg (1967)	Finland, 1914-62	Static model	-0.49	-0.83	-0.95	0.22	0.97	1.30
		Dynamic model(SR)	0.003	-0.99	-1.10	0.19	0.39	0.49
		(LR)	0.01	-3.28	-3.65	0.64	1.29	1.62
Walsh (1973)	Ireland, 1953-67	OLS(log and linear)	-0.17		-0.17	0.79 ^a		2.04 ^a
Lau (1975)	Canada, 1914-69	OLS(log and linear)	-0.03	-1.65 ^{a,b}	-1.45 ^{a,b}	0.20	1.43 ^{a,b}	0.68 ^{a,b}
Johnson & Oskenen (1977)	Canada, 1955-71	OLS(linear) (SR)	-0.22 ^{a,b}	-0.50 ^{a,b}	-0.91 ^{a,b}	0.04	-0.01 ^b	0.23 ^{a,b}
		(LR)	-0.38	-1.30	-1.60	0.06	-0.02	0.40
Labys (1976)	France Italy Portugal Spain Germany USA (1954-71)	OLS(log)		-0.06 ^b -1.00 ^a -0.68 -0.37 ^{a,b} -0.38 ^{a,b} -0.44			0.15 ^{a,b} 0.28 ^{a,b} 0.05 ^b 0.14 ^{a,b} 0.51 ^{a,b} 2.35 ^{a,b}	

ผู้วิจัย	ประเทศ/ ช่วงเวลา	วิธีที่ใช้ประมาณค่า และรูปแบบสมการที่ใช้	ค่าความ ยืดหยุ่น ต่อราคา			ค่าความ ยืดหยุ่น ต่อรายได้		
			เบียร์	ไวน์	เหล้า	เบียร์	ไวน์	เหล้า
Maimquist (1948)	Sweden 1923-39	OLS(log)			-0.37			0.30
Wales (1963)	USA, 1960	OLS(linear)			0.08			1.69 ^a
Smith 1976	USA, 1970	SURE(linear)			-1.95 ^a			1.75 ^a
Lidman (1976)	California, 1953-75	OLS(log and linear)			0.02 ^b			1.017 ^a
Barsby&Mar shall (1977)	USA, 1970-5	OLS(log)			-1.06 ^a			1.23 ^a
Ornstein& Hanssens (1981)	USA, 1974-8	OLS(log and linear)	-0.065 ถึง -0.312 ^a		-0.677 ^a ถึง -0.999 ^a	-0.009 ถึง -0.067		0.432 ^a ถึง 0.597 ^a
Cook& Tauchen (1981)	USA, 1962-77	Analysis of covariance			-0.96			0.43

^a มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีค่าไม่เท่ากับ 0

^b มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีค่าไม่เท่ากับ 1

SR คือ short run ; LR คือ long run

จากการศึกษาอุปสงค์ของต่างประเทศที่แสดง แสดงช่วงเวลาและประเทศที่ทำการศึกษารูปแบบสมการที่ใช้ รวมถึงเทคนิคที่ใช้ในการประมาณค่า และแสดงค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาและรายได้ของสุรา 3 ประเภท ได้แก่ เบียร์ ไวน์และเหล้า จะเห็นว่าเทคนิคที่ใช้ในการประมาณค่าความยืดหยุ่นที่นิยมใช้มากที่สุดคือ Ordinary Least Square Method (OLS) ซึ่งเป็นการประมาณสมการเชิงเส้นตรง และรูปแบบสมการที่นิยมมากที่สุดคือรูปแบบลอการิทึม (Logarithm) ซึ่งการประมาณค่าจะได้ค่าสัมประสิทธิ์จากสมการเป็นค่าความยืดหยุ่นโดยตรง และผลที่ได้คือค่าความยืดหยุ่นของราคาต่ออุปสงค์การบริโภคนั้นในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท ส่วนใหญ่มีค่าน้อยกว่าศูนย์ หรือมีค่าติดลบ ส่วนค่าความยืดหยุ่นของรายได้ต่ออุปสงค์การบริโภคในเบียร์มีเครื่องหมายติดลบ เนื่องจากเบียร์เป็นสินค้าที่กลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรายได้น้อยนั่นเอง ในไวน์และเหล้ามีค่าความยืดหยุ่นของราคาต่ออุปสงค์การบริโภคเป็นบวกทั้งหมด ซึ่งก็เป็นไปตามความคาดหมาย กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นของราคาทำให้การบริโภคลดลง ส่วนค่าที่ได้มีค่าแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ใช้และเทคนิคการประมาณค่านั้นเอง โดยผลงาน

การศึกษาที่ได้ี้จะมีประโยชน์ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์และสาธารณสุข ในการพิจารณาผลกระทบทางด้านราคาและความสัมพันธ์ผลจากนโยบายภาษีต่อการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยวิเคราะห์จากค่าความยืดหยุ่นของการบริโภคต่อราคา และผลกระทบเกี่ยวเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้จากค่าความยืดหยุ่นของรายได้ต่อการบริโภค

จะเห็นได้ว่าตัวแปรหลักที่ใช้ในการอธิบายอุปสงค์ของการบริโภค คือราคาและรายได้ แต่ นอกจากตัวแปรทั้งสองแล้ว ยังมีตัวแปรที่งานวิจัยอื่นเพิ่มเติม เพื่อช่วยในการอธิบายอุปสงค์ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ดีขึ้น Robert Weeden(1986) กล่าวถึงตัวแปรแนวโน้มจากเวลา(Time Trend) โดยอิงตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากการศึกษาการบริโภคเบียร์ในสหราชอาณาจักร ซึ่งการบริโภคเพิ่มตามเวลา โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างเด่นชัด และตัวแปรอุณหภูมิอากาศ ซึ่งเป็นการวัดผลกระทบจากสภาพอากาศต่อปริมาณการบริโภค โดยการศึกษาอุปสงค์การบริโภคเบียร์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปริมาณการบริโภคจะสูงในช่วงฤดูร้อน และต่ำในช่วงฤดูหนาว ส่วนงานของ Schweitzer , Intriligator and Salehi(1986) ได้เพิ่มตัวแปรอุณหภูมิอากาศ และจำนวนนักท่องเที่ยวไปในแบบจำลองที่ศึกษาถึงอุปสงค์การบริโภคเหล้าและเบียร์ ซึ่งเกี่ยวเนื่องถึงจำนวนผู้ติดเหล้าและการก่อเหตุอันเนื่องจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศสหรัฐอเมริกา Robert E.Leu(1977) แสดงความคิดเห็นไว้ในสมการอุปสงค์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นจะประกอบไปด้วยตัวแปรที่ใช้ในการอธิบายดังนี้ คือราคา รายได้ และตัวแปรอื่นๆตัวอย่างเช่น การโฆษณา หรือตัวแปรที่ใช้ในการอธิบายความแตกต่างของประชากรที่เป็นผู้บริโภค ต่อมาได้มีผู้นำแนวความคิดของ Leu ไปประยุกต์เพื่อศึกษาอุปสงค์การบริโภคอย่างกว้างขวาง

งานวิจัยที่จะกล่าวถึงนี้เป็นงานวิจัยที่มีตัวแปรในแนวคิดของ Leu เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยคืองานของ Johnson and Oskanen(1977) ที่มีความสนใจตัวแปรทางสังคมเพื่อเป็นสิ่งแสดงความแตกต่างระหว่างผู้บริโภคแต่ละจังหวัดในประเทศแคนาดา โดยให้เหตุผลว่าตัวแปรดังกล่าวจะช่วยในการทำความเข้าใจอุปสงค์ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ดีขึ้น นอกเหนือจากตัวแปรหลักเพียงไม่กี่ตัวคือราคาและรายได้ ซึ่งตัวแปรทางสังคมที่ใช้นั้นประกอบไปด้วยเชื้อชาติ ศาสนา และการศึกษา พิเคราะห์ตามความเหมาะสมและการจัดกลุ่มโดยถือเอาลักษณะเฉพาะเป็นตัวแยกวิเคราะห์ อีกงานหนึ่งที่จะกล่าวถึงคืองานของ Mcguinness(1980) ซึ่งให้ความสนใจตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ในงานวิจัยมีการเปรียบเทียบรูปแบบการใช้ตัวแปรเกี่ยวกับการโฆษณาที่แตกต่างกันด้วย โดยงานทั้งสองชิ้นมีรายละเอียดที่สำคัญแตกต่างกันออกไป

James A. Johnson and Ernest H. Oskanen(1977) ทำการประมาณอุปสงค์การบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศแคนาดา โดยเพิ่มตัวแปรทางสังคมเข้าช่วยในการศึกษา ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลภาคตัดขวางจากจังหวัด 10 จังหวัดในประเทศแคนาดา และข้อมูลอนุกรมเวลาที่ใช้คือตั้งแต่ปี 1956-1970 โดยสมการอุปสงค์ของเขากำหนดตัวแปรตามดังนี้คือ ราคาเบียร์ ราคาเหล้า ราคาไวน์ (โดยราคาในแต่ละปีถูกถ่วงด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค ซึ่งราคานั้นถูกกำหนดโดยรัฐ) รายได้เฉลี่ยต่อคน(ซึ่งถูกถ่วงด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคเช่นกัน) โดยปริมาณการบริโภคและรายได้นั้นเป็นส่วนหนึ่งของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเท่านั้น นอกจากตัวแปรรายได้และราคาแล้ว ยังประกอบด้วยปริมาณการบริโภคของปีก่อน ตัวแปรเวลาซึ่งเขาใช้เป็นตัวอธิบายการเปลี่ยนแปลง รสนิยม โดยทำการประมาณความต้องการบริโภคเหล้า เบียร์ และไวน์แยกออกจากกันเป็นแต่ละสมการ ที่สำคัญคือการศึกษาได้เพิ่มตัวแปรทางสังคมเข้ามา โดยอ้างว่ามีหลักฐานที่แสดงว่า อิทธิพลของตัวแปรดังกล่าวจะทำให้การทำความเข้าใจความต้องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยตัวแปรทางสังคมที่เขายกขึ้นมาประกอบด้วยศาสนา เชื้อชาติและการศึกษา ปัญหาอยู่ที่ว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรดังกล่าวมีน้อยมากในแต่ละปี ดังนั้นเขาจึงแก้ปัญหา โดยการใช้ข้อมูลภาคตัดขวางเข้ามาเกี่ยวข้อง คือความแตกต่างในตัวแปรดังกล่าวของแต่ละจังหวัดในประเทศแคนาดา ส่วนข้อมูลอนุกรมเวลาที่ใช้ในตัวแปรทางด้านสังคมที่ว่ามีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากในแต่ละปีนั้น จึงใช้ข้อมูลในปี 1951 1961 และ 1971 เป็นหลัก แบ่งการกำหนดตัวแปรดังกล่าวออกเป็น 7 ชนชาติ 6 ลัทธิศาสนา และ 3 ระดับการศึกษา⁹แต่ทำการลดกลุ่มตัวแปรต่างๆโดยดูจากลักษณะเด่นๆทำให้ตัวแปรที่ใช้ทั้งหมดมีจำนวนน้อยลง โดยลักษณะเด่นดังกล่าวนี้ทำให้การแยกแต่ละกลุ่มออกจากกันนั้น ไม่เกิดความสัมพันธ์กันเองซึ่งจะเกิดปัญหา multicollinearity ได้ในการประมาณค่า และตัวแปรตามตัวสุดท้ายก็คือตัวแปรหุ่นที่ใช้ อธิบายการเกิดการประท้วงหยุดงานในอุตสาหกรรมหลายๆครั้งในระหว่างปีที่ทำการวิจัย

เทคนิคที่ใช้ในการประมาณค่ามีทั้งหมด 3 วิธีด้วยกันคือ Ordinary Least Squares(OLS) Least Squares Dummy Variables(LSDV) และ Generalised Least Squares(GLS) ผลจากการประมาณค่าปรากฏว่า ความสามารถในการอธิบายความต้องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของตัวแปรอิสระนั้นมีความแตกต่างกันไปบ้าง เช่นตัวแปรรายได้มีนัยสำคัญเฉพาะในสมการ

⁹ 7ชนชาติ ได้แก่ ฝรั่งเศส อิตาลี ฮอลแลนด์ สแกนดิเนเวีย ยุโรปตะวันออก เยอรมัน และหมู่เกาะต่างๆ แห่งสหราชอาณาจักร

6ลัทธิศาสนา ได้แก่ Anglican Baptist Jewish Lutheran Catholic และ United/Presbyterian

3ระดับการศึกษา ได้แก่ 1. ระดับต่ำกว่าเกรด 9 2. ระดับเกรด 9 ถึงเกรด 12 3. ระดับเกรด 13 ขึ้นไป

อุปสงค์เหล่านี้ ส่วนตัวแปรราคามีนัยสำคัญในสมการอุปสงค์ของตัวมันเองเท่านั้น แต่ในประเด็นสำคัญอยู่ที่การประเมินความสามารถในการอธิบายการบริโภคด้วยตัวแปรทางสังคม ปรากฏว่ากลุ่มเชื้อชาติ สามารถอธิบายความต้องการการบริโภคสุราได้ทั้ง 3 ชนิด ส่วนระดับการศึกษามีนัยสำคัญเฉพาะในสมการอุปสงค์การบริโภคเบียร์เท่านั้น ในขณะที่ตัวแปรกลุ่มศาสนา ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเลยไม่เท่ากับสุราประเภทใด ในส่วนการประเมินการใช้เทคนิคที่แตกต่างทั้ง 3 เทคนิค ส่วนใหญ่ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จะมีค่าใกล้เคียงกัน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้ก็มีค่าใกล้เคียงกัน หากใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% จะทำให้สรุปความมีนัยสำคัญของตัวแปรต่างๆ ได้เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ หลังจากได้ค่าสัมประสิทธิ์ในสมการอุปสงค์แล้ว เขาหาค่าเฉลี่ยตัวแปรสำคัญในอนุกรมเวลาเพื่อนำมาประมาณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการบริโภคเบียร์ เหล้าและไวน์ต่อราคาและรายได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ค่าที่ได้จากการประมาณแบบจำลองอุปสงค์การบริโภคนั้น ผลที่ได้คือมีตัวแปรบางตัวที่เป็นตัวแปรทางสังคมและมีนัยสำคัญในสมการอุปสงค์ ดังนั้นในการพิจารณาสิ่งที่มีผลต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงควรนำตัวแปรดังกล่าวเข้ามาเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ด้วยถ้าหากมีข้อมูลที่เหมาะสม แต่จากงานของ Johnson & Oskanen ไม่มีการเปรียบเทียบผลที่ได้ว่าการเพิ่มตัวแปรเกี่ยวกับสังคมเข้ามา ทำให้รูปแบบสมการดีขึ้นหรือไม่ กล่าวคือไม่มีการเปรียบเทียบผลที่ได้กับสมการที่ไม่มีตัวแปรทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าการพิจารณาตัวแปรทางสังคมของ Johnson & Oskanen นั้นทำให้ความสามารถในการอธิบายสมการอุปสงค์ดีขึ้นหรือไม่แล้วมีผลต่อค่าทางสถิติของตัวแปรอื่นๆ ในสมการอย่างไร

Tony McGuinness (1980) เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดจากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่อปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสหราชอาณาจักร โดยใช้เทคนิคทางสถิติในการประมาณค่าความสัมพันธ์ระหว่างการโฆษณากับปริมาณความต้องการ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลรายปีช่วงปี 1956-1975 โดยกำหนดให้ตัวแปรตามคือการบริโภคแอลกอฮอล์ต่อจำนวนผู้ใหญ่ โดยการบริโภคนั้นเขากำหนดเป็นแบบปริมาณและมูลค่าเนื่องจากเขาให้เหตุผลว่าจำนวนเงินที่ใช้ในการบริโภคนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์การก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมได้ เช่นเดียวกับการใช้ปริมาณในการบริโภค โดยมูลค่าการบริโภคนั้นวัดโดยใช้ราคาในปี 1970 เป็นพื้นฐาน ส่วนตัวแปรที่ใช้ในการอธิบายสมการนั้น ประกอบด้วยราคา รายได้ซึ่งวัดโดยรายได้สุทธิต่อคน จำนวนใบอนุญาตในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการโฆษณาซึ่งเป็นสิ่งที่ McGuinness ต้องการทำการศึกษาดังนั้น เขาแยกสมการที่ใช้ในการศึกษาเป็น 2 แบบคือ แบบแรกรวมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดหลักๆ เข้าด้วยกัน แบบที่สองคือแยกค่าใช้จ่ายการ

โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดต่างๆแยกจากกัน แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายของเบียร์ ไวน์ เหล้า และไซเดอร์ โดยข้อมูลค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะเน้นเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์และโฆษณาทางโทรทัศน์เท่านั้น

ในการประมาณค่าสมการอุปสงค์นั้น Mcguinness ใช้รูปแบบจำลองเป็นแบบเส้นตรงและแบบ semi-logarithmic และใช้ OLS เป็นเครื่องมือในการประมาณค่า ซึ่งตัวแปรจะอยู่ในรูป first-difference form โดยเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหา multicollinearity ผลที่ได้จากการประมาณค่าความสามารถในการอธิบายอุปสงค์การบริโภคแอลกอฮอล์สูงในทุกรูปแบบจำลอง โดยสะท้อนจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แต่จะมีค่ามากขึ้นในกรณีที่แยกค่าใช้จ่ายการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดออกจากกัน และรูปแบบจำลองเส้นตรงจะให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่สูงกว่าแบบ semi-logarithmic ค่าทางสถิติของตัวแปรต่างๆสรุปได้ดังนี้คือ ในสมการที่รวมการใช้จ่ายในการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าด้วยกัน ตัวแปรที่มีนัยสำคัญคือตัวแปรรายได้ และตัวแปรจำนวนใบอนุญาตประกอบการจำหน่ายสุรา หากแยกการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากกัน จะทำให้ตัวแปรรายได้ซึ่งเดิมนัยสำคัญขาดความสำคัญไป ตัวแปรที่เกี่ยวกับการโฆษณามีเพียงตัวแปรเดียวเท่านั้นที่มีนัยสำคัญคือค่าใช้จ่ายในการโฆษณาเหล้า ในขณะที่ตัวแปรใบอนุญาตประกอบการยังคงมีนัยสำคัญเช่นเดิม โดยการประมาณค่าโดยใช้รูปแบบจำลองเส้นตรงและ semi-logarithmic ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับตัวแปรที่มีนัยสำคัญเหมือนกันถ้ากำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ 95% สำหรับการประมาณสมการอุปสงค์ในรูปแบบมูลค่า ใช้วิธีการประมาณและรูปแบบจำลองเช่นเดียวกับแบบปริมาณทุกประการ และผลที่ได้ก็ให้ข้อสรุปเหมือนกันทุกประการไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการอธิบายสมการ และค่าทางสถิติของตัวแปรต่างๆ

ความสำคัญในงานของ Mcguinness คือการใช้ตัวแปรการโฆษณาประชาสัมพันธ์เข้ามาช่วยในการอธิบายอุปสงค์ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกเหนือจากตัวแปรราคาและรายได้ซึ่งเป็นตัวแปรหลักในสมการอุปสงค์โดยทั่วไป แล้วทำการเปรียบเทียบการใช้แบบจำลอง 2 รูปแบบ คือแบบที่รวมตัวแปรการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทหลักๆเข้าด้วยกัน และแยกออกเป็น 4 ประเภทคือเหล้า ไวน์ เบียร์และไซเดอร์ ผลที่ได้นำมาทำการเปรียบเทียบความสามารถในการอธิบายสมการทั้งสองแบบ และดูค่าทางสถิติของแต่ละตัวแปรที่ได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตัวแปรในสมการ ปรากฏว่าค่าทางสถิติมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดในตัวแปรบางตัว แต่ไม่มีการเปรียบเทียบกับสมการที่ไม่มีตัวแปรการโฆษณาแต่อย่างใด ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าการมีตัวแปรการโฆษณาเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้ความสามารถในการอธิบายอุปสงค์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวมดีขึ้นหรือไม่ หรือทำให้ค่าทางสถิติของตัวแปรอื่นเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

งานวิจัยทั้งสองชิ้นแสดงให้เห็นถึงการใช้ตัวแปรเพิ่มเติมที่ผู้ทำการวิจัยสนใจ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงความสำคัญของตัวแปรต่างๆที่มีผลในการอธิบายอุปสงค์ของการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเป็นตัวแปรที่ใช้ในการอธิบายอุปสงค์การบริโภคได้ในคนละแนวทาง โดยงานชิ้นแรกนำเสนอการอธิบายการบริโภคโดยใช้ตัวแปรทางสังคมเป็นหลัก ในขณะที่งานชิ้นที่สองนำเสนอตัวแปรการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การให้ความสำคัญต่อตัวแปรอื่นๆที่แตกต่างกันออกไปนี้ ทำให้มุมมองในการศึกษาอุปสงค์การบริโภครวมกว้างขวางออกไปยิ่งขึ้น

สิ่งที่ได้จากงานวิจัยอุปสงค์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในต่างประเทศ คือแนวทางในการศึกษาที่มีความหลากหลาย โดยครอบคลุมรูปแบบของแบบจำลอง วิธีการทางเศรษฐมิติที่ใช้ในการประมาณค่าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ค่าที่ต้องการในการอธิบายอุปสงค์การบริโภค รวมถึงตัวแปรที่ใช้ในการอธิบายที่เป็นตัวแปรหลัก และเป็นตัวแปรเพิ่มเติมที่ผู้ทำวิจัยให้ความสำคัญที่แตกต่างกันออกไป และเกี่ยวเนื่องถึงการประยุกต์ใช้ตัวแปรต่างๆให้เหมาะสมกับข้อมูลและสภาพความเป็นจริงในสังคม

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 ผลของนโยบายภาษีสรรพสามิตต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผลงานศึกษาเกี่ยวกับผลของการขึ้นภาษีสรรพสามิต ต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมุ่งประโยชน์ต่อการวางนโยบายทางด้านสาธารณสุขในการลดการบริโภค มีการเสนอมุมมองโดยอ้างอิงข้อเท็จจริงที่เกิดในประเทศกลุ่มยุโรป ดังนี้คือ

Brendan M. Walsh(1970) แสดงข้อเท็จจริงในประเทศไอร์แลนด์ ประกอบความเห็นว่ ภาษีสรรพสามิตนั้นขาดประสิทธิภาพในการลดการบริโภคแอลกอฮอล์ โดยผู้บริโภคจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงราคา เนื่องจากภาษีทำให้โครงสร้างราคาเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภครดังกล่าว อาจทำให้ผู้บริโภคต้องเสียสวัสดิการไปบางส่วน โดยการสูญเสียนี้ขึ้นอยู่กับว่าสินค้าที่ถูกกระทบจากผลของภาษีนี มี ความเคลื่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงราคาอย่างไร โดยเขาอ้างอิงข้อเท็จจริงที่เกิดในประเทศไอร์แลนด์ที่ว่า การขึ้นภาษีในไอร์แลนด์ มีผลต่อการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงเล็กน้อย แต่ส่งผลให้ครัวเรือนต้องใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น โดยลดค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าชนิดอื่น ทำให้สัดส่วนของการใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดมากขึ้น ข้อสรุปคือการเพิ่มภาษีจะสัมฤทธิ์ผลในการลดการบริโภคได้ก็ต่อเมื่อ ชุมชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคตามราคา โดยต้องพิจารณาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาควบคู่ไปด้วย จึงจะนำภาษีมาใช้เป็นเครื่องมือได้อย่างถูกต้อง

ในขณะที่ Phil Davies(1981) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ภาษีสรรพสามิตที่มีต่อราคาของประเทศในกลุ่ม EEC โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็นสองส่วนคือ ในส่วนแรกเปรียบเทียบอัตราภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละประเทศในแถบยุโรป ควบคู่ไปกับดูปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์และจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคตับแข็ง ประเทศฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศที่เก็บภาษีต่ำสุดและมีการปรับอัตราต่ำสุดด้วย มีจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคตับแข็งสูงที่สุด ในทางกลับกันประเทศที่มีการจัดเก็บภาษีสูง จะมีจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคดังกล่าวต่ำ และผลที่ตามมาคือในปี 1972 และปี 1977 ประเทศฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมันตะวันตก และลักเซมเบิร์ก ประสบปัญหาการเป็นประเทศที่มีอัตราการบริโภคแอลกอฮอล์ต่อคน และจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคตับแข็งมากที่สุด แต่เขาได้เสนอ มุมมองของประเทศเนเธอร์แลนด์ซึ่งอัตราการบริโภคแอลกอฮอล์ต่ำสุดประเทศหนึ่ง แต่การจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับกลางๆเท่านั้น และต่ำกว่าการปรับร้อยละเฉลี่ยระหว่างปี 1972 ถึง 1977 ด้วยซ้ำ ซึ่งเขาสรุปว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาษีและราคาในด้านหนึ่ง และการบริโภครวมถึงจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคตับแข็งอีกด้านหนึ่งยังไม่ชัดเจนนัก โดยเขากล่าวว่าภาษีและราคาในเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์นั้นเป็นเพียงสองตัวแปรในจำนวนตัวแปรมากมาย ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม ศาสนา การให้การศึกษา รวมถึงกฎหมายการให้ใบอนุญาตประกอบการ แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างภาษีและราคา ที่มีผลต่อการบริโภคได้ดังกรณีประเทศฝรั่งเศส

นอกจากนี้ Davies ได้ทำการวิเคราะห์ผลของราคาต่อการบริโภคข้ามเวลาในแต่ละประเทศ เขาสรุปว่าประเทศที่ ราคาผูกผันกับอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคน ได้แก่ เนเธอร์แลนด์(1952-1967) เยอรมันตะวันตก(1955-1965) สหราชอาณาจักร(1966-1972) และ เดนมาร์ก(1958-1960, 1962-1966, 1967-1969) ประเทศที่รูปแบบไม่ชัดเจนระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างราคากับอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ อิตาลี(1951-1966) และเบลเยียม (1953-1967) และประเทศที่การบริโภคไม่ได้รับผลกระทบจากราคาเลยคือ ไอร์แลนด์ (1960-1970) และฝรั่งเศส(1959-1972) โดยในกรณีประเทศไอร์แลนด์นั้น เขาให้ความเห็นว่าตัวประกอบอื่นจะเข้ามามีบทบาทมากกว่า คือความต่างระหว่างค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาและความต่างในค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ ส่วนในกรณีประเทศฝรั่งเศสนั้น องค์ประกอบอื่นเช่นการให้การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ และข้อมูลงานวิจัยจากสถาบันในประเทศฝรั่งเศส และกฎระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียน การโฆษณา และข้อจำกัดอีกมาก เป็นตัวอธิบายการลดลงของการบริโภคแม้ว่าราคาที่แท้จริงของแอลกอฮอล์ลดลงก็ตาม

ความแตกต่างระหว่างงานของ Walsh และ Davies คือ งานศึกษาของ Walsh นั้นอ้างอิงข้อเท็จจริงในประเทศไอร์แลนด์เพียงประเทศเดียว ในการสนับสนุนแนวความคิดของตนที่ว่าผลการใช้ มาตรการภาษีนั้นไม่ก่อให้เกิดผลในทางลดการบริโภค แต่จะเป็นการเพิ่มรายจ่ายในส่วนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มากขึ้น โดยไม่มีการกล่าวถึงประเทศอื่นที่นโยบายทางภาษีมียบทบาทในการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ในขณะที่ Davies นั้นใช้ข้อเท็จจริงในหลายประเทศมาเปรียบเทียบอัตราภาษีที่ต่างกันและผลที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังเปรียบเทียบอัตราภาษีในช่วงเวลาของแต่ละประเทศ ผลการวิเคราะห์ของ Davies จะมีความชัดเจน และครอบคลุมมากกว่า โดยมีการศึกษาในรายละเอียดของแต่ละประเทศ เพื่อหาสาเหตุมารองรับผลการวิเคราะห์ด้วย นอกจากนี้ข้อมูลของประเทศไอร์แลนด์ที่ Walsh ใช้ก็เป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ของ Davies ด้วย

งานการศึกษาผลของภาษีสรรพสามิตต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งสองชั้นนี้ ได้เสนอแนวทางในการใช้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการวิเคราะห์มาตรการทางภาษีว่าจะเกิดผลอย่างไรต่อผู้บริโภค โดยอาศัยข้อมูลที่อำนวยความสะดวกในการทำกรวิจัย และเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งในแง่ของการลดปริมาณการบริโภคเนื่องจากราคา และสาเหตุอื่นเช่นการรณรงค์ และในแง่ของการพิจารณาสัดส่วนของค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย โดยต้องนำค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามาใช้วิเคราะห์เพิ่มเติม ทำให้มุมมองในการวิเคราะห์ผลของภาษีกว้างและครอบคลุมมากขึ้น โดยต้องมององค์ประกอบโดยรวม เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างรอบคอบยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เน้นการศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้เป็นหลัก และนำไปสู่การวิเคราะห์ผลกระทบจากการขึ้นภาษีที่มีต่ออุปสงค์การบริโภค โดยขอบเขตการศึกษาจะแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ 5.1 การศึกษาอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้ในประเทศไทยโดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ ซึ่งรวมถึงการศึกษาความสามารถในการทดแทนกันของสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย 5.2 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากภาษีต่อปริมาณการบริโภค และต่อรายได้ของรัฐจากภาษี และ 5.3 การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค กลยุทธ์ทางการตลาด และผลกระทบจากภาษีสรรพสามิต ของผู้บริโภค ผู้นำเข้าสุราผลไม้ต่างประเทศ และผู้ผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทยโดยใช้แบบสอบถาม

5.1 การศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ โดยใช้แบบจำลอง

เป็นการศึกษาที่ใช้ตัวแปรต่างๆ อธิบายถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อปริมาณการบริโภค โดยศึกษาค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันร่วมด้วย โดยมีส่วนประกอบคือแนวคิดและที่มาของแบบจำลอง แบบจำลองอุปสงค์สุราผลไม้ที่ใช้ วิธีการประมาณค่าทางเศรษฐมิติ ค่าที่ได้จากแบบจำลอง และข้อมูลของตัวแปรต่างๆในแบบจำลอง

5.1.1 แนวคิดและที่มาของแบบจำลอง

การศึกษอุปสงค์การบริโภคควบคู่ไปกับการศึกษาความสามารถในการทดแทนกันระหว่างสินค้าชนิดเดียวกัน แต่ต่างที่มาหรือต่างแหล่งผลิตนั้น Leamer and Stern(1970) ได้เสนอแนวทางที่วิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันผ่านฟังก์ชันอุปสงค์การบริโภค โดยสมมติให้ ความต้องการสินค้านำเข้าเป็นฟังก์ชันของราคาและรายได้

$$Q_1 = f(p_1, p_2, y)$$

$$Q_2 = f(p_1, p_2, y)$$

โดย Q_1 คือ ปริมาณสินค้าส่งออกสินค้าของประเทศผู้ผลิต 1

Q_2 คือ ปริมาณสินค้าส่งออกสินค้าของประเทศผู้ผลิต 2

p_1 คือ ราคาสินค้าจากประเทศผู้ผลิต 1

p_2 คือ ราคาสินค้าจากประเทศผู้ผลิต 2

y คือ รายได้ของผู้บริโภคในประเทศนำเข้าสินค้า

เพื่อการง่าย Leamer and Stern (1970) ได้สมมติฟังก์ชันการบริโภคที่ให้ค่าความยืดหยุ่นเป็นค่าคงที่ นั่นคือฟังก์ชันการบริโภคแบบ Cobb-Douglas ซึ่งเป็นฟังก์ชันที่มีรูปแบบดังนี้คือ

$$Q_1 = ap_1^{\alpha_1} p_2^{\alpha_2} y^{\alpha_3} \quad \dots(5.1)$$

$$Q_2 = bp_1^{\beta_1} p_2^{\beta_2} y^{\beta_3} \quad \dots(5.2)$$

เมื่อนำ (5.1) ทหารด้วย (5.2) สามารถเขียนได้ว่า

$$\frac{Q_1}{Q_2} = \frac{a}{b} \cdot \frac{p_1^{\alpha_1 - \beta_1}}{p_2^{\beta_2 - \alpha_2}} \cdot y^{\alpha_3 - \beta_3} \quad \dots(5.3)$$

เมื่อทำการแปลงเพื่อการประมาณค่าทางเศรษฐมิติ สามารถเขียนเป็น

$$\ln\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right) = \ln\left(\frac{a}{b}\right) + (\alpha_1 - \beta_1)\ln P_1 - (\beta_2 - \alpha_2)\ln P_2 + (\alpha_3 - \beta_3)\ln y$$

เมื่อพิจารณาจากค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน ซึ่งมีสูตรคือ

$$\sigma = \frac{d\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right)}{\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right)} \cdot \frac{\frac{P_1}{P_2}}{d\left(\frac{P_1}{P_2}\right)} \quad \text{หรือ} \quad \sigma = \frac{d\ln\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right)}{d\ln\left(\frac{P_1}{P_2}\right)} \quad 6$$

⁶ ในกรณีที่ Q_1 และ Q_2 เป็นสินค้าประกอบกันอย่างสมบูรณ์ เช่นรองเท้าข้างซ้ายและรองเท้าข้างขวา จะทำให้ $\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right)$ มีค่าคงที่ ซึ่งจะทำให้ $\rho = 0$ หมายความว่าไม่มีความสามารถในการทดแทนกัน แต่ ในกรณีที่ Q_1 และ Q_2 เป็นสินค้าที่ทดแทนกันได้อย่างสมบูรณ์ จะทำให้ $p_1 = p_2$ ซึ่งจะทำให้ $\rho = -\alpha$ หมายความว่า ความสามารถในการทดแทนกัน มีค่ามากจนประมาณค่าไม่ได้

สัดส่วนของปริมาณการนำเข้า $\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right)$ จะสัมพันธ์กับสัดส่วนของราคา $\left(\frac{P_1}{P_2}\right)$ ก็ต่อเมื่อค่ายกกำลังของตัวแปรราคามีค่าเท่ากัน คือ

$$e = \alpha_1 - \beta_1 = \beta_2 - \alpha_2$$

หรือ

$$\alpha_1 + \alpha_2 = \beta_1 + \beta_2$$

ซึ่งหมายถึง ผลรวมของค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาทางตรงและแบบไขว้มีค่าเท่ากัน และเมื่อทำการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบเส้นตรง เพื่อนำไปสู่การประมาณค่าสมการ จะทำให้สมการ (5.3) อยู่ในรูป

$$\ln\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right) = \ln\left(\frac{a}{b}\right) + (\alpha_1 - \beta_1)\ln\left(\frac{P_1}{P_2}\right) + (\alpha_3 - \beta_3)\ln y \quad \dots(5.4)$$

หรือ

$$\ln\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right) = \ln\left(\frac{a}{b}\right) + (\beta_2 - \alpha_2)\ln\left(\frac{P_1}{P_2}\right) + (\alpha_3 - \beta_3)\ln y \quad \dots(5.5)$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.2 แบบจำลองอุปสงค์สุราผลไม้

แบบจำลองอุปสงค์สุราผลไม้ในการศึกษานี้ใช้แนวคิดของ Leamer and Stone(1970) เป็นแนวทาง โดยมีข้อสมมติว่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันมีค่าคงที่ นำไปสู่สมการที่มีรูปแบบ Cobb-Douglas Function โดยพิจารณาแยกกันระหว่างสุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้ต่างประเทศ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาอุปสงค์ ได้พิจารณาจากข้อมูลที่มีและความสามารถในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นๆกับตัวแปรตาม ซึ่งเมื่อแจกแจงเป็นแบบจำลองอุปสงค์สุราผลไม้ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศและสุราผลไม้ที่ผลิตภายในประเทศ ได้ดังนี้

ก. แบบจำลองสุราผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศ

$$Q_m = aP_m^{\alpha_1} P_d^{\alpha_2} P_B^{\alpha_3} Y^{\alpha_4} \quad \dots(5.6)$$

โดย Q_m คือ อุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศ

P_m คือราคาสุราผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศ

P_d คือราคาสุราผลไม้ที่ผลิตในประเทศ

P_B คือราคาเบียร์

Y คือรายได้ของผู้บริโภค

ซึ่งเมื่อแปลงสมการให้อยู่ในรูปแบบที่จะนำไปประมาณค่าโดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติ โดยทำการแปลงให้เป็นรูปแบบล็อกการิทึม สมการที่ได้จะมีรูปแบบดังนี้

$$\ln Q_m = A + \alpha_1 \ln P_m + \alpha_2 \ln P_d + \alpha_3 \ln P_B + \alpha_4 \ln Y, A = \ln a \dots(5.7)$$

ข. แบบจำลองอุปสงค์สุราผลไม้ที่ผลิตในประเทศ

$$Q_d = bP_m^{\beta_1} P_d^{\beta_2} P_B^{\beta_3} Y^{\beta_4} \quad \dots(5.8)$$

โดย Q_d คืออุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ที่ผลิตในประเทศ

P_m คือราคาสุราผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศ

P_d คือราคาสุราผลไม้ที่ผลิตในประเทศ

P_B คือราคาเบียร์

Y คือรายได้ของผู้บริโภค

ซึ่งเมื่อแปลงสมการให้อยู่ในรูปแบบที่จะนำไปประมาณค่าโดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติ โดยทำการแปลงให้เป็นรูปแบบล็อกการิทึม สมการที่ได้จะมีรูปแบบดังนี้

$$\text{Ln}Q_d = B + \beta_1 \text{Ln}P_m + \beta_2 \text{Ln}P_d + \beta_3 \text{Ln}P_B + \beta_4 \text{Ln}Y \quad \dots(5.9)$$

ค. แบบจำลองหาค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน

เมื่อนำสมการที่ 5.7 ลบด้วยสมการที่ 5.9 ทำให้ได้สมการที่นำไปสู่การหาค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันดังนี้

$$\text{Ln} \frac{Q_m}{Q_d} = (A - B) + (\alpha_1 - \beta_1) \text{Ln}P_m + (\alpha_2 - \beta_2) \text{Ln}P_d + (\alpha_3 - \beta_3) \text{Ln}P_B + (\alpha_4 - \beta_4) \text{Ln}Y \quad \dots(5.10)$$

จากสมการที่ 5.6 สามารถนำไปสู่การหาค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย แต่ต้องอยู่ในเงื่อนไขหรือข้อจำกัดของสมการคือ

$$\alpha_1 - \beta_1 = -(\alpha_2 - \beta_2) \quad \text{หรือ} \quad \alpha_1 - \beta_1 = \beta_2 - \alpha_2 \quad \text{หรือ} \quad \alpha_1 + \alpha_2 = \beta_1 + \beta_2$$

ซึ่งหมายถึงผลรวมของค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาและค่าความยืดหยุ่นไขว้มีค่าเท่ากัน สำหรับสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย เพื่อนำไปสู่รูปแบบสมการที่นำไปสู่การหาค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันซึ่งมีค่าคงที่ ดังนี้

$$\text{Ln} \frac{Q_m}{Q_d} = (A - B) + (\alpha_1 - \beta_1) \text{Ln} \frac{P_m}{P_d} + (\alpha_3 - \beta_3) \text{Ln}P_B + (\alpha_4 - \beta_4) \text{Ln}Y \quad \dots(5.11)$$

หรือ

$$\text{Ln} \frac{Q_m}{Q_d} = (A - B) + (\beta_2 - \alpha_2) \text{Ln} \frac{P_m}{P_d} + (\alpha_3 - \beta_3) \text{Ln}P_B + (\alpha_4 - \beta_4) \text{Ln}Y \quad \dots(5.12)$$

ดังนั้นในการประมาณค่าอุปสงค์ของการบริโภคนั้น ต้องคำนึงถึงค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันที่จะได้ตามมา ดังนั้นในการประมาณสมการอุปสงค์จึงต้องมีเงื่อนไขที่ทำให้สามารถหาค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน มีค่าเป็นหนึ่งเดียว หมายถึงมีค่าเท่ากันทั้งกรณี $\alpha_1 - \beta_1$ และในกรณี $\beta_2 - \alpha_2$

5.1.3 วิธีการทางเศรษฐมิติ

ในการประมาณค่าสมการอุปสงค์ทั้ง 2 สมการ คือสมการที่ 5.7 และ 5.9 ซึ่งเป็นสมการเส้นตรง ต้องหาค่าสัมประสิทธิ์ทั้งหมด 8 ค่าด้วยกัน และต้องประกอบด้วยเงื่อนไขระหว่างสมการที่ว่า $\alpha_1 - \beta_1 = \beta_2 - \alpha_2$ ซึ่งเป็นเงื่อนไขเชิงเส้นตรง ดังนั้นในการประมาณค่าสมการทั้งสอง จึงต้องทำการประมาณค่าเป็นระบบสมการแบบมีข้อจำกัด (System of Simultaneous Equations with Restriction) ซึ่งจะทำให้การประมาณค่าสมการอุปสงค์ทั้งสองพร้อมกัน ภายใต้ข้อสมมติที่ว่าค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทยมีค่าคงที่ และผลรวมของค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาทางตรงและแบบไขว้มีค่าเท่ากันทั้งสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย โดยเทคนิคที่ใช้ในการประมาณค่าคือ Seemingly Unrelated Regressions (SURE) หรือเป็นที่รู้จักกันว่า Zellner Estimation

การประมาณค่าด้วยวิธี SURE นี้เป็นเทคนิคการประมาณค่าที่ใช้พื้นฐาน Maximum Likelihood Estimation โดยจะทำการประมาณค่าเป็นระบบสมการ ซึ่งตามปกติแล้วการประมาณค่าเป็นระบบสมการด้วยวิธีนี้ จะใช้ในการแก้ปัญหาการมีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวคลาดเคลื่อนระหว่างสมการ ซึ่งขัดกับเงื่อนไขเบื้องต้นในแบบจำลองมาตรฐานเชิงเส้นตรง และค่าที่ได้จากการประมาณค่าด้วย SURE จะต่างกับค่าที่ได้จากการประมาณสมการเส้นตรงโดยทั่วไป (OLS) แต่มี 2 กรณีที่การประมาณค่าด้วย SURE จะให้ค่าเท่ากับการประมาณค่าด้วย OLS คือกรณีที่ค่าคลาดเคลื่อนระหว่างสมการไม่มีความสัมพันธ์กัน และกรณีที่ตัวแปรอิสระทางด้านขวามือของสมการเป็นตัวเดียวกันหมด โดยในกรณีสมการอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทยในการศึกษานี้ ตัวแปรอิสระของทั้งสองสมการคือตัวแปรเดียวกัน(ดังกรณีที่ 2) ถ้าทำการประมาณค่าโดยปราศจากเงื่อนไขแล้ว จะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณเป็นระบบสมการมีค่าเท่ากับค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณทีละสมการด้วยวิธีการประมาณสมการเส้นตรงทั่วไป (OLS) แต่เนื่องจากเงื่อนไขระหว่างสมการดังกล่าว จึงทำให้ต้องใช้การประมาณค่าด้วยวิธีนี้

5.1.4 ข้อมูลที่ใช้ในแบบจำลอง

จากรูปแบบจำลองสมการสุราผลไม้มั้ทั้งที่ผลิตในประเทศ และที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ มีตัวแปรที่ต้องใช้ทั้งหมด 4 ตัวด้วยกัน ประกอบด้วยปริมาณอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้นำเข้า ปริมาณอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้มั้ไทย ราคาสุราผลไม้นำเข้า ราคาสุราผลไม้มั้ไทย ราคาเบียร์ รายได้ผู้บริโภค โดยจะแจกแจงที่มาและความสำคัญของข้อมูลแต่ละตัวได้ดังนี้

ก. ปริมาณอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้นำเข้า และปริมาณอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้มั้ไทย

ในการศึกษาอุปสงค์การบริโภคโดยทั่วไปแล้ว จะใช้ข้อมูลปริมาณการบริโภคที่แท้จริงสำหรับสินค้านั้นๆ หรือข้อมูลรายจ่ายสำหรับการบริโภคสินค้านั้นๆ เช่นเดียวกับในงานศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้มั้จะใช้ข้อมูลปริมาณสุราที่ถูกบริโภคเป็นตัวอธิบายอุปสงค์การบริโภค แต่สำหรับในงานศึกษานี้ ข้อมูลที่ต้องการคือข้อมูลการบริโภคสุราผลไม้นำเข้า และปริมาณการบริโภคสินค้าที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย ซึ่งไม่มีหน่วยงานใดเคยทำการสำรวจ แต่มีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการเก็บข้อมูลทั่วไปของสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้มั้ที่ผลิตในประเทศไทย ก็คือกรมสรรพสามิต

ข้อมูลที่ได้จากกรมสรรพสามิต เป็นข้อมูลปริมาณสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้มั้ไทยที่ถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิต และมูลค่าภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บได้ โดยข้อมูลรายปีที่มิ้นั้นไม่เพียงพอต่อการทำการประมาณค่าทางเศรษฐมิติ ดังนั้นจึงใช้ข้อมูลรายเดือนแทน โดยข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากกรมสรรพสามิต เป็นข้อมูลรายเดือนในปีงบประมาณ 2537-2541 หน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลดังกล่าวคือ ศูนย์สารสนเทศ กรมสรรพสามิต ซึ่งข้อมูลดังกล่าวไม่มีการแยกประเภทสุราผลไม้ออกเป็นประเภทย่อย แต่แยกเป็นสุราผลไม้มั้ที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศเท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 5.1 โดยเป็นข้อมูลมูลค่าภาษีสรรพสามิต และปริมาณสุราผลไม้มั้ที่ถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิต โดยมีทั้งสุราผลไม้มั้ที่นำเข้าและที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย

ตารางที่ 5.1 แสดงมูลค่าภาษีสรรพสามิตและปริมาณสุราผลไม้ที่จัดเก็บโดยกรมสรรพสามิต ในปีงบประมาณ 2537-2541

เดือน/ปี	สุราผลไม้ในประเทศ		สุราผลไม้ต่างประเทศ	
	มูลค่า(พันบาท)	ปริมาณ(พันลิตร)	มูลค่า(พันบาท)	ปริมาณ(พันลิตร)
10/2537	992	141	5,518	131
11/2537	2,746	382	13,348	408
12/2537	2,410	1,118	12,354	404
1/2538	2,614	435	6,773	200
2/2538	2,575	324	11,694	264
3/2538	3,164	548	13,491	431
4/2538	2,050	288	7,923	259
5/2538	3,623	551	23,205	566
6/2538	2,266	344	12,979	284
7/2538	4,220	627	8,990	245
8/2538	4,050	647	16,625	460
9/2538	366	59	14,788	398
10/2538	2,460	369	13,915	365
11/2538	5,579	941	28,234	710
12/2538	4,882	735	27,427	705
1/2539	4,433	1,087	23,404	618
2/2539	4,819	731	20,922	557
3/2539	5,033	706	34,521	987
4/2539	4,122	589	28,927	802
5/2539	4,130	621	32,055	841
6/2539	3,231	423	23,397	617
7/2539	4,570	674	28,033	772
8/2539	4,343	550	75,901	762
9/2539	8,999	782	81,871	864
10/2539	4,049	592	88,757	929
11/2539	7,394	1,046	101,114	1,131
12/2539	8,318	1,186	97,673	1,230

เดือน/ปี	สุราผลไม้นในประเทศ		สุราผลไม้นต่างประเทศ	
	มูลค่า(พันบาท)	ปริมาณ(พันลิตร)	มูลค่า(พันบาท)	ปริมาณ(พันลิตร)
1/2540	8,693	1,173	83,249	1,013
2/2540	8,758	1,190	59,750	935
3/2540	8,281	1,868	73,291	921
4/2540	7,425	981	44,576	652
5/2540	4,080	504	43,237	596
6/2540	9,477	1,390	75,820	1,084
7/2540	4,092	511	30,272	430
8/2540	6,787	871	33,272	359
9/2540	4,707	747	22,025	328
10/2540	3,494	444	31,821	406
11/2540	10,254	1,122	34,534	334
12/2540	10,376	970	31,004	267
1/2541	9,539	976	38,478	256
2/2541	9,934	983	39,116	334
3/2541	8,848	1,060	26,019	206
4/2541	10,154	1,127	24,283	172
5/2541	5,934	639	22,860	164
6/2541	11,320	1,310	62,135	421
7/2541	5,433	584	36,186	266
8/2541	2,547	102	19,145	151
9/2541	1,581	87	29,014	222

ที่มา: กรมสรรพสามิต

ในการศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้นี้ เนื่องจากการขาดแคลนข้อมูลปริมาณการบริโภคจริง จะใช้ข้อมูลปริมาณสุราผลไม้นำเข้าและปริมาณสุราผลไม้นไทยที่เสียภาษีสรรพสามิต เป็นตัวแทนปริมาณอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้นไทย เนื่องจากการนำเข้าและการผลิตอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวได้ตลอดเวลา โดยอาศัยข้อสมมติสำคัญคือ ปริมาณสุราผลไม้นำเข้าและที่ผลิตภายในประเทศที่เสียภาษีสรรพสามิตในแต่ละเดือนเป็นปริมาณที่ถูกบริโภคจนหมดในเดือนนั้นๆ โดยไม่มีสินค้าคงคลังเหลืออยู่

ข. ราคาสุราผลไม้นำเข้า ราคาสุราผลไม้ที่ผลิตภายในประเทศ และราคาเบียร์

ข้อมูลราคาที่ใช้ในแบบจำลองนี้ ได้จากการประมาณจากข้อมูลจากกรมสรรพสามิต โดยมีข้อสมมติว่าสุราผลไม้ทั้งที่นำเข้าจากต่างประเทศมีเปอร์เซ็นต์ค่าการตลาดเท่ากันตลอดช่วงการศึกษา เช่นเดียวกับสุราผลไม้ไทยและเบียร์ (การสมมติเช่นนี้มาจากการที่ไม่มีข้อมูลค่าการตลาดที่แท้จริงของสุราผลไม้แต่ละชนิด) โดยมีข้อสมมติว่าราคาของผู้บริโภคต้องจ่ายนั้นมีความสัมพันธ์อย่างสูงต่อราคาที่ยังไม่รวมค่าการตลาด โดยมีทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้จะต้องนำราคาที่เหมาะสมได้จากข้อมูลของกรมสรรพสามิตนี้ ไปทำให้เป็นราคาที่แท้จริง โดยการเทียบกับดัชนีผู้บริโภคก่อนจะนำไปใช้ในแบบจำลอง

ในการนำราคาเบียร์เป็นตัวแปรที่ใช้ในการอธิบายปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ นั้น เนื่องจากเบียร์เป็นสุราอีกประเภทที่จัดอยู่ในหมวดสุราแช่ นอกเหนือจากสุราผลไม้ ดังนั้นในการใส่ตัวแปรตัวนี้ลงไป จึงมีข้อสมมติว่า เบียร์เป็นสินค้าที่สามารถทดแทนสุราผลไม้ได้ สำหรับราคาเบียร์ในแบบจำลองนี้ เป็นราคาที่เฉลี่ยระหว่างเบียร์นำเข้าและเบียร์ที่ผลิตภายในประเทศ

ค. รายได้ของผู้บริโภค

ผู้บริโภคในที่นี้คือคนไทย เพราะฉะนั้น ข้อมูลที่ใช้แทนรายได้รวมของคนไทยคือผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) แต่ข้อมูลที่มีอยู่จริงนั้นเป็นข้อมูลรายปีและรายไตรมาส เนื่องจากความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเป็นรายเดือนจึงต้องใช้เทคนิคการประมาณผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติรายเดือน⁷ โดยใช้ข้อมูลรายปีของผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นและข้อมูลอีกตัวที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาใช้ ซึ่งในที่นี้คือปริมาณเงิน (M_2) เพื่อแตกกระจายข้อมูลผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นรายปีให้เป็นรายเดือน และข้อมูลผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นที่นำมาใช้คือต้องทำให้เป็นรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภค (Real Income) โดยการเทียบกับดัชนีราคาผู้บริโภคก่อนนำมาใช้ในแบบจำลอง

⁷ วิธีการประมาณผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ แสดงในภาคผนวก ง

5.1.5 ค่าที่ต้องการจากแบบจำลอง

ค่าที่ต้องการจากการประมาณค่า คือค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระในสมการอุปสงค์ที่มีรูปแบบสมการเป็นแบบล็อกการิทึม ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์เหล่านั้นก็คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคต่อตัวแปรนั้นๆนั่นเอง เช่นสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรราคาสุราผลไม้ นำเข้า ในสมการอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ นำเข้า ก็คือค่าความยืดหยุ่นของการบริโภคสุราผลไม้ นำเข้าต่อราคาสุราผลไม้ นำเข้านั่นเอง

ก. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand)

เป็นค่าที่ใช้วัดอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินค้าต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดนั้นๆ เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่นๆคงที่ กล่าวคือเป็นร้อยละของการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของราคาเพิ่มขึ้น 1 เปอร์เซ็นต์ ในที่นี้สินค้าก็คือสุราผลไม้ ซึ่งมีสูตรดังนี้คือ

$$\varepsilon_p = \frac{dQ}{Q} / \frac{dP}{P}$$

หรือ

$$\varepsilon_p = \frac{d \ln Q}{d \ln P}$$

ε_p คือค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ต่อราคา

dQ คือ ปริมาณการเปลี่ยนแปลงปริมาณสุราผลไม้ (Q)

dP คือ ปริมาณการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม้ (P)

ซึ่งจากสมการ(5.4) ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ นำเข้าต่อราคา คือ α_1

และจากสมการ(5.5) ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ ไทยต่อราคา คือ β_1

ข. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (Income Elasticity of Demand)

เป็นค่าที่ใช้วัดอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินค้าต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของผู้บริโภค เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่นๆคงที่ กล่าวคือเป็นร้อยละของการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของรายได้เพิ่มขึ้น 1 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีสูตรดังนี้คือ

$$\varepsilon_Y = \frac{dQ}{Q} / \frac{dY}{Y}$$

หรือ

$$\varepsilon_Y = \frac{d\ln Q}{d\ln Y}$$

โดย ε_Y คือค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ต่อรายได้
 Y คือรายได้ของผู้บริโภค ซึ่งในแบบจำลองก็คือ GDP นั้นเอง
 dY คือปริมาณการเปลี่ยนแปลงรายได้ผู้บริโภค

ซึ่งจากสมการ(5.4) ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ไม่เข้าต่อรายได้คือ α_4
 และจากสมการ(5.5) ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ไทยต่อรายได้คือ β_4

ค. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น (Cross Price Elasticity of Demand)

เรียกอีกอย่างว่า ความยืดหยุ่นไขว้ โดยเป็นค่าที่ใช้วัดอัตราการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์สินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดอื่น เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่นๆคงที่ กล่าวคือเป็นร้อยละของการเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์สินค้าชนิดหนึ่ง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดอื่น 1 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีสูตรดังนี้คือ

$$\theta_{AB} = \frac{dQ_A}{Q_A} / \frac{dP_B}{P_B}$$

หรือ

$$\theta_{AB} = \frac{d\ln Q_A}{d\ln P_B}$$

โดย θ_{AB} คือ ค่าความยืดหยุ่นไขว้
 Q_A คือปริมาณการบริโภคสินค้า A
 P_B คือราคาสินค้า B

ซึ่งจากสมการ(5.4) และสมการ(5.5) ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้นำเข้า ต่อราคาสุราผลไม้ไทยคือ α_2 และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้นำเข้า ต่อราคาเบียร์คือ α_3 ในขณะที่ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้ไทยต่อราคาสุราผลไม้นำเข้าคือ β_2 และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้ไทยต่อราคาเบียร์คือ β_3

ง. ค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน (Elasticity of Substitution)

คือค่าที่วัดอัตราการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนปริมาณสินค้าชนิดเดียวกันแต่ต่างแหล่งผลิต ต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงราคาโดยเปรียบเทียบของสินค้าที่ต่างแหล่งผลิตนั้นๆ ซึ่งในที่นี้สินค้าต่างแหล่งผลิตก็คือสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย กล่าวคือค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันในที่นี้ใช้วัด อัตราการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย ต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนราคาสุราผลไม้จากทั้งสองแหล่งดังกล่าว ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้คือ

$$\sigma = \frac{d\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right)}{\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right)} / \frac{d\left(\frac{P_1}{P_2}\right)}{\left(\frac{P_1}{P_2}\right)}$$

หรือ

$$\sigma = \frac{d\text{Ln}\left(\frac{Q_1}{Q_2}\right)}{d\text{Ln}\left(\frac{P_1}{P_2}\right)}$$

โดย σ คือ ค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย ซึ่งมีค่าเท่ากับ $\alpha_1 - \beta_1$ หรือ $\beta_2 - \alpha_2$

5.2 การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษี

จากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีหลายประเภทในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พบว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะกระทบต่อสุราผลไม่นำเข้าเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นภาษีศุลกากรที่ต้องดำเนินการตามข้อผูกพันกับองค์การการค้าโลก และภาษีสรรพสามิตที่เจาะจงปรับเฉพาะภาษีไวน์และแชมเปญ ซึ่งส่วนใหญ่นำเข้าจากต่างประเทศ ดังนั้นการวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีต่อสุราผลไม้นี้ จะเน้นที่ผลต่อสุราผลไม้นำเข้าเป็นหลัก

เนื่องจากภาษีที่จัดเก็บกับสินค้าสุราผลไม้นั้น ประกอบด้วยภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้นการแจกแจงผลกระทบของภาษีในแต่ละประเภทต้องพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีประเภทต่างๆระหว่างปีงบประมาณ 2537 ถึงปีงบประมาณ 2541

วันที่ (เดือน/ปี)	การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสุราผลไม้นี้					
	ภาษีศุลกากร		ภาษีสรรพสามิต (ไวน์และแชมเปญ)		ภาษีมูลค่าเพิ่ม	
	อัตราเดิม (%)	อัตราใหม่ (%)	อัตราเดิม (%)	อัตราใหม่ (%)	อัตราเดิม (%)	อัตราใหม่ (%)
1/2538	60	59.4				
1/2539	59.4	58.8				
7/2539			20	40		
1/2540	58.8	58.2				
8/2540					7	10
10/2540			40	50		
1/2541	58.2	57.6				
2/2541			50	55		

หมายเหตุ : อัตราภาษีสรรพสามิตไวน์คูลเลอร์และเชอริ ปรับในเดือน ต.ค. 2540 จากอัตรา 20 เป็น 25 เพียงครั้งเดียว

จากตารางแสดงการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีประเภทต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงที่ทำการศึกษานี้ สามารถแจกแจงช่วงเวลาที่นำไปสู่การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีต่างๆที่มีต่อปริมาณการบริโภค โดยแสดงภาษีที่จัดเก็บกับสุราผลไม้ นำเข้า ซึ่งประกอบด้วยไวน์และแชมเปญ ดังนี้

ตารางที่ 5.3 แสดงอัตราภาษีแต่ละประเภทในช่วงเวลาต่างๆ

ช่วงที่	ช่วงเวลา	อัตราภาษีไวน์และแชมเปญ					
		ศุลกากร(%)		สรรพสามิต(%)		มูลค่าเพิ่ม(%)	
		อัตราใหม่	อัตราการเปลี่ยนแปลง	อัตราใหม่	อัตราการเปลี่ยนแปลง	อัตราใหม่	อัตราการเปลี่ยนแปลง
1	10/2537-12/2537	0.600	-	0.20	-	0.07	-
2	1/2538-12/2538	0.594	-1.00	0.20	-	0.07	-
3	1/2539-6/2539	0.588	-1.01	0.20	-	0.07	-
4	8/2539-12/2539	0.588	-	0.40	100	0.07	-
5	1/2540-7/2540	0.582	-1.02	0.40	-	0.07	-
6	11/2540-12/2540	0.582	-	0.50	25	0.10	42.86
7	3/2540-9/2540	0.576	-1.03	0.55	10	0.10	-

จากการแบ่งช่วงเวลาโดยอาศัยความแตกต่างของอัตราภาษีแต่ละประเภทเป็นหลัก จะแบ่งออกเป็นทั้งหมด 7 ช่วงเวลา โดยช่วงเวลาที่ 6 จะรวมการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี 2 ครั้งเข้าด้วยกันคือ การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากอัตราร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 ในเดือนสิงหาคม 2540 และการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตจาก 40 เป็น 50 ในเดือนตุลาคม 2540 เนื่องจากระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลงใกล้เคียงกันมาก เช่นเดียวกับช่วงเวลาที่ 7 ซึ่งรวมการ

เปลี่ยนแปลงอัตราภาษี 2 ครั้งเข้าด้วยกันคือ การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีศุลกากรจากร้อยละ 58.2 เป็น 57.6 ในเดือนมกราคม 2541 และการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตจากอัตรา 50 เป็น 55 ในเดือนกุมภาพันธ์ 2541 เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน และเป็นสิ่งที่สังเกตว่าช่วงเวลาในบางเดือนขาดหายไป เนื่องจากเดือนนั้นเป็นเดือนที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิต และภาษีมูลค่าเพิ่มในระหว่างเดือน ทำให้ต้องทำการเฉลี่ยอัตราภาษีสรรพสามิต และภาษีมูลค่าเพิ่มในเดือนนั้น ซึ่งไม่ใช่ข้อมูลที่แท้จริง ดังนั้นจึงไม่นำข้อมูลเดือนนั้นๆ มาพิจารณา โดยเดือนที่นำมาพิจารณาจะต้องใช้อัตราภาษีสรรพสามิต และอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเดียวกันทั้งเดือน ในขณะที่เดือนที่ทำการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีศุลกากรสามารถนำมาพิจารณาร่วมได้ เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีในวันที่ 1 มกราคม ของทุกปี ดังนั้นจึงไม่ต้องทำการเฉลี่ยอัตราภาษีศุลกากร ดังในกรณีของอัตราภาษีสรรพสามิตและอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

โดยใช้การแบ่งช่วงเวลา ทำการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงของอัตราภาษีและการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆ ที่มีต่อปริมาณสุราผลไม่นำเข้า เริ่มจากการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงปริมาณสุราผลไม่นำเข้าที่ได้จากแบบจำลอง เทียบเคียงกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง นำไปสู่การวิเคราะห์ความเหมาะสมของแบบจำลองที่จะใช้ในการประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสุราผลไม้ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆ รวมทั้งอัตราภาษีประเภทต่างๆ ได้ต่อไป

การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีที่จะเกิดกับสุราผลไม้นั้น มี 2 ประเด็นที่สำคัญคือ ผลต่อปริมาณการบริโภค และผลต่อรายได้ของรัฐจากภาษี ดังนั้นจึงแยกการวิเคราะห์เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2.1 การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีต่ออุปสงค์การบริโภค

ในส่วนนี้ขยายผลการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงการบริโภค จากตัวแปรราคาและตัวแปรรายได้ จากผลของแบบจำลองที่ได้ใน 5.1 ต่อเนื่องถึงผลของภาษีสรรพสามิตที่มีต่อตัวแปรราคา และการปรับตัวของราคาอันเนื่องมาจากกลยุทธิ์ทางการตลาด และเนื่องจากตัวแปรราคาเป็นส่วนประกอบของปัจจัยต่างๆ โดยยกตัวอย่างกรณีของสุราผลไม้ไม่นำเข้าต่อไปนี้

- กำหนด t_e คืออัตราภาษีสรรพสามิตไวน์และแชมเปญ⁸
 t_c คืออัตราภาษีศุลกากร
 t_a คืออัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม
 m คืออัตราค่าการตลาด
 P_w คือราคา C.I.F หรือราคานำเข้าที่รวมค่าขนส่งและค่าประกันภัยแล้ว
 P_m คือราคาสุราผลไม้ไม่นำเข้าหลังรวมมูลค่าภาษี หรือราคาขายสุราผลไม้
 และสมมติให้ค่าการตลาดของสุราผลไม้คิดเป็นร้อยละของราคานำเข้าที่รวมมูลค่าภาษี ดังนี้

จาก ราคาหลังถูกจัดเก็บภาษี = $(1 + \text{อัตราค่าการตลาด}) \times (1 + \text{อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times$
 (ราคา C.I.F + ภาษีศุลกากร + ภาษีสรรพสามิต + ภาษีเพื่อมหาดไทย (0.1 เท่าของภาษีสรรพสามิต))

จะทำให้ได้สูตรการคำนวณราคาสุราผลไม้ไม่นำเข้า ดังนี้

$$P_m = P_w (1 + m)(1 + t_a)(1 + t_c) \left[\frac{1}{1 - 1.1t_e} \right] \quad \dots(5.13)$$

⁸ t_e แท้จริงควรเป็นอัตราภาษีสรรพสามิตเฉลี่ยในกลุ่มสุราผลไม้ไม่นำเข้า เนื่องจากในกลุ่มสุราผลไม้ไม่นำเข้าประกอบด้วย ไวน์และแชมเปญซึ่งถูกจัดเก็บอัตราภาษีสรรพสามิตเดียวกัน และเชอร์รี่ซึ่งถูกจัดเก็บอีกอัตราหนึ่ง แต่ในความเป็นจริงแล้ว ในกลุ่มสุราผลไม้ไม่นำเข้า ประกอบด้วยส่วนที่เป็นเชอร์รี่น้อยมาก และส่วนใหญ่ไม่มีส่วนที่เป็นเชอร์รี่เลย ดังนั้นอัตราภาษีสุราผลไม้ไม่นำเข้าจึงประมาณให้เท่ากับอัตราภาษีของไวน์และแชมเปญ

จาก 5.13 แสดงถึงส่วนประกอบของราคาสุราผลไม้ จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม้ นำเข้า ขึ้นกับปัจจัยต่างๆเช่น ราคานำเข้า อัตราภาษีศุลกากร อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม และค่าการตลาด ดังนั้นในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคจึงต้องพิจารณาตัวแปรเหล่านี้ด้วย ซึ่งรวมถึงกลยุทธ์ทางราคา ในการปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจ และปรับตัวต่อการปรับเพิ่มของอัตราภาษีสรรพสามิต จากบริษัทผู้นำเข้าสุราผลไม้ต่างประเทศ และบริษัทผู้ผลิตสุราผลไม้ ไทยในกรณีของสุราผลไม้ไทย

นอกเหนือจากตัวแปรราคาแล้ว รายได้ผู้บริโภคซึ่งสะท้อนถึงกำลังซื้อและสภาพเศรษฐกิจในประเทศไทย ก็เป็นอีกตัวแปรที่จะต้องนำมาพิจารณาถึงผลที่มีต่อปริมาณการบริโภค โดยจะทำการวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรราคา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงอุปสงค์การบริโภคที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

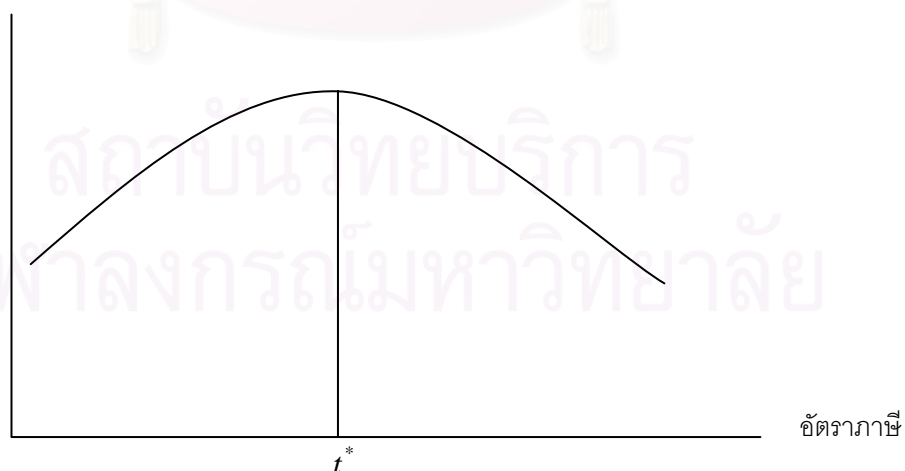
5.2.2 การวิเคราะห์ผลกระทบของภาษีต่อรายได้ของรัฐจากภาษี

ในบรรดาภาษีสุราผลไม้ไม่เข้าทั้งหลาย อันได้แก่ภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต และภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น มีเพียงภาษีสรรพสามิตเท่านั้น ที่รัฐบาลใช้เป็นนโยบายในการดำเนินการเกี่ยวกับสุราผลไม้โดยตรง ไม่ว่าจะเพื่อลดการบริโภคหรือลดการนำเข้าก็ตาม และรัฐบาลสามารถดำเนินการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีโดยไม่ขัดต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ดังนั้นในส่วนการวิเคราะห์ผลกระทบจากภาษีต่อรายได้รัฐนั้น จะวิเคราะห์ถึงผลจากนโยบายการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิตเท่านั้น

ในการพิจารณาผลของการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิต ที่มีต่อรายรับจากภาษีของรัฐบาลนั้น ต้องทำการวิเคราะห์อย่างละเอียด เนื่องจากอัตราภาษีสรรพสามิตมีที่มาของสูตรการคำนวณที่ซับซ้อน สาเหตุจากการรวมภาษีสรรพสามิตและภาษีเพื่อมหาดไทยเป็นฐานภาษีในการคำนวณด้วยนั่นเอง ซึ่งในการพิจารณาผลของการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิตต่อรายได้รัฐจากภาษีนี้ จะใช้การคำนวณอัตราภาษีที่ทำให้รัฐได้รับรายได้จากภาษีสูงสุด ซึ่งหมายความว่าหากรัฐเก็บอัตราภาษีสรรพสามิตในอัตราที่สูงหรือต่ำกว่าอัตรานี้ ก็จะทำให้รัฐมีรายได้ลดลง

การคำนวณอัตราภาษีที่ทำให้รัฐมีรายได้จากภาษีสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณนี้ ประยุกต์มาจากแนวคิดของ Brennan and Buchanan (1980) ที่สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของ Laffer Curve นั่นคือรัฐบาลจะเก็บภาษีได้จำนวนสูงสุดในอัตราระดับหนึ่ง หากกำหนดอัตราภาษีสูงหรือต่ำไปกว่าอัตรานั้น จะทำให้รายได้รัฐจากภาษีลดลงดังแผนภูมิที่ 5.1

รายได้จากภาษี

แผนภาพที่ 5.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราภาษีและรายได้รัฐบาลจากภาษี

(t^* คืออัตราภาษีที่ทำให้รัฐมีรายได้จากภาษีสูงสุด)

5.2.2.1 การคำนวณอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้รัฐมีรายได้จากภาษีสูงสุด

ในส่วนนี้จะแสดงการคำนวณอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้รายได้ของรัฐบาลจากภาษีสุรา ผลไม้นำเข้ามีค่ามากที่สุด และเนื่องจากรายได้ของรัฐจากภาษีสุราผลไม้นำเข้า ประกอบด้วย มูลค่าภาษี 4 ประเภท อันได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย ภาษีศุลกากร และ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้นในการคำนวณอัตราภาษีที่ทำให้รายได้รัฐมีค่าสูงสุด จึงควรพิจารณามูลค่ารวมภาษีทุกประเภท โดยพิจารณาดังนี้

เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ มีค่าคงที่ ยกเว้นอัตราภาษีสรรพสามิตไวน์และแชมเปญ จะทำให้ราคาสุราผลไม้นำเข้าเป็นฟังก์ชันของอัตราภาษีสรรพสามิตเท่านั้น เช่นเดียวกับฟังก์ชันอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้า ดังต่อไปนี้

กำหนด Q คืออุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้นำเข้า

P คือราคาขายสุราผลไม้นำเข้า

t_e คืออัตราภาษีสรรพสามิต

ให้ $Q = Q(P)$ เป็นฟังก์ชันอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้นำเข้า ซึ่งกำหนดให้ขึ้นกับตัวแปรราคาสุราผลไม้นำเข้า เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ มีค่าคงที่ อันได้แก่ราคาสุราผลไม้ไทย ราคาเบียร์ และรายได้ผู้บริโภค

และ $P = P(t_e)$ เป็นฟังก์ชันของราคาสุราผลไม้ต่างประเทศ ซึ่งขึ้นกับตัวแปรอัตราภาษีสรรพสามิต เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอัตราภาษีอื่น ๆ รวมถึงราคา C.I.F และค่าการตลาดมีค่าคงที่

ดังนั้น $Q = Q(t_e)$ หมายถึงอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้นำเข้า ขึ้นกับตัวแปรอัตราภาษีสรรพสามิต เมื่อตัวแปรต่างๆ ดังที่กล่าวไปแล้วมีค่าคงที่

จากความสัมพันธ์ระหว่างสมการอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้า (สมการที่ 5.6) และสมการราคาสุราผลไม้นำเข้า (สมการที่ 5.13)

$$Q_m = aP_m^{\alpha_1} P_d^{\alpha_2} P_B^{\alpha_3} Y^{\alpha_4} \quad \dots(5.6)$$

$$P_m = P_w \cdot (1+m) \cdot (1+t_a) \cdot (1+t_c) \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right] \quad \dots(5.13)$$

- โดย
- Q_m คือ อุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศ
 - P_m คือราคาสุราผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศ
 - P_d คือราคาสุราผลไม้มที่ผลิตในประเทศ
 - P_B คือราคาเบียร์
 - Y คือรายได้ของผู้บริโภค
 - t_e คืออัตราภาษีสรรพสามิตไวน์ และ แซมเปญ
 - t_c คืออัตราภาษีศุลกากร
 - t_a คืออัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม
 - m คืออัตราราคาการตลาด
 - P_w คือราคา C.I.F หรือราคาก่อนรวมภาษี
 - P_m คือราคาสุราผลไม้นำเข้าหลังรวมมูลค่าภาษี หรือราคาขายนั่นเอง

เมื่อกำหนดให้ค่าตัวแปรต่างๆมีค่าคงที่ เว้นแต่อัตราภาษีสรรพสามิตเท่านั้น สามารถแปลงสมการอุปสงค์ได้เป็น

$$Q_m = A \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right]^{\alpha_1}, \quad A = aP_m^{\alpha_2} P_B^{\alpha_3} Y^{\alpha_4} [P_w \cdot (1+m) \cdot (1+t_a) \cdot (1+t_c)]^{\alpha_1} \quad \dots(5.14)$$

โดยมูลค่าภาษีต่างๆมีค่าดังนี้

$$\text{มูลค่าภาษีศุลกากร} = t_c P_w Q = t_c P_w A \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right]^{\alpha_1}$$

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าภาษีสรรพสามิต} &= 1.1 \left[\frac{t_e}{1-1.1t_e} \right] (1+t_c) P_w Q \\ &= 1.1 \left[\frac{t_e}{1-1.1t_e} \right] (1+t_c) P_w A \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right]^{\alpha_1} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม} &= t_a(1+t_c)(1+m)\left[\frac{1}{1-1.1t_e}\right]P_wQ \\ &= t_a(1+t_c)(1+m)P_wA\left[\frac{1}{1-1.1t_e}\right]^{\alpha_1+1} \end{aligned}$$

ดังนั้นเมื่อรวมมูลค่าภาษีทั้งศุลกากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และภาษีมูลค่าเพิ่มเข้าด้วยกัน จะได้สมการดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} T &= t_c p_w A \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right]^{\alpha_1} + 1.1 \left[\frac{t_e}{1-1.1t_e} \right] (1+t_c) p_w A \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right]^{\alpha_1} + \\ & t_a (1+t_c)(1+m) p_w A \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right]^{\alpha_1+1} \end{aligned} \quad \dots(5.15)$$

โดย T คือมูลค่าภาษีศุลกากร รวมกับมูลค่าภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในการหาอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้รายได้จากภาษีศุลกากร รวมกับภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และภาษีมูลค่าเพิ่มมีค่าสูงสุด นั่นคือทำการหาอนุพันธ์อันดับที่หนึ่ง (First-Order Condition) ของสมการ 5.15 แล้วเทียบกับค่าศูนย์ $\left(\frac{dT}{dt_e} = 0 \right)$ ซึ่งทำให้ได้ค่าอัตราภาษีสรรพสามิตที่ต้องการคือ

$$t_e^* = \frac{1+t_c + \alpha_1 t_c + t_a + \alpha_1 t_a + m t_a + \alpha_1 m t_a}{-1.1\alpha_1}$$

ซึ่ง α_1 คือค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาหรือ ε_p นั่นเอง ดังนั้นหากเขียนให้อยู่ในรูปแสดงค่าความยืดหยุ่นต่อราคา สามารถเขียนได้ว่า

$$t_e^* = \frac{1+t_c + \varepsilon_p t_c + t_a + \varepsilon_p t_a + m t_a + \varepsilon_p m t_a}{-1.1\varepsilon_p}$$

หรือ

$$t_e^* = \frac{1+t_c(1+\varepsilon_p) + t_a(1+m)(1+\varepsilon_p)}{-1.1\varepsilon_p} \quad \dots(5.16)$$

แต่หากไม่พิจารณามูลค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม จะทำให้ได้สมการมูลค่าภาษี ดังนี้

$$T_2 = t_c P_w A \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right]^{\alpha_1} + 1.1 \left[\frac{t_e}{1-1.1t_e} \right] (1+t_c) P_w A \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right]^{\alpha_1} \quad \dots(5.17)$$

โดย T_2 คือมูลค่าภาษีศุลกากร รวมกับมูลค่าภาษีสรรพสามิต และภาษีเพื่อมหาดไทย

ในการหาอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้รายได้จากภาษีศุลกากร รวมกับภาษีสรรพสามิต และภาษีเพื่อมหาดไทยมีค่าสูงสุด นั่นคือทำการหาอนุพันธ์อันดับที่หนึ่ง (First-Order Condition)

ของสมการ 5.17 แล้วเทียบกับค่าศูนย์ $\left(\frac{dT_2}{dt_e} = 0 \right)$ ซึ่งทำให้ได้ค่าอัตราภาษีสรรพสามิตที่ต้องการ

คือ

$$t_e^* = \frac{1+t_c + \alpha_1 t_c}{-1.1\alpha_1} \quad \text{หรือ} \quad t_e^* = \frac{1+t_c + \varepsilon_p t_c}{-1.1\varepsilon_p}$$

หรือ

$$t_e^* = \frac{1+t_c(1+\varepsilon_p)}{-1.1\varepsilon_p} \quad \dots(5.18)$$

แต่หากไม่พิจารณาทั้งมูลค่าภาษีศุลกากร และมูลค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม จะทำให้ได้สมการมูลค่าภาษี ดังนี้

$$T_3 = 1.1(1+t_c) P_w A \left[\frac{t_e}{1-1.1t_e} \right] \left[\frac{1}{1-1.1t_e} \right]^{\alpha_1} \quad \dots(5.19)$$

โดย T_3 คือมูลค่าภาษีสรรพสามิตรวมกับภาษีเพื่อมหาดไทย

ในการหาอัตราภาษีที่ทำให้รายได้จากภาษีสรรพสามิตมีค่าสูงสุด นั่นคือทำการหาอนุพันธ์อันดับที่

หนึ่ง (First-Order Condition) ของสมการภาษีสรรพสามิต แล้วเทียบกับค่าศูนย์ $\left(\frac{dT_3}{dt_e} = 0 \right)$ ซึ่งทำ

ให้ได้ค่าอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้รายได้จากภาษีสรรพสามิตมีค่าสูงสุดคือ

$$t_e^* = \frac{1}{-1.1\alpha_1} \quad \text{หรือ} \quad t_e^* = \frac{1}{-1.1\varepsilon_p} \quad \dots(5.20)$$

เมื่อเปรียบเทียบสูตรที่ได้จากการคำนวณในแต่ละกรณีที่แตกต่างกัน ได้แก่ กรณีแรก พิจารณามูลค่าภาษีรวมทุกประเภท กรณีที่สองไม่พิจารณาเฉพาะภาษีมูลค่าเพิ่ม และในกรณีสุดท้ายไม่พิจารณาทั้งภาษีศุลกากร และภาษีมูลค่าเพิ่ม แสดงให้เห็นว่า หากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสุราผลไม้ นำเข้ามีค่าสูง ($\varepsilon_p < -1$) อัตราภาษีสรรพสามิตที่ได้จากการคำนวณตามสมการที่ 5.20 จะมีค่ามากที่สุด รองลงมาคือสมการที่ 5.18 ในขณะที่ค่าที่ได้จากการคำนวณในสมการที่ 5.16 มีค่าน้อยที่สุด เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นดังกล่าวจะทำให้ $(1 + \varepsilon_p)$ และ $t_a(1 + m)(1 + \varepsilon_p)$ มีค่าเป็นลบ แต่ในกรณีกลับกันหากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีค่าต่ำ ($\varepsilon_p > -1$) อัตราภาษีที่ได้จากการคำนวณจากสมการที่ 5.16 จะมีค่ามากที่สุด รองลงมาคือค่าที่ได้จากการคำนวณในสมการที่ 5.18 และ 5.20 ตามลำดับ เนื่องจาก $(1 + \varepsilon_p)$ และ $t_a(1 + m)(1 + \varepsilon_p)$ มีค่าเป็นบวก

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สูตรการคำนวณอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้รัฐมีรายได้สูงสุด คือ ถ้าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสุราผลไม้ นำเข้ามีค่าสูง ($\varepsilon_p < -1$) จะทำให้อัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้รายได้รัฐจากภาษีสูงสุดที่ได้จากการคำนวณ มีค่าต่ำลงเมื่อพิจารณามูลค่าภาษีมากประเภทขึ้น กล่าวคือถ้าพิจารณาเฉพาะมูลค่าภาษีสรรพสามิตและภาษีเพื่อมหาดไทย อัตราภาษีที่เหมาะสมจากการคำนวณจะเป็นอัตราที่สูงกว่าเมื่อรวมมูลค่าภาษีทุกประเภท แต่ถ้าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสุราผลไม้ นำเข้ามีค่าต่ำ ($\varepsilon_p > -1$) ผลที่ได้จะตรงกันข้ามคือ จะทำให้อัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้รายได้รัฐจากภาษีสูงสุดที่ได้จากการคำนวณมีค่าสูงขึ้นเมื่อพิจารณามูลค่าภาษีมากประเภทขึ้น

ส่วนกรณีการหาอัตราภาษีประเภทอื่นที่ทำให้มูลค่าภาษีมียุทธศาสตร์สูงสุด ย่อมทำได้เช่นเดียวกับกรณีการหาอัตราภาษีสรรพสามิตที่ให้ค่ามูลค่าภาษีสูงสุด แต่ในกรณีของภาษีศุลกากรนั้น มีเงื่อนไขผูกพันอัตราภาษีที่มีต่อองค์การการค้าโลก ประเทศไทยไม่มีสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงอัตราได้เอง ส่วนภาษีมูลค่าเพิ่ม ก็เป็นอัตราภาษีที่ใช้กับสินค้าประเภทอื่นด้วย ดังนั้นการปรับเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเพิ่มมูลค่าภาษีเฉพาะสุราผลไม้ นั้น ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐบาลจากภาษีของสินค้าตัวอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการคำนวณอัตราภาษีทั้งสองประเภทที่จะทำให้อัตราภาษีสูงสุดจากรัฐจากมูลค่าภาษีสูงสุด จึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ

5.3 พฤติกรรมและความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสุราผลไม้

ในการศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ นั้น นอกจากการใช้แบบจำลองอุปสงค์เชิงมหภาคเป็นเครื่องชี้ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับตัวแปรต่างๆแล้ว การใช้แบบสอบถามเพื่อเป็นส่วนเสริม และสนับสนุน ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคของคนไทยควบคู่กันไปนี้ จะทำให้การประเมินพฤติกรรมการบริโภคของคนไทย มีความน่าเชื่อถือและสามารถทำความเข้าใจได้มากขึ้น และเนื่องจากการศึกษานี้ต้องการศึกษาถึงผลกระทบจากภาษี โดยเฉพาะภาษีสรรพสามิต ต่อสุราผลไม้ นำเข้าและของไทย ดังนั้นความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องของการบริโภค จึงนำไปสู่ผลกระทบที่มีต่อทั้งผู้นำเข้า และผู้ผลิตภายในประเทศ ด้วยเหตุนี้ในการทำการสอบถามจึงครอบคลุมไปถึงผู้นำเข้าและผู้ผลิตด้วย ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจในผลกระทบของภาษีสรรพสามิตที่มีต่อตลาดสุราผลไม้ในประเทศไทยอย่างแท้จริง

โดยทำการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวงจรสุราผลไม้ในประเทศไทย อันได้แก่ ผู้บริโภคสุราผลไม้ในประเทศไทย ผู้ประกอบการนำเข้าสุราผลไม้ และผู้ผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทย

ก. ผู้บริโภคสุราผลไม้

เป็นการสุ่มโดยใช้แบบสอบถามผู้บริโภคสุราผลไม้จำนวน 400 คน ในกรุงเทพฯทั้งหมด เหตุที่ทำการสัมภาษณ์เฉพาะคนกรุงเทพฯ เนื่องจากตลาดผู้บริโภคสุราผลไม้ของคนกรุงเทพฯคิดเป็นร้อยละ 60 ของปริมาณการบริโภคทั่วประเทศ จึงใช้คนกรุงเทพฯเป็นตัวแทนความคิดเห็นของคนไทยที่บริโภคสุราผลไม้ โดยครอบคลุมทั้งผู้ที่บริโภคสุราผลไม้ไทย สุราผลไม้ นำเข้า และบริโภคทั้งสองประเภท รวมถึงผู้ที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคทั้งที่เลิกบริโภคเนื่องด้วยสาเหตุใดๆ และที่ปรับเปลี่ยนประเภทสุราผลไม้ที่บริโภค โดยสุราผลไม้ที่ทำการสอบถามถึง ประกอบด้วยไวน์แชมเปญ ไวน์คูลเลอร์ และเชอวี

เนื้อหาหลักที่ทำการสอบถามประกอบด้วยเหตุผล ความคิดเห็นรวมถึงทัศนคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค ซึ่งในส่วนของเหตุผลนั้น จะเน้นถึงเหตุผลในการเลือกบริโภคสุราผลไม้แต่ละประเภท เหตุผลในการเลิกบริโภคสุราผลไม้แต่ละประเภท ปัจจัยในการเลือกบริโภค เหตุผลในการบริโภคสุราผลไม้ นำเข้า หรือสุราผลไม้ไทย ส่วนความคิดเห็นจะเน้นถึงความคิดเห็นต่อราคา และทัศนคติต่อสุราผลไม้จากแหล่งผลิตที่ต่างกัน และในที่สุดท้ายคือการปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมกรรมการบริโภค จะเป็นการสอบถามถึงสาเหตุและแนวทางแห่งการปรับเปลี่ยน ตัวอย่างแบบสอบถามผู้บริโภค แสดงไว้ในภาคผนวก จ

ข. ผู้นำเข้าสู่ราผลไม้

สำหรับผู้นำเข้าสู่ราผลไม้นั้น จะเป็นผู้ที่สะท้อนปัญหาและผลกระทบได้ดีอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อสุราผลไม้นำเข้า ซึ่งถูกจัดว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย และถือเป็นเป้าหมายในการรณรงค์ลดการบริโภคในช่วงที่เศรษฐกิจถดถอย โดยรายชื่อบริษัทผู้นำเข้าเป็นรายชื่อที่ได้จากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ซึ่งมีทั้งหมดในปี พ.ศ.2541 จำนวน 48 บริษัท โดยรายนามผู้นำเข้าแสดงในภาคผนวก ฉ

การสอบถามโดยใช้แบบสอบถาม เป็นการขอข้อมูลทางด้านการตลาดเกี่ยวกับข้อมูลปริมาณการนำเข้า สัดส่วนที่เกี่ยวข้องกับราคาสินค้า และปริมาณการจัดจำหน่าย ส่วนกลยุทธ์การตลาด จะเน้นถึงกลยุทธ์ทางราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย กลุ่มเป้าหมาย และส่วนสุดท้ายคือผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจและอัตราภาษีศรัทธพสามิตที่มีต่อยอดจำหน่าย และการปรับตัวต่อสภาวะและผลกระทบที่เกิดขึ้น

ค. ผู้ผลิตสุราผลไม้มากภายในประเทศ

จากอดีตถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างที่เกี่ยวกับผู้ผลิตสุราผลไม้มากในประเทศ กล่าวคือ บางบริษัททำการจดทะเบียนไว้ แต่ไม่มีการผลิต และไม่ได้เริ่มผลิตจริงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ บ้างก็เลิกกิจการแต่มีรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้ผลิตมาถึงปัจจุบัน ดังนั้นจากการประมวลข้อมูลที่ได้จากกรมศรัทธพสามิต จากสื่อสิ่งพิมพ์ และจากการติดต่อด้วยตนเอง จึงสรุปได้ว่าผู้ผลิตสุราผลไม้มากในประเทศไทยมีทั้งหมดเพียง 5 บริษัทที่ทำการผลิตจริงในปัจจุบัน จึงทำการติดต่อขอสัมภาษณ์โดยรายชื่อทั้ง 5 บริษัทอยู่ในภาคผนวก ช

ข้อมูลที่ขอสัมภาษณ์นั้น เป็นข้อมูลทางการตลาด เช่น ช่องทางการจัดจำหน่าย กลุ่มเป้าหมาย สินค้าอื่น ๆ ที่ถือเป็นคู่แข่งทางการค้า และกลยุทธ์ทางการตลาด ส่วนสำคัญต่อมาคือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีศรัทธพสามิตที่มีต่อ ยอดจำหน่าย และสภาพการผลิตโดยรวม กลยุทธ์และการปรับตัวทางการตลาดต่อสภาวะและ

ผลกระทบที่เกิดขึ้น และส่วนสุดท้ายคือความคิดเห็นต่อนโยบายภาครัฐที่มีต่อผู้ผลิตสุราผลไม้ในปัจจุบัน และนโยบายภาครัฐที่ผู้ผลิตสุราผลไม้ไทยต้องการให้มีเพื่อช่วยส่งเสริมการผลิตสุราผลไม้

เมื่อทำการศึกษารอบคอบถึงผู้บริโภค ผู้ผลิตสุราผลไม้ไทย และผู้ประกอบการนำเข้าสุราผลไม้ต่างประเทศแล้ว จะนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ร่วมกับผลการศึกษาที่ได้จากแบบจำลอง และผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากภาษีในส่วนแรกและส่วนที่สองตามลำดับ เพื่อนำไปสู่ผลสรุปผลกระทบที่แท้จริงที่เกิดกับอุปสงค์การบริโภคในประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากวิธีการศึกษาที่แสดงไว้ในบทที่ 5 ที่ทำการประมาณค่าสมการอุปสงค์สุราผลไม้แบบมหภาค และหาค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน เพื่อนำไปขยายผลต่อเนื่องถึงส่วนต่างๆ เช่น ผลของภาษีสรรพสามิตที่มีต่ออุปสงค์การบริโภค และรายได้รัฐจากภาษี รวมถึงการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดสุราผลไม้ในประเทศไทย นำไปสู่ผลที่ได้ที่จะแสดงในบทนี้

6.1 ผลการประมาณค่าแบบจำลองอุปสงค์สุราผลไม้

จากสมการอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทยในบทที่ 5 ซึ่งมีรูปแบบสมการที่ใช้เป็นแบบ Cobb-Douglas และมีการแปลงสมการเป็นเส้นตรงแบบล็อกการิทึม และใช้วิธีการประมาณค่าที่เรียกว่า SURE คือประมาณค่าสมการอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้าและสมการสุราผลไม้ไทยพร้อมกันทั้ง 2 สมการ โดยมีเงื่อนไขระหว่างสมการที่ทำให้ค่าความยืดหยุ่นในการทดแทนกันมีค่าเท่ากัน ได้ผลการประมาณค่าดังนี้

ก. สมการอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้นำเข้า

$$\begin{aligned} \ln Q_m = & -51.657 - 1.962 \ln P_m + 0.130 \ln P_d + 0.195 \ln P_B + 5.427 \ln GDP \dots (6.1) \\ & (-3.894)^* \quad (-7.585)^* \quad (1.191) \quad (0.6411) \quad (5.506)^* \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.873 \quad \bar{R}^2 = 0.862 \quad MSE = 0.046 \quad F - Stat = 78.610$$

ข. สมการอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ไทย

$$\begin{aligned} \ln Q_d = & -78.468 + 0.103 \ln P_m - 1.936 \ln P_d + 0.526 \ln P_B + 7.165 \ln GDP \dots (6.2) \\ & (-2.840)^* \quad (-1.216) \quad (-7.566)^* \quad (0.693) \quad (3.219)^* \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.367 \quad \bar{R}^2 = 0.353 \quad MSE = 0.557 \quad F - Stat = 8.296$$

หมายเหตุ : ค่าในวงเล็บคือค่าทางสถิติ t (T-Statistics)

* แสดงว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

จากการประมาณค่าด้วยเทคนิค SURE แบบมีข้อจำกัดนี้ เมื่อวิเคราะห์ค่าทางสถิติ R^2 และ t-stat จะเห็นว่าสมการอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม่นำเข้าได้ผลดี โดยมีค่า R^2 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงความเหมาะสมในการประมาณค่าตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระที่มีในสมการ โดยมีค่าสูงถึง 0.873 ส่วนค่า t-stat ที่บอกถึงระดับความเชื่อมั่นของค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ ก็มีค่าที่แสดงให้เห็นถึงระดับความเชื่อมั่นที่มากกว่า 95% ในตัวแปรราคาสุราผลไม่นำเข้าและตัวแปรรายได้ ยกเว้นตัวแปรราคาสุราผลไม้น้ำตาลและราคาเบียร์ที่ไม่ผ่านระดับความเชื่อมั่นที่ 95% แสดงว่ามีเพียงตัวแปรราคาสุราผลไม่นำเข้าและรายได้ผู้บริโภคเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์และความสามารถในการอธิบายปริมาณการบริโภคสุราผลไม่นำเข้าที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 %

ในส่วนของสมการสุราผลไม้น้ำตาลนั้น ค่า R^2 ที่ได้ค่อนข้างน้อย ซึ่งหมายความว่าความสามารถในการอธิบายตัวแปรอิสระด้วยตัวแปรตามไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนค่า t-stat ที่ได้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรราคาสุราผลไม้น้ำตาลนำเข้าและรายได้ผู้บริโภค ผ่านระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เว้นแต่ตัวแปรราคาสุราผลไม้น้ำตาลนำเข้าและราคาเบียร์ที่ไม่ผ่านระดับความเชื่อมั่นที่ 95% แสดงว่ามีเพียงตัวแปรราคาสุราผลไม้น้ำตาลและรายได้ผู้บริโภคเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์และความสามารถในการอธิบายปริมาณการบริโภคสุราผลไม้น้ำตาลนำเข้าที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 %

จากค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรต่างๆ ซึ่งคือค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อตัวแปรนั้นๆ ได้เครื่องหมายหน้าตัวแปรตรงตามที่คาดไว้ และตรงตามเหตุผลทางทฤษฎี โดยค่าที่ได้จากการประมาณ มีค่าดังตารางที่ 6.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.1 ค่าความยืดหยุ่นที่ได้จากการประมาณค่าสมการอุปสงค์

ค่าความยืดหยุ่น/สมการ	สมการอุปสงค์สุราผลไม่นำเข้า	สมการอุปสงค์สุราผลไม้ไทย
ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสุราผลไม่นำเข้า	-1.962	0.103
ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสุราผลไม้ไทย	0.130	-1.936
ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาเบียร์	0.195	0.526
ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้	5.427	7.165
ค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน	-2.066	

ค่าความยืดหยุ่นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ถ้าราคาสุราผลไม่นำเข้าเพิ่มขึ้น 1% ในขณะที่ตัวแปรอื่น ๆ มีค่าคงที่ จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม่นำเข้าลดลง 1.962% ทำนองเดียวกัน ถ้าราคาสุราผลไม้ไทยเพิ่มขึ้น 1% ในขณะที่ตัวแปรอื่น ๆ มีค่าคงที่ จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ไทยลดลง 1.936% แสดงให้เห็นว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีค่าสูงทั้งในกรณีของสุราผลไม่นำเข้าและสุราผลไม้ไทย ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของราคามีผลกระทบต่อปริมาณการบริโภคอย่างมาก

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เชิงไขว้ระหว่างปริมาณการบริโภคและราคาสินค้าคนละประเภท ในกรณีของสุราผลไม่นำเข้า จากค่าที่ได้แสดงให้เห็นว่า การเพิ่มขึ้นของราคาสุราผลไม้ไทย 1% ในขณะที่ตัวแปรอื่นคงที่ จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม่นำเข้าเพิ่มขึ้น 0.130% และเมื่อราคาเบียร์เพิ่มขึ้น 1% ในกรณีที่ตัวแปรอื่นคงที่ จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม่นำเข้าเพิ่มขึ้น 0.195% ส่วนในกรณีของสุราผลไม้ไทย การเพิ่มขึ้นของราคาสุราผลไม่นำเข้า 1% ในกรณีที่ตัวแปรอื่นคงที่ จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ไทยเพิ่มขึ้น 0.103% และเมื่อราคา

เบียร์เพิ่มขึ้น 1% ในขณะที่ตัวแปรอื่นคงที่ จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าเพิ่มขึ้น 0.526% จากเครื่องหมายของค่าความยืดหยุ่นไขว้ที่ต่างก็มีค่าเป็นบวก แสดงให้เห็นว่าสุราผลไม้ไทยและเบียร์ มีลักษณะเป็นสินค้าทดแทนสุราผลไม้นำเข้า ในขณะที่สุราผลไม้นำเข้าและเบียร์ ก็เป็นสินค้าทดแทนสุราผลไม้ โดยพิจารณาความสามารถในการทดแทนกันได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาในแง่ของค่าความยืดหยุ่นไขว้ระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย ค่าความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้าต่อราคาสุราผลไม้ไทย และค่าความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์สุราผลไม้ไทยต่อราคาสุราผลไม้นำเข้า ซึ่งมีค่าต่ำมากทั้งสองกรณี แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม้ไทยไม่มีผลต่อปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้ามากนัก ขณะที่เทียบกับที่ราคาสุราผลไม้นำเข้ามีผลต่อปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ไทยต่ำมากเช่นกัน ซึ่งหมายความว่าความสามารถในการทดแทนกันของสุราผลไม้ทั้งสองประเภทค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ ราคาโดยเปรียบเทียบไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคเลือกระหว่างการบริโภคสุราผลไม้ไทยหรือสุราผลไม้นำเข้า ซึ่งในกรณีที่สุราผลไม้นำเข้ามีราคาสูงขึ้นมาก ๆ แม้ว่าสุราผลไม้ไทยจะมีราคาเท่าเดิม ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้บริโภคจะลดการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าและหันมาบริโภคสุราผลไม้ไทยแทนเท่าใดนัก

ในส่วนของความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคต่อราคาเบียร์ จะเห็นว่ามีค่าความยืดหยุ่นต่ำทั้งในกรณีของสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงของราคาเบียร์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทยไม่มากนัก โดยเฉพาะในกรณีของสุราผลไม้นำเข้า ซึ่งมีค่าต่ำมากเพียง 0.195 หมายความว่าในกรณีของสุราผลไม้นำเข้า ราคาไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคเลือกบริโภคระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและเบียร์ โดยการเปลี่ยนแปลงของราคาเบียร์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าเล็กน้อย แต่ในกรณีของสุราผลไม้ไทย จะเห็นว่าค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการบริโภคต่อราคาเบียร์สูงกว่าในกรณีของสุราผลไม้นำเข้าอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าเบียร์มีความสามารถในการทดแทนสุราผลไม้ไทยได้ในระดับที่มากกว่าในกรณีของสุราผลไม้นำเข้า สาเหตุสำคัญอาจเป็นเพราะระดับราคาสินค้าที่ใกล้เคียงกันมากกว่า ระดับแอลกอฮอล์ของไวน์คูลเลอร์และเบียร์ซึ่งมีระดับใกล้เคียงกัน และเป็นเครื่องดื่มที่มีฟอง เนื่องจากการบรรจุแก๊สเหมือนกัน

นอกจากนี้เมื่อเทียบค่าความยืดหยุ่นไขว้ของตัวแปรต่างๆแล้ว จากสมการที่ 6.1 แสดงให้เห็นว่า เบียร์มีความสามารถในการทดแทนสุราผลไม้ไทย ได้ดีกว่าสุราผลไม้นำเข้าด้วยซ้ำ ซึ่งค่าความยืดหยุ่นไขว้มีความแตกต่างกันพอสมควร โดยค่าความยืดหยุ่นไขว้ของสุราผลไม้ไทยต่อราคาเบียร์เท่ากับ 0.526 ในขณะที่ต่อราคาสุราผลไม้นำเข้าเท่ากับ 0.103 ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาจากสมการที่ 6.2 แสดงให้เห็นว่าเบียร์ก็มีความสามารถในการทดแทนสุราผลไม้นำเข้าได้ดีกว่าสุราผลไม้ไทย แต่มีค่าต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จากค่าความยืดหยุ่นของสุราผลไม้นำเข้าต่อราคาเบียร์ที่เท่ากับ 0.195 ในขณะที่ต่อราคาสุราผลไม้ไทยเท่ากับ 0.130

ในส่วนของรายได้ผู้บริโภค จากผลของการประมาณแสดงให้เห็นว่าเมื่อรายได้ผู้บริโภคหรือผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเบื้องต้นเพิ่มขึ้น 1% และตัวแปรอื่นมีค่าคงที่ จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าเพิ่มขึ้น 5.427% และทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ไทยเพิ่มขึ้น 7.165% ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าความยืดหยุ่นของรายได้ผู้บริโภค แสดงให้เห็นว่ารายได้เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคสุราผลไม้มาก และมีอิทธิพลต่อสุราผลไม้ไทยมากกว่าสุราผลไม้นำเข้า ซึ่งหมายความว่าหากรายได้ผู้บริโภคเพิ่มจะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ทั้งนำเข้าและของไทยเพิ่มเป็นปริมาณมาก เมื่อพิจารณาจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย ค่าความยืดหยุ่นที่ได้ก็สอดคล้องกับความเป็นจริง ในกรณีที่เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโต และอัตราการขยายตัวสูง ดังในช่วงปี 2535-2539 ทำให้ปริมาณการนำเข้าไวน์จากต่างประเทศ เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณมาก ในขณะที่เศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรง ดังในช่วงปี 2540 เป็นต้นมา ก็ส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าไวน์จากต่างประเทศลดต่ำลงอย่างมาก

การที่ค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ของสุราผลไม้ไทยมีค่ามากกว่าค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ของสุราผลไม้นำเข้า อาจขัดกับการคาดการณ์ อย่างไรก็ตามหากจะคิดเป็นมูลค่าการบริโภคสุราผลไม้ที่เพิ่มขึ้น จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นแล้ว มูลค่าสุราผลไม้นำเข้าจะเพิ่มตามรายได้มากกว่า เนื่องจากระดับราคาสุราผลไม้นำเข้าสูงกว่าสุราผลไม้ไทยมาก

เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นระหว่างอุปสงค์การบริโภคต่อราคา และรายได้แล้ว จะเห็นว่าในทั้งปริมาณสุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้นำเข้า ต่างก็มีความสัมพันธ์กับรายได้ในเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่า โดยมีค่าที่แตกต่างกันพอสมควร โดยในกรณีของสุราผลไม้นำเข้า ค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้มีค่าเกือบ 2.8 เท่าของราคา ในขณะที่ในกรณีของสุราผลไม้ไทย ค่าความยืดหยุ่นของรายได้ต่อราคามีค่าถึง 3.7 เท่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อขึ้นนโยบายทางราคาในขณะที่รายได้ผู้บริโภคเพิ่มสูงขึ้น นโยบายราคาจะไม่ได้ผลที่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากรายได้ที่เพิ่มขึ้น จะเป็น

ตัวพยุกระดับการบริโภคไม่ให้ลดต่ำลงดังที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม นโยบายราคาจะส่งผลต่อผลผลิตสุราผลไม้ไทยมากกว่าผลผลิตสุราผลไม้นำเข้าเล็กน้อย

จากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้และราคาที่ได้ เมื่อพิจารณาในแง่ Real Term แสดงว่าในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตในอัตรา 5 % จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าเพิ่มขึ้นประมาณ 27 % จากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาซึ่งเท่ากับ 5.427 ดังนั้นการเพิ่มราคาสุราผลไม้นำเข้าเพื่อที่จะยับยั้งการเติบโตของอุปสงค์ของสุราผลไม้นำเข้า ต้องเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 2.8 เท่าของการเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือประมาณ 14 % เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาเท่ากับ -1.962

ส่วนค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันที่ได้ แสดงว่าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของราคาสุราผลไม้นำเข้าต่อราคาสุราผลไม้ไทยไป 1% ทำให้สัดส่วนของปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าต่อสุราผลไม้ไทยลดลง 2.066% โดยทั่วไปค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันที่มากกว่า 1 นี้จะแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการทดแทนดี โดยแสดงให้เห็นว่าเมื่อราคาสุราผลไม้ต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงราคาเป็นเปอร์เซ็นต์ที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคาสุราผลไม้ไทยแล้ว จะทำให้การบริโภคสุราผลไม้ไทยเมื่อเทียบกับสุราผลไม้นำเข้าเป็นเปอร์เซ็นต์ที่มากขึ้น

แต่หากวิเคราะห์ร่วมกับสมการอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ที่ได้ ค่าความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์การบริโภคนำเข้าที่มีต่อราคาสุราผลไม้ไทยที่มีค่าต่ำคือ 0.130 ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์มีน้อยมาก หรือความสามารถในการทดแทนกันไม่ดีเท่าที่ควร เช่นเดียวกับค่าความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ไทยที่มีต่อราคาสุราผลไม้นำเข้า ซึ่งมีค่าเพียง 0.103 ดังนั้นสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์คือ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนราคาระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและราคาสุราผลไม้ไทย ในกรณีที่สุราผลไม้นำเข้ามีสัดส่วนที่เปลี่ยนแปลงของราคามากกว่าสุราผลไม้ไทย กล่าวคือราคาสูรานำเข้าเพิ่มขึ้นเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่าสุราไทยที่เพิ่มขึ้น จนทำให้สัดส่วนของราคาสูรานำเข้าต่อสุราไทยเพิ่มขึ้น สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาก็คือปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าลดลงเป็นปริมาณมากเนื่องจากสุราต่างประเทศมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาสูรานำเข้ามาก ในขณะที่ปริมาณการบริโภคสุราไทยอาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงราคา แต่ไม่มากเท่าในกรณีของสุราผลไม้นำเข้า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงราคาน้อยกว่า จึงทำให้สัดส่วนระหว่างปริมาณการบริโภคนำเข้าต่อปริมาณการบริโภคสุราไทยลดลงนั่นเอง

ยกตัวอย่างให้เห็นภาพชัดเจนคือ สมมติในกรณีที่ราคาสุราผลไม้เพิ่มขึ้น 1 % ในขณะที่ราคาสุราผลไม้ไทยคงที่ ทำให้ราคาเปรียบเทียบเปลี่ยนแปลงคือ ราคาสุราผลไม้นำเข้าต่อราคาสุราผลไม้ไทยเพิ่มขึ้น 1 % ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านปริมาณการบริโภคคือ ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าลดลง 1.962% เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาสุราผลไม้นำเข้า และปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ไทยเพิ่มขึ้น จากผลของการทดแทนกัน 0.130% ทำให้สัดส่วนเปรียบเทียบปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าต่อปริมาณสุราผลไม้ไทย ลดลง 2.066% ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการลดลงของอุปสงค์ต่อราคาของสุราผลไม้นำเข้า โดยเป็นผลจากการทดแทนกันเป็นส่วนน้อย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.2 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆในการจำลองหาอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ นำเข้า เปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

ช่วงที่	ราคา cif	อัตราภาษี ศุลกากร	อัตราภาษี สรรพสามิต	อัตรา ภาษีมูลค่า เพิ่ม	ราคาสุรา ผลไม้นำเข้า	ราคาสุรา ผลไม้ไทย	ราคาเบียร์	รายได้ ผู้บริโภค	ปริมาณจาก แบบจำลอง	ปริมาณการ บริโภคจริง	ความแตกต่าง ของปริมาณจริง กับแบบจำลอง
2	-3.19	-1.00	0.00	0.00	-3.56	22.97	-4.93	5.74	47.79	29.56	-18.23
3	-13.46	-1.01	0.00	0.00	-13.79	-1.18	-4.20	4.35	66.88	80.97	14.09
4	-37.37	0.00	100.00	0.00	-12.76	-11.53	-2.75	2.46	45.95	33.40	-12.55
5	5.69	-1.02	0.00	0.00	5.29	-18.06	-11.53	0.00	-14.05	-18.15	-4.10
6	13.12	0.00	25.00	42.86	44.73	-1.72	8.29	-7.25	-67.38	-62.67	4.71
7	-12.74	-1.03	10.00	0.00	-0.96	-10.21	-8.79	-4.16	-21.65	-23.91	-2.26

6.2 การจำลองผลของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆที่มีต่อปริมาณสุราผลไม่นำเข้า

การจำลองผลจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆที่มีผลต่อการบริโภคสุราผลไม่นำเข้าดังแสดงในตารางที่ 6.2 นั้น ผลที่ได้จะเห็นว่าความแตกต่างจากผลของแบบจำลองกับอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคที่เกิดขึ้นจริงมีไม่ถึง 20% และมีความใกล้เคียงกันมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ 5 6 และ 7 ที่สามารถจำลองผลที่มีความคลาดเคลื่อนเพียง -4.10 4.71 และ -2.26% ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามการประมาณอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคนั้น ที่สำคัญคือ การต้องทราบค่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆ โดยตัวแปรที่สามารถทราบถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องคืออัตราภาษีประเภทต่างๆเท่านั้น ในขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอื่นๆนั้น ยกที่จะคาดการณ์ได้ถูกต้อง ได้แก่ราคา C.I.F. ราคาสุราผลไม้นำเข้า ราคาเบียร์ และรายได้ผู้บริโภค

ตัวแปรที่สำคัญและมีผลต่อการประมาณอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคสุราผลไม่นำเข้าอย่างมาก คือตัวแปรราคา C.I.F. และตัวแปรรายได้ผู้บริโภค เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคา C.I.F. มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม่นำเข้า ซึ่งจากค่าความยืดหยุ่นที่ได้ในสมการที่ 6.1 แสดงให้เห็นว่าราคาสุราผลไม่นำเข้ามีอิทธิพลต่อปริมาณการบริโภคสุราผลไม่นำเข้ามาก ซึ่งค่าความยืดหยุ่นมีค่า -1.962 เช่นเดียวกับตัวแปรรายได้ผู้บริโภค ซึ่งค่าความยืดหยุ่นมีค่ามากถึง 5.427 ซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของรายได้ผู้บริโภคทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคสุราผลไม่นำเข้ามากนั่นเอง

เมื่อพิจารณาตัวแปรราคา C.I.F. จะพบว่าแนวโน้มต่ำลงมาเรื่อยๆจากช่วงแรกของการศึกษา จนมีจุดต่ำสุดในช่วงที่มีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตจาก 20 เป็น 40 หลังจากนั้นก็มีค่าเพิ่มขึ้น จากสาเหตุสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนโดยการลอยตัวค่าเงินบาท จนถึงช่วงที่ปรับอัตราภาษีสรรพสามิตจากอัตรา 50 เป็น 55 ราคา C.I.F. ก็เริ่มมีค่าลดลงจนมีราคาเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกับราคาเฉลี่ยในช่วงอัตราภาษีสรรพสามิตที่ 40 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านอกจากราคา C.I.F. จะได้รับอิทธิพลจากการปรับตัวของผู้ประกอบการนำเข้าสุราผลไม้นำเข้าที่มีราคาต่ำลงแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญคืออัตราแลกเปลี่ยนอีกด้วย (ทั้งนี้ ระดับราคา C.I.F. ที่ต่ำสุดจากขอบเขตของการศึกษาคือ ราคา C.I.F. ในช่วงที่อัตราสรรพสามิตเท่ากับ 40 ซึ่งหลังจากนั้น ราคา C.I.F. ก็ไม่เคยปรับตัวต่ำลงไปกว่านั้น)

ส่วนการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรราคาสุราผลไม้ไทย และราคาเบียร์ เป็นที่น่าสังเกตว่าการปรับเปลี่ยนของระดับราคา ไม่เป็นไปตามการเพิ่มขึ้นของอัตราภาษีสรรพสามิตที่เพิ่มขึ้น โดยราคาแท้จริงของทั้งสุราผลไม้ไทยและเบียร์กลับมีแนวโน้มลดต่ำลงเรื่อยๆ อาจเป็นเพราะผู้ผลิตสามารถกำหนดราคา ณ โรงงานที่ใช้เป็นฐานภาษีได้เอง เนื่องจากเป็นสุราที่ผลิตขึ้นในประเทศ (เบียร์ส่วนใหญ่ในประเทศไทยผลิตในประเทศ) ดังนั้นการประมาณการเปลี่ยนแปลงระดับราคาจากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตจึงเป็นไปได้ยาก อย่างไรก็ตาม ตัวแปรราคาสุราผลไม้ไทยและราคาเบียร์ ต่างเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ไม่นำเข้ามากนัก ดังนั้นถึงแม้ว่าการประมาณราคาเครื่องดื่มทั้งสองชนิดนี้จะเป็นไปได้ยาก แต่ความคลาดเคลื่อนจากการประมาณราคาดังกล่าวจะมีผลต่อการคลาดเคลื่อนของอัตราการผลิตปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าเพียงเล็กน้อย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.3 การวิเคราะห์ผลกระทบจากของภาษี

ผลกระทบของภาษีที่มีต่อสุราผลไม้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นสำคัญคือ ผลต่ออุปสงค์การบริโภค และผลต่อรายได้ของรัฐบาลจากภาษี โดยมุ่งเน้นที่ผลที่จะกระทบต่อสุราผลไม้ นำเข้าเป็นหลัก ดังนี้

6.3.1 ผลกระทบจากภาษี ต่ออุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้

เมื่อทำการประมาณสมการอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ทั้งสองแหล่งได้แล้ว ในขั้นนี้จะวิเคราะห์ถึงผลของภาษีสรรพสามิตต่ออุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ โดยจะใช้ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงราคาอันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิตเป็นตัววิเคราะห์ โดยเน้นที่การปรับเพิ่มอัตราภาษีไวน์และแชมเปญ เนื่องจากมีการปรับเพิ่มถึง 3 ครั้ง จากอัตรา 20 เป็น 55 ในช่วงปี พ.ศ. 2539 ถึง 2541 โดยจะวิเคราะห์ผลต่ออุปสงค์การบริโภค และผลของความสามารถในการทดแทนกัน เนื่องจากการปรับตัวของราคาสุราผลไม้ นั้น เป็นผลโดยตรงต่อภาวะเศรษฐกิจและกำลังซื้อของผู้บริโภค จากผลที่ได้ของแบบจำลอง ดังนั้นจึงต้องวิเคราะห์ผลจากสภาพเศรษฐกิจ และรายได้ผู้บริโภค ควบคู่กันไปด้วย

ในกรณีของสุรานำเข้า จากผลของแบบจำลองที่ได้ ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อปริมาณการบริโภคคือ ราคาสุราผลไม้ นำเข้าและรายได้ผู้บริโภค โดยวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรดังกล่าวในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งรวมอยู่ในขอบเขตการศึกษานี้ด้วย ดังนี้

ในแง่ของรายได้ผู้บริโภค ผลที่ได้จากแบบจำลองแสดงให้เห็นว่าการลดลงของรายได้ผู้บริโภคมีผลต่อการลดลงของปริมาณการบริโภคสุราผลไม้เป็นปริมาณมาก ดังนั้นจากรายได้ของคนไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดในช่วงหลายปีที่ผ่านมา น่าจะเป็นสิ่งที่อธิบายได้ดีถึงปริมาณสุราผลไม้ที่นำเข้าจากต่างประเทศ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันเช่นเดียวกัน โดยในขณะที่ GDP มีอัตราการเติบโตสูงขึ้น ปริมาณการนำเข้าไวน์จากต่างประเทศก็สูงขึ้นเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างการเพิ่มขึ้นของ GDP ก่อนปี 2539 ซึ่งทำให้ปริมาณการนำเข้าไวน์สูงขึ้นเป็นปริมาณมาก และลดต่ำลงอย่างฮวบฮาบเมื่อ GDP ลดลงภายหลังปี 2539 โดยเปรียบเทียบจากตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3 แสดงการเปรียบเทียบ GDP กับปริมาณนำเข้าไว้ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2541

ปี	GDP(ล้านบาท)	ปริมาณนำเข้า(พันลิตร)
2536	2,473,937	2,067,238
2537	2,695,413	3,174,585
2538	2,946,252	4,885,493
2539	3,119,621	10,109,203
2540	3,074,528	6,880,082
2541	2,743,360	2,859,400

จากผลของรายได้ผู้บริโภครวมต่อปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ จะเห็นว่าเมื่อรายได้สูงขึ้น การบริโภคสุราผลไม้ไม่น่าเข้าก็มากขึ้นด้วย การรักษาระดับการบริโภคไม่ให้สูงขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของรายได้ ต้องอาศัยนโยบายที่มีประสิทธิภาพ และนโยบายที่มักใช้ในการลดการบริโภคโดยทั่วไปคือ นโยบายราคา

เมื่อพิจารณาตัวแปรราคาสุราผลไม้นำเข้า ดังสมการที่ 5.3 สามารถแยกวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ราคาสุราผลไม้นำเข้า อัตราภาษีศุลกากร อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม และอัตราภาษีสรรพสามิต

ในส่วนของอัตราภาษีศุลกากร มีการปรับลดลงทุกปี ตามเงื่อนไขขององค์การการค้าโลก โดยปรับลดลงปีละ 0.6% จากร้อยละ 60 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 และอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มมีการปรับเพิ่มและลดในช่วงเวลาสั้นๆคือ ปรับเพิ่มเป็นร้อยละ 10 จากเดิม ร้อยละ 7 ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540 และปรับกลับเป็นร้อยละ 7 ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2542

เมื่อวิเคราะห์อัตราภาษีดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีศุลกากร น่าจะทำให้ราคาเปลี่ยนแปลงโดยทำให้ราคาต่ำลง แต่เป็นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในขณะที่ผลจากอัตรามูลค่าเพิ่มน่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาเพิ่มขึ้นในขณะที่อัตราเพิ่มมาที่ 10% ซึ่งเป็นช่วงสั้นๆเท่านั้น ดังนั้นผลของภาษีทั้งสองประเภทจึงไม่น่าจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม้มากเท่าผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิต โดยผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีทั้งสองประเภท ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆคงที่ คงจะส่งผลให้ปริมาณการบริโภคเปลี่ยนแปลงดังนี้

ตารางที่ 6.4 แสดงการจำลองการเปลี่ยนแปลงราคาและอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีศุลกากร ในขณะที่กำหนดให้ตัวแปรอื่นมีค่าคงที่

การปรับอัตราภาษีศุลกากร		การเปลี่ยนแปลงของราคาสุราต่างประเทศ(%)	การเปลี่ยนแปลงของปริมาณนำเข้า(%)
อัตราเดิม	อัตราใหม่		
0.6	0.594	-0.38	0.74
0.594	0.588	-0.38	0.74
0.588	0.582	-0.38	0.75
0.582	0.576	-0.38	0.75

ตารางที่ 6.5 แสดงการจำลองการเปลี่ยนแปลงราคาและอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่กำหนดให้ตัวแปรอื่นมีค่าคงที่

การปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม		การเปลี่ยนแปลงของราคาสุราต่างประเทศ(%)	การเปลี่ยนแปลงของปริมาณนำเข้า(%)
อัตราเดิม	อัตราใหม่		
0.07	0.1	2.8	-5.28

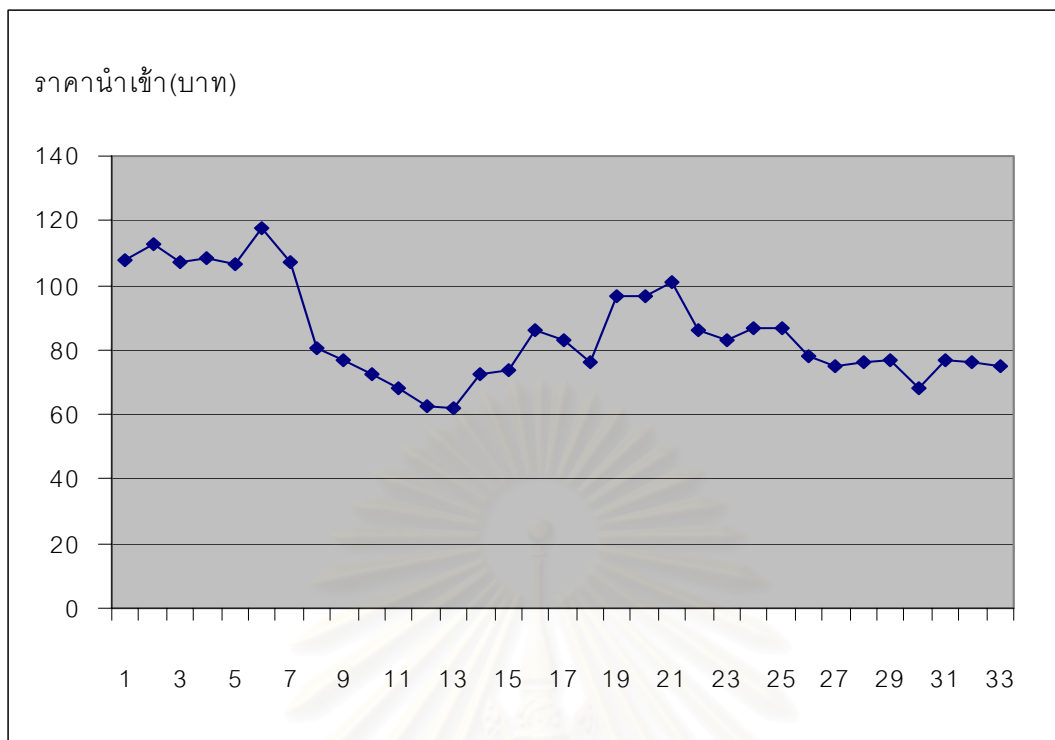
ในส่วนของอัตราภาษีสรรพสามิตที่ได้มีการปรับเพิ่มอย่างต่อเนื่อง คือปรับเพิ่มอัตราภาษีไวน์และแชมเปญจากอัตรา 20 เป็นอัตรา 40 ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2539 ปรับเพิ่มเป็นอัตรา 50 ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2540 และปรับเพิ่มเป็นอัตรา 55 ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 ส่วนอัตราภาษีสรรพสามิตไวน์คูลเลอร์ ปรับเพิ่มจากอัตรา 20 เป็น 25 ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2540

จากสมการที่ 5.3 ในบทที่ 5 ถ้าสมมติให้ค่าอัตราภาษีศุลกากร อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ราคานำเข้า และค่าการตลาดคงที่ การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตจากอัตรา 20 เป็น 40 จะทำให้ราคาสุราผลไม้นำเข้าเพิ่มขึ้น 39.3% เมื่ออัตราภาษีสรรพสามิตเพิ่มขึ้นจากอัตรา 40 เป็นอัตรา 50 จะทำให้ราคาสุราผลไม้นำเข้าราคาเพิ่มขึ้น 24.5% และเมื่ออัตราภาษีสรรพสามิตเพิ่มขึ้นจากอัตรา 50 เป็นอัตรา 55 จะทำให้ราคาสุราผลไม้นำเข้าราคาเพิ่มขึ้น 13.9% และผลจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสุราผลไม้นำเข้า นำไปสู่ผลสืบเนื่องที่มีต่อปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าดังนี้คือ

จากสมการแสดงปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้า(สมการที่ 6.1) หากผลของการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม้นำเข้า เป็นไปดังการเปลี่ยนแปลงข้างต้น และกำหนดให้ราคาสุราผลไม้ไทย ราคาเบียร์และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติมีค่าคงที่ ผลที่ได้คือ เมื่ออัตราภาษีสรรพสามิตเปลี่ยนจากอัตรา 20 เป็น 40 จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าลดลง 48 % เมื่ออัตราภาษีสรรพสามิตเปลี่ยนจากอัตรา 40 เป็น 50 จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าลดลง 35 % เมื่ออัตราภาษีสรรพสามิตเปลี่ยนจากอัตรา 50 เป็น 55 จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าลดลง 22.5 % แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นในทางที่คาดคะเนโดยอาศัยข้อสมมติที่ว่าค่าต่างๆมีค่าคงที่ แต่ในความเป็นจริงค่าที่สมมติดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะราคาสุราผลไม้นำเข้าที่มีการเปลี่ยนแปลง ตามกลยุทธ์ทางการตลาดของผู้นำเข้า

ตารางที่ 6.6 แสดงการจำลองการเปลี่ยนแปลงของราคาและอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้า เมื่อเกิดการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิต ในขณะที่กำหนดให้ตัวแปรอื่นมีค่าคงที่

การปรับอัตราภาษีสรรพสามิต		อัตราการเปลี่ยนแปลง ราคาสุราต่างประเทศ	อัตราการเปลี่ยนแปลง ปริมาณนำเข้า
อัตราเดิม	อัตราใหม่		
20	40	39.30%	-48.00%
40	50	24.50%	-35.00%
50	55	13.9%	-22.5%

แผนภาพที่ 6.1 แสดงราคา C.I.F. (ราคานำเข้า) ตั้งแต่ ม.ค. 2539- ก.ย. 2541

จากแผนภูมิที่ 6.1 เห็นได้ว่าราคานำเข้ามีแนวโน้มลดลงในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2539 คือในเดือนสิงหาคม(ข้อมูลที่ 8 จากภาพ) หลังจกการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตไวน์จากอัตรา 20 เป็น 40 เพียงเดือนเดียว แสดงถึงการปรับตัวของผู้นำเข้า ในการนำเข้าไวน์ราคาถูกลง หลังจากนั้นในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2540(ข้อมูลที่ 19) ราคานำเข้ามีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากเป็นเดือนแรกที่มีการลดยัตว์ค่าเงินบาท

เมื่อวิเคราะห์ส่วนของราคานำเข้า จะมีปัจจัยภายนอกที่รัฐบาลไม่สามารถเข้าไปควบคุม ทำให้การเปลี่ยนแปลงราคา ไม่เป็นไปตามสูตรที่คำนวณได้จากแบบจำลอง ซึ่งได้แก่ ราคานำเข้าที่ปรับเปลี่ยนโดยผู้นำเข้า และอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งทำให้การคาดการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางราคา เกิดความคลาดเคลื่อนได้ตลอดเวลา

เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรต่างๆในตารางที่ 6.2 ในการเปลี่ยนแปลงราคาจากการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตจากอัตรา 20 เป็น 40 คือช่วงเวลาที่ 4 จะเห็นว่าราคาไม่ปรับเพิ่มเมื่อเปรียบเทียบราคาก่อนการปรับอัตราภาษี เนื่องจากราคานำเข้าลดลงถึง 37.37 % ทำให้ราคาสุราผลไม่นำเข้าที่แท้จริงลดลง 12.76 % แทนที่จะเพิ่มขึ้น โดยเป็นผลจากการนำเข้าไวน์ราคาต่ำลง ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่ได้รับผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยน

ในส่วนของผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยน จะสังเกตจากความผันผวนของราคานำเข้าซึ่งทำให้ราคาโดยเฉลี่ยมีค่าสูงขึ้น ในช่วงเวลาที่ 6 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตจากอัตรา 40 เป็น 50 ซึ่งเป็นช่วงหลังจากการประกาศลอยตัวค่าเงินบาทเพียงไม่กี่เดือน ซึ่งการอ่อนค่าของเงินบาทนี้เองที่ทำราคานำเข้ามีแนวโน้มสูงขึ้นถึงกว่า 13 % บวกกับผลจากการปรับเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 ส่งผลให้ราคาสุราผลไม่นำเข้าเพิ่มขึ้นถึง 44.73 %

แต่หลังจากนั้น ราคานำเข้าก็ปรับตัวลดลงอีก ในช่วงที่มีการปรับขึ้นอัตราภาษีสรรพสามิตจากอัตรา 50 เป็น 55 โดยราคานำเข้าปรับตัวลดลง 12.74 % ทำให้ราคาที่แท้จริง ไม่เพิ่มขึ้นตามการปรับอัตราภาษี บวกกับอัตราภาษีศุลกากรที่ปรับลดลงจากร้อยละ 58.2 เป็น 57.6 ทำให้ราคาสุราผลไม่ลดลงลดลง 0.96 % ซึ่งการปรับราคานำเข้าที่ลดต่ำลงในช่วงนี้ มีปัจจัยผลักดันที่สำคัญคือสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำในช่วงนั้น เนื่องจากรายได้ผู้บริโภคลดลงถึง 4.16 % ทำให้ผู้นำเข้ามีความจำเป็นที่จะต้องนำเข้าสู่ราผลไม่ราคาต่ำลงไปอีก แต่ระดับราคาเฉลี่ยมีค่ามากกว่าระดับราคาเฉลี่ยของสินค้าสุราผลไม่นำเข้าในช่วงที่มีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตเป็น 40 ซึ่งระดับราคาในช่วงนั้น ถือเป็นระดับราคานำเข้าต่ำที่สุดในช่วงการศึกษาทั้งหมด

เมื่อทำการเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรราคา C.I.F กับอัตราภาษีประเภทต่างๆที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม่นำเข้าในช่วงที่มีการปรับเพิ่มอัตราภาษีทั้งสามช่วง พบว่าอิทธิพลจากภาษีทำให้ราคาสุราผลไม่ปรับเพิ่มในช่วงปรับอัตราภาษีสรรพสามิตจาก 40 เป็น 50 แต่ในช่วงการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตจาก 20 เป็น 40 ราคา C.I.F มีอิทธิพลมากกว่าภาษี ซึ่งทำให้ราคาเฉลี่ยของสุราผลไม่นำเข้าลดลง ส่วนในช่วงการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตจาก 50 เป็น 55 นั้น ราคา C.I.F มีอิทธิพลเหนือกว่าภาษีเล็กน้อยไม่ถึง 1 % โดยการลดต่ำลงของราคา C.I.F. ในช่วงนี้มีปัจจัยผลักดันดังที่ได้กล่าวไปแล้ว คือรายได้ผู้บริโภคที่ลดลง

เมื่อพิจารณาเฉพาะผลของการปรับราคาสุราผลไม้จากอิทธิพลของราคา C.I.F. และภาษีทุกประเภท ที่มีต่ออุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ โดยกำหนดให้ตัวแปรอื่น ได้แก่ ราคาสุราผลไม้ไทย ราคาเบียร์ และรายได้ผู้บริโภคคงที่ จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้เปลี่ยนแปลงไปดังตารางที่ 6.7

ตารางที่ 6.7 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคสุราผลไม้(%) จากการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม้(%) เนื่องจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรภายในราคาสุราผลไม้ (%)

ช่วงที่	ราคา C.I.F	อัตราภาษี ศุลกากร	อัตราภาษี สรรพสามิต	อัตราภาษี มูลค่าเพิ่ม	ราคา สุราผลไม้นำเข้า	ปริมาณการบริโภค สุราผลไม้นำเข้า
4	-37.37	0.00	100.00	0.00	-12.76	30.71
6	13.12	0.00	25.00	42.86	44.73	-51.58
7	-12.74	-1.03	10.00	0.00	-0.96	1.91

จากตารางที่ 6.7 แสดงให้เห็นว่า ผลของนโยบายราคาจากอัตราภาษีสรรพสามิตนั้น ไม่สัมฤทธิ์ผลในการลดการบริโภคในช่วงการปรับอัตราภาษีจากอัตรา 20 เป็น 40 แต่ประสิทธิผลอย่างมากในการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตจากอัตรา 40 เป็น 50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านโยบายการปรับขึ้นภาษีสรรพสามิตนั้นได้ผล เมื่อมีการปรับขึ้นอัตราภาษีในอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง

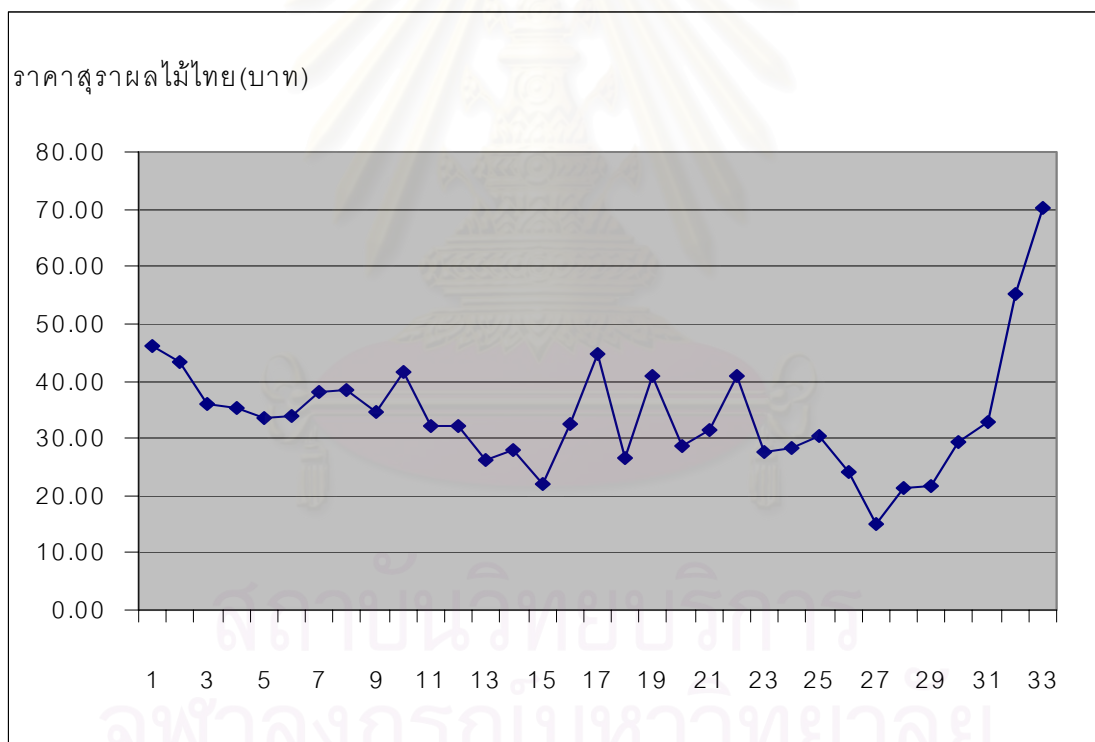
ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงนโยบายการปรับเพิ่มอัตราภาษีในระดับสูงอย่างต่อเนื่องแล้ว ถือว่านโยบายภาษีสรรพสามิตเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลโดยตรงต่อปริมาณการบริโภค แต่จะมีประสิทธิผลในการลดปริมาณการบริโภคได้ในสถานการณ์จริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับอีกตัวแปรที่สำคัญ คือสภาพเศรษฐกิจในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาควบคู่ระหว่างตัวแปรรายได้ และนโยบายทางราคา จากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้และราคาที่ได้จากสมการที่ 6.1 แสดงให้เห็นว่าปริมาณการบริโภคจะเพิ่มสูงขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของรายได้ผู้บริโภค และปริมาณการบริโภคมีความอ่อนไหวต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ผู้บริโภคมากกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคา ดังนั้นในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัว การเพิ่มขึ้นของราคาสุราผลไม้นำเข้าเพื่อที่จะยับยั้งการเติบโต

ของอุปสงค์ของสุราผลไม้นำเข้า ต้องเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าอัตราการเติบโตของสภาพเศรษฐกิจ 2.8 เท่า แต่ในการที่จะลดการบริโภคได้ ระดับราคาต้องเพิ่มมากกว่านั้น

ดังนั้นนโยบายทางราคาจะมีผลต่อการบริโภคอย่างไร ต้องพิจารณาสภาพเศรษฐกิจควบคู่ไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเศรษฐกิจขยายตัว นโยบายภาษีสรรพสามิตจะเป็นตัวจำกัดระดับการบริโภคไม่ให้เพิ่มสูงขึ้นมากตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ

ในขณะที่สถานการณ์ทางราคาของสุราผลไม้ไทย ซึ่งบริษัทผู้ผลิตสามารถกำหนดราคาเอง โดยไม่มีส่วนของราคานำเข้า และอัตราภาษีศุลกากรเข้ามาเกี่ยวข้อง จากการประมาณราคาที่ได้จากข้อมูลกรมสรรพสามิต แสดงในแผนภาพที่ 6.2

แผนภาพที่ 6.2 ราคาสุราผลไม้ไทยตั้งแต่ ม.ค. 2539 - ก.ย. 2541
(สมมติให้ค่าการตลาดเท่ากับ 30% ของราคาขายหน้าโรงงาน)

จะเห็นว่าราคากลุ่มสุราผลไม้ไทยไม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามการปรับเพิ่มของอัตราภาษีสรรพสามิตไวน์และแชมเปญ อาจเป็นเพราะสุราผลไม้ไทยส่วนใหญ่คือไวน์คูลเลอร์ ซึ่งมีการปรับเพิ่มอัตราภาษีเพียงครั้งเดียวจากอัตราเดิม 20 เป็นอัตราใหม่ 25 และอาจเป็นไปได้ในกรณีที่บริษัทผู้ผลิตยอมที่จะแบกรับภาระทางภาษีเอาไว้ ดังจะเห็นว่าการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตไวน์และแชมเปญ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของกลุ่มสุราผลไม้ไทยน้อย ดังนั้นเมื่อราคาไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แสดงว่าผลของการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตไวน์และแชมเปญ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคเนื่องจากตัวแปรราคาน้อยมาก ดังนั้นผลกระทบที่จะเกิดจากการปรับขึ้นของอัตราภาษีสรรพสามิตที่เกิดกับสุราผลไม้ไทยนั้น จะตกอยู่กับผู้ผลิตสุราผลไม้ไทย ในการแบกรับภาระทางภาษี เพื่อรักษาระดับราคาเอาไว้

ในส่วนของการทดแทนกันของสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย ได้รับผลจากการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตน้อยมาก เนื่องจากความสามารถในการทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทยมีค่าน้อย ดังนั้นไม่ว่าการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตไวน์และแชมเปญ จะทำให้ส่วนต่างของราคาระหว่างกลุ่มสุราผลไม้นำเข้ากับกลุ่มสุราผลไม้ไทยเพิ่มขึ้นอย่างไร ก็ไม่ทำให้ผู้บริโภคสุราผลไม้นำเข้า หันมาบริโภคสุราผลไม้ไทยแทนเท่าใดนัก

6.3.2 ผลกระทบจากภาษีต่อรายได้รัฐบาล

เมื่อนำค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสุราผลไม้ นำเข้า ซึ่งมีค่า -1.962 มาแทนค่าในสูตร 5.16 เพื่อคำนวณอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้มูลค่าภาษีสรรพสามิตมีค่าสูงสุด อัตราภาษีที่ได้จากการคำนวณจะแตกต่างกันไปตามค่าของอัตราภาษีศุลกากร อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม และค่าการตลาด เช่นในกรณีที่อัตราภาษีศุลกากรเท่ากับ 60% ค่าการตลาดเท่ากับ 30% และอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเท่ากับ 7% จะคำนวณอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้รายได้รัฐจากภาษีทุกประเภทมีค่าสูงสุดเท่ากับ 15.53% โดยอัตราภาษีสรรพสามิตจะมีค่าสูงสุดในกรณีที่อัตราภาษีศุลกากรเท่ากับร้อยละ 54 (ซึ่งเป็นอัตราอากรนำเข้าต่ำสุดที่กำหนดโดยองค์การการค้าโลก) อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มและค่าการตลาดเท่ากับศูนย์ ซึ่งทำให้คำนวณอัตราภาษีสรรพสามิตได้เท่ากับร้อยละ 22.26 แสดงว่าในความเป็นจริง อัตราภาษีสรรพสามิตที่ให้มูลค่าภาษีมากที่สุดนั้น ต้องมีค่าต่ำกว่านี้

ผลที่คำนวณได้แสดงให้เห็นว่า หากต้องการเพิ่มรายได้ให้รัฐจากภาษีสุราผลไม้ นำเข้า ควรจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในอัตราต่ำ เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นของสุราผลไม้ นำเข้าที่มีต่อราคามีค่าสูง แสดงว่ายิ่งราคาสูง ปริมาณการบริโภคจะลดต่ำลงมาก จนทำให้ปริมาณการบริโภคที่ลดลง มีผลต่อการลดลงของภาษี มากกว่าการเพิ่มขึ้นของภาษีจากการเพิ่มอัตราภาษีนั่นเอง

แต่ผลการคำนวณอัตราภาษีที่ได้ มีข้อจำกัดที่ว่า ราคา C.I.F. ต้องคงที่ ไม่ว่าจะอัตราภาษีสรรพสามิตจะเท่ากับเท่าใด แต่หากราคา C.I.F. ลดต่ำลงมาก อาจทำให้รายรับของรัฐจากภาษีมีมูลค่าสูงขึ้นก็เป็นได้ โดยกรณีที่ราคา C.I.F. ลดต่ำลงจนต้องนำมาวิเคราะห์คือ กรณีราคา C.I.F. ลดลงหลังจากการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตจาก 20 เป็น 40 (ช่วงเวลาที่ 4) โดยเป็นการลดลงของระดับราคานำเข้าจนถึงจุดต่ำสุด โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคา C.I.F. เท่ากับ -37.37% และเมื่อวิเคราะห์ถึงการปรับตัวของราคา C.I.F. ในกรณีนี้ จะเห็นว่าเป็นการปรับตัวต่ออัตราภาษีสรรพสามิตที่เพิ่มขึ้น ไม่ใช่การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจ เนื่องจากในขณะนั้นสภาพเศรษฐกิจในประเทศไทยอยู่ในช่วงขาขึ้น ดังนั้นจึงเป็นการง่ายในการพิจารณาเฉพาะตัวแปรราคาต่อผลของอุปสงค์การบริโภค เนื่องจากเป็นการปรับตัวภายในตัวแปรราคาจากการปรับอัตราภาษีเท่านั้น และเป็นอัตราภาษีสรรพสามิตเพียงประเภทเดียว ไม่เกี่ยวข้องกับอัตราภาษีและตัวแปรอื่นๆ

ดังนั้นการปรับตัวของราคา C.I.F. ต่อการปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิต (จากอัตรา 20 เป็น 40) จะมีผลต่อรายได้รัฐจากภาษีอย่างไร ต้องพิจารณาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรราคาและอัตราภาษีสรรพสามิตที่มีต่อรายได้ของรัฐก่อนและหลังการปรับอัตราภาษีในขณะที่กำหนดให้ตัวแปรอื่นคงที่ ดังนี้

กำหนดให้ปริมาณขึ้นกับตัวแปรราคาสุราผลไม้ต่างประเทศ ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆขึ้นได้แก่ ราคาสุราผลไม้ไทย ราคาเบียร์และรายได้ผู้บริโภค มีค่าคงที่ แสดงความหมายในรูปฟังก์ชันได้ดังนี้

$$Q = Q(P) = AP^{-1.962}$$

$$\text{มูลค่าภาษีศุลกากร} = t_c \cdot P_w \cdot Q = t_c \cdot P_w \cdot AP^{-1.962}$$

$$\text{มูลค่าภาษีสรรพสามิต} = 1.1 \cdot \left[\frac{t_e}{1 - 1.1t_e} \right] (1 + t_c) \cdot P_w \cdot Q = 1.1 \cdot \left[\frac{t_e}{1 - 1.1t_e} \right] (1 + t_c) \cdot P_w \cdot AP^{-1.962}$$

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม} &= t_a (1 + t_c)(1 + m) \left[1 + 1.1 \left(\frac{t_e}{1 - 1.1t_e} \right) \right] P_w \cdot Q \\ &= t_a (1 + t_c)(1 + m) \left[1 + 1.1 \left(\frac{t_e}{1 - 1.1t_e} \right) \right] P_w \cdot AP^{-1.962} \end{aligned}$$

โดย Q คืออุปสงค์สุราผลไม้ต่างประเทศ

P คือราคาขายสุราผลไม้ต่างประเทศ

P_w คือราคา C.I.F. ของสุราผลไม้ต่างประเทศ

t_c คืออัตราภาษีศุลกากร

t_e คืออัตราภาษีสรรพสามิต

t_a คืออัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

ตารางที่ 6.9 แสดงการจำลองการเปลี่ยนแปลงของอัตราภาษี และราคา C.I.F. ในช่วงเวลาที่ 3 และ 4 ของตารางที่ 6.2 เพื่อเปรียบเทียบมูลค่าภาษี

ตัวแปรต่างๆ	ก่อนการปรับขึ้นอัตราภาษี (ช่วงเวลาที่ 3)	หลังการปรับอัตราภาษีสรรพสามิต จาก 20 เป็น 40 (ช่วงเวลาที่ 4)
อัตราภาษีศุลกากร(t_c)	0.588	0.588
อัตราภาษีสรรพสามิต(t_e)	0.2	0.4
อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม(t_a)	0.07	0.07
ราคานำเข้า(CIF)	113.02	70.79
ราคาขาย(P)	320.07	279.23
มูลค่าภาษีศุลกากร(1)	$8.08 * 10^{-4} A$	$6.61 * 10^{-4} A$
มูลค่าภาษีสรรพสามิต(2)	$6.15 * 10^{-4} A$	$1.40 * 10^{-3} A$
รวมมูลค่าภาษีศุลกากร และภาษีสรรพสามิต	$1.42 * 10^{-3} A$	$2.06 * 10^{-3} A$
มูลค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม(3)	$1.94 * 10^{-4} (1 + m)A$	$2.23 * 10^{-4} (1 + m)A$

เปรียบเทียบผลจากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี และการเปลี่ยนแปลงราคา C.I.F. จะเห็นว่าอิทธิพลจากการลดลงของราคา C.I.F. มีมากกว่าอิทธิพลจากการปรับเพิ่มอัตราภาษี ซึ่งส่งผลให้ราคาขายสุทธผลไม่ลดลง และการลดลงของราคา C.I.F. มีมากพอที่จะทำให้รายได้จากภาษีสรรพสามิตมีค่าเพิ่มขึ้น สิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์คือ ในขณะที่รายได้จากมูลค่าภาษีศุลกากรลดลง แต่การเพิ่มของมูลค่าภาษีสรรพสามิตมีอิทธิพลมากกว่า ทำให้รายรับรวมเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณามูลค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่ามูลค่าจะเพิ่มตามมูลค่าภาษีสรรพสามิต ทำให้สรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปรราคา การนำเข้าสินค้าราคาถูกลงในครั้งนี้นำให้รายได้รัฐเพิ่มขึ้น

แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตจาก 20 เป็น 40 นั้น ทำให้ผู้นำเข้าปรับกลยุทธ์ในการนำเข้าสินค้าที่มีราคาถูกลงมาก เนื่องจากสุทธผลไม่ต่างประเทศ เป็นสินค้าที่มีความหลากหลายและมีช่วงกว้างของราคามาก ทำให้แทนที่การขึ้นภาษีจะทำให้รายได้รัฐลดลง แต่กลับเป็นการทำให้รายได้เพิ่มขึ้น

แต่เมื่อพิจารณาการปรับภาษีสรรพสามิตครั้งต่อๆมา จากอัตรา 40 เป็น 50 และการปรับจากอัตรา 50 เป็น 55 ราคา C.I.F ไม่ปรับลดลงในอัตรามากเช่นเดียวกับกรณีการลดลงของราคา C.I.F เมื่อครั้งภาษีสรรพสามิตขึ้นจากอัตรา 20 เป็น 40 ทำให้ผลของการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตใน 2 ครั้งหลังนี้ ทำให้รายได้รัฐลดลง จากข้อสรุปที่ว่าอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้มูลค่าภาษีมากอยู่ในอัตราต่ำ ยิ่งเพิ่มอัตราภาษีมากขึ้น ยิ่งทำให้รายได้รัฐลดลง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.4 การวิเคราะห์พฤติกรรม และความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสุราผลไม้

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้บริโภคสุราผลไม้ 400 คน ผู้ประกอบการนำเข้าไวน์จากต่างประเทศ 8 ราย และผู้ผลิตไวน์ในประเทศไทย 2 ราย เพื่อการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคที่ละเอียด และเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่สามารถหาได้จากแบบจำลอง ในขณะเดียวกัน เพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการตลาดในการปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและผลจากภาษีสรรพสามิต ของทั้งบริษัทผู้นำเข้า และผู้ผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากภาษีสรรพสามิต โดยเนื้อหาและข้อมูลที่ต้องการมีความแตกต่างกันออกไป ดังผลที่ได้

ก. แบบสอบถามผู้บริโภค

ในการสอบถามความคิดเห็นผู้บริโภคนั้น เป็นการสอบถามเชิงคุณภาพเท่านั้น โดยเน้นไปที่พฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภคสุราผลไม้ของคนกรุงเทพฯจำนวน 400 คน ที่มีต่อการบริโภคสุราผลไม้ทั้งที่ผลิตเองได้ในประเทศไทย และที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยผู้บริโภคทั้ง 400 คนนี้มีทั้งกลุ่มผู้บริโภคไวน์ กลุ่มผู้บริโภคไวน์คูลเลอร์ กลุ่มผู้บริโภคแชมเปญ และกลุ่มผู้บริโภคเชอริ แต่กลุ่มผู้บริโภคเชอริมีจำนวนน้อยเกินกว่าที่จะสรุปถึงพฤติกรรมการบริโภคอย่างชัดเจนได้ จึงจะกล่าวถึงผลการสอบถามที่ได้ในกลุ่มผู้บริโภคเพียง 3 กลุ่มที่เหลือเท่านั้น โดยผลของการสอบถามนำมาสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ในส่วนของทัศนคติต่อการบริโภคสุราผลไม้ทั้งนำเข้าและของไทย เริ่มจากเหตุผลในการบริโภค กลุ่มผู้บริโภคสุราผลไม้ ส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มมีเหตุผลหลักคือชอบรสชาติ ส่วนเหตุผลรองนั้นจะแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มผู้บริโภค กล่าวคือกลุ่มผู้บริโภคไวน์ มีเหตุผลเพิ่มเติมคือเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย มีแอลกอฮอล์ต่ำ เป็นเครื่องดื่มที่แสดงถึงรสนิยมและมีความจำเป็นในการสังสรรค์สมาคม กลุ่มผู้บริโภคแชมเปญมีเหตุผลรองคล้ายคลึงกับกลุ่มผู้บริโภคไวน์คือจำเป็นในการสังสรรค์สมาคม ส่วนกลุ่มผู้บริโภคไวน์คูลเลอร์มีเหตุผลรองคือเป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่ำ ในขณะที่กลุ่มผู้บริโภคเหล่าเชอริมีเหตุผลรองคืออยากลอง

ประเด็นต่อมาคือปัจจัยในการเลือกซื้อสุราผลไม้ กลุ่มผู้บริโภคสุราผลไม้ทุกประเภทเลือกรสชาติสุราผลไม้เป็นเหตุผลสำคัญที่สุดในการเลือก โดยกลุ่มผู้บริโภคไวน์ใช้ปัจจัยซึ่งถือว่าสำคัญในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เรียงตามลำดับคือ รสชาติ ราคา ประเทศผู้ผลิตและยี่ห้อ กลุ่มผู้บริโภค

แซมเปญใช้ปัจจัยเดียวกับกลุ่มผู้บริโภคไวน์ในการเลือกซื้อแซมเปญ ส่วนปัจจัยรองในการเลือกซื้อไวน์คูลเลอร์และเซอริของกลุ่มผู้บริโภคไวน์คูลเลอร์และกลุ่มผู้บริโภคเซอริไม่ชัดเจน

ส่วนต่อมาก็คือความคิดเห็นและเหตุผลในการเลือกบริโภคระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย โดยเป็นการสอบถามกลุ่มผู้บริโภคไวน์เท่านั้น เนื่องจากเป็นสุราผลไม้เพียงประเภทเดียวที่มีทั้งที่ผลิตได้เองในประเทศไทยและนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีการบริโภคอย่างแพร่หลาย (เซอริเป็นสุราผลไม้อีกประเภทหนึ่งที่มีการนำเข้าและผลิตในประเทศด้วย แต่การบริโภคมีน้อยมาก จึงไม่นำมาพิจารณา) สิ่งที่ได้คือเหตุผลในการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์จากภายในและภายนอกประเทศ กล่าวคือกลุ่มผู้บริโภคไวน์จะแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มใหญ่สุดคือบริโภคแต่ไวน์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยเหตุผลที่กลุ่มผู้บริโภคไวน์นำเข้าไม่บริโภคไวน์ไทยนั้น ส่วนใหญ่ไม่ชอบรสชาติและเห็นว่าการผลิตไม่ได้คุณภาพ มีบ้างที่มีความเห็นเนื่องจากไม่เป็นที่รู้จักและหาซื้อได้ยากเพราะปริมาณการผลิตน้อย เมื่อถามถึงอีกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงราคาว่า ถ้าราคาไวน์สูงขึ้นอีกร้อยละสิบ ในขณะที่ราคาไวน์ไทยคงที่จะหันมาบริโภคไวน์ไทยหรือไม่ ผลที่ได้คือส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดตอบว่า ไม่บริโภคไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงราคาจะทำให้ส่วนต่างทางราคาของไวน์ไทยและไวน์นอกต่างกันอย่างไรก็ตาม กลุ่มรองลงมา คือกลุ่มที่บริโภคแต่ไวน์ไทยให้เหตุผลในการไม่บริโภคไวน์นำเข้าว่า เนื่องจากราคาแพงและไม่นิยมสินค้าจากต่างประเทศ และเมื่อถามว่าหากราคาไวน์นอกลดลงอีกร้อยละ 10 จะหันมาบริโภคไวน์นอกหรือไม่ คำตอบที่ได้แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มใหญ่ให้คำตอบว่าไม่บริโภคอย่างแน่นอน และมีส่วนหนึ่งตอบว่าไม่แน่ใจ ส่วนกลุ่มเล็กสุดบริโภคสุราผลไม้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศเนื่องจากเห็นว่าคุณภาพใกล้เคียงกัน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงราคาจะมีผลต่อการเลือกระหว่างผู้บริโภคในกลุ่มนี้

ผลการสอบถามในส่วนต่อมาก็คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบริโภคสุราผลไม้ที่เกี่ยวข้องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม้เนื่องจากอัตราภาษีและอัตราแลกเปลี่ยนเป็นสำคัญ กลุ่มผู้บริโภคไวน์และแซมเปญที่นำเข้าจากต่างประเทศส่วนใหญ่จะลดปริมาณการบริโภคลง มีบางส่วนจะบริโภคยี่ห้อที่ราคาถูกลง และส่วนน้อยที่ไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบริโภคไม่ว่าราคาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และต่อความคิดเห็นถึงราคาสุราผลไม้ในปัจจุบัน กลุ่มผู้บริโภคไวน์ส่วนใหญ่เห็นว่าราคาแพงเกินไป เช่นเดียวกับกลุ่มผู้บริโภคแซมเปญ แต่ในขณะที่กลุ่มผู้บริโภคไวน์คูลเลอร์เห็นว่าราคาเหมาะสมแล้ว

ในส่วนสุดท้ายเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ที่เคยบริโภคสุราผลไม้ประเภทใดประเภทหนึ่ง และได้เลิกบริโภคไปแล้ว โดยสอบถามถึงสาเหตุที่เลิกบริโภคดีังกล่าว กลุ่มผู้ที่เลิกบริโภคสุราผลไม้ทุกกลุ่มไม่ว่าไวน์ แชมเปญ ไวน์คูลเลอร์ และเชอรัวี่มีเหตุผลส่วนใหญ่เหมือนกันคือเห็นว่าเป็นสินค้าที่ฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็น แต่มีเพิ่มเติมในส่วนของผู้ที่เลิกบริโภคไวน์เนื่องจากอีก 3 สาเหตุสำคัญคือ เนื่องจากราคาที่สูงขึ้นมาก รายได้ที่ลดลง และการรณรงค์ลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ

ผลการสอบถามผู้บริโภค มีความสอดคล้องกับผลของการจำลองในหลายจุด คือราคาเป็นตัวแปรสำคัญต่อการบริโภคไวน์ และแสดงให้เห็นว่าไวน์ไทยและไวน์นำเข้าไม่ใช่สินค้าที่สามารถทดแทนกันได้ดีนัก และผู้บริโภคไวน์คนละชนิดคนละกลุ่มกัน ส่วนความคิดเห็นของผู้บริโภคไวน์นำเข้าที่มีต่อไวน์ไทยคือคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ในขณะที่ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อไวน์นำเข้าคือ เป็นสินค้าราคาแพง และไม่นิยมสินค้าจากต่างประเทศ ดังนั้นราคาจึงไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคเลือกระหว่างการบริโภคไวน์ไทยหรือไวน์นำเข้า ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดการเลิกบริโภคสุราผลไม้คือ ราคา รายได้ และเพิ่มเติมในกรณีสุราผลไม้นำเข้าคือการรณรงค์ลดการบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

จากแบบสอบถามในส่วนนี้จะเห็นว่า หากต้องการใช้นโยบายที่จะทำให้ผู้บริโภคลดการบริโภคสุราผลไม้ นโยบายราคาและการรณรงค์ลดการบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ จะเป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพ ในการลดการบริโภคสุราผลไม้จากต่างประเทศ แต่หากต้องการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมสุราผลไม้ในประเทศไทยสามารถทดแทนสุราผลไม้นำเข้าได้ นโยบายที่เหมาะสมไม่ใช่เน้นนโยบายทางราคาที่ทำให้ส่วนต่างของราคาสุราผลไม้ต่างกันมากขึ้น แต่เป็นนโยบายที่ส่งเสริมการผลิตให้ได้คุณภาพที่ดีขึ้น

ข. แบบสอบถามผู้นำเข้า

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นบริษัทผู้นำเข้าสุราผลไม้ในประเทศไทย ผลจากการติดต่อเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และขอข้อมูลของทางบริษัท ได้รับการตอบรับมา 8 บริษัท จากทั้งหมด 48 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 17 ของทั้งหมด ในส่วนของตัวเลขสถิติของปริมาณนำเข้าและปริมาณการจำหน่ายนั้น ไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูล จึงไม่สามารถนำมาแสดงรายละเอียดได้ ในส่วนที่ได้จากการสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลทางการตลาดและความคิดเห็นต่อตลาดไวน์เมืองไทยที่มีต่อไวน์นำเข้า ผลสรุปที่ได้มีประเด็นที่สำคัญดังนี้คือ

ประเด็นทางการตลาดซึ่งครอบคลุมถึงกลยุทธ์ทางการตลาด แบ่งเป็นสัดส่วนการนำเข้า ไวน์ในปัจจุบัน ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนตามสภาพเศรษฐกิจหลังการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งไวน์ในประเทศไทยนั้น แบ่งระดับราคาไว้ดังนี้คือ ไวน์ราคาถูกจะมีราคาต่ำกว่า 500 บาท ไวน์ระดับกลางอยู่ในระดับราคาที่ 500-1,000 บาท และไวน์ระดับสูงจะมีราคาสูงกว่า 1,000 บาทขึ้นไป ดังนั้นการนำเข้าไวน์ในสัดส่วนราคาต่างๆ จะเป็นตัวสะท้อนถึงความเป็นไปในตลาดไวน์ที่เกี่ยวข้องถึงความสามารถในการซื้อของผู้บริโภคในเมืองไทย ซึ่งผลที่ได้จากการสอบถามในทุกบริษัท จะได้คำตอบที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือปริมาณการนำเข้าไวน์ราคาถูกจะมีสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมาคือไวน์ระดับกลาง และไวน์ระดับสูงตามลำดับ โดยสัดส่วนจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละบริษัท บ้างนำเข้าไวน์ระดับล่างเกือบทั้งหมด แต่ส่วนมากจะนำเข้าไวน์ระดับกลางที่สัดส่วนร้อยละ 20-30 ในขณะที่ไวน์ระดับสูงมีการนำเข้าไม่เกินร้อยละ 10 ในทุกบริษัท

ส่วนที่สองคือสัดส่วนไวน์นำเข้าจากประเทศต่างๆ ซึ่งประเทศผู้ผลิตไวน์สำคัญที่มีการนำเข้านั้นจะแบ่งเป็นไวน์โลกเก่าซึ่งได้แก่ไวน์จากประเทศฝรั่งเศสและอิตาลี และไวน์โลกใหม่ซึ่งได้แก่ไวน์จากประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แอฟริกาใต้ ชิลี ซึ่งเข้ามามีบทบาทในตลาดไวน์ไทยในระยะหลังเนื่องจากตัวแปรสำคัญคือราคาซึ่งถูกกว่าไวน์จากประเทศฝรั่งเศสและอิตาลี นอกจากนี้ไวน์จากโลกใหม่ยังได้รับความนิยมในแง่ของความหลากหลาย ซึ่งสิ่งที่สรุปได้จากแบบสอบถามคือ ปริมาณการนำเข้าไวน์โลกใหม่เพิ่มขึ้นในขณะที่การนำเข้าไวน์โลกเก่าลดลงเนื่องจากราคาเป็นสำคัญ และมีปัจจัยเพิ่มเติมบ้างในเรื่องของความหลากหลายและความแปลกใหม่ แต่อย่างไรก็ตามไวน์จากประเทศฝรั่งเศสยังคงความยอดนิยมนมากที่สุด

เมื่อสอบถามถึงกลยุทธ์ทางการตลาดในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และธุรกิจสุราผลไม้นำเข้าที่ได้รับความนิยมกระเทือนจากทั้งอัตราแลกเปลี่ยน รายได้ผู้บริโภค รวมถึงอัตราภาษีสรรพสามิต ทุกบริษัทจะใช้กลยุทธ์ทางราคาเป็นสำคัญ คือการนำเข้าไวน์ราคาต่ำลง โดยอาจเป็นสุราผลไม้ที่มาจากประเทศที่เริ่มเป็นที่นิยมเช่น ไวน์จากออสเตรเลีย ชิลี หรือสหรัฐอเมริกา หรืออาจเป็นไวน์ฝรั่งเศสจากชาโตว์เล็กๆ ไม่มีชื่อเสียงมากเท่าไวน์จากฝรั่งเศสดั้งเดิมที่มีราคาสูง โดยจะเน้นนำเข้าไวน์ราคาต่ำกว่า 500 บาทเป็นส่วนใหญ่ และกลยุทธ์นอกจากนี้คือแบกรับต้นทุนทางภาษีที่เพิ่มขึ้นไว้เองบางส่วน เพื่อรักษาระดับราคาและการบริโภคไว้

ในส่วนที่สามคือช่องทางในการจัดจำหน่าย ซึ่งเป็นตัวสะท้อนถึงกลุ่มผู้บริโภค และโอกาสในการบริโภค ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่เน้นการจัดจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า มีส่วนน้อยที่เน้นไปที่การวางจำหน่ายในร้านอาหาร และโรงแรม ส่วนไวน์ซีออปแทบไม่มีความสำคัญสำหรับผู้นำเข้าไวน์เหล่านี้ สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการจัดจำหน่ายไวน์นั้น บริษัทนำเข้าไวน์ส่วนหนึ่งไม่เน้นกลุ่มผู้หญิง ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งเน้นกลุ่มผู้บริโภคทั้งหญิงและชาย และช่วงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจะอยู่ในช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป จะมีบ้างบางบริษัทที่จำกัดกลุ่มอายุผู้บริโภคอยู่ที่อายุ 39 ปี และ 49 ปี ส่วนของอาชีพนั้น มีความคิดเห็นเหมือนกันในส่วนกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นนักธุรกิจ จะมีเสริมในบางบริษัทคือเป็นลูกจ้างในบริษัทเอกชน และมีส่วนน้อยที่รวมถึงข้าราชการและลูกจ้างรัฐวิสาหกิจด้วย ในขณะที่รายได้จะมีความแตกต่างกันบ้าง คือบางบริษัทเน้นผู้มีรายได้สูงเท่านั้น และอีกส่วนหนึ่งครอบคลุมกลุ่มผู้มีรายได้ระดับปานกลางด้วย และในส่วนสุดท้ายของประเด็นกลุ่มเป้าหมายคือระดับการศึกษา ในทุกบริษัทให้คำตอบว่ากลุ่มเป้าหมายจะมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ต่อข้อถามสุดท้ายในประเด็นที่ว่า เครื่องดื่มชนิดใดเป็นคู่แข่งทางการค้าของไวน์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ คำตอบที่ได้ส่วนใหญ่ก็คือไวน์ที่นำเข้าจากต่างประเทศด้วยกันเอง ในขณะที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดอื่นมีกลุ่มลูกค้าคนละกลุ่มกัน เช่น วิสกี้และเบียร์ เนื่องจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ต่ำ สรรพคุณที่มีในไวน์ และที่สำคัญคือราคา รวมถึงทัศนคติ และรสนิยมด้วย ส่วนไวน์ที่ผลิตในประเทศไม่ถือเป็นคู่แข่งทางการค้าเนื่องจากปริมาณการผลิตน้อยมากและบางส่วนไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่ได้จากการสอบถาม

ในประเด็นต่อมาคือผลของการขึ้นภาษีสรรพสามิตที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงยอดขาย ซึ่งเป็นที่ทราบกันแล้วว่าการขึ้นภาษีสรรพสามิตไวน์นั้น ขึ้นอย่างต่อเนื่องในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นจึงมีการแจกแจงการเปลี่ยนแปลงยอดขายในปีที่มีการขึ้นภาษี 3 ครั้งดังกล่าว โดยในปีที่มีการปรับขึ้นครั้งแรกในปี 2539 นั้น ยอดจำหน่ายไวน์ในบริษัทต่างๆจะมีการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน กล่าวคือบางบริษัทยอดขายลดลง บางบริษัทยอดขายเพิ่มขึ้น แต่บางบริษัทยอดขายไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนผลกระทบยอดขายในปีที่ปรับขึ้นอัตราภาษีครั้งที่ 2 ในปี 2540 จากอัตราร้อยละ 40 เป็นร้อยละ 50 นั้น แทบทุกบริษัทยอดขายลดลง และลดลงมากกว่าร้อยละ 50 ที่เดียว และในการปรับขึ้นอัตราภาษีสรรพสามิตครั้งล่าสุดในปี 2541 จากอัตราร้อยละ 50 เป็นร้อยละ 55 นั้น ปรากฏในปีนั้นยอดขายตกต่ำลงอย่างมากในทุกบริษัท

นอกจากผลของอัตราภาษีสรรพสามิตแล้ว ยังมีผลกระทบด้านอื่นที่น่าสนใจที่วิเคราะห์แล้ว น่าจะมีผลกระทบโดยตรงต่อบริษัทผู้นำเข้าไวน์จากต่างประเทศ โดยเป็นผลกระทบในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจอันได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งมีการประกาศลอยตัวค่าเงินบาท อัตราดอกเบี้ย และนโยบายการรณรงค์ลดการบริโภคสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยไวน์เป็นสินค้าที่เป็นตัวหลักในการรณรงค์เลยทีเดียว จากผลกระทบจากตัวแปรทั้ง 3 นี้ สามารถแจกแจงผลจากการสอบถามได้ดังนี้ ผลจากอัตราแลกเปลี่ยนเป็นผลกระทบโดยตรงทำให้ต้นทุนในการนำเข้าและราคาสูงขึ้น ส่งผลให้ยอดขายลดลง เป็นตัวแปรที่มีความหมายสำคัญซึ่งอธิบายถึงยอดขายที่ทรุดลงอย่างมากในช่วงเกิดวิกฤติเศรษฐกิจเลยทีเดียว อัตราดอกเบี้ยก็เช่นเดียวกัน ส่งผลกระทบอย่างมากเช่นเดียวกับอัตราแลกเปลี่ยนทั้งในส่วนของผู้ประกอบการนำเข้าและผู้บริโภค เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในช่วงนั้นไม่ก่อให้เกิดการกระตุ้นตลาด แต่ก่อให้เกิดผลในทางตรงข้าม และสำหรับผลกระทบจากนโยบายรัฐที่รณรงค์ลดการบริโภคนั้น คำตอบที่ได้คือ แทบทุกรายให้ความเห็นว่ามีผลกระทบแน่นอน โดยส่วนใหญ่ตอบว่ามีผลกระทบมาก ในขณะที่บางรายบอกว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ตลาดไวน์ซบเซาหลังจากช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

ส่วนประเด็นของตัวเลขสถิติของปริมาณนำเข้าและปริมาณการจำหน่ายนั้น ไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูล จึงไม่สามารถนำมาแสดงรายละเอียดได้

จากข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้นำเข้า สาระสำคัญที่ได้คือ กลยุทธ์ทางการตลาดในการปรับตัวต่อการขึ้นภาษีและสภาพเศรษฐกิจ คือการนำเข้าไวน์ราคาต่ำลง และการแบกรับต้นทุนทางภาษีที่เพิ่มขึ้น โดยไวน์ที่ได้รับประโยชน์จากการขึ้นอัตราภาษีสรรพสามิตจะเป็นไวน์โลกใหม่ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และชิลี ซึ่งมีราคาถูกกว่าไวน์โลกเก่าอย่างฝรั่งเศส ในขณะที่ไวน์ไทยไม่ใช่คู่แข่งของไวน์นำเข้า เนื่องจากคุณภาพไม่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริโภค เช่นเดียวกับที่เห็นว่าตัวแปรที่มีผลอย่างยิ่งในการลดการบริโภคคือ การรณรงค์ลดการบริโภคน้ำมันพืชเพื่อয়จากต่างประเทศของภาครัฐ ดังนั้นนโยบายที่ภาครัฐจะใช้ดำเนินการเพื่อลดการบริโภคนั้น การรณรงค์ลดการบริโภคน้ำมันพืชจากต่างประเทศ ถือว่ามีประสิทธิภาพควรแก่การนำไปปฏิบัติ

ค. แบบสอบถามผู้ผลิตสุราผลไม้ไทย

ในการสอบถามความคิดเห็นและสถิติข้อมูลต่างๆจากบริษัทผู้ผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาแล้วมีผู้ผลิตในปัจจุบันที่มีผลผลิตออกวางจำหน่ายแล้วทั้งหมด 5 ราย ซึ่งแบ่งเป็นผู้ผลิตไวน์ 3 ราย และผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์ 2 ราย จึงทำการติดต่อขอสัมภาษณ์ และได้รับการตอบรับมา 2 ราย โดยรายหนึ่งเป็นผู้ผลิตไวน์ และอีกรายเป็นผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์ สำหรับรายละเอียดที่ต้องการนั้นเป็นข้อมูลภายในบริษัทเกี่ยวข้องกับประเด็นการลงทุน การผลิต การจำหน่าย การตลาด และข้อคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิต รวมถึงผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจในประเทศไทยด้วย

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากทั้งสองบริษัท สิ่งที่ได้ส่วนใหญ่คือข้อมูลเกี่ยวกับการตลาดและความคิดเห็นโดยทั่วไป แต่ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ ตัวเลข เงินลงทุน และจำนวนคนงานต่างนั้นไม่เป็นที่เปิดเผย โดยประเด็นทางการตลาดที่ได้จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่ากลุ่มลูกค้าจากทั้งสองบริษัทนั้นมีความแตกต่างกันในกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน จากการสอบถามว่าทางบริษัทมีกลุ่มเป้าหมายเป็นชนกลุ่มใด ทางบริษัทผู้ผลิตไวน์มีเป้าหมายอยู่ที่ผู้บริโภคที่สูงวัยและฐานะปานกลาง ในขณะที่บริษัทผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์มุ่งไปที่ผู้บริโภคที่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี อยู่ในวัยศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา และสิ่งที่ยืนยันความแตกต่างนี้อีกสิ่งหนึ่งคือเมื่อสอบถามว่าไวน์และไวน์คูลเลอร์เป็นคู่แข่งทางการค้าของกันและกันหรือไม่ คำตอบจากทั้งสองบริษัทดังกล่าวคือไม่ เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคเป็นคนละกลุ่มกัน และเมื่อถามเจาะลึกลงไปถึงคู่แข่งทางการค้าของทั้งสองบริษัท บริษัทผู้ผลิตไวน์ให้คำตอบอย่างคร่าวๆว่าเป็นไวน์จากต่างประเทศเท่านั้น แต่ไม่มีคู่แข่งทางการค้าซึ่งเป็นผู้ผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทย เนื่องจากกรรมวิธีการผลิตของบริษัทได้มาตรฐานทัดเทียมกับต่างประเทศมากกว่า ดังนั้นกลุ่มผู้บริโภครวมก็คือนกลุ่มผู้บริโภคไวน์ต่างประเทศนั่นเอง ขณะที่บริษัทผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์ให้คำตอบว่าคู่แข่งทางการค้าก็คือบริษัทผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์อีกบริษัท ซึ่งในตลาดสุราผลไม้ในประเทศไทยมีผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์เพียง 2 รายเท่านั้น สินค้าอื่นที่จะเป็นคู่แข่งตลาดคือเบียร์เนื่องจากเป็นเครื่องดื่มมีฟองที่มีราคาใกล้เคียงกัน และน้ำผลไม้ที่มีรสชาติใกล้เคียงกันมากกว่าเครื่องดื่มประเภทอื่น

ในส่วนประเด็นด้านภาษีสรรพสามิตซึ่งเป็นภาษีที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อผู้ผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทย ในส่วนของผู้ผลิตไวน์ที่ต้องเผชิญกับการขึ้นภาษีสรรพสามิตถึง 3 ครั้งในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ให้คำตอบว่าไม่กระทบแต่อย่างใด เนื่องจากบริษัทเพิ่งเริ่มดำเนินการผลิตเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ผลผลิตที่ออกวางจำหน่ายยังไม่สามารถผลิตได้พอเพียงต่อความต้องการ ดังนั้นในประเด็นนี้

จึงให้คำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ แต่มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการขึ้นภาษีสรรพสามิตไวน์จนถึงในขณะนี้ที่ร้อยละ 55 นั้นถือว่าอยู่ในอัตราที่สูงมาก และส่งผลกระทบต่อทั้งผู้ผลิตภายในประเทศ และผู้นำเข้าทั้งสองฝ่ายอย่างไม่แตกต่างกันมากนัก

ในขณะที่เมื่อสอบถามไปยังบริษัทผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์ที่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภาษีจากอัตราร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 25 ในปี 2540 ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ก็ได้รับคำตอบว่าทำให้ต้องแบกรับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น และพยายามลดต้นทุนโดยการตัดงบประมาณเนื่องจากต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งปกติแล้วการโฆษณาถือเป็นหัวใจสำคัญของการตลาดของบริษัทผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์ในประเทศไทยทีเดียว ทำให้ต้องไปกระตุ้นตลาดด้วยวิธีอื่นที่มีต้นทุนต่ำกว่า และความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราสรรพสามิตไวน์ถึง 3 ครั้งในขณะที่ไวน์คูลเลอร์รับเพียงครั้งเดียวในช่วงเวลาเดียวกันนั้น คำตอบที่ได้คือไม่มีผลกระทบใดอย่างเด่นชัดเนื่องจากผู้บริโภคไวน์และผู้บริโภคไวน์คูลเลอร์นั้นเป็นคนละกลุ่มกัน

ในประเด็นสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นในการกระตุ้นตลาดสุราผลไม้ของผู้ผลิตภายในประเทศนั้น บริษัทผู้ผลิตไวน์คูลเลอร์ให้คำตอบที่ชัดเจนว่าควรรณรงค์ลดการบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ ในขณะที่คำตอบที่ได้จากบริษัทผู้ผลิตไวน์จะเน้นถึงการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐต่อการดำเนินโครงการเนื่องจากเป็นโครงการที่ใช้เงินลงทุนสูง เห็นผลช้า ขั้นตอนการดำเนินการผลิตละเอียดอ่อน จึงต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับไวน์อย่างแท้จริง ซึ่งในหน่วยงานราชการไม่มี ควรอาศัยความร่วมมือจากต่างชาติ โดยเป็นความต้องการการสนับสนุนในแง่การลงทุน และการผลิตมากกว่าการตลาด กล่าวคือหากต้องการทดแทนสุราผลไม้นำเข้าแล้ว ควรเน้นนโยบายที่ส่งเสริมการผลิตมากกว่านโยบายทางราคา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ในประเทศไทย และความสามารถในการทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย โดยแบ่งเป็นอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้นำเข้าจากต่างประเทศ และสุราผลไม้ไทย ในการศึกษาใช้แบบจำลอง Cobb - Douglas โดยใช้เทคนิคที่เรียกว่า SURE ในการประมาณค่าสมการอุปสงค์สุราผลไม้นำเข้าและอุปสงค์สุราผลไม้ไทยไปพร้อมกันทั้ง 2 สมการ โดยตัวแปรอิสระที่ใช้ได้แก่ ราคาสุราผลไม้นำเข้า ราคาสุราผลไม้ไทย ราคาเบียร์ และรายได้ผู้บริโภค โดยกำหนดเงื่อนไขระหว่างสมการที่ทำให้สามารถหาค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน โดยมีข้อสมมติว่าผลรวมของค่าความยืดหยุ่นของราคาทางตรงและไขว้ ต้องมีค่าเท่ากับทั้งสมการอุปสงค์สุราผลไม้ทั้งนำเข้าและของไทย นำไปสู่การวิเคราะห์ผลกระทบจากภาษีที่มีต่ออุปสงค์การบริโภค และรายได้ของรัฐบาลจากภาษี และทำการศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบของผู้บริโภค ผู้ผลิตสุราผลไม้ไทย และผู้นำเข้าสุราผลไม้ต่างประเทศผ่านทางแบบสอบถาม

ผลที่ได้จากการประมาณค่าแบบจำลอง จะได้ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อตัวแปรนั้นๆ โดยค่าความยืดหยุ่นต่างๆมีค่าดังนี้คือ ในกรณีของอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้นำเข้า ค่าความยืดหยุ่นต่อราคาสุราผลไม้นำเข้าเองเท่ากับ -1.962 ค่าความยืดหยุ่นไขว้ต่อราคาสุราผลไม้ไทยเท่ากับ 0.130 ค่าความยืดหยุ่นไขว้ต่อราคาเบียร์เท่ากับ 0.195 และค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้เท่ากับ 5.427 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าสูงคือ รายได้ผู้บริโภคและราคาสุราผลไม้นำเข้า แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้จะมีผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคมากกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสุราผลไม้นำเข้า ในขณะที่ค่าความยืดหยุ่นไขว้ของราคาสุราผลไม้ไทยและราคาเบียร์มีค่าต่ำ แสดงถึงความสามารถในการทดแทนสุราผลไม้นำเข้าด้วยสุราผลไม้ไทยหรือเบียร์ไม่มากนัก แต่เบียร์มีความสามารถในการทดแทนได้ดีกว่าเล็กน้อย

ส่วนผลที่ได้จากการประมาณค่าสมการอุปสงค์สุราผลไม้ไทย ค่าความยืดหยุ่นต่อราคาเท่ากับ -1.936 ค่าความยืดหยุ่นต่อราคาสุราผลไม้นำเข้าเท่ากับ 0.103 ค่าความยืดหยุ่นต่อราคาเบียร์เท่ากับ 0.526 ค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้เท่ากับ 7.165 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ไทยสูงคือรายได้ผู้บริโภคและราคาสุราผลไม้ แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้จะมีผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภค มากกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสุราผลไม้ไทย และแสดงว่าถึงเบียร์จะไม่สามารถทดแทนสุราผลไม้ไทยได้ดีมากนัก แต่อยู่ในระดับที่มากกว่าการทดแทนสุราผลไม้นำเข้ามาก

เมื่อเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นระหว่างสมการ แสดงให้เห็นว่าราคา (Own-Price Elasticity) มีผลต่อปริมาณการบริโภคใกล้เคียงกัน ในส่วนของความยืดหยุ่นไข้วแสดงให้เห็นว่าสุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้นำเข้ามีความสามารถในการทดแทนกันได้เพียงเล็กน้อย และเบียร์สามารถทดแทนสุราผลไม้ไทยได้ดีกว่าสุราผลไม้นำเข้าพอสมควร ในขณะที่ค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ของสุราผลไม้ไทยมีค่ามากกว่าสุราผลไม้นำเข้า

ส่วนค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน ซึ่งแสดงความสามารถในการทดแทนสุราผลไม้นำเข้าด้วยสุราผลไม้ไทย มีค่าเท่ากับ 2.066 โดยเหตุที่ทำให้ค่าความสามารถในการทดแทนมีค่าสูงมาจากผลของอุปสงค์ต่อราคาของตัวเอง (Own-price Elasticity) ที่มีค่าสูง กล่าวคือเมื่อราคาสุราผลไม้นำเข้าเพิ่มขึ้นมากกว่าการเพิ่มขึ้นของราคาสุราผลไม้ไทย การเปลี่ยนแปลงของปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าจะลดลงมากกว่าการลดลงของปริมาณการบริโภคของสุราผลไม้ไทย ทำให้สัดส่วนการบริโภคหรือส่วนแบ่งตลาดสุราผลไม้นำเข้าลดลง

การวิเคราะห์ผลของการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิต ที่มีต่ออุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ในประเทศไทยและความสามารถในการทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและสุราผลไม้ไทย จากการวิเคราะห์ที่ผ่านมาว่าราคาเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่ออุปสงค์การบริโภค ดังนั้นหากการเพิ่มขึ้นของอัตราภาษีทำให้ราคาเพิ่มขึ้นตามเป็นสัดส่วนกัน จะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ นำเข้าและไทยลดลงอย่างมากทั้งสองประเภท แต่ในสถานการณ์จริงนั้น ในกรณีของสุราผลไม้นำเข้า การปรับตัวของราคาจะไม่ใช่สัดส่วนที่สูงตามการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิต เนื่องจากผู้ประกอบการแก้ปัญหาด้วยการนำเข้าไวน์ที่มีราคาถูกลง อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีอย่างต่อเนื่องในอัตราสูง ก็ส่งผลกระทบต่อให้ราคาสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลในการจำกัดการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในกรณีของสุราผลไม้ไทย ไม่กระทบจากการปรับเปลี่ยนอัตราสรรพสามิตไวน์และแชมเปญมากนัก เนื่องจากมีไวน์คูลเลอร์เป็นส่วนประกอบหลักในกลุ่ม

สุราผลไม้ ทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ไทย เนื่องจากระดับราคาไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก และไม่ว่าราคาจะปรับเปลี่ยนทิศทางใด การทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้นำเข้าก็มีค่าน้อยมาก

ประเด็นต่อมาคือ ผลของภาษีที่มีต่อรายได้ของรัฐบาล จากสูตรที่คำนวณได้จากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา แสดงให้เห็นว่า หากต้องการให้รัฐมีรายได้สูงจากมูลค่าภาษีสุราผลไม้ ควรจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในอัตราต่ำ โดยอัตราภาษีสรรพสามิตที่ทำให้ผลรวมของมูลค่าภาษีทุกประเภทรวมกันมีค่าสูงสุดนั้น อยู่ต่ำกว่าอัตราร้อยละ 20 ดังนั้นหากมีการปรับขึ้นอัตราภาษีสรรพสามิตมากขึ้น จะทำให้รายได้รัฐจากภาษีลดต่ำลงเรื่อยๆ แต่ทั้งนี้อยู่ในเงื่อนไขที่ว่าราคา C.I.F. ต้องคงที่ แต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ปรากฏว่าการปรับตัวลดลงของราคาในช่วงหลังจากการปรับภาษีสรรพสามิตจาก 20 เป็น 40 ทำให้รายได้ของรัฐเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากอัตราราคาลดลงที่สูงมากของราคา C.I.F. นั้นเอง แต่หลังจากนั้น การปรับตัวของราคา C.I.F. ก็ไม่สามารถลดลงได้อีก เนื่องจากถึงจุดต่ำสุดแล้ว ส่งผลให้ให้การปรับขึ้นของอัตราภาษีสรรพสามิตในครั้งต่อมา ทำให้รายได้รัฐลดลง

นอกจากการใช้แบบจำลองในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคสุราผลไม้แล้ว ยังใช้การสอบถามความคิดเห็นผู้บริโภคเพื่อใช้ในการวิเคราะห์พร้อมด้วย ผลที่ได้คือกลุ่มผู้บริโภคสุราผลไม้ต่างประเทศและสุราผลไม้ไทย เป็นคนละกลุ่ม กล่าวคือกลุ่มผู้ที่บริโภคแต่สุราผลไม้นำเข้า ให้เหตุผลในการไม่บริโภคสุราผลไม้ไทยว่า เนื่องจากไม่ชอบรสชาติและเห็นว่าการผลิตไม่ได้มาตรฐาน ในขณะที่ผู้ที่บริโภคแต่สุราผลไม้ไทยให้ความเห็นว่า ไม่บริโภคสุรานำเข้าเนื่องจากราคาแพงและไม่นิยมของต่างประเทศ และเมื่อถามถึงผลจากการขึ้นราคา กลุ่มผู้บริโภคสุราผลไม้นำเข้าส่วนใหญ่จะลดปริมาณการบริโภคลง บางส่วนจะหันไปบริโภคสุราผลไม้นำเข้ายี่ห้อที่มีราคาถูกลง

เมื่อสอบถามถึงผลกระทบจากอัตราภาษีสรรพสามิตไวน์และแชมเปญที่เพิ่มขึ้น ผู้นำเข้าเป็นผู้ได้รับผลกระทบอย่างหนัก โดยยอดจำหน่ายลดลงมากในช่วงการปรับขึ้นอัตราภาษีจากอัตรา 40 เป็น 50 และอัตรา 50 เป็น 55 เนื่องจากปัจจัยประกอบอีกประการคือสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ นอกจากนี้ ผลจากแบบสอบถามยังเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าการรณรงค์ลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยสามารถลดการบริโภคสุราผลไม้ต่างประเทศได้อย่างเห็นผล เนื่องจากผลที่สอดคล้องกันในการสอบถามผู้บริโภคและผู้นำเข้า

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การดำเนินการเพื่อลดการบริโภคสุรานั้น เกิดจากเหตุผลหลายประการ นอกจากสุรา ผลไม้นำเข้าจะทำให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าจากต่างประเทศเป็นมูลค่ามากแล้ว สุราผลไม้ยังจัดเป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อบริโภคเป็นปริมาณมากย่อมส่งผลร้ายต่อร่างกาย นอกจากนี้สุรายังถือเป็นสินค้าที่ไม่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต และถือเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยอีกด้วย

นโยบายราคาเป็นนโยบายที่จะมีประสิทธิผลในการลดปริมาณการบริโภคสุราผลไม้อย่างยิ่ง เนื่องจากอุปสงค์ของการบริโภคสุราผลไม้ทั้งที่นำเข้าและทำในประเทศ ต่างก็ขึ้นกับปัจจัยราคาเป็นสำคัญ ส่วนการจะใช้ตัวแปรใดเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางราคานั้น มีทางเลือกไม่มากนัก เนื่องจากราคาสุราผลไม้ไม่ได้เป็นสินค้าควบคุมของทางรัฐบาล ตัวแปรเดียวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางราคาก็คือ ภาษี ถึงแม้ว่าการใช้ภาษีเป็นเครื่องมือ จะเป็นที่ได้เพียงถึงผลที่จะเกิดกับสวัสดิการผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือสินค้าชนิดนี้เป็นสินค้าที่มีโทษแก่ร่างกาย และถือเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ดังนั้นประเด็นของการลดส่วนเกินผู้บริโภคที่พิจารณาจากสินค้าทั่วไป จึงไม่สมควรนำมาเกี่ยวข้องกับในกรณีของสุราผลไม้

ภาษีที่จัดเก็บกับสินค้าประเภทสุราผลไม้ นั้น มีประเภทที่เป็นหลัก 3 ประเภทคือ ภาษีศุลกากรหรืออากรนำเข้า ภาษีสรรพสามิต และภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการปรับใช้ภาษีเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการลดการบริโภค สามารถแจกแจงได้ดังนี้

ในส่วนของอัตราภาษีศุลกากรนั้น เป็นอัตราภาษีที่มีความสัมพันธ์กับการค้าระหว่างประเทศ และที่สำคัญคือประเทศไทย ซึ่งถือเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก มีเงื่อนไขที่ผูกพันกับอัตราภาษีสุราผลไม้ ซึ่งจะต้องปรับตามข้อตกลงที่มีอยู่กับองค์การการค้าโลก ซึ่งทำให้อัตราภาษีศุลกากรไม่อยู่ในอำนาจของรัฐบาลไทยในการดำเนินการใดๆทั้งสิ้น ในส่วนของอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น เป็นภาษีที่ต้องมีการจัดเก็บสินค้าทั่วไป ซึ่งจะจัดเก็บในอัตราเดียวกัน ดังนั้นการกระทำใดๆที่ย่อมส่งผลกระทบไปถึงสินค้าอย่างอื่นด้วย ด้วยเหตุนี้ในการเพิ่มอัตราภาษีเพื่อลดการบริโภคสุราผลไม้ นั้น อัตราภาษีสรรพสามิตจึงเป็นเป้าหมายหลักของทางรัฐบาล

เนื่องจากอัตราภาษีสรรพสามิต ทำหน้าที่โดยตรงในการจัดเก็บกับสินค้าฟุ่มเฟือยและเป็นโทษในการบริโภค ดังนั้นวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการลดการบริโภคสุราผลไม่โดยใช้ภาษีสรรพสามิตนั้น จึงสอดคล้องกันอย่างยิ่ง และจากการใช้สูตรการคิดคำนวณของกรมสรรพสามิต ทำให้การเพิ่มของอัตราภาษีสรรพสามิตนั้น มีผลต่อมูลค่าภาษีที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก เนื่องจากไม่ใช้การคิดคำนวณแบบทางตรงเป็นเปอร์เซ็นต์เหมือนภาษีที่ใช้โดยทั่วไป ยกตัวอย่างเช่นถ้าบอกว่าอัตราภาษีสรรพสามิตสุราผลไม่อยู่ที่ 55 ไม่ได้หมายความว่าคิดเป็น 55 เปอร์เซ็นต์ของฐานภาษี ซึ่งก็คือราคารำนำเข้าบวกกับมูลค่าภาษีศุลกากร แต่หมายความว่าต้องเสียภาษีสรรพสามิตเป็นมูลค่า 1.39 เท่าของราคารำนำเข้ารวมกับมูลค่าภาษีศุลกากร ซึ่งหมายถึงการขึ้นภาษีสรรพสามิตแต่ละครั้งจะกระทบต่อต้นทุนทางภาษีของสุราผลไม่เป็นอย่างมาก

แต่การปรับต่อของบริษัทผู้นำเข้าเพื่อความอยู่รอด ก็ทำให้การเปลี่ยนแปลงราคาของสุราผลไม่ในประเทศไทย ไม่เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของอัตราภาษีสรรพสามิต ถ้าใช้การคิดคำนวณทางทฤษฎี แต่การปรับภาษีในอัตราที่สูงพอ ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง ประกอบกับปัจจัยภายนอกคืออัตราแลกเปลี่ยน ที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ราคารำนำเข้าสูงขึ้น ดังนั้นการใช้ภาษีสรรพสามิตในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่องดังที่ผ่านมา จึงเป็นนโยบายที่ถือว่ามีประสิทธิภาพในการลดการบริโภค

นอกจากนโยบายราคาแล้ว การรณรงค์ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องมีการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่เข้าถึงค่านิยมและจิตสำนึกโดยตรง ที่จะมีผลต่อไปในระยะยาว ในส่วนตัวของสินค้าสุราผลไม่นั้น มองได้ใน 2 ประเด็นคือ เป็นสินค้าที่มีโทษต่อร่างกายเนื่องจากเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดหนึ่ง และประเด็นที่สองคือเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย และต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้ประเทศต้องขาดดุลการค้า

ในประเด็นของการที่สุราผลไม่เป็นเครื่องดื่มที่เป็นโทษต่อร่างกายนั้น ต้องพิจารณาสุราผลไม่เป็น 2 ประเภทย่อย คือไวน์ และไวน์คูลเลอร์ ในประเด็นของไวน์ เป็นที่โต้เถียงได้ว่าถึงแม้ไวน์จะเป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ แต่ก็มีเปอร์เซ็นต์ของแอลกอฮอล์ต่ำ และจากผลวิจัยทางการแพทย์พบว่า ไวน์มีสรรพคุณหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการลดการอุดตันของไขมันในเส้นเลือดในขณะที่ไวน์คูลเลอร์ก็เป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในระดับที่ต่ำมาก ดังนั้นในการรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเน้นประเด็นของการเป็นเครื่องดื่มที่ให้โทษต่อร่างกาย จึงอาจไม่มีน้ำหนักมากพอที่จะทำให้ผู้บริโภคค่อยๆตามได้ แต่อาจเปลี่ยนประเด็นไปที่

โทษของแอลกอฮอล์ในรูปของการสูญเสียทางอ้อม เช่น อุบัติเหตุจากการขับขี่ในขณะบริโภค เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์

แต่สำหรับในประเด็นที่สุราผลไม้เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ไวน์เป็นสินค้าที่เป็นที่ยอมรับว่า เป็นสินค้าที่แสดงถึงค่านิยม และสถานภาพทางสังคม หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นเครื่องดื่มของผู้มีฐานะดี และไวน์ส่วนใหญ่ที่บริโภคในประเทศไทย คือไวน์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ จากการรณรงค์ลดการนำเข้าสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ไวน์เป็นสินค้าที่ใช้เป็นเครื่องหมายของสินค้าฟุ่มเฟือยเหล่านั้น แสดงให้เห็นว่าในบรรดาสินค้านำเข้าจากต่างประเทศนั้น เป็นที่ยอมรับว่าไวน์เป็นสินค้าที่สะท้อนค่านิยมการนิยมสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ถึงแม้จะไม่มีขีดจำกัดของการลดการบริโภคไวน์ในช่วงที่มีการรณรงค์ดังกล่าว เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศในขณะนั้นอยู่ในช่วงวิกฤติอยู่แล้ว แต่เมื่อทำการสอบถามไปยังผู้บริโภคและผู้นำเข้าไวน์จากต่างประเทศ ได้ข้อสรุปตรงกันว่า การรณรงค์ดังกล่าว กระทบกับปริมาณการจำหน่ายไวน์ของบริษัทอย่างรุนแรง ดังนั้นหากมีการรณรงค์ต่อเนื่องในการลดการบริโภคไวน์ ซึ่งเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ ย่อมจะเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ และยังสร้างสำนึกที่จะก่อให้เกิดผลดีในระยะยาวด้วย

ถึงแม้ว่านโยบายสรรพสามิตที่เพิ่มอัตราภาษีไวน์ในอัตราที่สูง จะมีประสิทธิภาพ แต่อัตราภาษีสรรพสามิตในปัจจุบัน ก็สูงเกือบติดเพดานภาษีที่อัตรา 60 แล้ว นโยบายภาษีสรรพสามิตจึงมีขอบเขตของความสามารถในการกดดันทางราคา ที่จะส่งผลในการลดการบริโภค ดังนั้นนโยบายที่ควรหยิบยกขึ้นมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องคือ การปลูกจิตสำนึกของคนไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อสินค้าไวน์นำเข้าอย่างยิ่ง เนื่องจากสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริโภค และผู้นำเข้าจากการสอบถาม ที่บ่งชี้ว่าการรณรงค์ลดการบริโภคสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ มีผลอย่างยิ่งในการลดการบริโภค

นอกจากประเด็นการลดการบริโภคแล้ว การส่งเสริมให้อุตสาหกรรมสุราผลไม้ไทย เป็นที่ยอมรับและสามารถทดแทนสุราผลไม้จากต่างประเทศได้ ก็เป็นอีกประเด็นที่ควรมีการกล่าวถึง โดยจากผลของแบบจำลอง และผลของแบบสอบถาม ผลที่ได้มีความสอดคล้องกันคือ สุราผลไม้ นำเข้าและสุราผลไม้ไทย ไม่ใช่สินค้าทดแทนกันได้ดีนัก ปัจจุบันราคาไม่ใช่สาเหตุสำคัญในการเลือกบริโภคระหว่างสุราผลไม้ทั้งสองประเภทนี้ แต่เป็นด้านคุณภาพของสุราผลไม้ไทยที่ไม่เป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภค ดังนั้นนโยบายที่ทำให้ส่วนต่างของราคาสุราผลไม้ นำเข้าและราคาสุราผลไม้ไทยมีมากขึ้น จึงไม่ใช่ นโยบายที่เหมาะสมในการกระตุ้นการบริโภคสุราผลไม้ไทยให้แทนที่สุราผลไม้

ต่างประเทศ ประเด็นที่ควรมีการพิจารณาคือการพัฒนาอุตสาหกรรมสุราผลไม้ โดยความช่วยเหลือจากรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นด้านการลงทุน การวิจัยผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาคุณภาพ

เมื่อพิจารณาประเด็นของผลกระทบของการเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิต ที่มีต่อรายได้รัฐนั้น หากทำการวิเคราะห์อย่างคร่าวๆ จากสูตร จะเห็นว่าการปรับขึ้นอัตราภาษีสรรพสามิตจากเดิมที่อัตรา 20 นั้น จะทำให้รายได้รัฐลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากเลยจุดอัตราภาษีที่ทำให้รัฐมีรายได้จากมูลค่าภาษีสุราผลไม้รวมสูงสุดไปแล้ว แต่เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่าผู้นำเข้านำเข้าสินค้าราคาต่ำลงอย่างมากในช่วงการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีจาก 20 เป็น 40 กลับมีผลทำให้รายได้จากมูลค่าภาษีเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การนำเข้าสุราผลไม้ราคาต่ำเพื่อลดราคา C.I.F ก็ได้ถึงจุดที่น่าจะต่ำสุดแล้ว จึงกล่าวได้ว่านโยบายการเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตสุราผลไม้ในครั้งต่อๆ มาหลังจากนั้น ไม่น่าจะเป็นวิธีการที่จะเพิ่มรายได้ทางภาษีให้รัฐอีกต่อไป

เมื่อพิจารณาในแง่ดุลการค้า ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการขึ้นอัตราภาษีสรรพสามิตไว้ในกรณีลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดนั้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตมีประสิทธิภาพในการลดการขาดดุลการค้า เนื่องจากเป็นไปได้ทั้งในกรณีที่ต้องนำเข้าสุราผลไม้ที่มีราคาถูกลงเพื่อรักษาระดับการบริโภคไว้ หรือต้องนำเข้าปริมาณลดลงเนื่องจากผลกระทบทางราคา ซึ่งทั้งสองกรณีต่างก็ทำให้เงินตราต่างประเทศที่จะใช้ในการนำเข้าสุราผลไม้จากต่างประเทศลดลง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7.3 ผลจากการปรับขึ้นภาษีสรรพสามิตสุราสมัยนายกษัตถิณ

เนื่องจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2544 ได้อนุมัติให้ปรับปรุงอัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้าประเภทสุราและยาสูบ สำหรับสินค้าในกลุ่มสุรานั้น ทำการปรับขึ้นภาษีสรรพสามิตในสุราแทบทุกประเภท และมีการกล่าวถึงผลที่จะเกิดตามมาคือการลดการบริโภคลดการขาดดุลการค้า และรายได้จากภาษีที่รัฐจะได้รับเพิ่มขึ้น โดยรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตสุรา แสดงในตารางที่ 7.1

ตารางที่ 7.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสรรพสามิตสุรา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2544

รายการ	อัตราภาษีตามมูลค่า(ร้อยละ)		อัตราภาษีตามปริมาณ	
	อัตราเดิม	อัตราใหม่	อัตราเดิม	อัตราใหม่
1. เบียร์	53	55	100	100
2. ไวน์และแชมเปญ	55	60	100	100
3. ไวน์คูลเลอร์ และ สุราผลไม้ประเภทอื่น	25	25	100	100
4. วิสกี้	35	45	150	240
5. บรั่นดี	25	30	150	190
6. เหล้าขาว	35	45	150	240
7. สุราผสม	35	45	150	240
8. สุราปรุงพิเศษ	35	45	150	240

ในประเด็นของการลดการบริโภคนั้น หากสมมติให้ราคา C.I.F. และค่าการตลาดมีค่าคงที่ ในขณะที่อัตราภาษีศุลกากร และภาษีมูลค่าเพิ่มต่างก็มีค่าคงที่ การปรับขึ้นของอัตราภาษีสรรพสามิตจากอัตรา 55 เป็น 60 จะทำให้ราคาสุราผลไม้นำเข้าเพิ่มขึ้น 16% และจากการเพิ่มขึ้นของราคาสุราผลไม้นำเข้านี้เอง จะส่งผลปริมาณการบริโภค โดยหากกำหนดให้ราคาสุราผลไม้ไทยราคาเบียร์ และรายได้ผู้บริโภคงที่ ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้นำเข้าจะลดลงถึง 25.43 %

จากข้อสมมติที่กำหนดนั้น สิ่งที่มีการปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งทำให้ราคาสุราผลไม้ไม่ได้เคลื่อนไหวตามการปรับขึ้นของอัตราภาษีสรรพสามิต ก็คือราคา C.I.F. ซึ่งสามารถปรับลดลงได้ และจะมีผลในการกระตุ้นการบริโภค

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าราคาของสุราผลไม้ โดยเฉพาะไวน์จากต่างประเทศ จะมีช่วงราคาที่กว้างมาก เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีหลายระดับ และหลากหลายคุณภาพ แต่การลดลงของราคานำเข้าสุราผลไม้ต่างประเทศในประเทศไทย ก็เคยลดลง ณ ระดับต่ำสุด ในช่วงที่อัตราภาษีสรรพสามิตอยู่ที่ 40 และเป็นช่วงก่อนที่จะมีการลอยตัวค่าเงินบาท ดังนั้นผลการวิเคราะห์ที่ได้คือ จากของเขตของราคานำเข้าสุราผลไม้ อันเนื่องมาจากคุณภาพของสินค้า และอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้การปรับเปลี่ยนราคานำเข้าสุราผลไม้ ไม่น่าจะลดลงจากปัจจุบันได้มากนัก น่าจะปรับราคาได้เพียงช่วงแคบๆเท่านั้น ดังนั้นเมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปรราคาสุราผลไม้ นำเข้าที่เปลี่ยนแปลงจากการปรับขึ้นของอัตราภาษีสรรพสามิต ย่อมจะทำให้ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ นำเข้าจากต่างประเทศลดลงอย่างแน่นอน

ส่วนประเด็นของการลดการขาดดุลการค้า นั้น นโยบายภาษีสรรพสามิตถือว่า มีประสิทธิผลอย่างยิ่ง เนื่องจากผลที่ได้จากแบบจำลองอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ นั้น แสดงให้เห็นว่าตัวแปรราคาสุราผลไม้ มีอิทธิพลต่อการบริโภคสุราผลไม้ นำเข้าอย่างมาก ดังนั้นหากนำเข้าที่ราคา C.I.F. เดิม จะทำให้ปริมาณการบริโภคลดลงในอัตราที่มาก ซึ่งเป็นผลให้ปริมาณการนำเข้าลดลง ทำให้การขาดดุลการค้าลดลง และหากนำเข้าสินค้าราคาถูกลง เพื่อรักษาระดับการบริโภค ก็ย่อมทำให้การขาดดุลการค้าลดลงอีกเช่นกัน เนื่องจากราคานำเข้าเฉลี่ยมีค่าลดลงนั่นเอง แสดงให้เห็นว่านโยบายการเพิ่มขึ้นของอัตราภาษีสรรพสามิต เป็นนโยบายที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการลดการขาดดุลการค้า

ในประเด็นสุดท้ายคือ รายได้ของรัฐบาลจากภาษีนั้น สิ่งที่สรุปได้จากผลของการศึกษาคือ เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นของราคามีค่าสูงถึง -1.962 ทำให้การเพิ่มขึ้นของอัตราภาษี ย่อมส่งผลให้รายรับของรัฐบาลจากภาษีมียังค่าลดลง แต่ตัวแปรสำคัญที่ทำให้ต้องวิเคราะห์อย่างละเอียดคือ ราคา C.I.F. ซึ่งมีผลทำให้การวิเคราะห์รายได้ของรัฐที่จะลดลงเกิดความคลาดเคลื่อนได้ อย่างไรก็ตาม การลดลงของราคา C.I.F. ต้องลดลงในอัตราที่สูงมาก จึงทำให้รายรับของรัฐบาลจากภาษี เมื่อเทียบกับปัจจุบันมีค่าเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของราคา C.I.F. จะเกิดขึ้นจริงนั้น เป็นไปได้ยากมากที่จะลดลงให้ต่ำกว่าราคาเฉลี่ยในปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันราคานำเข้าก็ต่ำมากอยู่แล้ว ซึ่งเป็นที่คาดการณ์ได้ว่า การปรับขึ้นของอัตราภาษีสรรพสามิต จะทำให้รายรับของรัฐบาลจากภาษีที่จัดเก็บกับสุราผลไม้มีค่าลดลง

7.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

งานวิจัยชิ้นนี้ มีข้อจำกัดที่ทำให้วิธีการศึกษาไม่เป็นไปตามที่ต้องการ และมีผลต่อความคลาดเคลื่อนในหลายประการ ดังนี้

1. ข้อมูล ซึ่งแบ่งได้เป็นหลายประเด็นคือ

1.1 ปริมาณการบริโภคสุราผลไม้

ในการศึกษาอุปสงค์การบริโภคสุราผลไม้ นั้น ข้อมูลที่ใช้ควรเป็นข้อมูลปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ที่แท้จริง หรืออาจทำการประมาณได้จากข้อมูลรายจ่ายในการบริโภคสุราผลไม้ แต่ในประเทศไทย ไม่มีการสำรวจหรือจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลเกี่ยวกับสุราผลไม้ที่มี และจัดเก็บโดยหน่วยงานราชการมีเพียงข้อมูลปริมาณนำเข้าสุราผลไม้จากต่างประเทศ ข้อมูลปริมาณและมูลค่าภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บได้จากสุราผลไม้ทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นในการวิจัยจึงต้องใช้ข้อมูลปริมาณสุราผลไม้และมูลค่าภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บได้ เป็นตัวแทนปริมาณการบริโภคสุราผลไม้ และเป็นตัวประมาณราคาสุราผลไม้ตามลำดับ

1.2 สุราผลไม้แยกประเภท

เดิมทีนั้น ผู้วิจัยตั้งใจที่จะทำการศึกษาอุปสงค์เฉพาะสินค้าไวน์เท่านั้น เนื่องจากเป็นสินค้าที่ได้รับการกล่าวถึงมาก ทั้งในช่วงเศรษฐกิจเฟื่องฟู และในยุคเศรษฐกิจตกต่ำ รวมถึงการศึกษาความสามารถในการทดแทนไวน์ที่นำเข้าจากต่างประเทศด้วยไวน์ไทย เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยมีการกล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพเครื่องดื่มในประเทศไทยที่จะทดแทนการนำเข้าไวน์จากต่างประเทศ โดยมีการกล่าวถึงการวิจัยและพัฒนาพันธุ์องุ่นทำไวน์ในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การผลิตไวน์ที่ได้คุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ และการวิเคราะห์ระหว่างสินค้าประเภทเดียวกันนี้ จะทำให้ได้ข้อสรุปอย่างชัดเจน ถึงสินค้าหลักที่จะนำมาทดแทนไวน์จากต่างประเทศ ซึ่งคือไวน์ในประเทศไทย แต่ข้อมูลที่จัดเก็บโดยกรมสรรพสามิตนั้น สุราผลไม้ในประเทศไทยไม่มีการจัดเก็บแยกประเภท โดยรวมเป็นประเภทเดียวกัน ทำให้การศึกษาอุปสงค์การบริโภค จำเป็นต้องศึกษาสุราผลไม้โดยวิเคราะห์เป็นภาพรวม ทำให้ไม่สามารถระบุความสามารถในการทดแทนกันอย่างจำเพาะเจาะจงได้

1.3 ค่าการตลาด

ในการประมาณราคาสุราผลไม้ในการศึกษานี้ ได้ทำการสมมติให้ค่าการตลาดคิด

เป็นเปอร์เซ็นต์ของราคานำเข้ารวมกับมูลค่าภาษีทุกประเภท ซึ่งกำหนดให้เป็นค่าคงที่ โดยค่าที่กำหนดนี้ มาจากการประมาณจากราคาทั่วไปตามท้องตลาดในปัจจุบัน จากการขาดข้อมูลเกี่ยวกับค่าการตลาดที่แท้จริง ทำให้การประมาณราคาเกิดความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากค่าการตลาดถือเป็นกลยุทธ์ในการปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจที่สำคัญของทั้งบริษัทผู้นำเข้า และผู้ผลิต ทำให้ไม่ทราบถึงการปรับตัวของราคาที่แท้จริงของราคาสุราผลไม้ทั้งนำเข้าและที่ผลิตในประเทศไทย

1.4 ข้อมูลรายปี

เนื่องจากสุราผลไม้เป็นเครื่องดื่มที่เริ่มได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในปี พ.ศ. 2535 ทำให้ข้อมูลรายปีที่จัดเก็บโดยกรมสรรพสามิตนั้น จึงมีจำนวนน้อยเกินกว่าที่จะนำมาประมาณค่าทางเศรษฐกิจได้ จึงต้องอาศัยข้อมูลรายเดือนมาศึกษาแทน แต่ความผันผวนของความการใช้ข้อมูลรายเดือน ก็เป็นอุปสรรคต่อความคลาดเคลื่อนของผลการศึกษา และตัวแปรที่สำคัญบางตัวที่เกี่ยวกับสุราผลไม้ ที่มีข้อมูลเป็นรายปี ไม่สามารถใส่เข้ามาในแบบจำลองได้ เช่น จำนวนประชากร จำนวนร้านค้าที่จำหน่ายไวน์ ปริมาณสุราผิดกฎหมายที่จับกุมได้ เป็นต้น

1.5 ต้นทุนการผลิต

เนื่องจากขาดข้อมูลทางด้านต้นทุนการผลิต ได้แก่ ทุน แรงงาน ค่าแรง ทำให้ไม่สามารถศึกษาทางด้านอุปทาน เพื่อการวิเคราะห์ที่น่าเชื่อถือขึ้น และไม่สามารถใช้แบบจำลองทางด้านต้นทุนมาใช้ในการศึกษาได้ รวมถึงไม่สามารถนำตัวแปรดังกล่าวมาใช้ในแบบจำลองที่ศึกษาอีกด้วย

2. แบบจำลอง

เนื่องจากการศึกษาที่ต้องการศึกษาอุปสงค์การบริโภค ร่วมกับการศึกษาความสามารถในการทดแทนกันระหว่างสุราผลไม้นำเข้าและของไทย นำมาซึ่งการประยุกต์ใช้แบบจำลองทางอุปสงค์ ที่นำไปสู่ค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน โดยกำหนดเงื่อนไขระหว่างสมการที่ทำให้ค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันมีค่าเท่ากันนั้น นำมาซึ่งความคลาดเคลื่อนของผลการศึกษาอุปสงค์ โดยการศึกษาในอนาคต อาจเลือกแบบจำลองที่เหมาะสมแก่การศึกษาอุปสงค์ และความสามารถในการทดแทนกันอื่นๆ ที่เหมาะสมกับข้อมูลที่จะเอื้ออำนวยในอนาคตต่อไป หรืออาจเลือกแบบจำลองที่มีความซับซ้อน และมีหลักทางทฤษฎีที่ชัดเจนขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

- Amemiya, T. Advanced Econometrics. London: Basil Blackwell, 1985.
- Armington, P.S. A Theory of Demand for Products Distinguished by Place and Production. IMF Staff Papers 16(March 1969): 159-177.
- Barsby, S.L. and Marshall, G.L. Short-term Consumption Effect of Lower Minimum Alcohol-purchasing Age. Journal of Studies on Alcohol vol.38 (1977): 1665-79.
- Brennan, G. and Buchanan, J.M. The Power to Tax: Analytical Foundations of a Fiscal Constitution. Cambridge: Cambridge University Press, 1980.
- Chumphot Suvaphorn. Estimation of the Elasticities in the Thai Economy. Faculty of Economics, Thammasat University Research no.3, 1977.
- Chumphot Suvaphorn The CES Production Function with Its Estimation Techniques. Faculty of Economics, Thammasat University Discussion Paper Series no.54, 1976.
- Comanor, W.S and Wilson, T.A. Advertising and Market Power. Cambridge : Harvard University Press, 1974.
- Davies, P.T. Some Comparative Observations on Alcohol Consumption, Alcohol-related Problems and Alcohol Control Policies in the United Kingdom and Other Countries of Europe. British Journal on Alcohol and Alcoholism vol.14 no.4(1979): 208-32.
- Gurajati, D.N. Basic Econometrics. Singapore: McGraw-Hill, 1995.
- Hausman, Jerry A. Exact Consumer's Surplus and Deadweight Loss. The American Economic Review vol.71 no.4(1981): 662-676.
- Hogarty, F.T. and Elzinga, K.G. The Demand for Beer. Review of Economics and Statistics vol.5(1972): 195-8.
- Johnson, J.A. and Oksanen, E.H. Socio-economic Determinants of The Consumption of Alcoholic Beverages. Applied Economics vol.6(1974): 293-301.
- Johnson, J.A. and Oksanen, E.H. Estimation of Demand for Alcoholic Beverages in Canada from Pooled Time Series and Cross-Sections. Review of Economics and

- Statistics vol.59(1977): 113-18.
- Judge,G.G., Griffiths,W.E., Hill,R.C., Lutkepohl,H. and Tsong-Chao Lee. The Theory and Practice of Econometrics. New York: John Wiley and sons, 1995.
- Kohli,U.R. A Gross National Product Function and the Derived Demand for Imports and Supply of Exports. Canadian Journal of Economics vol.11(1979): 167-182.
- Labys,H.W.C. An International Comparison of Price and Income Elasticities for Wine Consumption. Australian Journal of Agriculture Economics vol.20(1976): 33-36.
- Lau,H. Cost of Alcoholic Beverages as a Determinant of Alcohol Consumption. Research Advances in Alcohol and Drugs Problem vol.2(1975) : 211-245.
- Leamer,Edward E. and Stern,Robert M. Quantitative International Economics. Boston: Allyn and Bacon, 1970.
- Leu,R.E. and Lutz,P. Economic Aspects of Alcohol Consumption in Switzerland (1977) Schulthess,Zurich
- Lidman,R.M. Measuring Spirits'Price Elasticity in Canada and California :New Findings. Surveyor vol.12(1976): 9-13.
- Maddala,G.S. Econometrics. Cannada: McGraw-Hill, 1977.
- Maimquist,S. A Statistical Analysis of the Demand for Liquor in Sweden. University of Uppsala Sweden, 1948.
- McGuinness,T. An Econometric Analysis of Total Demand for Alcoholic Beverages in the U.K., 1956-75 The Journal of Industrial Economics (September 1980): 85-109.
- Nicholson,R.J.(1955) Product-Elasticities of Substitution in International Trade The Economic Journal(1955): 112-133.
- Niskanen,W.A. Taxation and the Demand for Alcoholic Beverages. Santa Monica,California: Rand Corporation, 1962.
- Norman,D. Structural Change and Performance in the U.S. Brewing Industry. University of California, Los Angeles, 1975.
- Nusaraporn Tatiyapaiboon. Market Structure and Policy of Antibiotic Drugs In Thailand. Department of Economics Chulalongkorn University, 1995.
- Nyberg,A. Consumption and Prices of Alcoholic Beverages : A Study of the Demand for Alcoholic Beverages in Finland 1949-1965 ,and of the Price

- Decisions of the State Alcohol Monopoly. Finnish Foundation for Alcohol Studies,Helsinki, 1967.
- Ornstein,S.I. Control of Alcohol Consumption through Price Increase. Journal of Studies of Alcohol vol.41(1980): 807-818.
- Pindyck,R.S. Econometric Models and Economic Forecasts. Singapore: McGraw-Hill, 1980.
- Pollak,Robert A. and Wales,Terrance J. Comparison of The Quadratic Expenditure System and Translog Demand System with Alternative Specifications of Demographic Effects. Econometrica vol.48 no.3(1980): 595-612.
- Prest,A.R. Some Experiments in Demand Analysis. Review of Economics and Statistics vol.21(1949): 33-49.
- Ramsey,F.P. A Contribution to the Theory of Taxation. Economic Journal vol. 37(1927): 47-61
- Sarntisart,I.sra. Linear Expenditure System: A Single Equation Estimation. Chulalongkorn Journal of Economics vol.11 no.1(1999): 131-136.
- Schweitzer, Stuart O. Intriligator, michale D. and Salehi, Hossein. Economics and Alcohol Consumption and Control. Great Britain: Croom Heim, 1986: 107-127.
- Shantayanan Devarajan and Chalongphob Sussangkarn. Effective Rates of Protection when Domestic and Foreign Goods are Imperfect Substitutes: The case of Thailand, 1987.
- Slemrod,J. Optimal Taxation and Optimal Tax Systems. Journal of Economic Perspectives vol. 4 no.1(1990): 157-178.
- Smith,R.T. The Legal and Illegal Markets for Taxed Goods:Pure Thoery and an Application to State Government Taxation of Distilled Spirits. Journal of Laws and Economics vol.19(1976): 393-432.
- Stone,R. The Analysis of Market Demand. Journal of the Royal Statistics Society vol.108 (1951): 286-382.
- Stone,R. The Role of Measurement in Economics. Cambridge: Cambridge University Press, 1951.
- Stone,R. Linear Expenditure systems and Demand Analysis:An Application to The Pattern of British Demand. The economic Journal (september 1954): 511-527.

- Teerasak Jalapong. The Estimation of Variable Elasticity of Capital-Labour Substitution for Manufacturing in Thailand. Department of Economics Thammasat University, 1978.
- Wales, T.J. Distilled Spirits and Interstate Consumption Effects. American Economic Review vol.58(1963): 853-63.
- Walsh, B.M. and Walsh, D. Economic Aspects of Alcohol Consumption in The Republic of Ireland. The Economic and Social Review vol.2 no.1(1970): 115-38.
- Walsh, B.M. and Walsh, D. Validity of Indices of Alcoholism British Journal of Preventive and Social Medicine vol.27 no.1(1973):117-125.
- Weeden, R. Economics and Alcohol Consumption and Control. Great Britain: Croom Heim, 1986: 34-42
- White, Kenneth I. Haum, Shirley A. Harsman, Nancy G. and Wong, S. Donna Shazam Econometric Computer Program: User's Reference Manual version 6.1. Canada: McGraw-Hill International Book, 1988.
- Zellner, A. An Efficient Method of Estimating Seemingly Unrelated Regression and Test for Aggregation Bias. Journal of the American Statistical Association vol.57 (March 1962): 348-368.

ภาษาไทย

- กมลศักดิ์ ตั้งธรรมนิยม. โลกของไวน์ ถิ่นเมรัยทั่วพิภพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล, กรกฎาคม พ.ศ. 2539.
- คม ขาวสะอาด. อนาคตของอุตสาหกรรมไวน์ในประเทศไทย. กรมสรรพสามิต, พ.ศ.2539.
- ความก้าวหน้าของการพัฒนาอุตสาหกรรมสุราแช่ประเภทเบียร์และไวน์ในประเทศไทย. สามิตสาร ปีที่ 51 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-เม.ย. พ.ศ.2538): 117-120.
- จิตติมา คุปตานนท์. ภาษีอากรในสมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน. สำนักวิจัยและวิเคราะห์งบประมาณฝ่ายนิติบัญญัติ สถาบันนโยบายศึกษา สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, พฤศจิกายน พ.ศ.2535.
- ชัยทิศ พิเศษสกุลกิจ. ค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน และฟังก์ชันการบริโภค สำหรับวางแผนเศรษฐกิจระดับมหภาค. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2533.
- ชนุตม์ ศรีปราบ. สรรพสามิต. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ.2499.
- ฐานภาษีสรรพสามิต. สามิตสาร ปีที่ 54 ฉบับที่ 3 (พ.ค.-มิ.ย. พ.ศ. 2541): 39-53.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. การศึกษาแบบแผนการใช้จ่ายบริโภคจากข้อมูลบัญชีประชาชาติ. วารสารเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์ 1(2), พ.ศ.2532: 244-264.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และ อำนาจ เวชมนัส. วิเคราะห์แบบแผนการใช้จ่ายบริโภคของครัวเรือนไทย 2529. ความรู้ันักเศรษฐศาสตร์ไทย พ.ศ. 2531. สมาคมนักเศรษฐศาสตร์ไทย: 117-145.
- ทัศนคติของผู้ดื่มไวน์ต่อการขึ้นภาษีสรรพสามิต. โพลล์ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ปีที่1 ฉบับที่10 (สิงหาคม พ.ศ.2539): 1-4.
- เทพินทร์ พัชรานุรักษ์. พฤติกรรมการบริโภคสุรา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, สิงหาคม พ.ศ.2541.
- ธุรกิจไวน์: ฝ่ามรสุมเศรษฐกิจ. อุตสาหกรรมทอสรณ์ ปีที่2 ฉบับที่10 (พฤษภาคม พ.ศ.2541).
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ.2539.
- บุญคง หันจางสิทธิ์ จิระ หงส์ลดารมภ์ และ George E. Delehanty. อุปสงค์การบริโภคสุรา. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ.2533.
- บุญชัย พิทักษ์ดำรงกิจ. ดีมานด์ของสุราชาว-ผสมในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2512-2521. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ.2524.

ปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ และวาฬิก เกรส. โครงสร้างทางทฤษฎีของแบบจำลองสยาม2. วารสารเศรษฐศาสตร์วัฒนธรรมศาสตร์ เล่มที่ 3 (กันยายน พ.ศ.2528): 85-121.

ภาษีมูลค่าเพิ่มกับภาษีสรรพสามิต. สามิตสาร ปีที่ 46 ฉบับที่ 3 (พ.ศ.-มิ.ย. พ.ศ. 2533): 1-10.

ภาษีสรรพสามิตในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม. สามิตสาร ปีที่ 45 ฉบับที่ 3 (พ.ศ.-มิ.ย. พ.ศ. 2532): 1-4.

ภาษีสุราของประเทศญี่ปุ่น. วารสารภาษี บัญชี และกฎหมายธุรกิจ ปีที่ 6 ฉบับที่ 69 (มิถุนายน พ.ศ. 2543): 30-35

เยี่ยมสวนอุ้งน บนที่ราบสูงภูเรือ จ.เลย. วารสารเคหการเกษตร ปีที่23 ฉบับที่4 (เมษายน พ.ศ.2542): 67-76.

เสถียร วิชัยลักษณ์ และสืบวงศ์ วิชัยลักษณ์. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493. กรุงเทพมหานคร: นิติเวช, พ.ศ.2516.

สองศรี ทิพย์รัตน์ มณฑา พัวิไล สรชัย พิศาลบุตร และสุชาดา กิระนันท์. หลักสถิติ. ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ.2529.

สุริยน วรวิทยานนท์ และโยธิน วิมุกดาายน. คู่มือเตรียมสอบเลื่อนระดับข้าราชการกรมสรรพสามิต. เล่มที่1 , ธันวาคม พ.ศ.2524.

สุริยน วรวิทยานนท์ และโยธิน วิมุกดาายน. คู่มือเตรียมสอบเลื่อนระดับข้าราชการกรมสรรพสามิต. เล่ม 2 , กรกฎาคม พ.ศ.2526.

เหล่า: ปัญหาที่ยังไม่มีทางออก. จุลสารจากศูนย์ข้อมูล คปอส ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (มกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2534).

อนาคตธุรกิจไวน์ ผลพวงจากการขึ้นภาษี. กระแสรศน์ ปีที่2 ฉบับที่272 (สิงหาคม พ.ศ.2539).

อมรรวรรณ มาสำราญ. รายงานการศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมวิสกี บรันดี และไวน์. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, พ.ศ.2536.

อิสรา ศานติศาสน์. รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภาษีสรรพสามิตบุหรี่. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรกฎาคม พ.ศ. 2538

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ปริมาณและมูลค่านำเข้าสุราแยกประเภท ตั้งแต่ปี ค.ศ.1992-1997

ตาราง ก1 แสดงมูลค่านำเข้าสุราแยกประเภทตั้งแต่ปี ค.ศ.1992-1997

ประเภทสุราปี	1992	1993	1994	1995	1996	1997
เบียร์	14,525	14,830	15,375	19,906	19,386	19,386
แชมเปญ	25,780	30,940	25,993	39,551	21,539	21,539
ไวน์	126,883	136,536	162,693	354,384	779,045	779,045
เวอร์มูท	5,943	5,010	7,303	5,314	5,739	5,739
สาเก	11,325	10,153	15,609	17,330	21,541	21,541
วิสกี้	2,399,914	2,805,122	2,976,054	2,897,407	3,066,471	3,066,471
รัมและทาเปีย	7,936	10,363	8,521	5,662	3,903	3,903
ยีนและเจนีวา	21,226	19,478	17,448	18,611	16,352	16,352
ลิเคียว	40,080	45,394	25,823	33,841	35,249	35,249
สุราจีน	2,487	1,306	1,145	5,937	175,163	175,163
วอดก้า	11,474	10,384	7,021	4,997	8,412	8,412

ที่มา: กรมศุลกากร

หมายเหตุ: หน่วยเป็นพันบาท

ตาราง ก2 แสดงมูลค่านำเข้าสุราแยกประเภทตั้งแต่ปี ค.ศ.1992-1997

ประเภทสุราปี	1992	1993	1994	1995	1996	1997
เบียร์	570	639	662	931	1,115	1,085
แชมเปญ	61	157	189	396	39	76
ไวน์	1,483	1,775	1,856	3,598	8,501	5,600
เวอรัมุท	57	48	50	56	75	85
สาเก	193	146	221	235	332	424
วิสกี้	11,605	13,362	15,928	14,607	20,778	21,828
รัมและทาเฟีย	86	99	91	68	54	126
ยีนและเจนีวา	199	192	160	162	150	143
ลิเคียว	297	351	209	273	294	367
สุราจีน	30	21	20	74	900	277
วอดก้า	161	151	95	62	79	118

ที่มา: กรมศุลกากร

หมายเหตุ: หน่วยเป็นพันลิตร

ตาราง ก3 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปี พ.ศ. 2535

สุราประเภท	จำนวน(ขวด)	ปริมาณน้ำสุรา(ลิตร)	ภาษีสรรพสามิตสุรา(บาท)
วิสกี้	11,760,854	9,056,153.030	887,546,909.65
บรันดี	654,511	413,940.410	50,893,868.98
ไวน์	2,087,204	1,724,645.160	66,914,722.14
เบียร์	1,404,929	567,856.274	25,584,254.58
ลิเคียว	278,630	205,674.110	19,035,017.59
แชมเปญ	110,968	76,812.070	10,909,817.49
สุราจีน	178,737	113,065.340	7,366,073.11
วอดก้า	192,966	133,687.930	8,667,354.44
ยีน	232,649	169,616.760	12,080,239.44
สาเก	123,021	135,312.980	6,050,674.85
รัม	117,323	91,136.820	7,253,046.05
สุรสามทับ	39,300	63,129.120	1,706,993.00
เวอร์มูท	19,704	23,967.040	875,333.00
เปปเปอร์มินท์	684	485.640	46,737.00
เชอรั้	10,368	7,872.880	636,684.00
มาร์ตินี่	0	0.000	0.00
หัวน้ำเชื้อสุรา	0	0.000	0.00
รวม	17,211,848	12,783,355.564	1,105,567,725.32

ที่มา: กรมสรรพสามิต

ตาราง ก4 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปี พ.ศ. 2536

สุราประเภท	จำนวน(ขวด)	ปริมาณน้ำสุรา(ลิตร)	ภาษีสรรพสามิตสุรา(บาท)
วิสกี้	13,436,264	10,335,535.575	950,864,869.46
บรันดี	951,988	627,921.490	69,080,257.02
ไวน์	2,482,038	2,067,237.608	86,690,188.81
เบียร์	1,681,908	615,383.285	30,345,246.45
ลิเคียว	566,685	290,830.400	26,484,908.00
แชมเปญ	122,597	86,773.070	11,768,020.32
สุราจีน	196,210	126,326.360	10,674,145.00
วอดก้า	224,033	159,867.833	9,949,367.64
ยีน	205,840	149,909.420	9,210,425.97
สาเก	140,646	138,266.140	8,389,932.47
รัม	156,499	122,584.010	9,794,098.00
สุรสามทับ	27,984	62,058.000	3,071,573.56
เวอร์มูท	17,148	17,078.880	747,549.00
เปปเปอร์มินท์	1,996	1,417.160	121,922.67
เชอรั้	240	182.400	17,379.00
มาร์ตินี่	0	0.000	0.00
หัวน้ำเชื้อสุรา	0	0.000	0.00
รวม	20,212,076	14,801,371.631	1,227,209,894.37

ที่มา: กรมสรรพสามิต

ตาราง ก5 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปี พ.ศ. 2537

สุราประเภท	จำนวน(ขวด)	ปริมาณน้ำสุรา(ลิตร)	ภาษีสรรพสามิตสุรา(บาท)
วิสกี้	15,557,609	329,062,266.370	1,136,517,686.70
บรั่นดี	1,157,894	763,894.664	96,417,116.68
ไวน์	3,093,267	3,174,585.386	89,932,546.86
เบียร์	2,052,275	724,870.510	36,646,983.40
ลิเคียว	415,121	269,826.210	24,360,235.14
แชมเปญ	104,802	74,134.780	9,353,901.47
สุราจีน	203,581	127,430.020	7,499,237.00
วอดก้า	446,067	347,819.220	24,286,443.80
ยีน	258,427	181,793.465	12,294,069.56
สาเก	177,015	193,142.178	7,976,265.50
รัม	174,200	132,838.870	9,391,138.99
สุราสามทับ	38,158	77,296.000	3,125,793.00
เวอรัมุต	32,004	31,467.240	1,369,287.00
เปปเปอร์มินท์	0	0.000	0.00
เชอรั	1,512	1,099.200	89,387.57
มาร์ตินี่	0	0.000	0.00
หัวน้ำเชื้อสุรา	16,238	3,026,455.500	211,851,913.00
รวม	23,728,170	21,192,400.113	1,671,112,005.67

ที่มา: กรมสรรพสามิต

ตาราง ก6 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปี พ.ศ. 2538

สุราประเภท	จำนวน(ขวด)	ปริมาณน้ำสุรา(ลิตร)	ภาษีสรรพสามิตสุรา(บาท)
วิสกี้	16,413,708	12,685,808.281	1,142,294,268.14
บรันดี	1,050,147	711,218.240	89,964,428.85
ไวน์	5,956,514	4,885,492.578	186,041,706.74
เบียร์	2,648,237	975,718.840	38,812,363.26
ลิเคียว	498,736	338,914.395	30,290,820.91
แชมเปญ	154,679	114,177.670	9,088,763.35
สุราจีน	280,918	183,325.100	15,245,796.00
วอดก้า	241,557	166,260.450	10,034,303.28
ยีน	265,223	188,645.750	12,639,831.59
สาเก	204,431	192,558.870	8,394,093.00
รัม	166,008	122,390.840	8,796,986.29
สุรสามทับ	38,921	104,310.000	1,941,089.00
เวอร์มูท	20,284	19,400.560	853,083.00
เปปเปอร์มินท์	0	0.000	0.00
เชอรั้	16,279	12,249.870	806,375.33
มาร์ตินี่	0	0.000	0.00
หัวน้ำเชื้อสุรา	3,790	718,642.394	48,096,737.00
รวม	27,959,432	21,419,124.838	1,603,300,645.74

ที่มา: กรมสรรพสามิต

ตาราง ก7 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปี พ.ศ. 2539

สุราประเภท	จำนวน(ขวด)	ปริมาณน้ำสุรา(ลิตร)	ภาษีสรรพสามิตสุรา(บาท)
วิสกี้	23,660,651	17,141,365.048	1,294,236,989.37
برانดี	881,746	606,267.810	74,595,080.80
ไวน์	11,981,166	10,109,202.688	636,574,314.71
เบียร์	2,744,121	1,040,740.800	34,300,174.78
ลิเคียว	681,396	406,974.760	29,012,425.39
แชมเปญ	98,290	67,540.200	18,278,255.00
สุราจีน	1,299,350	937,893.700	114,486,432.00
วอดก้า	260,806	190,009.920	10,378,981.15
ยีน	396,539	287,228.500	16,379,127.55
สาเก	224,306	225,020.800	9,859,366.00
รัม	138,432	102,517.400	6,412,670.15
สุรสามทับ	49,432	319,684.000	4,722,052.00
เวอร์มูท	21,480	21,144.960	962,542.00
เปปเปอร์มินท์	241	168.700	7,556.50
เชอรั้	3,912	2,934.000	261,266.00
มาร์ตินี่	0	0.000	0.00
หัวน้ำเชื้อสุรา	4,191	728,523.196	51,051,304.00
รวม	42,446,059	32,187,216.482	2,301,518,537.41

ที่มา: กรมสรรพสามิต

ตาราง ก8 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปี พ.ศ. 2540

สุราประเภท	จำนวน(ขวด)	ปริมาณน้ำสุรา(ลิตร)	ภาษีสรรพสามิตสุรา(บาท)
วิสกี้	30,426,837	21,623,910.620	1,742,129,322.08
บรันดี	750,675	479,707.950	67,261,033.01
ไวน์	7,605,956	6,880,081.700	519,454,566.73
เบียร์	260,094	1,056,378.915	37,580,840.74
ลิเคียว	846,486	533,223.540	41,732,032.38
แชมเปญ	56,146	43,596.000	15,426,089.00
สุราจีน	505,641	350,681.000	39,860,908.00
วอดก้า	261,691	187,097.400	11,611,511.27
ยีน	265,831	195,493.840	13,385,747.00
สาเก	284,067	295,638.320	12,798,844.00
รัม	169,056	109,773.600	9,212,744.00
สุรสามทับ	52,559	952,908.000	5,876,748.00
เวอรัมุต	26,904	23,109.000	1,776,827.00
เปปเปอร์มินท์	1,200	840.000	87,372.00
เชอรั้	14,490	16,845.000	1,260,099.00
มาร์ตินี่	0	0.000	0.00
หัวน้ำเชื้อสุรา	458	88,074.000	5,638,611.00
รวม	43,872,091	32,837,359.025	2,525,093,295.21

ที่มา: กรมสรรพสามิต

ตาราง ก9 แสดงปริมาณและภาษีสรรพสามิตสุราในปี พ.ศ. 2541

สุราประเภท	จำนวน(ขวด)	ปริมาณน้ำสุรา(ลิตร)	ภาษีสรรพสามิตสุรา(บาท)
วิสกี้	15,343,325	10,987,923.590	1,250,083,289.12
บรันดี	271,593	180,555.900	43,917,117.00
ไวน์	3,042,263	2,859,400.010	374,845,192.75
เบียร์	2,234,354	874,680.440	58,670,362.01
ลิเคียว	1,105,348	686,964.010	74,829,338.57
แชมเปญ	35,325	25,395.750	31,651,365.00
สุราจีน	111,052	67,991.280	12,428,702.00
วอดก้า	423,969	302,923.250	27,421,098.50
ยีน	392,657	285,267.500	28,687,851.20
สาเก	222,730	245,110.320	15,836,018.00
รัม	283,500	209,650.200	21,575,020.00
สุราสามทับ	39,281	604,580.000	5,164,659.00
เวอร์มูท	32,442	28,002.000	3,040,745.00
เปปเปอร์มินท์	0	0.000	0.00
เชอรั้	2,920	34,070.000	2,175,579.00
มาร์ตินี่	0	0.000	0.00
หัวน้ำเชื้อสุรา	0	0.000	0.00
รวม	23,538,759	17,392,514.250	1,950,326,337.15

ที่มา: กรมสรรพสามิต

ภาคผนวก ข

กฎหมาย และระเบียบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุราผลไม้

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

“มาตรา 5 ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้าน เรือนให้เป็นที่กำหนดกฎกระทรวง

มาตรา 5 ทวิ ผู้ได้รับอนุญาตทำสุรา ต้องปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดว่า ด้วยกรรมวิธีเกี่ยวกับการทำสุรา การใช้วัตถุดิบ ระยะเวลาและวิธีเก็บสุรา ชนิดของสุรา และแรงแอลกอฮอล์ จำนวนสุราที่ให้ทำและขายในท้องที่ที่กำหนด

มาตรา 6 ห้ามมิให้ผู้ใดนำสุรามากกว่าหนึ่งลิตรเข้ามาในราชอาณาจักร เว้นแต่ได้รับ ใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต การนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อเป็น ตัวอย่างสินค้า หรือมิใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันให้นำเข้ามาได้ตามจำนวน และ ทางด้านศุลกากรที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาโดยไม่ขอรับใบอนุญาต บทบัญญัติในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต

มาตรา 7 ผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุรานอกจากทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือนต้องเสียภาษี สำหรับสุราที่ได้ทำก่อนขนสุราออกจากโรงงาน ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง การ เสียภาษีให้กระทำโดยการปิดแสตมป์สุราที่ภาชนะสุราในความควบคุมของพนักงาน เจ้าหน้าที เว้นแต่ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นสมควร เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีจะกำหนด วิธี การเสียภาษีโดยวิธีอื่นโดยออกเป็นกฎกระทรวงก็ได้

ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตทำสุราส่งสุราที่ตนทำในราชอาณาจักรออกไปนอกราชอาณาจักร ผู้ได้รับอนุญาตทำสุราอาจขอยกเว้นภาษีสำหรับสุราที่ส่งออกไปนอกราชอาณาจักรนั้น ได้ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงเกี่ยวกับการขอและ การยกเว้นภาษีสุรา การเก็บและการขนสุราดังกล่าวออกจากโรงงานสุราเพื่อส่งออกไป นอกราชอาณาจักร ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงสุราหรือภาชนะบรรจุสุราตามมาตรา 22 ให้ผู้ได้รับอนุญาตปิดแสตมป์สุราใหม่ที่ภาชนะบรรจุสุราโดยไม่ต้องเสียภาษีอีก

มาตรา 7 ทวิ ในกรณีที่มีกฎกระทรวงกำหนดวิธีการเสียภาษีโดยวิธีอื่นนอกจากวิธีการปิดแสดมภ์สุราตามมมาตรา 7 ผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราก็ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าว

มาตรา 7 ตริ กฎกระทรวงกำหนดวิธีการเสียภาษีโดยวิธีอื่น นอกจากวิธีการปิดแสดมภ์สุราตามมาตรา 7 ไม่กระทบกระเทือนการเสียภาษีสุราที่ได้กระทำโดยวิธีปิดแสดมภ์สุราไปแล้ว ก่อนวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ บรรดาแสดมภ์สุราที่ผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราซื้อไว้ก่อนวันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ และยังมีได้ใช้ปิดภาชนะบรรจุสุราให้ใช้เป็นเครดิตในการเสียภาษีสุราได้โดยวิธี ส่งคืนแสดมภ์สุราดังกล่าว

มาตรา 8 ผู้นำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องเสียภาษีสุราโดยปิดแสดมภ์สุราที่ภาชนะบรรจุสุราตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เว้นแต่สุรานั้นมีปริมาณไม่เกิน 1 ลิตร และได้เปิดภาชนะที่บรรจุแล้ว การปิดแสดมภ์สุราจะต้องปิดก่อนขนผ่านด่านศุลกากร แต่อธิบดีจะอนุญาตให้นำไปปิด ณ สถานที่อื่นในความควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราตามความในมาตรา 22 ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปิดแสดมภ์สุราที่ภาชนะใหม่อีกกึ่งหนึ่ง

มาตรา 8 ทวิ ผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราหรือผู้นำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร ไม่อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติในหมวด 4 ภาษีการค้ามีลักษณะ 2 แห่ง ประมวลรัษฎากร ทั้งนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการขายสุรา

มาตรา 8 ตริ ในกรณี พ.ร.บ.นี้กำหนดให้เสียภาษีในอัตราทั้งตามมูลค่าและตามปริมาณ ให้เสียภาษีในอัตราที่คิดเป็นเงินสูงกว่า

มาตรา 8 จัตวา ในการคำนวณมูลค่าเพื่อเสียภาษีสุรา ให้ใช้ราคาขายหักด้วยอากรศุลกากรถ้ามี ราคาขายตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ราคาทั้งสิ้นที่ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 ได้รับจากการขายสุราให้แก่ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 สุราประเภทที่ 4 สุราประเภทที่ 5 สุราประเภทที่ 6 สุราประเภทที่ 7 ทั้งนี้ไม่ว่าจะเรียกเป็นค่าขนส่งหรือค่าอย่างอื่น

ในกรณีที่การขายสุราของสุราประเภทหรือชนิดเดียวกันแตกต่างกันในแต่ละท้องที่ ให้ใช้ราคาขายที่อธิบดีประกาศกำหนดสำหรับสุราประเภทหรือชนิดนั้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเขตท้องที่ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่สุราประเภทใดหรือชนิดใดยังไม่มีราคาขายในท้องตลาด ให้ถือราคาขายตามอธิบดีประกาศหรือกำหนด โดยค่านึงราคาขายในวรรค 1 สำหรับสุราที่มีคุณภาพคล้ายคลึงกัน

มาตรา 8 เบญจ ให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 แจกจ่ายราคาขายตามมาตรา 8 จัตวา วรรคสอง ต่ออธิบดีตามแบบและภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด

ในกรณีให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 ไม่แจ้งราคาขายตามวรรค 1 หรือแจ้งแต่อธิบดีมีเหตุอันควรเชื่อว่าราคาขายของสุราประเภทใดหรือชนิดใดที่ได้แจ้งตามวรรคหนึ่ง ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เมื่อเปรียบเทียบกับราคาขายปลีกปกติในท้องตลาด หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น ให้อำนาจอธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดราคาขายสำหรับสุราประเภทนั้น หรือชนิดนั้นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 9 การปิดแสตมป์สุราจะเป็นการสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ปิดครบถ้วนตามอัตราและได้ขีดฆ่าแสตมป์นั้นแล้ว การปิดและขีดฆ่าแสตมป์ให้เป็นไปตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 10 ผู้ส่งสุร่ออกไปนอกราชอาณาจักร มีสิทธิได้รับคืนค่าภาษีสุราสำหรับสุราที่ส่งออกไปนั้น โดยปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 10 ทวิ สุราที่ได้รับการยกเว้นภาษีสุราหรือได้คืนค่าภาษีสุรา ถ้านำกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ให้ผู้นำเข้าเสียภาษีสุราตามอัตราเดียวกับผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราและให้ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดในมาตรา 8 วรรค 1

มาตรา 11 สุราที่ได้ทำการขนออกจากโรงงานสุราที่ได้รับอนุญาตตามพ.ร.บ.นี้ ถ้าเจ้าของพิสูจน์ให้เห็นที่พอใจอธิบดีได้ว่า ได้แปรสภาพไปเองจนไม่สมควรจะใช้ดื่มต่อไป และได้ส่งคืนโรงงานสุราโดยปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง เจ้าของสุรานั้นมีสิทธิที่จะได้รับคืนค่าภาษีสุราสำหรับสุราที่ส่งคืนนั้น”

ตารางที่ ข1 บัญชีอัตราภาษีสุรา และค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติ

หมายเลข	รายการ	อัตรา
1.	ภาษีสุรากลั่น	60 บาทต่อ 1 ลิตร แห่ง แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ซึ่งชั้นสุตร ด้วยเครื่องวัดของกรม สรรพสามิตหรือที่กรม สรรพสามิตรับรอง หรือร้อยละ 32 ของมูลค่า
2.	ภาษีสุราแช่	4 บาทต่อ 1 ลิตร หรือร้อยละ 40 ของมูลค่า
3.	ภาษีสุราสำหรับสุราที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร (ก) สุราแช่ 1 ลิตร (ข) สุรากลั่น 1 ลิตร แห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ซึ่ง ชั้นสุตรด้วยเครื่องวัดของกรมสรรพสามิตหรือ ที่กรมสรรพสามิตรับรอง	50 บาท 200 บาท
4.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำสุราโรงหนึ่ง ปีละ	1,000 บาท
5.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำสุรา สำหรับใช้ใน บ้านเรือน ปีละ	10 บาท
6.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำสุรา สำหรับทำน้ำดื่ม โรงหนึ่ง ปีละ	5,000 บาท
7.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนำสุราเข้ามาใน ราชอาณาจักร ฉบับละ	200 บาท
8.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา (ก) ประเภทที่ 1 ปีละ (ข) ประเภทที่ 2 ปีละ (ค) ประเภทที่ 3 ปีละ (ง) ประเภทที่ 4 ปีละ (จ) ประเภทที่ 5 ปีละ (ฉ) ประเภทที่ 6 ปีละ (ช) ประเภทที่ 7 ปีละ	2,000 บาท 1,000 บาท 500 บาท 50 บาท 80 บาท 20 บาท 50 บาท

หมายเลข	รายการ	อัตรา
9.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้เก็บ หรือรักษาสุราไว้ ที่อื่นตามมาตรา 21 ปีละ	300 บาท
10.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ทำเชื้อสุราเพื่อขาย ปีละ	600 บาท
11.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายเชื้อสุรา ปีละ	50 บาท
12.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ทำเชื้อสุราสำหรับใช้ ในบ้านเรือน ปีละ	10 บาท
13.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ทำเชื้อสุราสำหรับใช้ ในโรงงานสุรา ปีละ	100 บาท
14.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้สุรา ปีละ	50 บาท
15.	ค่าธรรมเนียมการโอน หรือรับโอนใบอนุญาต หรือ เปลี่ยนแปลงสถานที่ ฉบับละ	1 ใน 5 ของอัตราค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตนั้นๆ
16.	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทุกชนิด ฉบับละ	5 บาท
17.	ค่าธรรมเนียมสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ไป ควบคุมตามมาตรา 7 หรือมาตรา 22 วันละ	50 บาท

“หมายเหตุ : บัญชีอัตราภาษี และค่าธรรมเนียมท้ายพ.ร.บ. เป็นบัญชีตามพ.ร.บ.สุรา (ฉบับที่5) พ.ศ. 2521 ซึ่งยกเลิกบัญชีอัตราภาษี และค่าธรรมเนียมท้ายพ.ร.บ. พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 (ฉบับที่3) พ.ศ. 2521 “

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับสุราผลไม้ฉบับที่ 50-97

กฎกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2515)

“ ให้เรียกเก็บภาษีสุราแช่ที่ทำในราชอาณาจักร ดังนี้

(ก) สุราแช่ที่ทำจากผลไม้ซึ่งเป็นผลิตผลภายในประเทศ โดยผลไม้นั้นมีน้ำหนักไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของส่วนผสมที่ใช้ในการผลิตลิตรละ 2.50 บาท

(ข) สุราแช่ นอกจาก(ก)

ชนิดเบียร์สเตาท์ลิตรละ 8.70 บาท

ชนิดเบียร์ประเภทอื่นลิตรละ 7.20 บาท

หมายเหตุ เหตุผลในการใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือโดยที่มีการนำอัตราภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร ซึ่งเก็บจากผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราหรือนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรในการขายสุรามารวมเข้าเป็นอัตราภาษีสุราเพื่อให้การจัดเก็บภาษีสุราอยู่เพียงแห่งเดียว จึงต้องออกกฎกระทรวงนี้เพื่อปรับปรุงอัตราภาษีเสียใหม่ “

กฎกระทรวง ฉบับที่ 51 (พ.ศ. 2515)

“ แสตมป์สุราที่ต้องปิดภาชนะบรรจุสุราที่นำเข้ามาราชอาณาจักรให้มีอัตราดังนี้

(ก) สุราที่มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี

(1) เบียร์ที่บรรจุในภาชนะไม่เกิน 20 เซนติลิตร ภาชนะละ 2.00 บาท

(2) เบียร์ที่บรรจุในภาชนะเกินกว่า 20 เซนติลิตร แต่ไม่เกิน 40 เซนติลิตร ภาชนะละ 4.00 บาท

(3) เบียร์ที่บรรจุในภาชนะเกินกว่า 40 เซนติลิตร ขึ้นไปทุกๆ 40 เซนติลิตรลิตรละ 4.00 บาท เศษของ 40 เซนติลิตรให้นับเป็น 40 เซนติลิตร

(4) สุราอื่น นอกจากเบียร์ที่บรรจุในภาชนะมีปริมาณไม่เกิน 40 เซนติลิตร ภาชนะละ 18 บาท

(5) สุราอื่น นอกจากเบียร์ที่บรรจุในภาชนะเกินกว่า 40 เซนติลิตร ขึ้นไปทุกๆ 40 เซนติลิตรลิตรละ 18.00 บาท เศษของ 40 เซนติลิตรให้นับเป็น 40 เซนติลิตร”

หมายเหตุ เหตุผลในการใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือโดยที่มีการนำอัตราภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร ซึ่งเก็บจากผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราหรือนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรในการขายสุรามารวมเข้าเป็นอัตราภาษีสุราเพื่อให้การจัดเก็บภาษีสุราอยู่เพียงแห่งเดียว จึงต้องออกกฎกระทรวงนี้เพื่อปรับปรุงอัตราภาษีเสียใหม่ “

กฎกระทรวง ฉบับที่ 64 (พ.ศ. 2519)

“ให้ยกเลิกความใน (ก) ของข้อ 2 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2515) ออกตามความในพ.ร.บ. 2493 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

- (ก) สุราแช่ที่ทำจากผลไม้ เมล็ดธัญพืช แบ่งจากพืชและน้ำตาลจากพืช ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ โดยผลิตผลนั้นมีน้ำหนักไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของส่วนผสมที่ใช้ในการผลิตลิตรละ 2.50 บาท”

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศกฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวง ฉบับที่ 50(พ.ศ. 2515) ออกตามความในพ.ศ. 2515 ซึ่งในปัจจุบันกำหนดให้เรียกเก็บภาษีสำหรับสุราแช่ที่ทำจากผลไม้อย่างเดียว ให้เรียกเก็บภาษีสำหรับสุราแช่ที่ทำจากเมล็ดธัญพืช แบ่งจากพืช และน้ำตาลจากพืชที่เป็นผลิตผลภายในประเทศด้วย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมกิจการผลิตสุราแช่ภายในประเทศให้เจริญขยายตัวยิ่งขึ้น และอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกร จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้ “

กฎกระทรวง ฉบับที่ 66 (พ.ศ. 2521)

“ให้ยกเลิกความใน (ข) ของข้อ 2 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2515) ออกตามความในพ.ร.บ. 2493 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

- “(ข) สุราแช่ นอกจาก(ก) ลิตรละ 10 บาท”

หมายเหตุ เหตุผลในการออกกฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากอัตราภาษีสุราแช่และภาษีสุรากลั่นที่ทำในราชอาณาจักรขาดปรุงสุราพิเศษ ได้กำหนดไว้เป็นเวลานานแล้ว ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน สมควรเพิ่มให้สูงขึ้นเพื่อประโยชน์ในด้านรายได้ของรัฐ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้ “

กฎกระทรวง ฉบับที่ 73 (พ.ศ. 2523)

“ให้ยกเลิกความใน(ข) ของข้อ 2 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2515) ออกตามความในพ.ร.บ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 66 (พ.ศ. 2521) ออกตามความในพ.ร.บ. 2493 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

- “(ข) สุราแช่ นอกจาก (ก) ลิตรละ 14 บาท หรือร้อยละ 40 ของมูลค่า

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้คือ เพื่อปรับปรุงอัตราภาษีสุราแช่ที่เก็บจากเบียร์ให้สูงขึ้น โดยจัดเก็บเป็นอัตราตามมูลค่า หรือตามปริมาณของน้ำสุราแช่แล้วแต่จำนวนไหนจะมากกว่า เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงต้องออกกฎกระทรวงฉบับนี้ “

กฎกระทรวง ฉบับที่ 81 (พ.ศ. 2525)

“ให้ยกเลิกความใน (ก) ของข้อ 2 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 51 (พ.ศ. 2515) ออกตามความในพ.ร.บ. 2493 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

(ก) สุราที่มีความแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี

- (1) เบียร์ที่บรรจุในภาชนะไม่เกิน 20 เซนติลิตร ภาชนะละ 4.00 บาท
- (2) เบียร์ที่บรรจุในภาชนะเกินกว่า 20 เซนติลิตร แต่ไม่เกิน 40 เซนติลิตร ภาชนะละ 8.00 บาท
- (3) เบียร์ที่บรรจุในภาชนะเกินกว่า 40 เซนติลิตร ขึ้นไปทุกๆ 40 เซนติลิตรลิตรละ 8.00 บาท เศษของ 40 เซนติลิตรให้นับเป็น 40 เซนติลิตร
- (4) สุราอื่น นอกจากเบียร์ที่บรรจุในภาชนะมีปริมาณไม่เกิน 40 เซนติลิตร ภาชนะละ 18.00 บาท
- (5) สุราอื่น นอกจากเบียร์ที่บรรจุในภาชนะเกินกว่า 40 เซนติลิตร ขึ้นไปทุกๆ 40 เซนติลิตรลิตรละ 18.00 บาท เศษของ 40 เซนติลิตรให้นับเป็น 40 เซนติลิตร”

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เห็นเป็นการสมควรปรับปรุงอัตราภาษีสุราที่นำเข้าราชอาณาจักรบางชนิด ให้มีความเหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงฉบับนี้ “

กฎกระทรวง ฉบับที่ 89 (พ.ศ. 2528)

“ให้เรียกเก็บภาษีสำหรับสุราแช่ที่ทำในราชอาณาจักร ดังนี้

- (ก) สุราแช่ที่ทำจากสุราผลไม้ เมล็ดธัญพืช แป้งจากพืช หรือน้ำตาลจากพืช ซึ่งเป็นผลิตผลภายในประเทศ โดยผลิตผลนั้นมีน้ำหนักไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของส่วนผสมที่ใช้ในการผลิต ลิตรละ 2.50 บาท
- (ข) สุราแช่นอกจาก(ก) ลิตรละ 28.00 บาท หรือร้อยละ 50 ของมูลค่า

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากอัตราภาษีสุราที่ทำในราชอาณาจักร ซึ่งจัดเก็บอยู่ในขณะนี้ยังไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันสมควรปรับปรุงเสียใหม่ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้ “

กฎกระทรวง ฉบับที่ 90 (พ.ศ. 2528)

“ แสตมป์สุราที่ต้องปิดภาชนะบรรจุสุราที่นำเข้ามาราชอาณาจักรให้มีอัตราดังนี้

(ก) สุราที่มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี

- (1) เบียร์ที่บรรจุในภาชนะไม่เกิน 20 เซนติลิตร ภาชนะละ 5.00 บาท
- (2) เบียร์ที่บรรจุในภาชนะเกินกว่า 20 เซนติลิตร แต่ไม่เกิน 40 เซนติลิตร ภาชนะละ 10.00 บาท
- (3) เบียร์ที่บรรจุในภาชนะเกินกว่า 40 เซนติลิตร ขึ้นไปทุกๆ 40 เซนติลิตรลิตรละ 10.00 บาท เศษของ 40 เซนติลิตรให้นับเป็น 40 เซนติลิตร
- (4) สุราอื่น นอกจากเบียร์ที่บรรจุในภาชนะมีปริมาณไม่เกิน 40 เซนติลิตร ภาชนะละ 30.0 บาท
- (5) สุราอื่น นอกจากเบียร์ที่บรรจุในภาชนะเกินกว่า 40 เซนติลิตร ขึ้นไปทุกๆ 40 เซนติลิตรลิตรละ 30.00 บาท เศษของ 40 เซนติลิตรให้นับเป็น 40 เซนติลิตร”

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากอัตราภาษีสุราที่ทำในราชอาณาจักร ซึ่งจัดเก็บอยู่ในขณะนี้ยังไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันสมควรปรับปรุงเสียใหม่ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้ “

กฎกระทรวง ฉบับที่ 97 (พ.ศ. 2530)

“ให้ยกเลิกความใน(ก) ของข้อ 2 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 89 (พ.ศ. 2528) ออกตามความในพ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

- (ก) สุราแช่ที่ทำจากสุราผลไม้ เมล็ดธัญพืช แบ่งจากพืช หรือน้ำตาลจากพืช ซึ่งเป็นผลิตผลภายในประเทศ โดยผลิตผลนั้นมีน้ำหนักไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของส่วนผสมที่ใช้ในการผลิตลิตรละ 7.00 บาท หรือร้อยละ 10 ของมูลค่า”

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากอัตราภาษีสุราแช่ที่ทำในราชอาณาจักร ซึ่งได้จัดเก็บสุราแช่ที่ทำจากผลไม้ เมล็ดธัญพืช แบ่งจากพืช หรือน้ำตาลจากพืช ซึ่งเป็นผลิตผลภายในประเทศ โดยผลิตผลนั้นมีน้ำหนักไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของส่วนผสมที่ใช้ในการผลิต ยังไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงเสียใหม่ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้ “

ระเบียบควบคุมการทำสุราแช่ (6 มกราคม พ.ศ. 2507)

“อาคารและสิ่งปลูกสร้างของโรงงานสุราแช่

ผู้อนุญาตต้องจัดให้มีอาคาร และสิ่งปลูกสร้างขึ้นตามแบบแปลนแผนผังที่ทางราชการกำหนด และโดยเฉพาะจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ด้วย คือ

- (1) จัดให้มีห้องสำหรับการกรองสุราแช่ มีประตูเข้าออกซึ่งใส่กุญแจได้ 2 ดอก ให้ผู้อนุญาตเป็นผู้ถือ 1 ดอก เจ้าพนักงานผู้ควบคุม(เจ้าพนักงานผู้ควบคุม หมายถึง ผู้ซึ่งทางราชการแต่งตั้งให้ประจำโรงงานเพื่อควบคุม)ถือ 1 ดอก ถ้าไม่มีห้องเฉพาะสำหรับการทำการกรองดังกล่าว เครื่องกรองสุราแช่ต้องจัดให้มีที่สำหรับใส่กุญแจได้ 2 ดอก เช่นเดียวกัน
- (2) จัดให้มีห้องสำหรับเก็บสุราแช่ที่ได้ผ่านการกรองมาเรียบร้อยแล้ว และยังไม่ได้อบรมจุภาชนะ โดยต้องจัดสร้างให้มิดชิดแข็งแรง ที่ประตูเข้าออกต้องมีที่สำหรับใส่กุญแจได้ประตูละ 2 ดอก ให้ผู้อนุญาตเป็นผู้ถือ 1 ดอก เจ้าพนักงานผู้ควบคุมถือ 1 ดอก ทั้งสองฝ่ายต้องควบคุมและรับผิดชอบการเปิดปิดพร้อมกันทุกครั้ง
- (3) ในกรณีที่ทำสุราแช่โดยวิธีการกลั่น เพื่อนำเอาสุราที่กลั่นได้ไปทำการปรุงแต่งเป็นสุราแช่ ต้องจัดให้มีห้อง หรือคอก หรือถัง อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นที่รองรับน้ำสุราจากเครื่องต้มกลั่นสุราทุกเครื่อง และต้องใส่กุญแจเพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบนำสุราออกจากห้อง หรือคอก หรือถัง ซึ่งรองรับน้ำสุราจากปลายท่อที่น้ำสุราไหลออกมาจากเครื่องต้มกลั่นสุราได้ กุญแจนี้ปกติให้เจ้าพนักงานผู้ควบคุมเป็นคนถือ แต่ถ้าผู้อนุญาตจะใส่กุญแจร่วมด้วยก็ได้ให้กระทำได้นอกจากนี้ต้องจัดให้มีห้องสำหรับเก็บสุราที่กลั่นได้แยกไว้ต่างหาก และถือปฏิบัติตามข้อ (2) โดยอนุโลม
- (4) จัดให้มีสถานที่สำหรับการบรรจุสุราแช่ใส่ภาชนะไว้โดยเฉพาะ และต้องเป็นสถานที่ที่มั่นคง สามารถควบคุมมิให้มีการลักลอบนำสุราแช่ออกไปได้
- (5) จัดให้มีห้องสำหรับเก็บสุราแช่ที่บรรจุภาชนะและปิดแฉกมบี่สุราแล้ว ที่ประตูเข้าออกทุกแห่งมีที่สำหรับใส่กุญแจได้ 2 ดอกให้ผู้อนุญาตเป็นผู้ถือ 1 ดอก เจ้าพนักงานผู้ควบคุมถือ 1 ดอก และต้องแยกเก็บสุราไว้ตามชนิด และขนาดเพื่อสะดวกแก่การตรวจสอบ ห้ามมิให้นำสุราอื่นมาเก็บปะปนไว้
- (6) จัดให้มีห้องสำหรับเก็บสุราแช่ที่บรรจุภาชนะแล้ว แต่ยังมีได้ปิดแฉกมบี่สุราไว้อีกห้องหนึ่ง ที่ประตูเข้าออกทุกแห่งมีที่สำหรับใส่กุญแจได้ 2 ดอกให้ผู้อนุญาตเป็นผู้ถือ 1 ดอก เจ้าพนักงานผู้ควบคุมถือ 1 ดอก และต้องแยกเก็บสุราไว้ตามชนิด และขนาดเพื่อสะดวกแก่การตรวจสอบ ห้ามมิให้นำสุราอื่นมาเก็บปะปนไว้

- (7) ในกรณีที่มีการทำสุราแช่โดยวิธีการปรุงแต่ง ต้องจัดสถานที่สำหรับทำการปรุงแต่งสุราแช่แยกไว้ต่างหาก
- (8) จัดให้มีสถานที่สำหรับเจ้าพนักงานผู้ควบคุมใช้ปฏิบัติราชการตามหน้าที่เป็นส่วนโดยเฉพาะ
- (9) จัดให้มีอาคารบ้านพักภายในบริเวณโรงงานสุราแช่สำหรับให้เจ้าพนักงานผู้ควบคุมใช้เป็นที่อยู่อาศัยได้ตามความจำเป็น”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต และการอนุญาตให้ก่อสร้างโรงงานสุรา
ผลิตสุราพิเศษ หรือสุราแช่ และการทำและการขายส่งสุราพิเศษ และสุราแช่
(2 เมษายน พ.ศ. 2517)**

- “1. สุราตามหลักเกณฑ์นี้ ได้แก่
- 1.1 สุราแช่ที่ทำขึ้นจากสุราผลไม้ น้ำตาลจากพืช เมล็ดธัญพืช หรือแป้งจากพืช มี
ไวน์ แชมเปญ ไชเดอร์ เวอร์มูท เซอร์ และสุราพื้นเมือง (น้ำขาว น้ำตาลเมา) ยกเว้น
เบียร์
 - 1.2 สุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยกรรมวิธีพิเศษ และบางชนิดต้องเก็บไว้นาน เพื่อให้มีคุณภาพดี
แล้งปรุงให้มีสี กลิ่น รส และแรงแอลกอฮอล์ตั้งแต่ 42 ดีกรีขึ้นไป ได้แก่ วิสกี้ บรั่นดี
ยีน รัม เยนเวา หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่น
 - 1.3 สุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยกรรมวิธีพิเศษ แล้วปรุงแต่งตามคำรับเงินด้วยตัวยาหรือสมุนไพร
เพื่อให้มีสี กลิ่น รส และสรรพคุณของตัวยานั้นๆ และมีแรงแอลกอฮอล์ตามชนิดสุรา
เงินที่ผลิตในต่างประเทศ ตั้งแต่ 42 ดีกรีขึ้นไป ได้แก่ เกาเหลียง เชียงซุน บุนกุ่มโล้ว
หรือสุราจีนแบบอื่น

การขออนุญาตสร้างโรงงานสุรา

2. การขออนุญาตให้ยื่นต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต ตามแบบที่อธิบดีกรมสรรพสามิต
กำหนด
3. ผู้ขออนุญาตเมื่อได้รับหนังสือแจ้งอนุญาตพร้อมทั้งร่างสัญญาจากกรมสรรพสามิต จะ
ต้องมีหนังสือตอบรับให้กรมสรรพสามิตทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ
และทำสัญญาเพื่อทำการก่อสร้างโรงงานสุรา กับกรมสรรพสามิตภายใน 6 เดือน
ตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการอนุญาต และส่งร่างสัญญา
4. ผู้รับอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศกรมสรรพสามิต
ระเบียบ คำสั่ง และสัญญาเกี่ยวกับกิจการสุรา และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่า
ด้วยโรงงาน
5. ผู้รับอนุญาตจะต้องยินยอมลงทุนก่อสร้างโรงงานสุราไม่รวมค่าที่ดิน ดังนี้
 - 5.1 โรงงานสุราผลิตสุราแช่พื้นเมือง ซึ่งมีกรรมวิธีในการผลิต เช่นเดียวกับเบียร์ ให้ลงทุน
ไม่ต่ำกว่า 40 ล้านบาท
 - 5.2 โรงงานสุราผลิตสุราแช่อื่น ให้ลงทุนไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบาท

- 5.3 โรงงานสุราผลิตสุราจีน เกาเหลียง เชียงซุน บุ้นก้วยโล้ว หรือสุราจีนแบบอื่น ให้ลงทุนไม่ต่ำกว่า 6 ล้านบาท
- 5.4 โรงงานสุราผลิตสุรา วิสกี้ บรันดี ยิน รัม เยเนวา หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่น ให้ลงทุนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท
6. ผู้ได้รับอนุญาตต้องมีสัญชาติไทย หรือถ้าเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้ถือหุ้นต้องมีสัญชาติเป็นไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด
7. เพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้รับอนุญาตจะต้องทำการก่อสร้างโรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา ผู้รับอนุญาตจะต้องนำเงินมาวางหรือธนาคารมาค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาที่ทำกับกรมสรรพสามิตจในวงเงิน ดังนี้
- 7.1 โรงงานผลิตสุราแช่พื้นเมือง เป็นเงิน 500,000 บาท
- 7.2 โรงงานผลิตสุรานอกจาก 7.1 เป็นเงิน 200,000 บาท
8. ผู้รับอนุญาตจะต้องเสนอแบบแปลนแผนผังการก่อสร้างโรงงาน การติดตั้งเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์การผลิต การปลูกสร้างอาคารโรงเรือน และอื่นๆตามประมาณราคาในวงเงินไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งวัตถุประสงค์ที่ใช้ทำ และกรรมวิธีการทำสุราพิเศษ หรือสุราแช่ต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต ภายในกำหนดเวลา 8 เดือน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการอนุญาต หากกรมสรรพสามิตให้ผู้รับอนุญาตแก้ไขเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงข้อเสนอดังกล่าวในวรรคแรกประการใด ผู้รับอนุญาตจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จและยื่นต่อกรมสรรพสามิตภายในเวลา 1 เดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งให้แก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง
9. เมื่อกรมสรรพสามิตอนุมัติแบบแปลนแผนผังการก่อสร้างโรงงานสุรา ผู้รับอนุญาตจะต้องแสดงหลักฐานเริ่มงานไปแล้ว คือ
- 9.1 สัญญาว่าด้วยการก่อสร้างหรือกรณีทำการก่อสร้างเอง ให้แสดงหลักฐานการดำเนินการ
- 9.2 สัญญาสั่งซื้อเครื่องจักร หรืออุปกรณ์
ทั้งนี้ ภายในกำหนดเวลา 6 เดือน นับแต่วันได้รับทราบวันอนุมัติแบบแปลนแผนผัง
10. ผู้รับอนุญาตจะต้องดำเนินการก่อสร้างโรงงานให้เสร็จ พร้อมทั้งจะเปิดดำเนินการได้ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน 36 เดือน นับแต่วันที่ทำสัญญากับกรมสรรพสามิต ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกริบเงินประกันตามข้อ 7
11. การก่อสร้างเครื่องกลั่นแอลกอฮอล์ มีเงื่อนไขดังนี้
- 11.1 ผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานผลิตสุราแช่จะก่อสร้าง หรือมีเครื่องกลั่นสุราหรือแอลกอฮอล์ ภายในบริเวณโรงงานไม่ได้

- 11.2 ผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานสุราผลิตสุราวิสกี้ บรัันดี ยิน รัม เยเนวา หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่น ให้ก่อสร้างเครื่องกลั่นแอลกอฮอล์ได้
- 11.3 ผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานสุราผลิตสุราจีน เกาเหลียง ให้ก่อสร้างหรือมีเครื่องกลั่นสุราได้ไม่ถึง 80 ดีกรี (ไม่ใช่เครื่องกลั่นแอลกอฮอล์)
12. กำหนดเวลาใดๆในหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ถ้าอธิบดีกรมสรรพสามิตเห็นเป็นการสมควรอาจขยายเวลาออกไปตามความจำเป็นแล้วแต่กรณีได้
13. ผู้ขออนุญาตหรือผู้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขนี้ให้ถือว่าสละสิทธิโดยอัตโนมัติ และจะเรียกร้องค่าทดแทน ความเสียหายใดๆจากทางการไม่ได้ทั้งสิ้น
14. เมื่อทำการก่อสร้างเสร็จแล้ว ผู้รับอนุญาตจะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้กรมสรรพสามิตทราบล่วงหน้า ก่อนที่จะเปิดดำเนินการไม่น้อยกว่า 15 วัน

การขออนุญาตทำหรือขายส่งสุรา

15. ก่อนที่จะเปิดดำเนินการทำหรือขายส่งสุรา ผู้รับอนุญาตก่อสร้างโรงงานสุราต้องทำสัญญาว่าด้วยการอนุญาตให้ทำ และขายส่งสุรากับกรมสรรพสามิต ตามที่กรมสรรพสามิตกำหนด
16. ผู้ขออนุญาตทำหรือขายส่งสุราจะต้องใช้วัตถุดิบและกรรมวิธีการทำสุราแช่ ตามที่กรมสรรพสามิตเห็นชอบตามข้อ 8 และผลิตสุราให้มีแรงแอลกอฮอล์ตามที่กรมสรรพสามิตกำหนด (แต่ต้องไม่ต่ำกว่าสุราประเภทเดียวกันที่ต่างประเทศผลิตอยู่) และต้องมีคุณภาพคล้ายกับสุราประเภทเดียวกันที่ทำในต่างประเทศ ตามตัวอย่างที่ผู้ขออนุญาตและกรมสรรพสามิตทำไว้ต่อกัน
17. สุราพิเศษหรือสุราแช่ที่ผลิตแล้ว ก่อนนำออกจากโรงงานสุรา จะต้องส่งให้กรมสรรพสามิตทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพเสียก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงจะนำออกจากโรงงานสุราได้ และต้องส่งมอบตัวอย่างให้กรมสรรพสามิตโดยไม่คิดราคา
18. ผู้รับอนุญาตโรงงานสุราผลิตสุราแช่ มีความจำเป็นต้องใช้สุราหรือแอลกอฮอล์เพื่อนำไปปรุงแต่งสุราแช่ ให้ซื้อจากโรงงานสุรา องค์การสุรา กรมสรรพสามิต หรือโรงงานสุรา ตามที่กรมสรรพสามิตเห็นสมควร
 ผู้รับอนุญาตโรงงานสุราผลิตสุราวิสกี้ บรัันดี ยิน รัม เยเนวา หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่น จะต้องกลั่นแอลกอฮอล์หรือสุราที่ใช้วัตถุดิบที่กรมสรรพสามิตอนุญาตเท่านั้น และจะมีแอลกอฮอล์หรือสุราอย่างอื่นไว้ในโรงงานไม่ได้ เว้นแต่สุราหรือแอลกอฮอล์ที่กรมสรรพสามิตอนุญาตให้ผลิต

ผู้รับอนุญาตโรงงานสุราผลิตสุราจีน เกาเหลียง จะกลั่นสุราตั้งแต่ 80 ดีกรีขึ้นไป
ไม่ได้

19. ผู้รับอนุญาตจะเลิกประกอบกิจการ ต้องแจ้งให้อธิบดีกรมสรรพสามิตทราบล่วงหน้า เป็นหนังสือไม่น้อยกว่า 3 เดือน หรือถ้าผู้รับอนุญาตประสงค์จะหยุดงานหรือปรับปรุง เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ จะต้องแจ้งให้อธิบดีกรมสรรพสามิตทราบล่วงหน้าโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้
20. ผู้รับอนุญาตจะต้องเสียภาษีสุราตามอัตราที่กำหนดในกฎหมาย และต้องเสียเงินค่า ธรรมเนียมพิเศษพร้อมกันให้ครบถ้วน ก่อนนำสุราออกจากโรงงาน อัตรา ค่าธรรมเนียมพิเศษกำหนดดังนี้
 - 20.1 สุรากลั่นประเภทสุราวิสกี้ บรันดี ยิน รัม เยเนวา หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่น ลิตรละ 2 เท่าของค่าภาษีสุราชนิดสุราพิเศษ
 - 20.2 สุรากลั่นประเภทสุราจีน เกาเหลียง เชียงซุน บุนกู่ยโล้ว หรือสุราจีนแบบอื่น ลิตรละ 2 เท่าครึ่งของค่าภาษีสุราชนิดสุราพิเศษ
 อัตราเงินค่าธรรมเนียมพิเศษดังนี้ อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามที่กระทรวงการคลังเห็นสมควร กรณีที่ผู้รับอนุญาตมีสิทธิคืนค่าภาษีสุรา เมื่อส่งสุราออกไปนอกราชอาณาจักร หรือเมื่อสุรานั้นได้แปรสภาพไปเองจนไม่สมควรตีมูลค่าต่อไป ให้ผู้รับอนุญาตมีสิทธิได้รับเงิน คืนค่าธรรมเนียมพิเศษ ซึ่งผู้รับอนุญาตได้ชำระไว้ตามข้อนี้ด้วย ทั้งนี้สำหรับโรงงานสุรา พิเศษที่ได้ทำการก่อสร้างและผลิตสุรารอกจำหน่ายแล้ว ก็ให้สิทธิได้รับคืนค่าธรรมเนียม พิเศษในกรณีนี้ได้เช่นเดียวกัน
21. ผู้รับอนุญาตจะต้องยินยอมให้เจ้าหน้าที่ของกรมสรรพสามิตไปประจำควบคุมโรงงาน สุราพิเศษ หรือสุราแช่ และต้องเสียค่าใช้จ่ายตามระเบียบการที่อธิบดีกรมสรรพสามิต กำหนด
22. ผู้รับอนุญาตจะต้องวางเงินประกันการปฏิบัติตามสัญญา ว่าด้วยการอนุญาตให้ทำ และขายสุรากับกรมสรรพสามิต ดังนี้
 - 22.1 โรงงานผลิตสุราแช่ เงินประกัน 100,000 บาท
 - 22.2 โรงงานสุราผลิตวิสกี้ บรันดี ยิน รัม เยเนวา หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่น เงิน ประกัน 500,000 บาท
 - 22.3 โรงงานสุราผลิตสุราจีน เกาเหลียง เชียงซุน บุนกู่ยโล้ว หรือสุราจีนแบบอื่น เงิน ประกัน 500,000 บาท
23. สำหรับผู้ได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงงานสุราผลิตสุราพิเศษ หรือสุราแช่ไปแล้วก่อน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตให้ก่อสร้าง

โรงงานผลิตสุราพิเศษหรือสุราแช่ และการทำและการขายส่งสุราพิเศษ หรือสุราแช่ ฉบับนี้ใช้บังคับ ถ้ายังมีได้ดำเนินการตั้งโรงงานหรือได้ดำเนินการก่อสร้างโรงงานแล้ว แต่ยังไม่แล้วเสร็จ และยังมีได้ทำสัญญากับกรมสรรพสามิตให้ใช้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตให้ก่อสร้างโรงงานผลิตสุราพิเศษหรือสุราแช่ และการทำและการขายส่งสุราพิเศษ หรือสุราแช่ฉบับนี้ใช้บังคับ

24. ให้ถือหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตให้ก่อสร้างโรงงานผลิตสุราพิเศษหรือสุราแช่ และการทำและการขายส่งสุราพิเศษ หรือสุราแช่ ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของสัญญา
25. ถ้ามีปัญหาโต้แย้งอย่างใด ๆ เกิดขึ้น ผู้ขออนุญาตต้องยอมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และจะต้องปฏิบัติตามทุกประการ

ขั้นตอนในการปฏิบัติของผู้ขออนุญาตตั้งโรงงานพิเศษหรือสุราแช่ และการทำและการขายส่งสุราพิเศษหรือสุราแช่

การขออนุญาตสร้างโรงงานสุรา

1. การขออนุญาตให้ยื่นต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต ตามแบบที่กำหนด
2. ผู้ขออนุญาตเมื่อได้รับหนังสือแจ้งการอนุญาต จะต้องยื่นหนังสือตอบรับให้กรมสรรพสามิต ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง
3. ผู้ขออนุญาตจะต้องแจ้งสถานที่ที่จะทำการก่อสร้างโรงงาน พร้อมถ่ายโฉนดที่ดิน เพื่อกกรมจะได้แต่งตั้งกรรมการไปตรวจสอบสถานที่และพิจารณาอนุมัติให้ใช้สถานที่ก่อสร้าง
4. ผู้รับอนุญาตต้องทำสัญญากับกรมสรรพสามิตภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการอนุญาต
5. ผู้รับอนุญาตจะต้องเสนอแบบแปลน แผนผังการก่อสร้างโรงงาน การติดตั้งเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์การผลิต และการปลูกสร้างอาคารโรงเรือน และอื่นๆ ในวงเงินไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้พร้อมทั้งวัสดุดิบที่จะใช้ทำและกรรมวิธีการผลิต ต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต ภายใน 8 เดือน นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้งการอนุญาต
6. เมื่อกรมสรรพสามิตอนุมัติแบบแปลน แผนผังการก่อสร้างโรงงานสุรา ผู้รับอนุญาตจะต้องแสดงหลักฐานว่าเริ่มงานไปแล้ว คือ
 - 6.1 สัญญาว่าด้วยการก่อสร้างหรือกรณีทำการก่อสร้างเอง ให้แสดงหลักฐานการดำเนินงาน
 - 6.2 สัญญาสั่งซื้อเครื่องจักร หรืออุปกรณ์

- ทั้งนี้ภายใน 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับทราบวันอนุมัติแบบแปลนแผนผัง
7. ผู้รับอนุญาตจะต้องดำเนินการก่อสร้างโรงงานสุราให้แล้วเสร็จ พร้อมทั้งจะเปิดดำเนินการได้ ภายในกำหนดไม่เกิน 36 เดือน นับแต่วันที่ได้ทำสัญญากับกรมสรรพสามิต
 8. กำหนดเวลาใดๆในหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ถ้าอธิบดีกรมสรรพสามิตเห็นเป็นควร อาจขยายเวลาออกไป ตามความจำเป็นแก่กรณีได้
 9. เมื่อผู้รับอนุญาตดำเนินการก่อสร้างโรงงานแล้วเสร็จ พร้อมทั้งจะเปิดดำเนินการทำสุรา ให้แจ้งให้กรมสรรพสามิตทราบ เพื่อกรมฯ จะได้แต่งตั้งกรรมการไปตรวจสอบว่า ได้ก่อสร้างตามแบบแปลนแผนผังที่กรมฯอนุมัติหรือไม่ ทรัพย์สินของโรงงานแต่ละส่วนมีมูลค่าอย่างละเท่าใด รวมกันแล้วอยู่ในวงเงินที่กำหนดหรือไม่ เสนอกรมฯเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ใช้โรงงานได้

การขออนุญาตทำและขายส่งสุรา

10. การขออนุญาตทำสุรา

- 10.1 ต้องได้รับอนุญาตให้ทำสุราจากอธิบดีกรมสรรพสามิต
- 10.2 ผู้รับอนุญาตต้องเตรียมสุราที่ทำได้ ให้กรรมการซึ่งกรมสรรพสามิตแต่งตั้งไปตรวจสอบกรรมวิธีการผลิต ซึ่งกรรมการจะต้องทำบันทึกการตรวจสอบกรรมวิธีการผลิตเสนอกรมฯเพื่อพิจารณาอนุมัติ แล้วจะต้องทำบันทึกต่อท้ายสัญญา ซึ่งผู้อนุญาตและผู้รับอนุญาตจะต้องลงนามร่วมกันเป็นหลักฐาน
- 10.3 เมื่อได้ทำสุราร่วมที่จะออกจำหน่ายแล้ว ต้องแจ้งให้กรมสรรพสามิตทราบว่าการทำสุราชนิดใด คล้ายคลึงกับสุราต่างประเทศชนิดใด โดยส่งสุราที่ผลิตได้กับสุราต่างประเทศที่ใช้เทียบเคียง ชนิดละ 6 ขวด เพื่อกรมฯตรวจสอบวิเคราะห์ จากผลการวิเคราะห์นั้น จะต้องทำบันทึกการใช้สุราต่างประเทศเทียบเคียงกับสุราที่ผลิตได้ ซึ่งผู้อนุญาตและผู้รับอนุญาต จะต้องลงนามร่วมกันเป็นหลักฐาน และถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา
- 10.4 ผู้รับอนุญาตต้องขออนุญาตใช้ฉลากปิดภาชนะบรรจุสุรา ขนาดภาชนะบรรจุ(ส่งตัวอย่างฉลากชนิดละ 200 แผ่น) เพื่อพิจารณาอนุญาต
- 10.5 ต้องส่งตัวอย่างสุราที่นำออกจำหน่าย ให้กรมฯชนิดละ 6 ขวด เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์ เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงจะนำออกจำหน่ายได้

11. การขออนุญาตขายส่งสุรา

- 11.1 ต้องได้รับอนุญาตให้ขายสุราประเภท 2 จากเจ้าพนักงานสรรพสามิต
- 11.2 ต้องแจ้งชื่อ สถานที่ตั้ง ตัวแทนจำหน่ายสุราทุกจังหวัด ให้กรมสรรพสามิตทราบ เพื่อ

จะได้ชี้แจงให้เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิตออกใบอนุญาตประเภท 2 ให้ต่อไป

เนื้อที่ที่จะใช้ก่อสร้างโรงงานสุราพิเศษ

จำนวนเนื้อที่ขั้นต่ำควรมีดังนี้

12. โรงงานผลิตสุราแช่ประเภทสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง สุราเกาเหลียง หรือสุราแบบจีนแบบอื่น ขนาดเนื้อที่ก่อสร้างโรงงานต้องไม่น้อยกว่า 15 ไร่
13. โรงงานผลิตสุราประเภทวิสกี้ หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่น ซึ่งใช้วัตถุดิบจากเมล็ดธัญพืช หรือแป้งจากพืช(Grains) ขนาดเนื้อที่ก่อสร้างโรงงานต้องไม่น้อยกว่า 20 ไร่
14. โรงงานผลิตสุราประเภทวิสกี้ หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่นซึ่งใช้วัตถุดิบจากกากน้ำตาลอย่างเดียว หรือเป็นส่วนผสมต้องมีขนาดเนื้อที่สำหรับก่อสร้างโรงงานไม่น้อยกว่า 30 ไร่”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ขั้นตอนการผลิตไวน์ ไวน์คูเลเจอร์ และปัจจัยสำคัญในการผลิต

การผลิตไวน์มี 2 ลักษณะ คือ ได้จากการหมักน้ำผลไม้ด้วยเชื้อยีสต์ มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี และไวน์คูเลเจอร์ ซึ่งได้จากการนำไวน์ผลไม้ที่มีแรงแอลกอฮอล์ 10-12 ดีกรีมาเจือด้วยน้ำ ปรงรส และอัดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือโดยการนำเอทิลแอลกอฮอล์ที่มีความเข้มข้น 95 ดีกรี มาเจือจางด้วยน้ำ ปรงรส กลิ่น สี และอัดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งจะมีแรงแอลกอฮอล์ประมาณ 5-7 ดีกรี

ปัจจัยที่สำคัญในการผลิตไวน์

1. ดิน

ดินที่เหมาะสมกับการปลูกองุ่นสายพันธ์ทำไวน์นั้น ส่วนใหญ่ผิวดินชั้นแรกไม่จำเป็นต้องอุดมสมบูรณ์ แต่ดินชั้นรองลงไปจนถึงชั้นลึกๆจะต้องมีเนื้อดินอันอุดมไปด้วยแร่ธาตุหลากหลาย เพื่อให้รากองุ่นชอนไชดูดเอาสารอาหารนั้นมาสู่ผลองุ่น แร่ธาตุที่สำคัญได้แก่ธาตุเหล็ก โพแทสเซียม แมกนีเซียม แคลเซียม ดินเหล่านี้ต้องมีลักษณะการระบายน้ำได้ดี และระบายความชื้นได้ดีด้วย เพื่อให้รากองุ่นหยั่งถึงสารอาหารในดินนั่นเอง

2. ภูมิอากาศ

ภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การปลูกองุ่นทำไวน์ จะต้องอยู่ระหว่างละติจูด 30-50 องศาเหนือ และละติจูด 30-40 องศาใต้ โดยอุณหภูมิส่วนใหญ่ต้องเฉลี่ยอยู่ที่ 14-16 องศาเซลเซียส นอกจากนั้นแล้วจะต้องมีฝนตกโดยเฉลี่ย 69 ซม. หรือ 26 นิ้วต่อปี และฝนควรตกชุกระหว่างฤดูหนาวถึงฤดูใบไม้ผลิ ช่วงเวลาใกล้เก็บเกี่ยวห้ามมีฝนตกอย่างเด็ดขาด แสงแดดไม่ต่ำกว่า 1,400 ชม.ต่อปี แต่ระหว่างที่องุ่นเป็นผลจนถึงเก็บเกี่ยว ต้องได้รับแสงแดดที่อ่อนโยนไม่ต่ำกว่า 800 ชม.

3. ที่ตั้งของไร่องุ่น

ที่ตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่ลาดเอียง โดยหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้เนื่องจากแสงสว่างที่ได้รับจะอยู่ในระดับพอดี ไร่องุ่นที่อยู่เหนือระดับน้ำทะเล 240 เมตรหรือ 800 ฟุต และมีพื้นที่ลาดเอียงอยู่ตามไหล่เขา ถือเป็นที่สุดไร่ที่มีคุณภาพมาก

4. แตรร์วีร์

แตรร์วีร์ คือกลิ่นพิเศษที่ผสมผสานขึ้นระหว่างดินชั้นบน ดินชั้นลึกๆ อากาศเฉพาะถิ่น ภูมิประเทศที่ตั้งไร่องุ่น พันธุ์องุ่น ความผกผันของอากาศกลางวันและกลางคืน ฝนที่ได้อย่างเหมาะสม ชั่วโมงของแสงแดดที่ได้รับอย่างพอเพียง การระบายน้ำของไร่องุ่น สิ่งเหล่านี้ถ้าผสมผสานกันอย่างเหมาะสมจะทำให้เกิดแตรร์วีร์

5. พันธุ์องุ่น

พันธุ์องุ่นผลิตไวน์ทั่วโลกมีหลายสายพันธุ์ แต่สายพันธุ์ที่เยี่ยมที่สุดคือ Vitis Vinifera ซึ่งเป็นสายพันธุ์ยุโรป โดยขณะนี้มีการขยายพันธุ์องุ่นจากตระกูลนี้ไปทั่วโลกแล้ว ยอดพันธุ์ที่ได้จากสายพันธุ์ดังกล่าวได้แก่พันธุ์ Cabernet Sauvignon, Merlot, Chardonnay และ Sauvignon Blanc คุณสมบัติที่ดีคือ ปลูกง่าย ต้านทานโรค ผลผลิตสูง มีน้ำตาลสูง มีกรดปานกลาง และให้สีส้มของไวน์สวยงาม

6. การดูแลต้นองุ่น

ต้องไถคราดอย่างขยันขันแข็ง ต้องบำรุงด้วยการเติมปุ๋ย กำจัดวัชพืช แต่งกิ่งให้องุ่นเลื้อยไปรับแสงแดดอย่างทั่วถึง ฉีดยาฆ่าแมลงเพื่อป้องกันแมลงต่างๆ และต้องทะนุถนอมต้นองุ่นในตอนเก็บเกี่ยวด้วย

7. ขบวนการผลิต

แต่ละผู้ผลิตมักมีสูตรลับเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการคั้น การหมัก การปล่อยให้ไวน์มีวิวัฒนาการ การบ่มไวน์ และการปรุงแต่ง

ภาคผนวก ง

การประมาณผลิตภัณฑ์รายได้ประชาชาติรายเดือน

เนื่องจากการศึกษาในที่นี้ใช้ข้อมูลรายเดือนในการวิเคราะห์ ซึ่งผลิตภัณฑ์รายได้ประชาชาติที่มีอยู่นี้เป็นข้อมูลรายปี ดังนั้นจึงต้องนำข้อมูลรายปีดังกล่าวมาประมาณค่าเป็นรายเดือนก่อน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. พิจารณาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับ GDP หรือสามารถนำมาอธิบาย GDP ได้ โดยเป็นตัวแปรที่มีข้อมูลเป็นรายเดือนและรายปี ในที่นี้ตัวแปรที่ใช้ดังกล่าวคือ ปริมาณตามความหมายกว้าง (M_2)
2. นำ GDP รายปีมา regress ตัวแปร M_2 รายปี ในช่วงเวลาปี ค.ศ.1980-1998 ได้สมการดังนี้

$$GDP_y = 39195.992 + 0.950 * M_{2y} \quad R^2 = 0.995 \quad (1)$$

โดย GDP_y คือ GDP รายปี

M_{2y} คือ M_2 รายปี

3. จากนั้นนำข้อมูล M_2 รายเดือน มาแทนในสมการที่ปรับรูปให้เป็นสมการรายเดือน เพื่อประมาณผลิตภัณฑ์รายได้ประชาชาติรายเดือนเบื้องต้น ดังนี้

$$PGDP_m = \frac{39195.992}{12} + 0.950 * M_{2m}$$

โดย $PGDP_m$ คือ ผลิตภัณฑ์รายได้ประชาชาติรายเดือนเบื้องต้น

M_{2m} คือ M_2 รายเดือน

4. รวมข้อมูล $PGDP_m$ ที่ประมาณได้เบื้องต้นเป็นรายปี แล้วนำไปลบกับข้อมูล GDP รายปีจริง จะได้ความคลาดเคลื่อนออกมา

$$\varepsilon_y = GDP_y - \sum_{m=1}^{12} PGDP_m, \varepsilon_y \text{ คือความคลาดเคลื่อนรายปี}$$

5. ถ่วงน้ำหนักค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละช่วงเวลาด้วยสัดส่วนของ $PGDP_m$ ต่อ

$\sum_{m=1}^{12} PGDP_m$ และนำมารวมกับผลิตภัณฑ์รายได้ประชาชาติรายเดือนเบื้องต้น ($PGDP_m$) จะได้

GDP รายเดือนที่ต้องการ ดังสมการต่อไปนี้

$$GDP_m = PGDP_m + \varepsilon_y * \frac{PGDP_m}{\sum_{m=1}^{12} PGDP_m}$$

โดย GDP_m คือ ผลิตภัณฑ์รายได้ประชาชาติรายเดือน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามผู้บริโภคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามที่.....
 สถานที่เก็บ.....
 ผู้เก็บ.....
 วันที่เก็บ.....

เรื่อง ผลกระทบมาตรการภาษีสรรพสามิต ต่อสุราผลไม้ไทยและสุราผลไม้เทศ
 น.ส. พรรณณา ช่างเพชร นิสิตเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อความสมบูรณ์ในงานวิทยานิพนธ์

คำชี้แจง โปรดกรอกแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความ
 ต่างๆที่ท่านเลือกตอบ และข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลของท่าน
 เป็นมวลรวม

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

(1) ชาย (2) หญิง

2. อายุ

(1) ต่ำกว่า 10 ปี (2) 10-19 ปี
 (3) 20-29 ปี (4) 30-39 ปี
 (5) 40-49 ปี (6) 50 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

(1) โสด (2) สมรส
 (3) หย่าร้าง (4) แยกกันอยู่

4. ศาสนา

(1) พุทธ (2) คริสต์
 (3) อิสลาม (4) อื่นๆ(ระบุ).....

5. ระดับการศึกษาสูงสุด

(1) ต่ำกว่าประถมศึกษา (2) ประถมศึกษา
 (3) มัธยมศึกษา (4) อาชีวศึกษา
 (5)ปริญญาตรี (6) สูงกว่าปริญญาตรี

6. อาชีพ

(1) นักเรียน/นักศึกษา (2) ข้าราชการ

- (3) พนักงานรัฐวิสาหกิจ (4) รับจ้างทั่วไป
 (5) ลูกจ้างบริษัทเอกชน (6) ธุรกิจส่วนตัว
 (7) อื่นๆ(ระบุ).....

7. รายได้ที่เป็นตัวเงินทั้งหมดต่อเดือน.....บาท

8. มูลค่าทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินทั้งหมด

(1) ไม่ประสงค์จะระบุ

(2) จำนวน.....บาท

พฤติกรรมการบริโภคสุราผลไม้

สุราผลไม้ ประกอบด้วย ไวน์ , แชมเปญ , ไวน์คูลเลอร์ และเหล้าเชอร์รี่
 ในแบบสอบถามต่อไปนี้ ให้หมายเลข 1 แทนไวน์

หมายเลข 2 แทนแชมเปญ

หมายเลข 3 แทนไวน์คูลเลอร์

หมายเลข 4 แทนเหล้าเชอร์รี่

เช่น ในแต่ละคำถามที่ให้มีการระบุประเภทสุราผลไม้ ให้ใช้ตัวเลขเป็นตัวแทน

ตัวอย่าง เหตุผลในการเลิกดื่มสุราผลไม้ (และระบุด้วยว่าเป็นเหตุผลของสุราผลไม้ประเภทใด)

~~(1)~~ ราคาที่สูงขึ้นมาก

ระบุประเภท ~~(1)~~ ~~(2)~~ (3) (4)

(2) รายได้ที่ลดลง

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

~~(3)~~ การรณรงค์การลดการบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

ระบุประเภท ~~(1)~~ (2) (3) (4)

(4) เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย และไม่จำเป็น

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

~~(5)~~ อื่นๆ(ระบุ)...ดื่มสูงเกินไป

ระบุประเภท (1) (2) (3) ~~(4)~~

หมายความว่า ท่านเลิกดื่มไวน์ และแชมเปญเนื่องจาก ราคาที่สูงมาก

ท่านเลิกดื่มไวน์เนื่องจากการรณรงค์การลดการบริโภคสินค้าจาก

ต่างประเทศด้วย

ท่านเลิกดื่มเหล้าเชอร์รี่ เนื่องจาก ดื่มสูงเกินไป

9. ในอดีตท่านเคยบริโภคสุราผลไม้หรือไม่

(1) เคย ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(2) ไม่เคย

10. ปัจจุบันท่านบริโภคสุราผลไม้หรือไม่
- (1) บริโภค ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
 - (2) ไม่บริโภค

หมายเหตุ หากตอบว่าบริโภค ข้ามไปข้อ 11

หากตอบว่าไม่บริโภค ตอบเฉพาะข้อ 10.1 และ 10.2 เท่านั้น และสิ้นสุดการทำแบบสอบถาม

10.1 เหตุผลในการเลิกดื่มสุราผลไม้ (และระบุด้วยว่าเป็นเหตุผลของสุราผลไม้ประเภทใด)

- (1) ราคาที่สูงขึ้นมาก
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (2) รายได้ที่ลดลง
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (3) การรณรงค์การลดการบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (4) เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย และไม่จำเป็น
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (5) อื่นๆ(ระบุ).....
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

10.2 ระยะเวลาที่เลิกดื่มสุราผลไม้ ครั้งล่าสุดถึงปัจจุบันโดยประมาณ (และระบุด้วยว่าหมายถึงสุราผลไม้ประเภทใด)

- (1) ครึ่งปี ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (2) 1ปี ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (3) 2ปี ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (4) 3ปี ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (5) อื่นๆ(ระบุ)..... ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

11. ท่านเลิกดื่มสุราผลไม้ประเภทใดไปบ้าง จากอดีตที่ผ่านมา

- (1) เลิกบริโภค ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (2) ไม่เลิก

หมายเหตุ ถ้าตอบว่าไม่เลิก ให้ข้ามไปตอบข้อ 12 เลย

11.1 เหตุผลในการเลิกดื่มสุราผลไม้เป็นบางประเภท (ระบุด้วยว่าเป็นเหตุผลของสุราผลไม้ประเภทใด)

- (1) ราคาที่สูงขึ้นมา
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (2) รายได้ที่ลดลง
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (3) การรณรงค์การตลาดการบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (4) เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย และไม่จำเป็น
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (5) คำนึงถึงสุขภาพ
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)
- (6) อื่นๆ(ระบุ).....
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

12. ปริมาณและค่าใช้จ่ายของการบริโภคสุราผลไม้แต่ละประเภท (ตอบเฉพาะประเภทที่บริโภคเท่านั้น และเลือกตอบเป็นต่อเดือนหรือต่อปีก็ได้แล้วแต่สะดวก)

(หมายเหตุ 1. ขวดสำหรับไวน์ แชมเปญ และเหล้าเชอร์รี่ หมายถึงขวดมาตรฐาน 750cc.

2. ขวดสำหรับไวน์คูลเลอร์ หมายถึงขวดเล็กขนาด 330CC.

3. สุราผลไม้และเบียร์ และเหล้าเชอร์รี่มีทั้งที่นำเข้า และผลิตในประเทศ ส่วนแชมเปญไม่มีการผลิตในประเทศ ในขณะที่ไวน์คูลเลอร์ไม่มีการนำเข้าหรือมีน้อยมาก)

(1) ไวน์(แยกประเภทไวน์ไทย และไวน์ต่างประเทศด้วย)

ไวน์ไทย

ปริมาณ...ขวด/เดือน / ปริมาณ...ขวด/ปี

ค่าใช้จ่าย.....บาท/เดือน / ค่าใช้จ่าย.....บาท/ปี

ไวน์ต่างประเทศ

ปริมาณ...ขวด/เดือน / ปริมาณ...ขวด/ปี

ค่าใช้จ่าย.....บาท/เดือน / ค่าใช้จ่าย.....บาท/ปี

(2) แชมเปญ

ปริมาณ...ขวด/เดือน / ปริมาณ...ขวด/ปี

ค่าใช้จ่าย.....บาท/เดือน / ค่าใช้จ่าย.....บาท/ปี

(3) ไวน์คูลเลอร์

ปริมาณ...ขวด/เดือน / ปริมาณ...ขวด/ปี

ค่าใช้จ่าย.....บาท/เดือน / ค่าใช้จ่าย.....บาท/ปี

(4) เหล้าเชอร์รี่(แยกประเภทเหล้าเชอร์รี่ไทย และเหล้าเชอร์รี่นอกด้วย)
เหล้าเชอร์รี่ไทย

ปริมาณ...ขวด/เดือน / ปริมาณ...ขวด/ปี

ค่าใช้จ่าย.....บาท/เดือน / ค่าใช้จ่าย.....บาท/ปี

เหล้าเชอร์รี่ต่างประเทศ

ปริมาณ...ขวด/เดือน / ปริมาณ...ขวด/ปี

ค่าใช้จ่าย.....บาท/เดือน / ค่าใช้จ่าย.....บาท/ปี

13. ท่านคำนึงถึงปัจจัยใดในการเลือกซื้อสุราผลไม้(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ และระบุด้วยว่าเป็นปัจจัยของสุราผลไม้ประเภทใด)

(1) รสชาติ
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(2) ราคา
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(3) ประเทศผู้ผลิต
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(4) ยี่ห้อ
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(5) บรรจุภัณฑ์
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(6) ของสมนาคุณ
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(7) อื่นๆ(ระบุ).....
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

14. เหตุผลในการดื่มสุราผลไม้ (โดยระบุด้วยว่าเป็นสุราผลไม้ประเภทใด)

(1) ชอบรสชาติ
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(2) อร่อย
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(3) เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย
ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(4) มีแอลกอฮอล์ต่ำ

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(5) เป็นเครื่องดื่มของผู้มีรสนิยม

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(6) จำเป็นในการสังสรรค์สมาคม

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(7) อื่นๆ(ระบุ).....

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

15. สถานที่ดื่มสุราผลไม้(เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ และระบุด้วยว่าเป็นสุราผลไม้ประเภทใด)

(1) ที่บ้าน

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(2) ร้านอาหาร

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(3) ผับ/ดิสโก้เธค

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(4) โรงแรม

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(5) ร้านจำหน่ายเฉพาะ

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(6) อื่นๆ(ระบุ).....

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

16. ส่วนใหญ่ซื้อสุราผลไม้ที่ใด(เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ และระบุด้วยว่าเป็นสุราผลไม้ประเภทใด)

(1) ห้างสรรพสินค้า

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(2) Supermarket

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(3) ร้านจำหน่ายเฉพาะ

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(4) ร้านอาหาร

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(5) ซื้อจากต่างประเทศ

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(6) อื่นๆ(ระบุ).....

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

17. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อภาคอุตสาหกรรมไม้ในปัจจุบัน และระบุด้วยว่าเป็นอุตสาหกรรมไม้ประเภท

(1) แพงเกินไป

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(2) เหมาะสมแล้ว

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

(3) ต่ำเกินไป

ระบุประเภท (1) (2) (3) (4)

ข้อ 17. ตอบเฉพาะผู้ที่บริโภคไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่เท่านั้น

18. พฤติกรรมการบริโภคของท่านเป็นอย่างไร ดังตัวเลือก

(1) ดื่มไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่เข้ามาตลอด(ตอบข้อ 18.1 และ 18.2 ก่อนข้ามไปข้อต่อไป)

(2) ดื่มไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่ไทยมาตลอด (ตอบข้อ 18.3 และ 18.4 ก่อนข้ามไปข้อต่อไป)

(3) ดื่มทั้งของไทยและของนำเข้า(ตอบข้อ 18.5 ก่อนข้ามไปข้อต่อไป)

18.1 เหตุที่ท่านไม่ดื่มไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่ไทย (ระบุด้วยว่าเป็นไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่)

(1) ไม่ได้คุณภาพ(การผลิต และมาตรฐาน)

ระบุ (1) (4)

(2) ไม่ชอบรสชาติ

ระบุ (1) (4)

(3) ไม่เป็นที่รู้จัก/นิยม

ระบุ (1) (4)

(4) ไม่มีจำหน่าย

ระบุ (1) (4)

(5) อื่นๆ(ระบุ).....

ระบุ (1) (4)

18.2 หากราคาไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่นำเข้าสูงกว่านี้อีก 10% จะหันมาหาไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่ไทยหรือไม่(หากคุณภาพอยู่ในระดับเดิม และระบุด้วยว่าเป็นของไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่)

(1) ไม่อย่างแน่นอน

ระบุ (1) (4)

(2) หันมาหาของไทย

ระบุ (1) (4)

(3) ไม่แน่

ระบุ (1) (4)

18.3 เหตุที่ท่านไม่ดื่มไวน์หรือเหล้าเชอร์รี่นำเข้า(ระบุด้วยว่าเป็นไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่)

(1) ราคาแพง

ระบุ (1) (4)

(2) ไม่นิยมของนอก

ระบุ (1) (4)

(3) ไม่ชอบรสชาติ

ระบุ (1) (4)

(4) อื่นๆ(ระบุ).....

ระบุ (1) (4)

18.4 หากราคาไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่นำเข้าลดลงกว่านี้อีก 10% จะหันมาหาไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่ต่างประเทศหรือไม่(หากคุณภาพอยู่ในระดับเดิม และระบุด้วยว่าเป็นของไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่)

(4) ไม่อย่างแน่นอน

ระบุ (1) (4)

(5) หันไปหาของนำเข้า

ระบุ (1) (4)

(6) ไม่แน่

ระบุ (1) (4)

18.5 เหตุที่ดื่มทั้งสองประเภท (ระบุด้วยว่าเป็นไวน์ หรือเหล้าเชอร์รี่)

(1) คุณภาพใกล้เคียงกัน

ระบุ (1) (4)

(2) ราคาเปรียบเทียบแตกต่างกันอย่างชัดเจน จึงหันมาหาของไทยบ้าง

ระบุ (1) (4)

(3) จุดหมุนของไทย

ระบุ (1) (4)

(4) อื่นๆ(ระบุ).....

ระบุ (1) (4)

19. จากอดีตถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงราคาสุราผลไม้บางประเภทคือไวน์และแชมเปญ มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคสุราผลไม้ของท่านอย่างไร

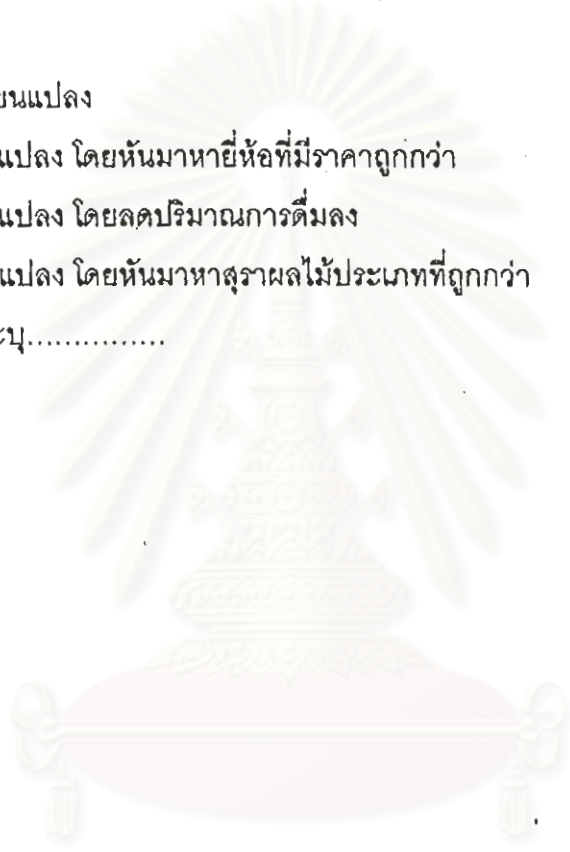
(1) ไม่เปลี่ยนแปลง

(2) เปลี่ยนแปลง โดยหันมาหายี่ห้อที่มีราคาถูกลงกว่า

(3) เปลี่ยนแปลง โดยลดปริมาณการดื่มลง

(4) เปลี่ยนแปลง โดยหันมาหาสุราผลไม้ประเภทที่ถูกกว่า

(5) อื่นๆ ระบุ.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับที่	ชื่อบริษัท
25	บริษัท รอยัล ดิสทิลเลอร์ส(ไทยแลนด์) จำกัด
26	บริษัท เลอ ทอย (ประเทศไทย) จำกัด
27	บริษัท โปรเอเชีย อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต (ประเทศไทย) จำกัด
28	บริษัท มหัทคี จำกัด
29	บริษัท พี.ที.เค. แมเนจเม้นท์แอนด์มาร์เก็ตติ้ง จำกัด
30	บริษัท เดอะไวเนอร์ จำกัด
31	บริษัท เรมี (ประเทศไทย) จำกัด
32	บริษัท ไวน์ แอนด์ สปิริท เทรดิง จำกัด
33	บริษัท แมกกาเรฟ จำกัด
34	บริษัท วินยาร์ด ไฮลดีง (ประเทศไทย) จำกัด
35	บริษัท ซิตีทีกส์ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด
36	บริษัท มาสเตอร์เบรนดส์ จำกัด
37	บริษัท อัลลายด์โดเมค สปิริทส์แอนด์ไวน์ (ประเทศไทย) จำกัด
38	บริษัท แซนต้า ไวน์ จำกัด
39	บริษัท วินิตาลี จำกัด
40	บริษัท ยูโรแพชั่น จำกัด
41	บริษัท ธนาวิธน์อุตสาหกรรม จำกัด
42	บริษัท ลัมโบก จำกัด
43	บริษัท คูลินาเรีย จำกัด
44	บริษัท ยู แอนด์ วี อินเตอร์เทรด จำกัด
45	บริษัท 40 เค แอนด์ พี จำกัด
46	บริษัท เอเชียฟู้ดกรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด
47	บริษัท เอส. แอล. พี. อินเทอร์เน็ตมาร์เก็ตติ้ง จำกัด
48	บริษัท ณ์รัฐกิจ จำกัด

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ภาคผนวก จ

รายชื่อบริษัทนำเข้าไวน์จากต่างประเทศ

ตาราง จ รายชื่อบริษัทนำเข้าไวน์ในปี พ.ศ. 2541

ลำดับที่	ชื่อบริษัท
1	บริษัท เพอร์รี่ไทย จำกัด
2	บริษัท เบสท์ บอนด์ แวร์เฮาส์ จำกัด
3	บริษัท เบอร์ลี่ยุคเกอร์ จำกัด มหาชน
4	บริษัท บุญรอดเทรดดิ้ง จำกัด
5	บริษัท วาณิช วัฒนา (กรุงเทพฯ) จำกัด
6	บริษัท แอมโบรส ไวน์ จำกัด
7	บริษัท สแตริจิค เคเทอร์ริง จำกัด
8	บริษัท อิตัลไทยอุตสาหกรรมจำกัด
9	บริษัท บางกอกกลิกเกอร์ จำกัด
10	บริษัท คอลด์เบคค์แมคเกอร์ (ประเทศไทย) จำกัด
11	บริษัท เฟรนด์กรุ๊ป จำกัด
12	บริษัท ไวน์ แกลลอรี่ จำกัด
13	บริษัท ริช มอนเด่ (บางกอก) จำกัด
14	บริษัท อิตาเลเชีย เทรดดิ้ง (ประเทศไทย) จำกัด
15	บริษัท สยามแมคโคร จำกัด (มหาชน)
16	บริษัท คิงส์ เพาเวอร์ ดิวตี้ฟรี จำกัด
17	บริษัท ทรีโอ ทรานสปอร์ต (ประเทศไทย) จำกัด
18	บริษัท แกรนด์ เพรสซิเดนท์ กรุ๊ป จำกัด
19	บริษัท สติร์ 377 จำกัด
20	บริษัท เสปนดิด เซอร์พลัส จำกัด
21	บริษัท นิโคลัส บี.ซี. จำกัด
22	บริษัท ไอสถสภา จำกัด
23	บริษัท แคนนอน แปซิฟิก จำกัด
24	บริษัท ออสโตร ไทย คอนซัลแตนท์ จำกัด

ลำดับที่	ชื่อบริษัท
25	บริษัท รอยัล ดิสทิลเลอร์ส(ไทยแลนด์) จำกัด
26	บริษัท เลอ ทอย (ประเทศไทย) จำกัด
27	บริษัท โปรเอเชีย อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต (ประเทศไทย) จำกัด
28	บริษัท มหัทดี จำกัด
29	บริษัท พี.ที.เค. แมเนจเม้นท์แอนด์มาร์เก็ตติ้ง จำกัด
30	บริษัท เดอะไวเนอรี่ จำกัด
31	บริษัท เรมี่ (ประเทศไทย) จำกัด
32	บริษัท ไวน์ แอนด์ สปิริท เทรดิง จำกัด
33	บริษัท แมกกาเรฟ จำกัด
34	บริษัท วินยาร์ด ไฮลดีง (ประเทศไทย) จำกัด
35	บริษัท ซิตีทีกซ์ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด
36	บริษัท มาสเตอร์แบรนดส์ จำกัด
37	บริษัท อัลลายด์โดเมค สปิริทส์แอนด์ไวน์ (ประเทศไทย) จำกัด
38	บริษัท แซนต้า ไวน์ จำกัด
39	บริษัท วินิตาลี จำกัด
40	บริษัท ยูโรแพชั่น จำกัด
41	บริษัท ธนาวิธานอุตสาหกรรม จำกัด
42	บริษัท ลัมโบก จำกัด
43	บริษัท คูลินาเรีย จำกัด
44	บริษัท ยู แอนด์ วี อินเทอร์เน็ต จำกัด
45	บริษัท 40 เค แอนด์ พี จำกัด
46	บริษัท เอเชียฟู้ดกรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด
47	บริษัท เอส. แอล. พี. อินเทอร์เน็ตมาร์เก็ตติ้ง จำกัด
48	บริษัท ญัฐกิจ จำกัด

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ภาคผนวก ช

บริษัทผู้ผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทย

ตาราง ช รายชื่อผู้ผลิตสุราผลไม้ในประเทศไทย

ชื่อ	บ. ยูไนเต็ดไวน์เนอร์ แอนด์ ดิสทิลเลอร์ จำกัด	บ.เอส.ที.ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ม จำกัด	บ.สยามไวน์เนอร์ จำกัด	บ.ซี.พี.เค อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	บ.บี.บี.ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด
ปีที่ตั้ง	2500	2531	2538	2538	2538
สถานที่ตั้ง	ต.นครชัยศรี อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม	ต.บางคูวัด อ.เมือง จ.ปทุมธานี	ต.บางโทรัด อ.เมือง จ.สมุทรสาคร	ต.ร้องจึก อ.ภูเรือ จ.เลย	ถนนมิตรภาพ ต.กลาง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
จำนวนเงินลงทุน	ไม่ต่ำกว่า 18,000,000 บาท	22,554,210 บาท	ไม่ต่ำกว่า 2,000,000 บาท	ไม่ต่ำกว่า 12,000,000 บาท	ไม่ต่ำกว่า 12,000,000 บาท
กำลังการผลิต	45,000 ลิตร/ปี	1,944,000 ลิตร/ปี	N.A.	500,000 ลิตร/ปี	500,000 ลิตร/ปี
วัตถุดิบ	ผลไม้ภายในประเทศ	น้ำสับปะรดและผลไม้ตาม ฤดูกาล เช่น สตอร์เบอร์รี่	องุ่นสด กระจับปี่สดและแห้ง	องุ่น	องุ่น
ประเภทไวน์ที่ผลิต	เชอร์รี่ และไวน์คูลเลอร์	ไวน์คูลเลอร์	ไวน์ และไวน์คูลเลอร์	ไวน์	ไวน์

ที่มา: กรมสรรพสามิต

หมายเหตุ: จำนวนเงินลงทุนดังกล่าว ไม่รวมค่าที่ดิน

กำลังการผลิตเป็นตัวเลขประมาณการเมื่อทำการผลิตเต็มกำลัง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพรรณนภา ช่างเพชร เกิดวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2520 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนสายน้ำผึ้ง จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และจบการศึกษาจากวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2541 เข้าศึกษาต่อบัณฑิตวิทยาลัย คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี การศึกษา 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย